

Aantal besmettingen afgelopen week stabiel, minder opnames en sterfgevallen gemeld

De Telegraaf.nl

1 september 2020 dinsdag 12:27 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 337 words

Body

In de afgelopen week zijn 3597 mensen positief getest op het coronavirus, een fractie meer dan een week eerder. Toen kreeg het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 3588 meldingen over nieuwe besmettingen. Het aantal geregistreerde sterfgevallen en ziekenhuisopnames is afgenomen.

Het RIVM kreeg 24 meldingen over sterfgevallen, acht minder dan bij de vorige publicatie. „Deze gemelde patiënten zijn niet allemaal in de afgelopen week overleden”, benadrukt het instituut. Meldingen komen vaak pas later binnen.

Volgens twee verschillende bronnen is het aantal ziekenhuisopnames gedaald. Stichting NICE (Nationale Intensive Care Evaluatie) registreerde afgelopen week 65 nieuwe opnames op verpleegafdelingen, tegen 111 in de voorgaande week. Op intensivereafdelingen werden 11 nieuwe patiënten opgenomen. Een week eerder waren dat er 28.

De GGD'en hebben 57 meldingen doorgegeven over coronapatiënten die in het ziekenhuis zijn opgenomen, tegen 84 in de week daardoor. Deze cijfers liggen stevast iets achter. Het RIVM meldt vanaf nu iedere week zowel de cijfers van NICE als die van de GGD'en.

Naast de weekcijfers meldt het RIVM dat tussen maandag- en dinsdagochtend 462 mensen positief zijn getest op het virus.

In Nederlandse ziekenhuizen liggen momenteel 126 coronapatiënten, van wie 33 op de intensive care, zo laat het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) weten. Maandag lagen opgeteld nog 38 mensen met Covid-19 op de ic's.

Het zogeheten reproductiegetal is gelijk gebleven, op 1. Dat wil zeggen dat iedere persoon met het coronavirus gemiddeld één andere persoon aansteekt.

Tussen 24 en 30 augustus hebben 163.572 mensen zich laten testen, 23.000 meer dan een week eerder. Van alle Nederlanders die zich lieten testen, kreeg 2,2 procent een positief resultaat.

Aantal besmettingen afgelopen week stabiel, minder opnames en sterfgevallen gemeld

Zuid-Holland en Noord-Holland tellen de hoogste aantallen besmettingen. Van de steden spant Amsterdam de kroon. Het RIVM meldt verder dat de meeste besmettingen nog steeds plaatsvinden in de thuissituatie, gevolgd door reizen.

Load-Date: September 2, 2020

End of Document

Aanhoudend hoog aantal besmettingen en sterfgevallen in Brazilië

de Volkskrant

19 juni 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 237 words

Byline: SEMINA AJROVIC HESSEL VON PIEKARTZ

Highlight: Het virus in de wereld

Body

Corona in cijfers

Het aantal meldingen van sterfgevallen en nieuwe besmettingen in Brazilië blijft stijgen. Woensdag werden er 32.188 positief geteste mensen en 1.269 nieuwe sterfgevallen gemeld. In totaal zijn er al bijna een miljoen besmettingen geconstateerd en overleden er minstens 46.510 mensen aan de gevolgen van covid-19. Alleen de VS zijn zwaarder getroffen. Maar de laatste dagen meldt Brazilië per dag meer besmettingen en sterfgevallen dan de VS. De hoge cijfers leiden in het land tot politieke spanning. Twee weken geleden besloot president Bolsonaro niet langer het totaal aantal sterfgevallen en positief geteste personen bij te houden. Dat kwam hem op kritiek te staan vanuit de oppositie. Het Braziliaanse Hooggerechtshof heeft inmiddels bepaald dat alle cijfers openbaar moeten zijn. Zowel het aantal sterfgevallen als besmettingen zal in werkelijkheid hoger liggen, dit zijn alleen de officieel gemelde gevallen.

Sterfte in Nederland: Gemiddeld 5 doden per dag

Het aantal gemelde sterfgevallen door covid-19 lag de afgelopen week tussen de 2 en de 9 per dag. Gisteren meldde het RIVM 4 nieuwe sterfgevallen. In totaal zijn er nu 6.078 mensen overleden aan de gevolgen van een besmetting met het coronavirus. Begin april werden er nog 234 sterfgevallen per dag gemeld. Het werkelijke aantal zal hoger liggen omdat alleen positief geteste personen worden meegerekend.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: June 18, 2020

Flink meer besmettingen; Het hoogste aantal positieve tests sinds 31 oktober

De Telegraaf

11 december 2020 vrijdag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; Blz. 6

Length: 400 words

Body

Het hoogste aantal positieve tests sinds 31 oktober

AMSTERDAM - Het aantal coronagevallen neemt fors toe. Tussen woensdagochtend en donderdagochtend zijn 8793 positieve tests gemeld bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het hoogste aantal sinds 31 oktober. Op woensdag meldde het RIVM bijna 6600 nieuwe gevallen.

In de afgelopen zeven dagen zijn bijna 48.000 mensen positief getest, tegen 35.000 de week ervoor.

In Amsterdam kwamen afgelopen etmaal 415 besmettingen aan het licht. In Rotterdam werden 278 inwoners positief getest en in Den Haag 273. In Almere werd het virus bij 163 inwoners vastgesteld. Verder bleken 147 mensen uit de gemeente Utrecht het coronavirus te hebben opgelopen.

Sterfgevallen

Het aantal sterfgevallen steeg met 64. Dat wil niet zeggen dat al deze mensen afgelopen etmaal zijn overleden, omdat zulke informatie soms pas een tijdje na het overlijden wordt geregistreerd. Op woensdag waren 66 sterfgevallen gemeld.

Het coronavirus werd eind februari voor het eerst vastgesteld in Nederland. Sindsdien zijn meer dan 585.000 Nederlanders positief getest. Het officiële aantal besmettingen kan rond het weekeinde boven de 600.000 uitkomen. Van iets meer dan 9900 mensen is zeker dat ze aan het virus zijn overleden. Dat aantal kan eind deze week stijgen tot boven de 10.000.

De werkelijke aantallen besmettingen en sterfgevallen liggen overigens vrijwel zeker hoger. In de eerste golf werd lang niet iedereen getest, in de tweede golf lukte het niet iedereen om een afspraak te maken en sommige mensen zijn besmet zonder dat ze klachten hebben. Een onbekend aantal mensen is genezen of overleden zonder dat het virus ooit bij hen is vastgesteld.

Flink meer besmettingen; Het hoogste aantal positieve tests sinds 31 oktober

Ziekenhuizen

Het aantal coronapatiënten in Nederlandse ziekenhuizen is donderdag weer wat gedaald. In totaal behandelen de ziekenhuizen nu 1648 patiënten met Covid-19. Dat zijn er 36 minder dan woensdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Van de opgenomen patiënten met Covid-19 liggen er nu 1179 op de verpleegafdelingen, 32 minder dan woensdag.

Op de intensive care liggen 469 coronapatiënten, een afname van vier patiënten vergeleken met het voorgaande etmaal.

Vanwege de aanhoudende drukte in ziekenhuizen, vooral in de Randstad, werden de afgelopen 24 uur veertien patiënten overgebracht naar ziekenhuizen in andere regio's, onder wie vier ic-patiënten.

Load-Date: December 10, 2020

LIVE - Aantal coronapatiënten op verpleegafdelingen neemt toe

De Telegraaf.nl

23 juli 2020 donderdag 2:32 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 345 words

Dateline: AMSTERDAM

Body

Terwijl wereldwijd steeds meer maatregelen tegen het coronavirus worden versoepeld, leeft het virus op veel plekken weer op. Mondiaal zijn er inmiddels meer dan 630.000 coronadoden te betreuren. Bijna 15,4 miljoen mensen raakten voor zover bekend besmet. In Nederland stierven ruim zesduizend mensen aan Covid-19. Bekijk het laatste nieuws in dit liveblog, dat wordt aangevuld.

Het aantal coronapatiënten op verpleegafdelingen is gestegen van 85 naar 91. Dit is het hoogste aantal in ruim een week tijd. Het aantal ziekenhuisopnames is nu nog stabiel, maar als het aantal besmettingen stijgt, zal het aantal opnames in de komende twee weken waarschijnlijk ook stijgen. "Als het lukt om de huidige trend van het aantal nieuwe besmettingen in te dammen, zal die stijging van het aantal ziekenhuisopnames beperkt blijven", zegt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.

Het aantal coronapatiënten op de intensive cares daalde donderdag van 17 naar 15. Ziekenhuizen behandelen in totaal dus 106 coronapatiënten, 4 meer dan op woensdag. Ook dat is het hoogste aantal in ruim een week tijd.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) kreeg tussen dinsdag 14 en dinsdag 21 juli 987 meldingen van nieuwe coronabesmettingen. Dat is meer dan in de twee voorgaande weken bij elkaar, toen het instituut 966 nieuwe meldingen binnenkreeg. Als het aantal besmettingen stijgt, kan dit betekenen dat een tijd later het aantal ziekenhuisopnames stijgt. De meesten komen op verpleegafdelingen terecht, maar sommige mensen zijn er zo slecht aan toe dat ze naar een intensive care moeten. Wanneer het aantal ziekenhuisopnames stijgt, kan een tijd later ook het aantal sterfgevallen toenemen.

Op de intensive cares liggen behalve de 15 coronapatiënten ook 583 mensen met andere aandoeningen. Dat betekent dat de ic's in totaal 598 mensen behandelen, 12 minder dan op woensdag. Het aantal ic-patiënten schommelt al sinds begin juni rond de 600.

Het laatste nieuws

Binnenland:

LIVE - Aantal coronapatiënten op verpleegafdelingen neemt toe

Buitenland:

Financieel-economisch:

Sport:

Entertainment:

Bekijk hier het coronanieuws van woensdag 22 juli

Load-Date: July 26, 2020

End of Document

Oplopend aantal sterfgevallen volgt op toename van aantal besmettingen

de Volkskrant

25 september 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 142 words

Byline: SEMINA AJROVIC

Body

Het virus in Nederland

Op de groei van het aantal besmettingen met covid-19 volgt een oplopend sterftcijfer. Het RIVM meldde gisteren 16 overlijdens, het hoogste aantal sinds eind mei. Het aantal positieve tests was met 2.544 het hoogste tot nog toe. Sterftcijfers volgen met wat vertraging de recente uitbraak. De laatste weken was al een stijging te zien van het aantal ziekenhuisopnamen en besmettingen in verpleeghuizen. Over de afgelopen zeven dagen steeg het aantal covidbesmettingen met 58 procent naar 15.068. Het werkelijke aantal zal hoger liggen. In nog maar 5 van de 25 veiligheidsregio's is het aantal besmettingen per 100 duizend inwoners per dag lager dan de signaalwaarde van 7. De bezetting in het ziekenhuis steeg met 26 patiënten naar 501, van wie 106 op de intensive care, 2 meer dan woensdag.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: September 24, 2020

Ruim duizend coronapatiënten opgenomen in ziekenhuis; Opnieuw dagrecord: vijfduizend nieuwe besmettingen

De Telegraaf.nl

7 oktober 2020 woensdag 12:24 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 319 words

Dateline: ZEIST

Body

Het aantal coronapatiënten in de Nederlandse ziekenhuizen is opgelopen tot boven de duizend. De teller staat woensdag op 1021 opgenomen mensen met Covid-19. Dat zijn 46 patiënten meer dan op dinsdag. Voor het eerst sinds 23 mei komt het aantal opgenomen coronapatiënten boven die grens uit. Het RIVM meldt daarnaast vijfduizend nieuwe besmettingen de afgelopen dag. Dat is opnieuw een dagrecord.

Op de verpleegafdelingen liggen 811 coronapatiënten. Dat is een toename van 26 ten opzichte van dinsdag.

Het aantal mensen met corona op de intensive cares steeg van 190 naar 210. In de afgelopen 24 uur zijn elf mensen verplaatst naar ziekenhuizen in andere delen van het land. Twee weken geleden begonnen die ziekenhuizen met de spreiding, om de druk op overvolle ziekenhuizen te verlichten. Inmiddels zijn al bijna 200 mensen overgeplaatst.

Op de intensive cares liggen ook 580 mensen met andere aandoeningen. Zij hebben bijvoorbeeld kanker of hartklachten, of zijn het slachtoffer geweest van een ernstig ongeluk. In totaal behandelen intensivisten 790 patiënten, het hoogste aantal sinds 21 mei. Met de huidige stand van zaken zijn 1350 bedden beschikbaar. Als het nodig is, kan dit aantal worden uitgebreid tot 1700 in januari.

Opnieuw dagrecord

Tussen dinsdagochtend en woensdagochtend zijn 4996 nieuwe coronagevallen gemeld. Dat is weer een dagrecord. Tussen maandagochtend en dinsdagochtend had het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu 4547 meldingen van positieve tests gekregen en het etmaal ervoor 4575.

Voor de vierde dag op rij komt het aantal nieuwe gevallen boven de 4000 uit. In de afgelopen zeven dagen zijn meer dan 29.000 nieuwe besmettingen gemeld.

Ruim duizend coronapatiënten opgenomen in ziekenhuis; Opnieuw dagrecord: vijfduizend nieuwe besmettingen

Het aantal sterfgevallen steeg met 36. Dat wil niet zeggen dat al deze mensen in de afgelopen 24 uur zijn overleden. Zulke informatie wordt soms met wat vertraging doorgegeven. Tussen donderdagochtend en vrijdagochtend waren negen sterfgevallen gemeld.

Load-Date: October 7, 2020

End of Document

Meer nieuwe besmettingen: 571 mensen positief getest; 'Aantal opgenomen coronapatiënten afgelopen week gedaald'

De Telegraaf.nl

26 augustus 2020 woensdag 2:15 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 328 words

Dateline: BILTHOVEN

Body

De GGD'en in het land hebben tussen dinsdag- en woensdagochtend 571 nieuwe vastgestelde coronabesmettingen doorgegeven aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Dat zijn er meer dan een dag eerder, toen de teller op 415 positieve tests stond.

De trend blijft dat het virus zich momenteel vooral verspreidt onder relatief jonge mensen: de helft van de positief geteste personen is tussen de 20 en 40 jaar, 13 procent is onder de 20, een kwart is tussen de 40 en de 60 jaar en slechts 12 procent is 60 jaar of ouder, blijkt uit de laatste cijfers die op het 'coronadashboard' van de overheid zijn gepubliceerd.

Over het algemeen zijn de symptomen bij jonge mensen mild. Ouderen lopen een groter risico op een ernstig ziekteverloop. De meeste dodelijke slachtoffers in Nederland zijn 75 jaar of ouder.

Ziekenhuizen stabiel

Het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen is gelijk gebleven, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Op verpleegafdelingen liggen 120 mensen met Covid-19, op de intensievecareafdelingen 38.

De regio Rotterdam-Rijnmond spant de kroon met 94 nieuwe besmettingen, gevolgd door Amsterdam en omstreken met 88 vastgestelde gevallen en de regio Haaglanden met 81 positieve tests. In Midden- en West-Brabant werd het virus bij 42 mensen aangetroffen, in de provincie Utrecht kregen 38 mensen na een test te horen dat ze zijn besmet.

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg is positief over de ontwikkelingen. Hij wijst erop dat het aantal opgenomen coronapatiënten afgelopen week met 10 procent is gedaald. Het aantal nieuwe besmettingen is vorige week ook afgenomen ten opzichte van een week eerder, bleek dinsdag. „Het onderschrijft het huidige beleid”, vindt Kuipers. „De blijvende aanwezigheid van het virus en de te verwachten variatie van het

Meer nieuwe besmettingen: 571 mensen positief getest; 'Aantal opgenomen coronapatiënten afgelopen week gedaald'

aantal besmettingen en opnames zullen in de komende periode vragen om na te denken over tijd- en locatiegebonden maatregelen", voegt hij eraan toe.

Graphic

Image, Handhavers in het centrum van Rotterdam., Hollandse Hoogte / ANP

Load-Date: August 27, 2020

End of Document

RIVM waarschuwt voor oplopend aantal besmettingen

Trouw

31 maart 2021 woensdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping
Trouw

Section: Vandaag; Blz. 3

Length: 366 words

Byline: JOEP ENGELS, REDACTIE WETENSCHAP

Body

Derde golf

Alle wijzers staan volgens het RIVM op rood. Afgelopen week kregen 51.866 mensen een positieve testuitslag, 13 procent meer dan de week ervoor.

Het is het hoogste aantal sinds begin januari. Toen was er sprake van een dalende trend, nu stijgt het aantal coronagevallen al weken op rij. Ook lieten meer mensen zich testen, steeg het percentage positieve uitslagen en nam het aantal coronapatiënten in de ziekenhuizen toe.

Het reproductiegetal, dat weergeeft hoe snel het coronavirus zich verspreidt, is nog steeds groter dan 1: 1,07. Dit getal is gebaseerd op de situatie van 15 maart. In combinatie met het aantal besmettelijke personen van 130.000 op 22 maart betekent dit dat het aantal meldingen de komende periode flink kan toenemen.

De sterkste toename van het aantal besmettingen (plus 19 procent) noteerde het RIVM onder mensen van 70 tot en met 79 jaar. En dan gaat het met name om de thuiswonenden in deze groep. Het totaal aantal besmettingen per 100.000 inwoners is overigens in alle leeftijdscategorieën onder de zeventig hoger.

Jongvolwassenen (18-24 jaar) vormen nog steeds de groep met de meeste coronagevallen. Per 100.000 inwoners zijn 422 positieve coronatesten afgenomen. In verpleeg- en verzorgingshuizen nam het aantal nieuwe coronagevallen juist af. Onder mensen boven de 80 jaar viel de stijging met 5 procent ook relatief mee. Dat is voor een deel te danken aan de vaccinaties.

RIVM waarschuwt voor oplopend aantal besmettingen

Opnieuw lieten meer mensen zich testen. De GGD'en namen ruim 552.000 coronatesten af, een stijging van 6 procent. Ook het aantal mensen dat met Covid-19 is opgenomen in het ziekenhuis nam toe. Het waren er 1578, 65 meer dan een week eerder. Op de ic's bleef het aantal opnames met 317 ongeveer gelijk.

In de afgelopen week werden 171 aan coronagerelateerde sterfgevallen geregistreerd, 52 minder dan een week eerder. Het RIVM roept mensen op zich ook tijdens het mooie lenteweer dat de komende dagen wordt verwacht aan alle voorzorgsmaatregelen te houden. "Houd ook als het zonnetje schijnt anderhalve meter afstand tot anderen, blijft thuis als je klachten hebt, laat je testen (bij klachten) en was je handen."

vandaag 7|9

Meer coronanieuws

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: March 30, 2021

Hoogste aantal covid-19-besmettingen wordt dagelijks gemeld door India

de Volkskrant

27 augustus 2020 donderdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 151 words

Byline: SEMINA AJROVIC, XANDER VAN UFFELEN

Body

Het virus in India

India heeft de afgelopen drie weken absoluut gezien veruit het hoogst aantal positief geteste personen per dag geteld. Per miljoen inwoners is het aantal besmettingen in landen als Brazilië en de VS nog wel hoger. De stijging heeft deels te maken met de enorme toename van het aantal testen. Sinds augustus noteerde het dichtbevolkte land ruim 1,5 miljoen nieuwe covidbesmettingen, bijna de helft van de 3,2 miljoen meldingen. Op 25 maart ging voor de 1,3 miljard inwoners een zeer strenge lockdown in. Op dat moment waren er 657 besmettingen bekend. Het virus grijpt nog snel om zich heen en blijft zich verspreiden door het hele land. Woensdag meldden de autoriteiten 67.151 nieuwe besmettingen. Ook het aantal sterfgevallen aan gevolgen van het virus is lager vergeleken met de VS en Brazilië: in totaal zijn er bijna 60 duizend geregistreerd.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: August 26, 2020

Aantal coronabesmettingen blijft toenemen; Cijfers coronapatiënten in ziekenhuis stabiel

De Telegraaf.nl

28 juli 2020 dinsdag 2:16 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 620 words

Byline: Arianne Mantel

Body

Afgelopen week zijn er 1329 nieuwe personen gemeld die positief getest zijn op Covid-19. Dat zijn er 342 meer dan het aantal meldingen van vorige week. Dat komt voornamelijk doordat meer mensen zich laten testen op corona. De toename van het aantal coronagevallen leidt nog altijd niet tot drukte in de ziekenhuizen. Het aantal opgenomen coronapatiënten blijft stabiel, net als het lage aantal doden.

Met name in Noord-Holland en Zuid-Holland is een toename te zien in het aantal besmettingen. Bovendien neemt het aantal nieuwe ziektegevallen onder jongeren sterker toe dan bij ouderen. Er zijn nu 133 lokale uitbraken; vorige week waren dat er 96. Dan gaat het om clusters van mensen die te dicht bij elkaar zijn geweest.

Het aantal sterfgevallen is vooralsnog stabiel. In de week van 20 tot en met 26 juli overleden zes mensen aan het virus, de week ervoor zeven en de week daarvoor vijf. Dat is het laagste aantal doden in een week sinds begin maart.

Op de intensive cares liggen dinsdag 19 mensen met corona. Dat zijn er 2 minder dan op maandag, maar 3 meer dan op zondag. Het aantal schommelt nu al twee weken rond de 20. Het aantal coronapatiënten op de verpleegafdelingen steeg van 70 naar 77. Ook dat past binnen het beeld van de afgelopen twee weken. In totaal liggen momenteel 96 coronapatiënten in een ziekenhuis. „Een stabiel en rustig beeld”, noemt voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg het.

Op de ic's liggen ook 538 mensen met andere aandoeningen, zoals kanker en hartklachten. Dat betekent dat intensivisten in totaal 557 mensen behandelen. Dat aantal schommelt al sinds begin juni rond de 600. Onder normale omstandigheden zouden ic's ongeveer 900 mensen behandelen. Daarvoor zijn 1150 bedden beschikbaar. Meer dan de helft van de ic-bedden wordt momenteel dus niet gebruikt.

Reproductiegetal

Aantal coronabesmettingen blijft toenemen; Cijfers coronapatiënten in ziekenhuis stabiel

Het reproductiegetal ligt net als vorige week boven de 1 en is gestegen van 1,29 naar 1,4. Dat betekent dat 100 mensen 140 andere mensen kunnen besmetten. Om het virus in te dammen moet het cijfer naar de 1 en liever nog onder de 1. Volgens het RIVM is er weinig veranderd in een week tijd.

Het aantal besmettingen in de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland blijft stabiel laag. De meeste in het ziekenhuis gestorven personen aan gevolgen van corona waren inwoners van Noord-Brabant (1539), Zuid-Holland (1315) en Noord-Holland (817).

Er zijn in de afgelopen week 23 patiënten gemeld die voor Covid-19 in het ziekenhuis zijn opgenomen (geweest). Dat zijn er 4 meer dan vorige week; 19 patiënten zijn overleden. Dat zijn er twee meer dan in de week ervoor. Dat meldt het RIVM in de wekelijkse rapportage.

Coronatesten

Het aantal nieuwe personen dat positief getest is in Nederland neemt verder toe. In de GGD Gemeentelijke Gezondheidsdienst-teststraten steeg het aantal afgenomen testen met bijna 23.000 in vergelijking met de week daarvoor. Het percentage positieve testen is met 1,0% gelijk gebleven aan een week eerder.

Sinds 1 juni 2020 kan iedereen in Nederland met (milde) klachten zich laten testen op Covid-19. Mensen kunnen zelf een afspraak maken voor een test bij de GGD. Omdat het aannemelijk is dat niet alle mensen met Covid-19 zich laten testen, zijn de werkelijke aantallen in Nederland waarschijnlijk hoger dan de aantallen die hier genoemd worden. Het aantal besmettingen in de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland blijft stabiel laag.

Sinds het begin van de uitbraak is het coronavirus vastgesteld bij 53.374 mensen. Van hen werden 11.919 opgenomen in ziekenhuizen. Het officiële dodental staat nu op 6145. Als daar de vermoedens van sterfgevallen aan corona in verpleeghuizen bij op wordt geteld, dan zou het om zo'n 10.000 mensen in totaal gaan.

Load-Date: July 31, 2020

Aantal nieuwe sterfgevallen wereldwijd neemt weer toe

de Volkskrant

6 juni 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 11

Length: 177 words

Byline: SERENA FRIJTERS, HESSEL VON PIEKARTZ

Body

Terwijl het aantal sterfgevallen door covid-19 zich in Nederland lijkt te stabiliseren, neemt de sterfte wereldwijd juist weer toe. In Nederland meldde het RIVM vrijdag 15 sterfgevallen. Afgelopen week werden er wereldwijd 31.579 sterfgevallen vanwege covid-19 gemeld. De week daarvoor waren dat 26.633 sterfgevallen. In mei was er nog sprake van een dalende trend. De sterfte stijgt op elk continent, maar de grootste toename van het aantal sterfgevallen is te zien in Europa. Op dit continent overleden afgelopen week 6.405 mensen aan de gevolgen van het coronavirus. Vooral in het Verenigd Koninkrijk en Rusland was de sterfte door covid-19 hoog. Ook in Azië nam het aantal sterfgevallen per week aanzienlijk toe. Het aantal officieel bevestigde besmettingen kwam daar afgelopen week op 3.805 personen. In totaal zijn er nu bijna 400 duizend mensen aan covid-19 gestorven volgens de officiële cijfers. Het werkelijke aantal sterfgevallen zal hoger liggen, omdat niet iedereen die overlijdt aan het virus erop is getest.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: June 5, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis daalt voor het eerst in 4 dagen

De Telegraaf.nl

14 juli 2020 dinsdag 2:29 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 201 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten in een ziekenhuis is dinsdag licht gedaald van 118 naar 115. Het was de eerste afname na vier achtereenvolgende dagen van stijging. Afgelopen donderdag behandelden de ziekenhuizen 91 patiënten, het laagste aantal in de afgelopen maanden. Op maandag was dit gestegen naar 118.

Het aantal coronapatiënten op de intensive care zakte dinsdag van 24 naar 21. Het schommelt nu al bijna twee weken rond de 20. Op de verpleegafdelingen liggen 94 patiënten, evenveel als op maandag. Het is wel meer dan de 69 coronapatiënten van afgelopen vrijdag.

„Het aantal opnames van Covid-patiënten is onveranderd stabiel”, zegt Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Volgens hem heeft minder dan een derde van de ziekenhuizen coronapatiënten opgenomen op de intensive care.

Intensivisten behandelen momenteel 541 mensen met andere aandoeningen, zoals ernstige hartklachten of kanker. Dat zijn er twintig meer dan op maandag. In totaal liggen 562 mensen op de ic. Dat aantal schommelt sinds begin juni rond de 600. Onder normale omstandigheden zouden ic's nu zo'n 900 mensen behandelen. Daarvoor zijn 1150 bedden beschikbaar. De helft van alle ic-bedden is nu dus niet in gebruik.

Load-Date: July 15, 2020

Minder besmettingen in Saoedi-Arabië aan vooravond hadj

de Volkskrant

31 juli 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 260 words

Byline: SERENA FRIJTERS; SEMINA AJROVIC

Body

---

corona in cijfers

In Saoedi-Arabië groeit het aantal gemelde besmettingen en sterfgevallen door covid-19 sinds eind juni minder snel, maar het virus is nog lang niet onder controle. Gisteren werden er 1.629 nieuwe besmettingen en 26 sterfgevallen gemeld. Tot nu toe overleden er 2.842 mensen in het land aan een bevestigde coronabesmetting. Met zo'n 80 sterfgevallen per miljoen inwoners is dit, ook in vergelijking met de rest van de regio, een laag sterftecijfer. Het totaal aantal bevestigde besmettingen is een stuk hoger. Met 274.219 positief geteste personen zijn er iets meer besmettingen geconstateerd dan in het zwaargetroffen Italië. Woensdag begon de jaarlijkse pelgrimstocht hadj in Mekka, dit keer voor een selecte groep moslims. In plaats van 2,5 miljoen pelgrims mogen dit jaar maar duizend personen de rondgang doen. Zij zijn vooraf getest en in quarantaine geweest. De eerste twee dagen van de Hadj zijn er nog geen besmettingen gemeld onder de pelgrims, aldus de krant Arab News.

HET VIRUS IN NEDERLAND: Besmettingen terug op niveau begin mei

Donderdag nam het aantal positief geteste personen met 342 toe, de hoogste stijging sinds begin mei. De ziekenhuisopnamen zijn bij lange na nog niet op het niveau van maart en april, toen er geregeld meer dan vijfhonderd opnamen werden gemeld, maar ze nemen wel toe wel. Het RIVM meldt 23 ziekenhuisopnamen in de afgelopen week, de week daarvoor waren het er 12. De ic-bezetting daalt juist, er lagen donderdagmiddag nog 14 covid-patiënten op de intensive care.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: July 30, 2020

RIVM: twee keer zoveel nieuwe besmettingen als week daarvoor; Reproductiegetal daalt licht

De Telegraaf.nl

4 augustus 2020 dinsdag 12:16 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 699 words

Dateline: AMSTERDAM

Body

Er zijn de afgelopen week 2588 nieuwe coronabesmettingen bijgekomen in Nederland, bijna twee keer zoveel als de week daarvoor. Het reproductiegetal, dat aangeeft hoe snel het coronavirus zich verspreidt, is gedaald naar 1,20. Vorige week stond dit op 1,40 en de week ervoor was het 1,29. Twintigers raken steeds meer vertegenwoordigd in de cijfers.

Dat meldt het RIVM. Tot nog toe stierven ruim zesduizend Nederlanders aan het coronavirus. Vooral in Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Brabant stijgt het aantal vastgestelde besmettingen. Specifieke haarden zijn Rotterdam, Amsterdam, West-Brabant en Den Haag en omstreken.

Het aantal lokale uitbraken van het coronavirus is gestegen naar 242. Vorige week waren het er 133 en de week daarvoor 96. Bij zo'n cluster kunnen minstens drie gevallen met elkaar in verband worden gebracht.

In iets meer dan de helft van die brandhaarden zijn mensen thuis ziek geworden. „De meeste andere besmettingen zijn het gevolg van contact met overige familie, vrienden, feestjes, op het werk of door andere vrijetijdsbesteding zoals horeca of sportclubs”, aldus het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Positieve test

Het aantal positief geteste Nederlanders ligt 95 procent hoger dan een week eerder, toen het RIVM 1329 besmettingen registreerde.

Het aantal sterfgevallen is nog wel laag: zes coronapatiënten zijn overleden volgens de officiële cijfers, op een totaal van 6149. Ziekenhuizen namen afgelopen week 44 nieuwe patiënten op die het virus hebben opgelopen, 21 meer dan de week daarvoor.

De stijging van het aantal besmettingen bedroeg in de rapportage van vorige week 35 procent ten opzichte van de week daarvoor, toen de GGD'en in het land 534 mensen positief testten.

RIVM: twee keer zoveel nieuwe besmettingen als week daarvoor; Reproductiegetal daalt licht

Steeds meer twintigers besmet

Het aantal testen bij de GGD is tegelijkertijd flink afgenomen. Tussen 27 juli en 2 augustus lieten ruim 100.000 mensen zich testen, zo'n 10.000 minder dan een week eerder. Uit die testen kwam steeds vaker een positief resultaat: 2,3 procent van de geteste personen bleek het virus bij zich te dragen. In de vorige weekcijfers was dit nog maar 1,1 procent.

Twintigers zijn oververtegenwoordigd in de cijfers: een kwart van de positief geteste mensen is tussen de 20 en 29 jaar. Zij lopen een relatief klein risico's om met Covid-19 in het ziekenhuis te belanden, maar ze kunnen anderen wel besmetten voor wie het virus gevaarlijker is.

Besmettingsclusters

Van veel zogeheten besmettingsclusters (70 procent) hebben de GGD'en de bron nog niet achterhaald, meldt het RIVM. Dat komt doordat ze vertraging oplopen nu het aantal gevallen weer toeneemt, ondanks de uitbreiding van de capaciteit in de afgelopen maanden. De meeste besmettingen vinden nog altijd thuis plaats, de rest loopt de ziekte op door contacten buiten de deur.

De grote meerderheid heeft het virus in Nederland opgelopen. Van de 2588 mensen die afgelopen week positief zijn getest, waren er 218 de afgelopen twee weken in het buitenland geweest. Spanje werd het vaakst genoemd (23 procent), gevolgd door Frankrijk (16 procent), België (15 procent) en Duitsland (9 procent). Dat mensen in een ander land zijn geweest, wil niet per se zeggen dat ze daar besmet zijn geraakt.

Reproductiegetal

Het zogenoemde reproductiegetal, dat aangeeft hoe snel het coronavirus zich verspreidt, is gedaald naar 1,20. Vorige week stond dit op 1,40 en de week ervoor was het 1,29. Het is niet duidelijk waardoor het getal daalde, want het aantal besmettingen stijgt snel.

Bij een reproductiegetal van 1,2 zorgen 100 coronapatiënten ervoor dat 120 anderen de ziekte oplopen, en die besmetten op hun beurt 144 mensen.

Hoewel het getal gedaald is, ligt de onderste grens ervan nog steeds boven de 1 en dat betekent dat het virus zich nog steeds verspreidt.

Is het getal lager dan 1 dan dooft de uitbraak langzaam uit. In februari en maart, toen het virus in Nederland opdook en in korte tijd veel mensen ziek werden, lag het reproductiegetal rond de 2. Met name in Noord-Brabant werden in korte tijd duizenden mensen ziek. Op 16 maart zakte het reproductiegetal tot onder de 1. Op die dag begonnen mensen met thuiswerken, bleven scholieren thuis en sloten restaurants, cafés en sportverenigingen hun deuren.

Load-Date: August 6, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis naar 2358, aantal positieve tests vrijwel gelijk

De Telegraaf.nl

27 oktober 2020 dinsdag 1:11 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 407 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten in Nederlandse ziekenhuizen is in een dag met 109 toegenomen. Het totale aantal patiënten met Covid-19 bedraagt nu 2358, van wie er 529 dusdanig slecht aan toe zijn dat ze op de intensive care liggen. Dat is een stijging van 25 ten opzichte van maandag. Twee ic-patiënten liggen in Duitsland.

Mensen met Covid-19 vormen de meerderheid van alle patiënten die momenteel op de ic's liggen. Dat zijn er in totaal 985, inclusief de twee die vorige week naar het Duitse Münster zijn overgebracht. Ziekenhuizen breiden hun intensiverecapaciteit uit richting 1350. In noodgevallen kan dat aantal verder stijgen tot 1700.

Het Landelijke Coördinatiecentrum Patiëntenspreiding (LCPS) meldde de laatste cijfers dinsdag. Volgens het centrum zijn de laatste 24 uur 30 patiënten overgeplaatst van de ene regio naar de andere. Dat gebeurt om de druk zoveel mogelijk over ziekenhuizen in het land te verspreiden. Van de patiënten die werden verplaatst, liggen er zes op de ic.

Het afgelopen etmaal zijn 10.315 positieve coronatests gemeld, vrijwel gelijk aan maandag.

Weekcijfers:

Afgelopen week 67.542 positieve coronatests gemeld. Week ervoor 55.587.

Afgelopen week 1739 opnames op verpleegafdelingen en 333 op intensive care. Week ervoor 1492 en 287.

Afgelopen week 329 sterfgevallen gemeld. Week ervoor 185 corona-sterfgevallen

Ziektegevallen

Het aantal nieuwe coronabesmettingen lijkt zich iets te stabiliseren. Tussen maandagochtend en dinsdagochtend zijn 10.315 positieve tests geregistreerd. Op maandag meldde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis naar 2358, aantal positieve tests vrijwel gelijk

(RIVM) 10.346 besmettingen. Het waren er aanvankelijk 10.353, maar dat aantal is bijgesteld. Op zondag kwamen er 10.200 gevallen bij.

In de afgelopen zeven dagen zijn 67.542 positieve tests geregistreerd. Vorige week meldde het RIVM 55.587 nieuwe gevallen in de week ervoor. Het aantal nieuwe meldingen stijgt minder snel dan in de week ervoor. „Dat is waarschijnlijk het effect van de maatregelen die eind september en medio oktober van kracht werden”, aldus het RIVM.

R-getal

Het reproductiegetal, dat aangeeft hoe snel het coronavirus zich verspreidt, is iets gedaald, van 1,22 naar 1,16. Dat betekent dat een groep van 100 besmette mensen 116 anderen besmet, die op hun beurt ongeveer 146 mensen aansteken. Zo verspreidt het virus zich steeds verder en steeds sneller. Het kabinet wil het reproductiegetal terugbrengen tot onder de 1, zodat het coronavirus langzaam uitdooft.

Graphic

Image, Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ), tijdens een persmoment in het Erasmus MC., ANP

Load-Date: October 28, 2020

Pandemie verplaatst zich naar zuidelijk halfrond

de Volkskrant

13 juni 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 12, 13

Length: 1431 words

Byline: SERENA FRIJTERS, XANDER VAN UFFELEN, JOOST DE VRIES, MARIJE VLASKAMP

Highlight: Grote delen van Afrika, Latijns-Amerika en Zuid-Azië zijn de nieuwe brandhaarden van corona. Daarmee heeft het virus zich genesteld op het zuidelijk halfrond. Hoe pakken de landen daar covid-19 aan?

Body

Nieuw-Zeeland

Het epicentrum van de coronapandemie verschuift de laatste twee weken gestaag naar het zuidelijk halfrond. Waar tot voor kort vooral in Europa en Noord-Amerika de sterfte en besmettingen door covid-19 op een hoog niveau lagen, lopen de aantallen nu duidelijk op in het zuidelijke deel van Azië, in delen van Afrika en in bijna alle landen in Latijns-Amerika.

Afgelopen zondag werden er wereldwijd 136 duizend nieuwe besmettingen gemeld, het grootste aantal op één dag. Ook op alle andere dagen van deze week kwamen er elke 24 uur meer dan 100 duizend besmettingen bij. Het aantal sterfgevallen neemt in de laatste twee weken wereldwijd ook weer sneller toe.

De meeste landen in Latijns-Amerika zien sinds twee weken een forse groei van het aantal besmettingen. In Brazilië en Ecuador verspreidt het virus zich al geruime tijd, maar nu worden ook Chili en Peru hard getroffen. De vrees is, met de winter aanstaande in Argentinië en Chili, dat daar de uitbraak nog verder zal toenemen.

Zuid-Azië kent nu bijna een half miljoen besmettingen en zo'n 11 duizend doden vanwege covid-19. In India, Pakistan en Nepal worden er steeds meer mensen positief getest. In Iran is na een daling een tweede golf begonnen.

Alarm in Afrika

Op het Afrikaanse continent telt Zuid-Afrika verreweg het grootste aantal besmettingen. Maar in buurlanden Mozambique en Zimbabwe neemt het aantal positieve gevallen sterk toe. De uitbraak beperkt zich niet tot het

Pandemie verplaatst zich naar zuidelijk halfrond

zuidelijk deel van Afrika. Ook aan de westkust, in Liberia, Ivoorkust en Ghana, en in het oosten, in Ethiopië en Zuid-Soedan, stijgt het aantal besmettingen.

De nieuwe ontwikkelingen hebben de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) er vrijdag toe gebracht om te waarschuwen voor de ontwikkelingen in Afrika. Eerder sprak de WHO haar zorgen al uit over Zuid-Azië en Latijns-Amerika.

Veel Europese landen melden minder besmettingen over de afgelopen twee weken dan over de twee weken daarvoor. In Rusland en de Verenigde Staten, waar bij elkaar zo'n 2,5 miljoen personen besmet zijn geraakt, is er nog geen duidelijke afname van het aantal gevallen.

In zeker 25 landen is de afgelopen weken geen enkele nieuwe besmetting gemeld, het gaat dan vooral om eilandnaties als Nieuw-Zeeland.

PERU

Lima wilde bevolking zo goed mogelijk beschermen, maar kon dat niet betalen

Peru stelde als een van de eerste landen in Zuid-Amerika een van de strengste quarantaines in. Al op 6 maart werd er een geval met corona ontdekt. Negen dagen later riep president Martín Vizcarra de noodtoestand uit, tien dagen daarna begon de landelijke quarantaine, elf dagen later gingen alle grenzen dicht. Politie en leger werden ingezet om de lockdown te handhaven. Overdag mochten mensen alleen naar buiten om boodschappen te doen, 's nachts gold een avondklok.

Tienduizenden toeristen ondervonden dat Peru het virus zeer serieus nam. Het normaal zo gastvrije backpackland dwong de gestrande buitenlanders tot een wekenlang verblijf in hun hotels. Vizcarra's kordate optreden kreeg veel steun onder de bevolking, toch kon hij niet voorkomen dat het virus alsnog grip kreeg op het land. Peru is het wrange voorbeeld van een land dat niet de middelen heeft om de pandemie langere tijd op afstand te houden. Kijkend naar het bruto binnenlands product (bbp) gedeeld door het aantal inwoners zijn Nederlanders zeven keer zo rijk als Peruanen.

Meer dan 60 procent van de Peruanen werkt in de informele economie. Deze dagloners gingen ondanks de quarantaine de straat op. Bijna de helft van de bevolking heeft geen koelkast en moest om de paar dagen naar de markt. Miljoenen stonden in de rij bij de bank voor goedbedoelde financiële steun en liepen daar het virus op. Zorgpersoneel beschikte niet over de juiste beschermende kleding, raakte besmet en gaf de ziekte door.

Drie maanden sinds het begin van de quarantaine telt Peru ruim 200 duizend positieve coronatesten en meer dan 6.000 doden. Sinds 1 mei is het aantal gevallen verviervoudigd. Volgens officiële statistieken staat Peru nu op plek twee van de Zuid-Amerikaanse coronaranglijst, onder Brazilië. Beelden van afgelopen week tonen familieleden van coronapatiënten in lange rijen om medische zuurstof te bemachtigen. Door schaarste is de prijs daarvan op de zwarte markt omhooggeschoten.

KAMEROEN

De niet-covidpatiënten ontvluchten massaal de ziekenhuizen

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) noemt het West-Afrikaanse land Kameroen een van de nieuwe zorgelijke hotspots in Afrika. Het continent leek aan de grote sterfte zoals in Europa en de Verenigde Staten te

Pandemie verplaatst zich naar zuidelijk halfrond

ontkomen. Deskundigen verklaarden de trage opmars van het virus met de zomerse temperaturen en het feit dat de relatief jonge Afrikaanse bevolking minder snel bezwijkt aan covid.

In het geval van Kameroen, waar afscheidingsbewegingen met de regering vechten, is de plattelandsbevolking door het geweld minder mobiel. Politici en artsen probeerden vanaf de eerste besmettingen drie maanden geleden de bevolking te doordringen van de ernst van de situatie.

Half maart sloten grenzen, scholen en bedrijven. Mondkapjes werden verplicht. Bij uitbraken werd voor Afrikaanse begrippen veel getest. Verdachte gevallen moeten veertien dagen in isolatie, ook bij een negatieve coronatest.

Nu breekt het succes van vroege maatregelen Kameroen op: het virus greep zijn kans nadat op 1 mei de eerste beperkende maatregelen uit economische noodzaak werden versoepeld. Nu grijpt het steeds sneller om zich heen, uiterekend in de week dat de scholen weer open mogen.

Inmiddels zijn er 8.681 bevestigde gevallen en 212 doden. De grootste uitbraken zijn in hoofdstad Yaounde, het economisch hart Douala en twee kleinere steden.

Ziekenhuizen melden dat de angst onder de bevolking toeslaat. Honderden patiënten die niet aan corona lijden, ontluchten uit angst voor besmetting de ziekenhuizen: nog eens vele duizenden mensen mijden volgens de Amerikaanse nieuwswebsite Voice of America de zorg totaal.

Met de piek op komst overweegt Kameroen nu de bouw van noodopvang voor covidpatiënten.

PAKISTAN

Geen nieuwe lockdown, maar wel meer coronagevallen dan in China

Pakistan kan zichzelf volgens de WHO alleen nog redden door in de ergst getroffen gebieden een nieuwe lockdown in te stellen. Twee weken alles dicht en iedereen binnen, afgewisseld met twee weken zonder beperkingen, en dat net zolang volhouden tot Pakistan zijn testcapaciteit, contactonderzoek en sociale afstand onder de knie heeft. Dat kan Pakistan de helft schelen van het voorspelde aantal infecties - zonder maatregelen komt Pakistan aan 800 duizend covidgevallen, aldus de WHO.

De helft minder coronapatiënten is met 3.000 bedden op de ic voor een bevolking van 220 miljoen mensen forse winst. Toch verzet premier Imran Khan zich tegen nieuwe maatregelen. 'De hele wereld heeft begrepen dat lockdowns geen oplossing zijn', aldus Khan deze week in een televisietoespraak. Hij heeft juist haast gemaakt met het afbouwen van beperkende maatregelen, omdat die funest zijn voor de informele sector. Die biedt werk aan 30 procent van de bevolking die onder de armoedegrens leeft.

Voor die afweging betaalt Pakistan de prijs. Waren tijdens de beperkende maatregelen 1.700 nieuwe gevallen per dag gebruikelijk, deze week kwamen er uitschieters met meer dan 5.000 nieuwe covidgevallen per dag. Vandaar dat de landelijke WHO-baas in Pakistan alle provinciale overheden een brandbrief stuurt: Pakistan beantwoordt volgens de WHO op geen enkele manier aan de criteria voor versoepeling. Doorn in het oog van de WHO is de testcapaciteit. Die moet verdubbeld worden.

Pakistan heeft met ruim 125 duizend bevestigde coronagevallen meer zieken gemeld dan China, waar het virus voor het eerst toesloeg. Pakistanen krijgen van de regering geregeld op hun kop omdat ze laks zijn met afstand houden en mondkapjes, maar diezelfde overheid liet moskeeën tijdens de islamitische vastenmaand open. Vlak

Pandemie verplaatst zich naar zuidelijk halfrond

voor het Suikerfeest, dat moslims vieren met familiebijeenkomsten, werden de eerste versoepelingen aangekondigd. Sindsdien is het virus onstuitbaar. Covid heeft al bijna 2.500 Pakistaanse levens geëist.

NIEUW-ZEELAND

verklaarde zich maandag coronavrij, er zijn geen nieuwe besmettingen meer vastgesteld. Ook zeker 25 andere landen hebben het virus naar eigen zeggen met succes bestreden, waaronder Montenegro, Fiji, de Seychellen, Vaticaanstad en IJsland.

Cijfers over de wereldwijde uitbraak van covid-19 houdt de Volkskrant ook dagelijks bij op de website, zodat u voor elk individueel land de stand van zaken met besmettingen, sterfte en de lockdown-maatregelen kunt bekijken.

Bekijk de oorspronkelijke pagina: ,

Load-Date: June 12, 2020

Familiebezoek en feestjes leiden tot groter aantal covid-besmettingen

de Volkskrant

29 juli 2020 woensdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4, 5

Length: 646 words

Byline: SERENA FRIJTERS

Body

Het coronavirus lijkt zich weer te verspreiden. Voor een deel is dat het gevolg van het toegenomen aantal testen. Niet eerder zijn in Nederland in één week zo veel mensen getest als afgelopen week: 111.764. Onder de besmetten zijn echter opvallend veel jongeren, en dat is onder meer het gevolg van feestjes.

Voor de vierde dag op rij meldt het RIVM meer dan 200 besmettingen. Het virus breidt zich dus verder uit, en ook de grootte van de besmettingsclusters neemt toe. De afgelopen week zijn er in totaal 1.329 positief geteste personen gemeld. Vorige week waren dit er nog 987. Vooral in Zuid-Holland en Zeeland worden veel coronabesmettingen aangetroffen. De snelste stijging is zichtbaar in de gemeenten Waddinxveen, Hillegom en Rotterdam.

Veel jongeren besmet

Steeds meer jongeren testen positief. Ruim een kwart van de positief geteste personen afgelopen week was tussen de 20 en de 29 jaar. Tot vorige week maakten zij maar 10 procent uit van de besmettingen. Deels komt de verschuiving doordat voorheen vooral ernstig zieken getest werden. Maar het percentage positieve testen in deze groep is ook hoger dan gemiddeld. Van alle mannen tussen de 20 en 24 jaar die zich laten testen blijkt sinds 1 juni 1,8 procent besmet te zijn. Meer dan het dubbele van het landelijk gemiddelde van de afgelopen twee maanden, dat 0,8 procent bedroeg.

Nog steeds worden de meeste mensen thuis besmet, maar het aantal besmettingen op andere locaties neemt toe. Het aantal besmettingsclusters - twee of meer besmette personen waarvan duidelijk is dat ze elkaar besmet hebben - neemt toe. 'Steeds meer besmettingen vinden plaats tijdens familiebezoek en op feestjes. Hoewel er deze week geen verdubbeling van het aantal besmettingen is zoals vorige week, blijft het belangrijk om je aan de maatregelen te houden', aldus een woordvoerder van het RIVM.

Sterfte en opnamen

Familiebezoek en feestjes leiden tot groter aantal covid-besmettingen

Het aantal ziekenhuisopnamen steeg in deze week met 23. Iets meer dan de week hiervoor, toen meldde het RIVM een toename van 19 opnamen. In totaal zijn er nu 11.919 Nederlanders in het ziekenhuis opgenomen (geweest) vanwege covid-19. Ook de sterftcijfers stijgen veel minder hard dan de besmettingen. Afgelopen week zijn er 9 sterfgevallen gemeld, de week daarvoor waren het er 7.

Het aantal ziekenhuispatiënten is nog steeds veel lager dan in maart en april. Gistermiddag lagen er 21 personen vanwege covid-19 op de intensive care, en 70 op een reguliere ziekenhuisafdeling. Begin april lagen er bijna 4.000 covid-patiënten in het ziekenhuis, waarvan eenderde op de intensive care. Tot nu toe overleden er zeker 6.145 personen aan covid-19. Het werkelijke sterftcijfer zal hoger liggen want niet iedereen is, zeker in de eerste maanden van de pandemie, getest.

Meer testen dan ooit

De toename van het aantal besmettingen komt niet alleen door dat grotere aantal testen. Een woordvoerder van het RIVM zegt hierover: 'Het virus verspreidt zich ook echt sneller dan twee weken geleden, dat is te zien aan het deel van de testen dat positief blijkt te zijn'. Het percentage positieve testen was, net als vorige week, 1 procent. Twee weken geleden bleek 0,6 procent van de geteste personen besmet met het virus. In Zeeland en rond Rotterdam en Amsterdam is het percentage beduidend hoger dan in de rest van het land, daar is ruim 2 procent van de testen positief.

Na een positieve test voert de GGD bron- en contactonderzoek uit. Van huisgenoten en 'overige nauwe contacten', personen die langer dan een kwartier binnen anderhalve meter waren, wordt gevraagd zich bij klachten zo snel mogelijk te laten testen. Van alle huisgenoten van positief geteste personen was bijna 18 procent zelf ook besmet. Dit blijkt uit cijfers over het bron- en contactonderzoek van de GGD. Van de overige nauwe contacten testte 6,8 procent positief.

Met medewerking van Semina Ajrovic

Bekijk de oorspronkelijke pagina: , ,

Load-Date: July 28, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis stijgt boven de honderd; 'Lichte toename Covid-19-gevallen'

De Telegraaf.nl

11 juli 2020 zaterdag 3:50 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 155 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Voor het eerst in een paar dagen is het aantal coronapatiënten dat in het ziekenhuis ligt gestegen naar boven de honderd. Het aantal coronapatiënten op de intensive care bedraagt nu 26, een meer dan vrijdag.

Het aantal COVID-opnames buiten de IC bedraagt zaterdag 77 en dat zijn er acht meer dan vrijdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „We zien een lichte toename van het aantal COVID-patiënten, bij het lage totaal aantal is dat geen reden tot zorg.”

Onder de honderd

Vorige week zaterdag dook het aantal coronapatiënten dat nog in een ziekenhuis wordt behandeld al even onder de honderd. Daarna steeg het aantal weer, tot afgelopen woensdag het aantal ziekenhuisopnames weer daalde naar 94 en donderdag nog verder daalde naar 91. Bij minder dan honderd ziekenhuisopnames zijn er per ziekenhuis gemiddeld minder dan twee coronapatiënten.

Load-Date: July 12, 2020

Van golf tot tsunami; Ic-baas Ernst Kuipers verwacht: aantal opnames blijft stijgen tot eind oktober

De Telegraaf

23 oktober 2020 vrijdag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; Blz. 6

Length: 608 words

Byline: Jessy Burgers

Body

Ic-baas Ernst Kuipers verwacht: aantal opnames blijft stijgen tot eind oktober

door Jessy Burgers

en Marouscha van de Groep

ROTTERDAM - „We hebben het einde nog lang niet bereikt", concludeert Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Zelfs als de maatregelen van vorige week woensdag effect hebben, zullen de ziekenhuisopnames naar verwachting nog tot minstens het einde van de maand blijven stijgen.

Tegen die tijd liggen er ruim 500 patiënten op de intensive care en ongeveer 2000 in de kliniek. De zogeheten zorgketen komt steeds meer onder druk te staan door het groeiend aantal coronapatiënten. Donderdag is het aantal ziekenhuisopnames gestegen tot boven de 2000, blijkt uit cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Nog maar 15 dagen geleden gingen we door de grens van 1000 patiënten heen.

„De eerste golf was als een vloedgolf, met een heel hoog front, maar daarna zakte het weg. Deze golf heeft veel meer het beeld van een tsunami. Een golf die op je afkomt en in eerste instantie niet zo hoog lijkt, maar de waterdruk die erachteraan komt gaat maar door", symboliseert Kuipers de verschillen tussen de eerste en huidige coronagolf.

Schrik

Ruimschoots 10 procent van de beschikbare ziekenhuisbedden is momenteel bezet door coronapatiënten. Daarvan liggen er 1540 op de gewone verpleegafdeling en 463 op de intensive care. Dat laatste betreft 45% van de totale ic-capaciteit. „Dat is heel veel, daar schrik ik van", zegt Kuipers.

Van golf tot tsunami; Ic-baas Ernst Kuipers verwacht: aantal opnames blijft stijgen tot eind oktober

De verwachting is dat vrijdag de eerste coronapatiënt van de intensive cares in Nederland naar Duitsland zal verhuizen. Dat land schoot ons tijdens de eerste golf al te hulp door 58 Nederlandse ic-patiënten op te vangen. Vorige week stond al een verplaatsing gepland, maar die is toen niet doorgezet.

„We realiseren ons dat zo'n overplaatsing belastend is, maar we kunnen niet anders", constateert Kuipers. „We merken dat mensen het lastig vinden, maar we vragen hier begrip voor."

„Waar ik ook van schrik is de druk die almaar oploopt", stelt hij. In de huisartsenpraktijken en verpleeghuizen is de druk groot, waardoor de doorstroom vanuit ziekenhuizen belemmerd wordt. Verpleeghuizen hebben naast de continuering van de reguliere zorg ook te maken met coronabesmettingen onder patiënten en personeel.

Daarnaast worden zij in toenemende mate gevraagd voormalige Covid-, maar ook overige patiënten uit de reguliere zorg over te nemen. „Op sommige plekken liggen patiënten in ziekenhuizen te wachten op verplaatsing. Ze zijn hard bezig om dat op te lossen, omdat je anders een hele opstopping krijgt in de keten. Dat is geen kritiek, maar geeft wel aan hoe druk het is", stelt Kuipers.

De verscherpte maatregelen van het kabinet om het virus in te dammen zijn op de achtste dag nog niet zichtbaar in de ziekenhuiscijfers. De stijging van de ziekenhuisopnames op donderdag reflecteren de nieuwe besmettingen van ongeveer een week geleden, stelt Kuipers. „Eigenlijk tot aan het moment van het ingaan van de nieuwe maatregelen."

Ondertussen neemt ook het aantal sterfgevallen in rap tempo toe, meldt het CBS. In de week van 12 tot 18 oktober overleden er naar schatting 3200 mensen, bijna 400 hoger dan verwacht voor deze periode. Vorige week lag dat getal ook al hoger dan verwacht, iets dat volgens het statistiekbureau samenvalt met de opkomende tweede coronagolf.

Mochten de maatregelen een significant effect hebben, dan zullen we dat in het weekeinde en begin volgende week terugzien. Als ze geen effect hebben gesorteerd, dreigen nieuwe ingrepen om een piek als tijdens de eerste golf te voorkomen.

Effect maatregelen nog niet zichtbaar

Load-Date: October 22, 2020

Hoogste aantal besmettingen sinds anderhalve maand; Regio Rijnmond grootste besmettingshaard

De Telegraaf.nl

26 juli 2020 zondag 2:37 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 385 words

Dateline: Amsterdam

Body

Het aantal positief op corona geteste mensen is in de afgelopen 24 uur toegenomen met 214. Dat is de grootste stijging in 24 uur sinds 7 juni.

Dat blijkt uit het coronadashboard van de Rijksoverheid. Een dag eerder werden nog 137 besmettingen gemeld.

In Rotterdam en omstreken vertoont het aantal coronabesmettingen een grillig karakter met een nieuwe stijging naar 64 gevallen op zondag. Zaterdag werden in het Rijnmondgebied nog 29 mensen positief getest en dat was een daling ten opzichte van vrijdag (58 besmettingen), zo valt af te leiden uit het coronadashboard van de Rijksoverheid. Afgelopen donderdag waren dat er in de Rotterdamse regio 48 en woensdag 35.

Omgerekend naar het aantal inwoners zijn in Rotterdam-Rijnmond zaterdag 4,8 mensen per 100.000 inwoners positief getest. Die regio vormt de grootste besmettingshaard, komt naar voren uit regionale vergelijkingen.

In Hollands Midden, waarin Hillegom ligt waar vorige week een plaatselijke uitbraak was, zijn 14 nieuwe besmettingen vastgesteld. Omgerekend naar het aantal inwoners zijn in Hollands Midden 1,7 mensen per 100.000 positief getest. Zaterdag waren dat nog 0,9 mensen op de 100.000.

In Amsterdam en omstreken is het aantal positief geteste mensen (29) ietsje gestegen. Op de 100.000 inwoners zijn hier 2,7 mensen positief getest. Zaterdag waren dit nog 2,1 mensen.

Ziekenhuisopnames

Landelijk stijgt het aantal besmettingen sinds 6 juli jongstleden, maar dat leidde tot nu toe nog niet tot meer ziekenhuisopnames.

„Het aantal Covid-patiënten in de Nederlandse ziekenhuizen is momenteel lager dan op enig moment in de afgelopen maanden.” Dat zegt voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Als het aantal nieuwe infecties niet verder stijgt, zal het aantal ziekenhuisopnames volgens Kuipers beperkt blijven.

Hoogste aantal besmettingen sinds anderhalve maand; Regio Rijnmond grootste besmettingshaard

Op de intensivereafdelingen van ziekenhuizen verblijven 16 coronapatiënten, 2 minder dan zaterdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Op de ic's liggen nu 568 andere patiënten, 28 minder dan zaterdag. Het aantal ziekenhuisopnames in verband met Covid-19 buiten de ic is zondag met 24 afgenomen tot 67, aldus het centrum zondag.

De stijging van het aantal coronabesmettingen kan betekenen dat ook het aantal ziekenhuisopnames en het aantal sterfgevallen na verloop van tijd zullen stijgen.

Load-Date: July 27, 2020

End of Document

Rusland haalt China in met aantal ontdekte besmettingen

de Volkskrant

28 april 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 12

Length: 305 words

Byline: BERT LANTING

Highlight: Rusland heeft China ingehaald wat betreft het aantal bevestigde coronagevallen. Het aantal besmettingen is maandag opgelopen tot 87 duizend. Russische artsen vermoeden echter dat het werkelijke aantal veel hoger is.

Body

Het aantal ontdekte gevallen van besmetting met het coronavirus ligt nu drieduizend hoger dan in China, waar het virus eind december vorig jaar voor het eerst opdook. Maar tot nog toe is het aantal sterfgevallen in China veel hoger. In China overleden ongeveer 4.600 patiënten als gevolg van covid-19, terwijl in Rusland het aantal sterfgevallen op 794 staat.

Russische artsen twijfelen echter aan de officiële cijfers. Een groep artsen publiceerde afgelopen weekeinde een 'herdenkingslijst' voor artsen en verplegers die inmiddels aan de ziekte zijn bezweken in Rusland. Daarop staan nu al 65 namen. Dat zou betekenen dat 9 procent van het aantal coronadoden mensen uit de verpleging betreft, een hoog percentage vergeleken bij andere landen. Het grootste aantal artsen en verplegers die als gevolg van het virus zijn overleden komt uit Moskou en omgeving, bij elkaar 34.

Moskouse ziekenhuizen werden aanvankelijk totaal overvallen door het enorme aantal coronapatiënten. Ambulances moesten soms wel negen uur wachten voor ze hun patiënten konden afleveren. Ook in Sint-Petersburg stonden ambulances vaak uren in de rij. Een Russische neurochirurg zei dat de artsen besloten hadden zelf de lijst bij te houden, omdat ze de overheidsstatistieken niet vertrouwen. 'Zij weten hoe covid-19 eruit ziet, dus geloven ze niet wat de ministeries hun vertellen', zei chirurg Aleksej Kasjtsjejev.

Sinds 25 maart geldt in vrijwel heel Rusland een lockdown, maar de druk om de maatregelen te versoepelen wordt steeds groter. Officieel loopt de lockdown op 30 april af, maar de autoriteiten hebben al laten weten dat de maatregelen de komende twee weken van kracht blijven. In die periode vallen twee van de belangrijkste Russische feestdagen, de Dag van de Arbeid en de Dag van de Overwinning (9 mei).

Rusland haalt China in met aantal ontdekte besmettingen

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Rij van ambulances met coronapatiënten voor het Pokrovskaya ziekenhuis in St. Petersburg

Load-Date: April 27, 2020

End of Document

Corona in cijfers

de Volkskrant

22 mei 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 248 words

Byline: SEMINA AJROVIC

Body

HET VIRUS IN NEDERLAND: Besmettingen belangrijke maatstaf bij volgen van virusuitbraak

Het aantal besmettingen met het coronavirus is donderdag weer wat opgelopen. Het RIVM meldde 253 nieuwe besmettingen, tegen 198 woensdag. Het aantal besmettingen is volgens minister De Jonge de belangrijkste maatstaf om het virus verder nauwgezet te volgen. Het geeft als eerste een indicatie of er sprake is van een nieuwe uitbraak. Sommige besmette patiënten komen pas later in het ziekenhuis, zodat de melding van nieuwe opnamen een nieuwe uitbraak met vertraging laten zien. De melding van sterfgevallen volgt doorgaans nog later. Op het hoogtepunt van de uitbraak telde het RIVM op één dag 1.300 besmettingen, dus het aantal ligt nu fors lager. Er is tot nog toe terughoudend getest. Vanaf 1 juni zou elke Nederlander met klachten snel getest moeten kunnen worden.

HET VIRUS IN DE WERELD: veel besmettingen in Rusland, aantallen Brazilië blijven oplopen

HET aantal besmettingen in Rusland en Brazilië is opmerkelijk hoog in vergelijking met het aantal geregistreerde sterfgevallen. In Brazilië loopt het aantal besmettingen ook nog elke dag flink op en lijkt het einde van de uitbraak van covid-19 nog niet bereikt. In Rusland zijn er in verhouding veel besmettingen, wat doet vermoeden dat de autoriteiten het officiële sterftecijfer bewust laag houden. Veruit de meeste besmettingen wereldwijd zijn er in de Verenigde Staten.

Regionale verschillen besmettingen

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: May 21, 2020

CBS: oversterfte valt lager uit dan het aantal geregistreerde sterfgevallen door covid-19

de Volkskrant

26 februari 2021 vrijdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 5

Length: 375 words

Byline: SEMINA AJROVIC, XANDER VAN UFFELEN

Body

Cijfers bij het nieuws: coronavirus

De oversterfte in Nederland is voor de tweede achtereenvolgende week lager dan de werkelijk getelde sterfte door covid-19. Dit betekent dat het RIVM meer coviddoden telt, zo'n 400 per week, terwijl het CBS in de langjarige trends amper verandering waarneemt. De afgelopen week stierven volgens het CBS 150 personen meer dan normaal in deze tijd van het jaar, een week eerder was er nauwelijks oversterfte zichtbaar. Een verklaring kan het CBS niet geven. Maar het is aannemelijk dat door alle coronamaatregelen in Nederland momenteel ook minder griep voorkomt en dat dit ook de sterfte ten gevolge van griep drukt. Hierdoor valt de oversterfte lager uit. Overigens hanteert het RIVM een iets andere berekening van oversterfte: dit instituut constateert dat de oversterfte nog wel sterk is verhoogd.

Finland scherp maatregelen aan

Finland gaat vanaf 8 maart drie weken op slot om de toename van het aantal besmettingen te stoppen. Komende week wordt mogelijk de noodtoestand afgekondigd, wat de overheid onder meer de bevoegdheid geeft horeca te sluiten in regio's met veel besmettingen. Enkele nieuwe maatregelen zijn thuisonderwijs voor scholieren vanaf 13 jaar en een samenscholingsverbod voor meer dan 6 personen. In Europa heeft Finland relatief gezien lage besmettingscijfers.

Sterfte door corona neemt af, Europese landen hoog op de lijst van sterfte naar inwonertal

De wereldwijde sterfte ten gevolge van corona blijft dalen. De afgelopen week overleden zeker 67 duizend personen door het virus, een afname van 33 procent sinds de piek eind januari. In Afrika zakte de geregistreerde sterfte het hardst, sinds eind januari is het aantal gemelde sterfgevallen ruim gehalveerd. Ook in Europa is de daling groot, in een maand daalde de sterfte 38 procent. Europese landen blijven sterk vertegenwoordigd in de lijst met de meeste overledenen naar inwonertal. Van de tien landen met de meeste sterfte in de afgelopen twee weken zijn er negen Europees. De uitzondering is Mexico, met 101 overledenen per miljoen inwoners. In Slowakije en Tsjechië zijn de meeste overlijdens geregistreerd, respectievelijk 233 en 190 per miljoen inwoners, zo'n 10 procent meer dan begin februari.

CBS: oversterfte valt lager uit dan het aantal geregistreerde sterfgevallen door covid-19

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: February 25, 2021

End of Document

Stijging coronapatiënten gaat zo snel dat 'afwachten effect maatregelen niet kan'; Eind oktober 2000 ziekenhuisopnames

De Telegraaf.nl

15 oktober 2020 donderdag 3:13 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 739 words

Byline: Martijn Schoonenberg

Dateline: ROTTERDAM

Body

Vanwege de verder opgelopen ziekenhuisdruk zal binnen 48 uur weer de eerste Nederlandse coronapatiënt naar Duitsland verplaatst worden. Dat stelt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. „We moeten op tijd beginnen.”

Door een toename van 51 liggen er donderdag 1526 coronapatiënten in het ziekenhuis, blijkt uit cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Een week geleden bedroeg dat getal nog 1070. Van hen liggen er momenteel 1213 op de gewone verpleegafdeling, 39 meer dan woensdag. Het aantal patiënten met Covid-19 op de intensive care is gestegen van 301 naar 313.

„Het aantal patiënten blijft in een gestaag tempo toenemen”, constateert Kuipers. Terwijl de druk op de ziekenhuizen in de eerste weken van de tweede golf enkel in de Randstad gevoeld werd, is de capaciteit inmiddels door het hele land krap.

Langer wachten

Ongeveer 20 procent van de reguliere zorg is daarom ondertussen afgeschaald, waardoor mensen met zaken als heup- en hartproblemen langer zullen moeten wachten. „Zelfs bij optimale spreiding kunnen we dat niet meer voorkomen”, stelt de beddenplanner. In de afgelopen 24 uur werden er 36 coronapatiënten verplaatst, waarvan zes ic-patiënten.

Om die reden zal de hulp van Duitsland binnen 48 uur ingeroepen worden, verwacht hij. Dat land schoot ons tijdens de eerste golf al te hulp door 58 Nederlandse ic-patiënten op te vangen. Aangezien het nu verhoudingsgewijs aanzienlijk drukker is op de verpleegafdeling kan het deze keer ook om 'gewone' coronapatiënten gaan. Kuipers: „Patiënten zullen weer per ambulance en per helikopter verplaatst worden. Omdat dat met maximaal tien per dag kan, moeten we daar tijdig mee beginnen.”

Stijging coronapatiënten gaat zo snel dat 'afwachten effect maatregelen niet kan'; Eind oktober 2000 ziekenhuisopnames

Zeer ingrijpend

Hij erkent dat het voor patiënten en hun familie zeer ingrijpend is. „Dat geldt net zo goed voor een verplaatsing van Amsterdam naar Heerlen als van Utrecht naar Münster. Maar anders komt de zorg nog meer in de knel.”

Zo komt ook de zorg op de Spoedeisende Hulp steeds vaker in gevaar, omdat de doorstroom van patiënten in ziekenhuizen opstroopt nu de ic's en verpleegafdelingen vol raken. Volgens de Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA) komt het nu dagelijks voor dat patiënten bij een ernstig ongeluk of hartfalen niet meer naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis kunnen.

Zorgwekkende trend

Als de huidige trend doorgezet wordt, liggen er eind oktober meer dan 2000 coronapatiënten in de ziekenhuizen. Kuipers hoopt daarom dat de kabinetsmaatregelen effect gaan sorteren. „Ze zijn fors maar dat kan niet anders.” Hij liet enkele weken geleden al weten dat hij vond dat het kabinet laat reageerde met maatregelen.

„Inmiddels is het lastige dat de getallen dusdanig snel omhooggaan dat er eigenlijk niet eens voldoende tijd is om het effect van nieuwe maatregelen af te wachten. Het liefst zou je het drie à vier weken aankijken, maar nu moeten er doorgaans binnen twee weken alweer nieuwe beslissingen genomen worden.”

Woest

Om die reden is hij ook woest op de feestende menigte op het Plein in Den Haag van woensdagavond. „Het lijkt nog niet door te dringen bij mensen dat we ondertussen per dag meer dan 7000 besmettingen hebben.” Tussen woensdag- en donderdagochtend nam dat getal met 7833 toe, waarmee het totaal boven de 200.000 uitkomt.

Kuipers wijst op de aanscherpingen van maatregelen in Duitsland. „Daar gaan ze over tot actie omdat het aantal dagelijkse besmettingen boven de 6000 uitkomt. Terwijl er daar vijf keer zoveel mensen wonen als hier! Dat geeft aan hoever het hier al de verkeerde kant opgaat. De kans dat er bij het feest in Den Haag mensen besmet zijn geraakt is behoorlijk groot, het kan zo een superspreading event worden.”

Verwarring

En dan bestond er deze week nog verwarring over het aantal opnames van coronapatiënten in de ziekenhuizen. Dat getal blijkt dubbel zo hoog dan tot nu toe door het kabinet op het coronadashboard gemeld is. Daardoor ging dat cijfer veel eerder door de alarmgrens dan aangegeven. Inmiddels is dat gecorrigeerd.

„Het is onhandig in de communicatie richting de burgers”, verzucht Kuipers. „Die cijfers had de overheid bij de ziekenhuizen vandaan moeten halen in plaats van bij de GGD en het RIVM. Een brood koop je toch ook niet bij de fietsenmaker? Ik ben blij dat het nu hersteld is.” Al gelooft Kuipers niet dat het beleid van het kabinet door die lagere cijfers beïnvloed is, iets wat ook al ontkend werd. „Want ik stuurde hen ook iedere dag de goede cijfers.”

Load-Date: October 16, 2020

Onzekerheid blijft nog troef

De Telegraaf

28 maart 2020 zaterdag

Gehele Oplage

Copyright 2020 De Telegraaf All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; Blz. 02

Length: 830 words

Body

Afname ziekenhuisopnames van coronapatiënten in Brabant, maar landelijk wint virus nog steeds terrein

Voor het eerst lijkt de ingrijpende reeks coronamaatregelen haar vruchten af te werpen, nu in Noord-Brabant het aantal nieuwe ziekenhuisopnames van coronapatiënten afneemt, zo blijkt uit RIVM-cijfers. Maar in enkele andere provincies grijpt het virus ineens hard om zich heen.

'Het is te vroeg om de vlag buiten te hangen', zegt Eric van Gorp, viroloog van het Erasmus MC. „Maar het zou het begin kunnen zijn van een kantelpunt.” Dat er in Brabant minder nieuwe patiënten in het hospitaal worden opgenomen, betekent dat ziekenhuizen de druk op de schaarse bedden, middelen en het eigen zorgpersoneel mogelijk snel beter kunnen opvangen. Na een piek een week geleden van zo'n tachtig nieuwe Brabantse opnames op één dag, is dat aantal nu meer dan gehalveerd.

Toch wint corona landelijk gezien nog steeds terrein. Het aantal nieuwe overleden patiënten neemt nog steeds toe, met een plus van 112 tot in totaal 546 te betreuren sterfgevallen. Bovendien is in de provincies Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Holland sprake van een groeiende uitbraak: juist daar stijgt het aantal nieuwe ziekenhuisopnames snel. Nadat de Nederlandse bevolking al twee weken verplicht thuiswerkt, amper het huis verlaat en kwetsbare ouderen mijdt, was gehoopt op een beter resultaat.

Effect

Het RIVM liet eerder immers doorschemeren dat twee weken na het ingaan van harde maatregelen een effect zichtbaar zou moeten zijn. RIVM-baas Jaap van Dissel blijft optimistisch. 'Het aantal in het ziekenhuis opgenomen patiënten en het aantal overledenen neemt minder snel toe dan je zonder maatregelen zou verwachten. Als deze lijn doorzet, kan over een aantal dagen geconcludeerd worden of de genomen maatregelen (afstand houden, sociaal contact beperken, handen wassen) werken', zo duidt het instituut haar eigen cijfers.

Ook arts-epidemioloog Marc Bonten van het UMC Utrecht is blij met het feit dat de stijging van het aantal ziekenhuisopnames en ic-opnames wat afvlakt. „Maar ik had liever een snellere afplatting gezien van de curve.

Onzekerheid blijft nog troef

Want het stuwmeer van patiënten in de ziekenhuizen raakt vol; er gaan er meer in dan eruit. Ik hoop dat dit de opgang is naar een piek waarna het minder wordt. Wanneer die piek is, kan ik niet zeggen. Dat is koffiedik kijken.”

Bonten ziet lichtpuntjes. „Met een beetje goede wil kunnen we iets positiefs in de cijfers zien. Kijk naar de provincies met Covid-19-besmettingen. In Noord-Brabant, waar als eerste de maatregelen werden afgekondigd, zijn er minder meldingen en ziekenhuisopnames met coronapatiënten. Dus dit is het effect van drie weken geleden toen de eerste maatregelen ingingen. Die waren niet eens zo streng en scherp in het begin. Dat zijn ze later wel geworden, voor heel Nederland. Dat effect moet nog komen. Ook in Limburg lijkt het aantal besmettingen af te nemen. Nu ligt de druk op Zuid-Holland. In Noord-Nederland lijkt weinig aan de hand.”

Waarom juist Zuid- en Noord-Holland aan de beurt zijn, blijft speculeren.

Het virus vond eerder zijn weg tijdens carnaval in stampvolle Brabantse cafés. De vraag is of sommige Randstedelingen op hun beurt nu te lichtzinnig over het virus hebben gedacht. Overvolle stranden en de drukke Haagse markt wijzen daar wel op. En elke keer als het virus niet serieus wordt genomen, grijpt het zijn kans.

Viroloog Van Gorp vindt het zorgelijk dat in met name Zuid-Holland het aantal ziekenhuisopnames zo hard groeit.

„Het is te hopen dat de overige provincies als gevolg van de genomen beschermingsmaatregelen geen sterke piek zullen laten zien.” Dat het aantal overleden patiënten nog steeds stijgt, is volgens hem een na-ijleffect van de snelheid waarmee het virus enkele weken geleden om zich heen greep. „Het is een gevolg van de eerdere snelle stijging van het aantal opnames in ziekenhuizen en op de intensive care.” Een deel van die patiënten die toen aan de beademing kwamen, overlijdt nu.

Toch blijft onzekerheid troef. „Dit blijven dagkoersen”, zegt viroloog Ab Osterhaus. Volgens hem kan het nog enige tijd duren voor we echt duidelijke effecten zien van het afstand houden, thuiswerken en mijden van zwakkeren. „Misschien nog wel twee weken. En er is zeker nog geen mogelijkheid om maatregelen te gaan versoepelen.”

Het kabinet zal dinsdag met een antwoord komen op de vraag of en voor hoelang de maatregelen moeten worden verlengd.

‘Grassprietjes’

Volgens premier Rutte zag het RIVM in de coronacijfers woensdag ‘de eerste groene grassprietjes’, maar waakzaamheid is volgens hem geboden.

„Wat je niet wilt, is dat mensen dit weekeinde toch die 1,5 meter niet in acht nemen, want dat zou dan weer leiden tot oplopende aantallen. En ik vind het fantastisch dat mensen staan te applaudisseren voor de gezondheidszorg, maar als je echt de gezondheidszorg wilt helpen dan doe je dat vooral door je te houden aan de maatregelen.”

‘Maatregelen versoepelen kan zeker nog niet’

Load-Date: March 27, 2020

RIVM: minder besmettingen, maar wel meer ziekenhuisopnames; 32 coronadoden in afgelopen week

De Telegraaf.nl

25 augustus 2020 dinsdag 12:15 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 448 words

Byline: Onze redactie

Dateline: UTRECHT

Body

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu meldt minder coronabesmettingen, maar meer ziekenhuisopnames en doden dan een week eerder. Het gaat om 3.588 Nederlanders die deze week positief getest zijn op COVID-19, 425 minder dan vorige week. Er vielen 32 doden, een verdubbeling van een week eerder.

84 patiënten werden in het ziekenhuis opgenomen. Dat zijn er 34 meer dan vorige week. „Deze week zijn 32 laboratorium-bevestigde COVID-19 patiënten als overleden gemeld, 16 meer dan in de week er voor”, aldus het rijksinstituut. Op de intensivereafdelingen werden 26 nieuwe coronapatiënten opgenomen, twee minder dan een week eerder. Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, noemt dat een gunstig teken „in combinatie met een beperkte daling van het aantal nieuwe besmettingen.” Ziekenhuizen behandelen momenteel 158 coronapatiënten, het laagste aantal in ruim een week tijd.

Tussen maandagochtend en dinsdagochtend zijn 415 nieuwe besmettingen gemeld. Dat is de kleinste toename in een etmaal sinds 3 augustus. De helft van de positief geteste personen is 20 tot 40 jaar oud, een kwart is tussen de 40 en 60. Ongeveer 12 procent is 60 jaar of ouder.

Ruim 140.000 mensen lieten zich afgelopen week testen in een van de teststraten van de GGD. Dat zijn bijna 38.000 mensen meer dan de week daarvoor. „Het percentage positieve testen op landelijk niveau is deze week licht gedaald naar 2,5%. Het reproductiegetal ligt rond de 1.” Om de verspreiding van het virus tegen te gaan, is het van belang dat dat getal onder de één komt en blijft. Het R-getal is niet met zekerheid vast te stellen. Het RIVM houdt een marge aan en stelt dat het tussen de 0,93 en 1,10 moet liggen.

Hoewel het aantal sterfgevallen en ziekenhuisopnames is toegenomen, blijven de aantallen relatief laag vergeleken met de piek van de epidemie. Begin april kregen ziekenhuizen vijf- tot zeshonderd coronapatiënten per dag binnen en waren meer dan tweehonderd sterfgevallen per dag geen uitzondering.

Wereldwijde crisis

RIVM: minder besmettingen, maar wel meer ziekenhuisopnames; 32 coronadoden in afgelopen week

De meeste nieuwe besmettingen deden zich voor in Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Brabant. In Zuid-Holland daalde het aantal gevallen licht, in de twee andere provincies bleef het ongeveer gelijk.

In totaal hebben zo'n 70.000 landgenoten positief getest. Ruim 6200 Nederlanders, vooral mensen van 70 jaar of ouder, stierven sinds de coronacrisis (mede) aan de gevolgen van het virus. Wereldwijd gaat het om meer dan 800.000 doden. Van zo'n 24 miljoen mensen staat vast dat ze besmet zijn geraakt, al hoeft dat niet te betekenen dat ze ook daadwerkelijk ziek waren. Er is nog altijd veel onduidelijkheid over de gezondheidseffecten van het virus, met name op de lange termijn.

Graphic

Image, In Amsterdam neemt het aantal besmettingen afgelopen tijd harder toe dan in de rest van het land.,
Hollandse Hoogte / Harold Versteeg

Load-Date: August 27, 2020

Aantal coronapatiënten op ic's gelijk gebleven

De Telegraaf.nl

23 augustus 2020 zondag 2:12 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 149 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten dat zondag op de intensivereafdelingen van de ziekenhuizen ligt, is gelijk gebleven aan het aantal van de dag ervoor: 42. Vrijdag ging het nog om 43 patiënten.

Er liggen 565 mensen met andere klachten dan corona op de ic's, 26 minder dan zaterdag. De totale ic-bezetting staat zondag op 607. Het aantal Covid-opnames buiten de ic bedraagt zondag 129 - twee minder dan een dag eerder.

De cijfers zijn bekendgemaakt door het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „Het aantal opgenomen Covid-patiënten is deze week vrijwel stabiel gebleven. De ziekenhuizen kunnen de zorg voor Covid- en overige patiënten momenteel goed aan. Dit alles is in combinatie met de afvlakking van het aantal nieuwe besmettingen een geruststellend signaal, eens te meer wanneer we deze situatie weten vast te houden.”

Load-Date: August 24, 2020

Meer ziekenhuisopnames; 2003 patiënten met Covid-19

De Telegraaf

18 december 2020 vrijdag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; Blz. 4

Length: 119 words

Body

2003 patiënten met Covid-19

Den Haag - Het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen is opnieuw toegenomen. Ziekenhuizen behandelden donderdag in totaal 2003 patiënten die het virus hebben opgelopen. Dat zijn er 39 meer dan woensdag. Op de intensivecareafdelingen lagen 36 mensen met Covid-19, tien meer dan 24 uur eerder.

De stijging is sterker dan woensdag, toen het totale aantal Covid-patiënten in ziekenhuizen met tien toenam. Maandag en dinsdag werden grote sprongen van respectievelijk 105 en 82 nieuwe Covid-patiënten in de ziekenhuizen gemeld.

De toename van het aantal opnames werd al langer verwacht. Het aantal besmettingen steeg de laatste weken flink, een voorbode voor de drukte.

Load-Date: December 17, 2020

'Besluit avondklok later'

De Telegraaf

2 februari 2021 dinsdag

Nederland

Copyright 2021 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; Blz. 7

Length: 453 words

Byline: Martijn Schoonenberg

Body

---

door Martijn Schoonenberg

ROTTERDAM - Ondanks de gunstige ontwikkelingen van de getallen is het nog te vroeg om al over een afschaffing van de avondklok te spreken. Dat stelt Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. „We moeten ons niet in de luren laten leggen door het lage aantal besmettingen."

Want hoewel het aantal coronapatiënten in de afgelopen week is afgenomen, verloopt die daling nog niet al te snel: van 2380 naar 2270. Maandag steeg het getal bovendien weer wat, met 51. In totaal liggen er nu 1631 coronapatiënten op de gewone verpleegafdeling, 58 meer dan zondag, terwijl het aantal mensen met Covid-19 op de intensive care daalde: van 646 naar 639.

De langzame daling maakt volgens Kuipers dat een groter deel van de uitgestelde reguliere zorg kan worden ingehaald. Zo kan de kritisch planbare zorg, die binnen zes weken nodig is, zoals darmkankeroperaties, chemokuren en nier- en stamceltransplantaties weer overal geleverd worden. Tijdens de piek in december lukte dat niet altijd. Wel is nog altijd zo'n 15 tot 20 procent van de reguliere zorg afgeschaald en zullen vooral mensen met iets minder urgente ingrepen, zoals knie- en heupoperaties, nog geduld moeten hebben, stelt Kuipers.

Onder de duim

En dan lag het aantal dagelijks gemelde besmettingen met 3280 ook op z'n laagst sinds 1 oktober. „Dat toont aan dat we de huidige variant met de coronamaatregelen onder de duim hebben gekregen", stelt de baas van het Erasmus MC. „Ik begrijp dan ook goed dat het kabinet de basisscholen gaat heropenen. Die impact op het totaalaantal besmettingen is beperkt. En de invloed van de mogelijkheid om weer bij niet-essentiële winkels af te halen, is ook niet zo groot."

Maar over een afschaffing van de zo verfoeide avondklok is Kuipers minder stellig. Bronnen melden dat er op 10 februari weer een einde aan komt als het aantal besmettingen blijft dalen. Volgens de beddenplanner is het echter

'Besluit avondklok later'

verstandig om nog zeker een week te wachten voordat er een besluit genomen wordt. „Tien dagen sinds het begin is nog maar kort, we weten nog niet de exacte impact. En we moeten ons niet in de luren laten leggen door het lage aantal besmettingen, zolang de Britse variant ruim in ons land aanwezig is.”

Want Kuipers verwacht dat die zeker in de tweede week van februari de overhand neemt, waarna de ziekenhuisdruk naar verwachting toeneemt. Het kabinet meldde nu al aan de Kamer dat ongeveer de helft van de nieuwe gevallen 'Brits' is. Tot die tijd blijft het aantal coronapatiënten vermoedelijk dalen tot zo'n 2000.

„Maar eigenlijk hadden we al eind januari gehoopt daar te zitten”, zegt Kuipers. „Om die reden moeten we zorgvuldig omgaan met versoepelingen.”

Load-Date: February 1, 2021

End of Document

Dankzij Britten nu kampioen vaccineren

NRC.NEXT

22 maart 2021 maandag

1ste Editie

Copyright 2021 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: BUITENLAND; Blz. 14

Length: 1219 words

Byline: Koen Greven

Floris van Straaten

Dateline: Gibraltar

Body

ABSTRACT

Reportage Gibraltar

Gibraltar herademt na een razendsnelle vaccinatiecampagne. „Zonder hulp van het VK had dit nooit gekund."

VOLLEDIGE TEKST:

Nadat een tweede dosis van het Pfizer-vaccin in de rechterarm van Carilia Debono (41) is verdwenen, verschijnt er een glimlach op haar gezicht. Van pure opluchting. „Dit is toch een moment waar ik lang op heb gewacht. Het voelt als een soort bevrijding", zegt de in Gibraltar woonachtige geboren Cubaanse in de wachtruimte van het Public Vaccination Centre. „We hebben een tweeling van 3,5 jaar oud. Na ruim een jaar snakken we weer naar een leven zonder restricties. Een leven waarin we elkaar weer mogen omhelzen."

Als Debono samen met haar Gibraltarese echtgenoot naar buiten loopt, ziet ze op Grand Casemates Square al een glimp van 'het leven na Covid-19'. Op het plein met de karakteristieke rode telefooncellen, zijn de terrasjes gevuld. Alleen de mondkapjes van de obers herinneren nog aan de pandemie. Die trof Gibraltar met 94 doden op een bevolking van 33.000 hard. Nu lijkt dit stadsstaatje de eerste plek waar de slag met Covid-19 gewonnen lijkt.

Brits overzees territorium

The Rock, die in 1704 tijdens de Spaanse Successieoorlog door een Brits-Nederlandse troepenmacht werd veroverd en in 1713 bij de Vrede van Utrecht 'voor altijd' onder Britse heerschappij werd geschaard, mag zich volgens de Britse minister van Volksgezondheid Matt Hancock 'wereldkampioen vaccineren' noemen.

Dankzij Britten nu kampioen vaccineren

Meer dan 30.000 inwoners van zestien jaar en ouder hebben een eerste dosis gehad en 22.300 van hen zijn al voor de tweede keer geprikt. Als alles volgens plan gaat moeten over een maand de hele bevolking én de vijftienduizend in Spanje woonachtige werknemers beschermd zijn. „Misschien is dit wel een van de veiligste plekken op aarde", zegt plaatsvervangend Chief Minister Joseph Garcia, die zijn mondkapje tijdens een gesprek in het gebouw van de regering al snel af doet. „Ik heb al corona gehad en bovendien ben ik twee keer gevaccineerd." Garcia denkt liever vooruit: „Het zou mooi zijn als we op korte termijn een corridor kunnen openen voor gevaccineerde toeristen. Want Gibraltar kan uiteindelijk niet zonder bezoekers. Voor corona hadden we er 10 miljoen per jaar."

Gibraltar geldt als een Brits overzees gebied, maar maakt geen deel uit van het Verenigd Koninkrijk en na de Brexit ook niet meer van de Europese Unie. Het is wél de bedoeling dat dit staatje nog dit jaar bij 'Schengen' wordt gevoegd zodat de fysieke grens met Spanje verdwijnt. Toch zullen de verschillen met het Zuid-Europese buurland groot blijven, met de vaccinatie-politiek als illustratief voorbeeld. In Spanje is nog geen 10 procent van de 47 miljoen inwoners ingeënt tegen corona. Garcia voelt zich dan ook meer verbonden met het Verenigd Koninkrijk waar volgens cijfers van het RIVM ruim 37 procent al minimaal één prik heeft gehad. De politicus spreekt in het regeringsgebouw vol lof over Operation Freedom, zoals de vaccinatiecampagne in Gibraltar wordt genoemd. Het succes is deels te danken aan het beperkte omvang van de bevolking en het geringe oppervlak van 6,8 vierkante kilometer, maar óók aan de medewerking van het Verenigd Koninkrijk die de vaccins van Pfizer en AstraZeneca met militaire vliegtuigen liet invliegen. „Het Verenigd Koninkrijk is heel genereus geweest", stelt Garcia. „Zonder hun hulp hadden we dit nooit gekund."

Hoewel het aantal nieuwe besmettingen inmiddels tot nul is gedaald, worden de restricties stap voor stap afgebouwd. Zo blijft de avondklok vanaf middernacht nog even in werking, mogen maximaal twaalf mensen tegelijk samen komen en zijn Britse noch andere toeristen er welkom. De scholen en de horeca zijn weer open en de voetbalcompetitie draait weer. Bij het WK-kwalificatieduel tussen Gibraltar en Nederland is er op 30 maart zelfs op beperkte schaal publiek welkom.

Helemaal 'Covid-vrij' is Gibraltar nog niet. Er zijn nog altijd 25 positieve gevallen en er is één geval bekend van een Gibraltarees die ondanks twee injecties toch corona kreeg. Debono is ervan overtuigd dat de donkerste periode nu wel achter 'de rots' ligt. „Nu kunnen we eindelijk weer leuke dingen plannen. Zoals een reis naar Cuba, die hebben we al zes keer uitgesteld."

In Duitsland is het aantal nieuwe besmettingen zozeer toegenomen dat de regering overweegt een verplichte quarantaine in te voeren voor alle reizigers die uit het buitenland komen. Ook zouden ze verplicht een coronatest moeten ondergaan. Het aantal nieuwe gevallen steeg in de week tot zondag tot 103,9 op elke 100.000 inwoners. Dat is een niveau waarop de autoriteiten vrezen dat de intensive care afdelingen van ziekenhuizen de toeloop van nieuwe coronapatiënten niet meer aankunnen. Ook worden reisrestricties in de Paastijd overwogen. Veel Duitsers beginnen de restricties echter moe te worden.

In Groot-Brittannië werd juist een meer hoopgevende mijlpaal bereikt. Daar werden zaterdag 844.285 mensen gevaccineerd, een record. In totaal is daar nu meer dan de helft van de bevolking gevaccineerd.

.Nog zorgelijker dan in Duitsland blijft de toestand in Polen en vooral Tsjechië. In Tsjechië, een van de Europese landen met de meeste coronadoden, blijft het aantal nieuwe besmettingen onveranderlijk hoog, ondanks strenge restricties in het land.

In België, waar was overwogen de scholen vroeger te sluiten voor de Paasvakantie, werd dit weekend bekend dat die toch openblijven, zij het met iets strengere beperkingen binnen de scholen zelf.

Italië toont een wisselend beeld met minder coronabesmettingen maar meer opnames op intensive care-afdelingen. In Spanje daarentegen daalt het aantal besmettingen.

Turkije, dat zijn restricties begin maart deels had opgeheven, heeft eveneens te kampen met een nieuwe toename van het aantal besmettingen.

Dankzij Britten nu kampioen vaccineren

In Duitsland is het aantal nieuwe besmettingen zozeer toegenomen dat de regering overweegt een verplichte quarantaine in te voeren voor alle reizigers die uit het buitenland komen. Ook zouden ze verplicht een coronatest moeten ondergaan. Het aantal nieuwe gevallen steeg in de week tot zondag tot 103,9 op elke 100.000 inwoners. Dat is een niveau waarop de autoriteiten vrezen dat de intensivereafdelingen van ziekenhuizen de toeloop van nieuwe coronapatiënten niet meer aankunnen. Ook worden reisrestricties in de paastijd overwogen.

In het Verenigd Koninkrijk werd juist een meer hoopgevende mijlpaal bereikt. Daar werden zaterdag 844.285 mensen gevaccineerd, een record. In totaal is daar nu meer dan de helft van de bevolking gevaccineerd. Desondanks hebben Britse functionarissen gewaarschuwd dat zomervakanties in het buitenland riskant kunnen blijven, omdat reizigers gevaarlijke virusvarianten met zich mee terug kunnen voeren.

Nog zorgelijker dan in Duitsland blijft de toestand in Polen en vooral Tsjechië. In Tsjechië, een van de Europese landen met de meeste coronadoden, blijft het aantal nieuwe besmettingen onveranderlijk hoog, ondanks strenge restricties in het land.

In België, waar was overwogen de scholen vroeger te sluiten voor de paasvakantie, werd dit weekend bekend dat die toch openblijven, zij het met iets strengere beperkingen binnen de scholen zelf.

Italië toont een wisselend beeld met minder besmettingen maar meer opnames op IC-afdelingen. In Spanje daarentegen daalt het aantal besmettingen.

Floris van Straaten

Graphic

Wandelaars vanuit Spanje op weg naar Gibraltar, langs de Winston Churchill Avenue.

Foto Javier Fergo

VK: veel prikken, weinig besmettingen

Load-Date: March 21, 2021

Aantal nieuwe besmettingen per dag België weer onder 500

De Telegraaf.nl

24 augustus 2020 maandag 10:01 AM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BUITENLAND; FRONTPAGE

Length: 237 words

Dateline: BRUSSEL

Body

Het gemiddeld aantal nieuwe besmettingen per dag met het coronavirus in België is weer onder de 500 gedaald. Ook stabiliseert het aantal overlijdens door Covid-19, meldt het gezondheidsinstituut Sciensano.

Het is de achtste dag op rij dat de besmettingscijfers op nationaal niveau zijn gedaald, aldus viroloog Steven Van Gucht. In de week van 14 tot en met 20 augustus werden gemiddeld 493 besmettingen per dag geregistreerd. Dat is een daling met 15 procent in vergelijking met een week eerder.

Het hoogste aantal nieuwe infecties wordt in het Brussels Gewest gemeld, maar lijkt zich te stabiliseren. Zowel afgelopen week als die daarvoor stond het aantal op gemiddeld 126 per dag. Tussen 14 en 20 augustus werden in het land dagelijks gemiddeld 28 coronapatiënten in het ziekenhuis opgenomen, een daling van 15 procent vergeleken met de week daarvoor. De meeste opnames vinden in Brussel en Antwerpen plaats, maar ze dalen wel.

Er stierven vorige week gemiddeld 9 mensen per dag aan Covid-19. Het totaal aantal overlijdens in België staat nu op 9992. De afgelopen weken werden vooral weer uit de verpleegtehuizen sterfgevallen gemeld door een aantal uitbraken.

Van Gucht riep op per 1 september, als de scholen in België weer beginnen, te streven naar minder dan 100 nieuwe besmettingen per dag. Hij vroeg de bevolking dan ook zich de komende week goed te houden aan de regels, vooral door contacten met anderen te beperken.

Load-Date: August 27, 2020

Meer dan 9000 besmettingen

Trouw

23 oktober 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping **Trouw**

Section: Vandaag; Blz. 4

Length: 328 words

Byline: ROMANA ABELS

Body

Het aantal nieuwe coronagevallen is opnieuw fors gestegen. Tussen woensdagochtend en gisterochtend werden 9283 mensen positief getest, dat is opnieuw hoger dan eerder. De regio met de meeste besmettingen was Rotterdam-Rijnmond, waar in 24 uur 1295 testen een positief resultaat gaven. De veiligheidsregio's met de grote steden, Amsterdam, Den Haag en Utrecht noteerden respectievelijk 944 gevallen, 903 en 887 gevallen. Het aantal sterfgevallen steeg afgelopen etmaal met 46.

In de ziekenhuizen is het aantal coronapatiënten met 60 toegenomen tot 2003. Van deze patiënten liggen er 463 op de intensive care-afdelingen, dertien meer dan woensdag. Inmiddels is meer dan de helft van alle patiënten op de IC-afdelingen een patiënt met Covid-19. Op verpleegafdelingen vormen coronapatiënten 13 procent van het totale aantal patiënten: 1540 van de 11.915.

"We hebben het einde nog absoluut niet bereikt", waarschuwde gisteren voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. "Was de eerste golf er één met een hoge piek die daarna weer afvlakte, deze golf kent een relatief kalm begin, maar de waterdruk erachter is veel groter", schetste Kuipers. "Die komt maar door en door." Kuipers is 'bezorgd'. Hij voorziet dat de stijgende lijn in ieder geval tot volgende week zaterdag zal blijven toenemen.

Ziekenhuizen lopen regelmatig tegen hun grens aan. Het afgelopen etmaal zijn 33 mensen met Covid-19 overgeplaatst, om de druk op verschillende ziekenhuizen te spreiden. In het hele land worden niet-acute behandelingen uit te stellen. Vanaf vandaag zullen ook weer patiënten naar Duitse ziekenhuizen worden overgebracht. Intussen wordt de testcapaciteit verder uitgebreid. Met hulp van Defensie worden op zeven plaatsen in Nederland 'XL-testlocaties' ingericht, waar op grote schaal mensen getest kunnen worden op het coronavirus. Sneltesten zullen waarschijnlijk een belangrijke rol gaan spelen in de nieuwe teststraten.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Meer dan 9000 besmettingen

Load-Date: October 22, 2020

End of Document

Curaçao telt relatief grootste aantal coronabesmettingen ter wereld

de Volkskrant

2 april 2021 vrijdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 7

Length: 549 words

Byline: KEES BROERE

Body

Curaçao ontvangt vrijdag 30 duizend extra coronavaccins uit Nederland. Van de zending kan een deel op Aruba worden gebruikt. Daarnaast helpt Nederland met het vinden van extra medisch personeel. Dit alles, omdat op het Caribische eiland de pandemie fors uit de hand dreigt te lopen nu het ziekenhuis vrijwel vol ligt.

Ingemar Merkies, medisch directeur van het CMC, zoals het ziekenhuis in Willemstad heet, sprak donderdag van een 'tsunami' aan besmettingen op het eiland. Gerekend per hoofd van de bevolking kent Curaçao momenteel het grootste aantal nieuwe besmettingen ter wereld. En de trend is stijgend.

Meer dan eenderde van de driehonderd bedden in het ziekenhuis is inmiddels bezet met coronapatiënten. Het aantal doden door covid-19 op het eiland van zo'n 160 duizend inwoners, bedroeg donderdag 35. Dit alles heeft 'grote gevolgen voor de zorg', aldus Merkies. 'Covid is geen grap; het is verwoestend.'

Lange tijd wist het eiland het aantal besmettingen opvallend laag te houden. Maar de afgelopen maand zijn de cijfers exponentieel gestegen. Dit komt door de zogeheten Britse variant, die besmettelijker en dodelijker is. Ook heeft een deel van de bevolking zich tijdens de recente verkiezingscampagne niet of nauwelijks aan de corona-regels gehouden.

Izzy Gerstenbluth, de overheidsepidemioloog, spreekt van een 'superernstige' situatie. Door het snel oplopend aantal besmettingen onder 30-60-jarigen dreigen vitale diensten in de problemen te komen. 'Houd er rekening mee dat meer mensen zullen sterven,' aldus Gerstenbluth.

De komende twee weken zijn kritisch. Het CMC hoopt op zeer korte termijn het aantal bedden te kunnen uitbreiden door een deel van het oude ziekenhuis, het Sehos, opnieuw in gebruik te nemen. Daarmee moet ook meer ruimte komen op de intensive care. Op dit moment zijn 32 van de 33 ic-bedden bezet.

Hulp uit Nederland

Met Nederland vindt voortdurend overleg plaats, zo onderstreepte medisch directeur Merkies. Behalve op extra vaccins hoopt Curaçao ook te kunnen rekenen op bijvoorbeeld meer beademingsapparatuur. Merkies gaf donderdag aan dat sinds de stijging in het aantal covid-patiënten de vraag naar zuurstofapparatuur maar liefst vertienvoudigd is.

Naast de medische zorg hoopt het eiland ook de lopende vaccinatiecampagne te kunnen opschalen. Op dit moment hebben op Curaçao meer dan 16 duizend burgers hun eerste Pfizer-prik ontvangen. Bijna zesduizend mensen zijn al volledig ingeënt. Maar bij veel mensen bestaat nog weerstand om zich voor een vaccinatie aan te melden. Zij vertrouwen de veiligheid en werking ervan niet.

'Laat u vaccineren,' zo is de herhaalde boodschap van medisch deskundigen als Merkies en Gerstenbluth, maar ook van de demissionaire regering van premier Eugene Rhuggenaath. 'We hebben maar één agenda,' aldus Rhuggenaath: 'mensenlevens beschermen.' Bij een winkelcentrum zal binnenkort een nieuwe prik-ruimte komen, waar dagelijks zeker duizend mensen kunnen worden geprikt.

Onlangs kwam de regering met een nieuwe, strenge lockdown. Die is inmiddels alweer verscherpt. De avondklok is teruggedaan van negen naar zeven uur. Minder mensen krijgen een ontheffing om op straat te zijn; zij moeten vanuit huis werken. Alle regels gelden ook tijdens het doorgaans zeer drukke paasweekeinde.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Veel inwoners op Curaçao voelen weerzin tegen vaccineren.

Load-Date: April 1, 2021

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

NRC Handelsblad

24 september 2020 donderdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 8

Length: 4345 words

Byline: Pim van den Dool

Derk Stokmans

Wouter van Loon

Frederiek Weeda

Frederiek Weeda

Niki Korteweg

Rik Wassens

Guus Valk

Bart Funnekotter

Christiaan Pelgrim

Body

ABSTRACT

Negen knelpunten van de corona-uitbraak

Het kabinet kan zich niet dezelfde fouten permitteren als tijdens de eerste golf, het volk is minder beïnvloedbaar en de verkiezingen bedreigen de politieke eendracht. De grootste hordes op een rij.

VOLLEDIGE TEKST:

Met meer dan honderduizend positief geteste personen en inmiddels weer meer dan honderd mensen op de IC met Covid-19, is de corona-uitbraak terug. NRC zet negen knelpunten van het coronabeleid om de tweede golf te doorstaan op een rijtje. Testcapaciteit Tegenslagen verzwakken 'dijk' Het Nederlandse testbeleid wankelt, op alle fronten. De vraag naar testen is zo groot dat de laboratoria ze niet meer verwerkt krijgen, uitslagen langer op zich laten wachten en het veel GGD's niet meer lukt om een volledig bron- en contactonderzoek te doen. Het is een soort domino-effect, constateert de Algemene Rekenkamer in een woensdag verschenen rapport. „Ons onderzoek laat zien: de zwakste schakel bepaalt de sterkte van de hele testketen”, zegt collegelid Ewout Irrgang.

Die schakel zijn nu de testlabs, die te weinig materialen hebben om coronatesten te analyseren. Het is een groot probleem voor minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid, CDA), die snel en goed kunnen testen de belangrijkste „dijk” tegen de tweede coronagolf noemde en de Tweede Kamer beloofde dat er eind volgende maand in plaats van de huidige circa 40.000 wel 70.000 testen per dag gedaan kunnen worden. Maar in zijn pogingen die capaciteit op te hogen, loopt de minister steeds tegenslagen op. Een techniek die het ministerie van Volksgezondheid in juli nog als „essentieel” bestempelde voor het voldoende opschalen van de winterse testcapaciteit levert volgens de laatste berekeningen geen 25.000, maar slechts 13.000 extra dagelijkse testcapaciteit op. Het gaat om het zogenaamde 'poolen'. Hierbij moeten testlaboratoria meerdere monsters samenvoegen in één buisje voordat ze op corona worden getest. Bij een negatieve uitslag van zo'n samengesteld monster levert dat een grote besparing van testcapaciteit. Bij een positieve uitslag worden de afzonderlijke monsters in zo'n buisje opnieuw getest. Dit 'poolen' werkt alleen als er niet te veel mensen besmet zijn. Anders moeten gepoolde monsters zo vaak worden hertest dat je uiteindelijk geen materiaal bespaart. Het ministerie zelf schreef eerder dat poolen voor labs geen besparing op materialen meer oplevert als het percentage positieve testen boven de 5 procent uitkomt. Landelijk is de besmettingsgraad inmiddels al 6,1 procent. Omdat in sommige regio's de besmettingsgraad lager ligt, heeft het poolen daar nog zin, zegt een woordvoerder van het ministerie. Een bijkomend probleem is wel dat het poolen trager opstart dan het ministerie zou willen, omdat de aanbesteding nog loopt en er minder laboratoria op hebben ingeschreven dan het ministerie zou willen. Om dit 'gat' in de testcapaciteit op te vangen sluit de minister inmiddels in hoog tempo allerlei contracten af met labs in Duitsland en België, die nog wel voldoende materialen hebben. Maar de minister zoekt ook buiten Europa. Een deal met een lab in Abu Dhabi is bijna rond, maar hangt nog op onbekende „juridische details”. Daar zouden via een luchtbrug dagelijks tienduizend Nederlandse testmonsters worden afgeleverd om getest te worden. De uitslag wordt vervolgens na analyse binnen 48 uur aan Nederland doorgegeven. De Aurore Persoongegevens heeft om uitleg gevraagd. De pogingen om de testcapaciteit te vergroten lopen al sinds het begin van de coronacrisis moeilijk, concludeerde de Algemene Rekenkamer woensdag in een onderzoek naar de testcapaciteit. Collegelid Ewout Irrgang noemt de decentrale inrichting van het Nederlandse zorglandschap een van de knelpunten. „Er was geen landelijk inzicht in de totale capaciteit, het landschap van laboratoria is gefragmenteerd. Eerder was het terughoudende testbeleid van het kabinet een reden dat Nederland te weinig materialen kon bestellen, constateert de Rekenkamer. Het kabinet koos er in het begin, uit vrees voor tekorten, voor om alleen risicogroepen en later zorgmedewerkers te testen. Maar juist daardoor waren leveranciers minder bereid om Nederland van hun producten te voorzien, zegt Irrgang. „Leveranciers wilden vanwege de internationale schaarste voorkomen dat landen gingen hamsteren. Landen met een ruim testbeleid kregen hierdoor meer geleverd.” Irrgang zegt dat de aanvoer van materialen voor Nederland hierdoor tot juni „een bottleneck” bleef. De Rekenkamer constateert ook dat Nederland ondanks het materialentekort dit voorjaar „substantieel” meer had kunnen testen. Door te strakke landelijke regels over welke groepen er getest mochten worden bleef testcapaciteit in regio's met een lagere infectiedruk onbenut. Pim van den Dool en Derk Stokmans

Gebrekkig dashboard Virus nog niet opgejaagd

We moeten het coronavirus „dicht op de hielen zitten”, stelde minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid, CDA) in mei. En dus moest er een coronadashboard komen waarin alle relevante informatie over het virus wordt verzameld en uitbraken snelesignaleerd kunnen worden. In september zou het dashboard volledig moeten functioneren. Maar het dashboard piept en kraakt.

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Allereerst: het brengt het virus nog niet zo goed in kaart als De Jonge graag zou willen. Diverse informatiebronnen die wel aan het dashboard zouden worden toegevoegd zitten er nog altijd niet in: gegevens over hoe goed mensen zich aan de regels houden of informatie over het bron- en contactonderzoek.

Andere informatie is nog niet bruikbaar. De Jonge gaf in mei hoog op over het rioolonderzoek: virusdeeltjes kunnen worden teruggevonden in de ontlasting van besmette mensen. In theorie kan een stijging in het riool een paar dagen voor een stijging in het aantal positieve tests worden opgemerkt - kostbare tijd om een uitbraak te stoppen. Maar het RIVM doet die meting maar eens in de week en waarschuwt dat daar geen conclusies uit getrokken kunnen worden. Beleid kan er dus niet op worden gemaakt.

Rond de informatie die wél in het dashboard zit, hangt ook nog veel mist. Het gaat dan om de getallen die we al maanden horen: het aantal besmettingen en het aantal opnames in het ziekenhuis en op de intensive care. Die cijfers zijn inmiddels ook per regio bekend. Er zijn zogenaamde 'signaalwaarden' voor uitgerekend door het RIVM: als de cijfers boven die waarde pieken worden ze gevaarlijk hoog. Dat moeten we zien als een noodsignaal, maar het blijft onduidelijk wat dat in de praktijk precies betekent. Het aantal besmettingen in regio's als Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond lag al weken ruim boven de signaalwaarde voor er extra maatregelen werden afgekondigd.

De cijfers, zo luidt de verklaring, moeten altijd in samenhang worden bekeken. Als het aantal ziekenhuisopnames op zijn dieptepunt is, is een stijging in het aantal positieve tests niet per se zorgelijk, is de gedachte. Het nadeel is dat dat de besluitvorming onduidelijk en stroperig maakt. Sinds vorige week wordt elke veiligheidsregio in een 'risiconiveau' ingeschaald: 'waakzaam', 'zorgelijk' of 'ernstig'. Dat gebeurt na een overleg van de veiligheidsregio met de GGD, het RIVM en het Rijk, in principe eens per week. Als een regio in een hoger risiconiveau komt, wordt gekeken welke maatregelen nodig zijn. Dat kan soms een tijd duren, bleek vorige week: toen overlegde het kabinet - nota bene tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen - dagenlang met de veiligheidsregio's over welke maatregelen passend waren. Het dashboard zit het virus dus nog niet écht op de hielen.

Wouter van Loon

ziekenhuiscapaciteit Reguliere zorg moet door

Er lagen woensdag 371 coronapatiënten in het ziekenhuis - 42 meer dan dinsdag. Nog eens 104 coronapatiënten liggen op een intensive care. Op het laagste punt van de pandemie in Nederland, half juli, lagen er 18 op de IC. De aantallen lopen zo hard op dat het Landelijk Centrum Patiënten Spreiding deze week weer doet waarvoor het in april ad hoc werd opgericht: patiënten verplaatsen, zodat ziekenhuizen niet verstopt raken.

Verschil met het voorjaar is wel dat nu vooral de mildere coronapatiënten, van gewone ziekenhuisafdelingen, worden verplaatst. Dat heet in jargon 'laagdrempelig overplaatsen'. De ziekenhuizen in Zuid- en Noord-Holland proberen zo ruimte te scheppen. De IC's liggen nog lang niet vol - 739 van de in theorie 1.700 IC-bedden zijn bezet - dus worden IC-patiënten nog niet overgeplaatst. Dat gebeurde eind maart en april veelvuldig: in totaal werden 800 coronapatiënten uit Brabantse intensive cares naar andere provincies en zelfs Duitsland gebracht.

Verschil is ook dat Covid-patiënten gemiddeld korter op de intensive care liggen dan in het voorjaar. Toen bezetten ze vier weken een IC-bed, nu gemiddeld zestien dagen. Bloedverdunners en ontstekingsremmers zijn, naast de beademing, bij veel patiënten effectief. Elke dag telt voor de capaciteit.

Belangrijkste doel van ziekenhuizen en de Nederlandse Zorgautoriteit is dat de zorg voor niet-coronapatiënten deze keer, tijdens de tweede golf, door kan blijven gaan. Operaties aan tumoren, vaten, het hart. Of transplantaties. Die grotere operaties kunnen alleen doorgaan als er voldoende ruimte is op de intensive care om de patiënt achteraf op te vangen.

Op 7 april, het hoogste punt van de pandemie, lagen 1.314 coronapatiënten op een intensive care. De normale IC-capaciteit van 1.150 was toen al ver overschreden. Bijna alle andere patiënten - op ernstige ongelukken en hartoperaties na - moesten wachten. Thuis of in het ziekenhuis. Directeur Bart Berden, van het Tilburgse Elisabeth-

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Tweesteden Ziekenhuis zei in augustus dat hij daar nog weleens wakker van lag: hadden ze niet té veel andere patiënten tekortgedaan door voorrang te geven aan Covid-patiënten?

Voorlopig kunnen de ziekenhuizen het allemaal nog aan, zegt Berden nu desgevraagd. „Over een week of tien dagen weten we of dat zo blijft.”

Frederiek Weeda

Voorrang verpleeghuizen Nu mét bescherming

Specialist Ouderengeneeskunde Nienke Nieuwenhuizen, voorzitter van beroepsvereniging Verenso, hoopt vurig dat het de komende maanden in de verpleeghuizen niet zo uit de hand loopt als in het voorjaar. Er zijn nu 111 met Covid-19 besmette bewoners, zestig meer dan vorige week. Op het dieptepunt van de pandemie waren er duizenden besmet, van wie overigens ruim de helft herstelde.

Nieuwenhuizen: „Laten we nu wél goed anticiperen op de vraag naar mondkapjes en coronatests. Dat is tot nu toe niet gebeurd.” Aan tests is duidelijk een tekort, nu zelfs de GGD's toegeven dat ze 10.000 mensen per dag níét kunnen testen, die daar wel om vragen. De GGD's testen 38.000 mensen per dag.

Voorrang voor verpleeghuis- en thuiszorgpersoneel is van belang, zegt Nieuwenhuizen. „Wij kunnen niet afschalen, zoals ziekenhuizen, en ouderen op straat zetten. Voor de continuïteit van de zorg moeten we iedereen die daar werkt testen zodra ze klachten hebben. En binnen een dag uitslag krijgen. Of, als er al corona is in het verpleeghuis, ook zónder klachten.”

De schaarse coronatests moeten „zinnig worden ingezet”, zegt Nieuwenhuizen. „Dus niet iedereen in het brede publiek testen, zoals nu, want dat legt te veel beslag op de testcapaciteit.” Verenso heeft een 'Corona-behandelrichtlijn' die uitgaat van voldoende spullen - beschermingsmiddelen én tests - en waar ruimte is voor zorgmedewerkers om weloverwogen vanaf te wijken als ze dat nodig vinden. „We moeten niet wachten op OMT en RIVM maar doen wat wij nodig achten. Toen er in april veel te weinig mondkapjes waren kón je niet afwijken van de richtlijn want ze waren er gewoon niet. Nu kan dat in principe wel, want er zijn voorlopig genoeg mondkapjes.”

Maar er moeten toch veel meer tests worden ingekocht? Was dat niet de basis van het coronabeleid voor de toekomst? „Jawel, maar we werken in de zorg áltijd met schaarste. Je kunt niet alles ongelimiteerd gebruiken. Je moet het zinnig gebruiken. Wat in elk geval níét goed is, is zonder bescherming werken omdat de spullen er gewoon niet zijn.”

De samenleving zal voorlopig moeten leren leven met Covid, zegt Nieuwenhuizen. „We moeten niet de deur wijd open zetten voor infecties. Het liefst worden zo min mogelijk ouderen besmet. Maar als ze het worden, willen we vooral goede zorg geven, tot het laatst.”

Frederiek Weeda

Snel testen Sneltest niet altijd geschikt

In rap tempo worden wereldwijd tests ontwikkeld die sneller dan de gangbare PCR-test kunnen bepalen of iemand het coronavirus bij zich draagt. Op eerstehulpstations en in ziekenhuizen worden zulke sneltests al gebruikt, om binnen een of twee uur te weten of iemand in isolatie moet worden verpleegd. De uitslag van die test wordt samen met de klachten en bijvoorbeeld een CT-scan van de longen beoordeeld, en gecontroleerd met een reguliere PCR-test. Die testen zijn niet zomaar geschikt voor massaal gebruik in de teststraten.

Voor de teststraten ontwikkelde het RIVM samen met TNO een zogeheten LAMP-test (loop-mediated isothermal amplification-test). Die spoort, net als de PCR-test, genetisch materiaal van het virus op. De LAMP-test geeft binnen een uur de uitslag en hoeft niet in een lab te worden uitgevoerd. In het lab is hij in ieder geval even goed als de PCR. „Een proef in de praktijk start binnenkort”, zegt TNO-woordvoerder Maarten Lörtzer - wanneer precies kan hij niet zeggen. Monsters van mensen die zich laten testen in de teststraat in de RAI in Amsterdam worden dan

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

twee keer getest: met de gangbare PCR en met de nieuwe sneltest. De onderzoekers kunnen zo zien of de sneltest in de praktijk vergelijkbare uitslagen geeft.

Er zijn ook zogeheten antigeentesten in de maak, die eiwitten van het coronavirus detecteren in plaats van het genetische materiaal. Die kunnen binnen een kwartier aangeven of er corona-eiwitten in een afgenomen monster zitten, vergelijkbaar met een zwangerschapstests. In de VS heeft de FDA drie van dergelijke tests goedgekeurd voor gebruik in de kliniek. „In de teststraat van het UMC Utrecht wordt sinds afgelopen dinsdag de antigeentest van fabrikant Abbott getest, naast de gangbare PCR”, zegt arts-microbioloog Marc Bonten. De helft van de bezoekers heeft er een tweede wattenstaaf in neus en keel voor over. „We hebben wel een paar weken nodig voor we kunnen zeggen of de test bruikbaar is in de teststraat”, aldus Bonten. Het RIVM onderzoekt de komende weken de betrouwbaarheid van een aantal sneltests in de praktijk. Voor thuisgebruik zijn de genoemde sneltesten vooralsnog niet geschikt. Het monster moet nog steeds door een professional uit neus en keel worden geschraapt en bewerkt voor de test - al wordt ook gewerkt aan tests op speeksel. Daarnaast geven ze wat vaker een verkeerde uitslag dan de reguliere PCR-test. Mensen kunnen onterecht ervan uitgaan dat ze niet besmet zijn en zo ongewild het virus verspreiden, of ten onrechte denken dat ze wel besmet zijn, waardoor zij en mensen in hun omgeving onnodig in quarantaine moeten. Daarom zijn thuishtests nog niet goedgekeurd.

Niki Korteweg

Bron- en contactonderzoek Ingehaald door realiteit

Het virus schaal momenteel sneller op dan het snelste opschalingsplan van de GGD. Als het aantal besmettingen blijft stijgen, zal het bron- en contactonderzoek steeds meer dweilen met de kraan open worden, waarschuwt Sjaak de Gouw, directeur publieke gezondheid van de GGD, dinsdag tijdens een technische briefing over het coronavirus in de Tweede Kamer. Voor iedere besmetting moet de GGD een bron- en contactonderzoek starten. Dat geeft zicht op de verspreiding van het virus en voorkomt, door hun nauwe contacten te waarschuwen, nieuwe besmettingen.

Maar het uitvoeren van het onderzoek staat onder druk. Het opschalingsplan van de GGD's is al achterhaald. Eind september wil de GGD 1.500 nieuwe onderzoeken per dag op kunnen starten, maar het aantal positieve besmettingen lag woensdag al voor de derde dag op rij boven de 2.200. „En het einde is nog niet in zicht”, zei De Gouw dinsdag tegen de Kamerleden. „De kloof tussen wat wij aan bron- en contactonderzoek kunnen doen en wat er de komende weken nodig wordt is gigantisch groot.” Als het virus zo door blijft woekeren, zal het aantal dagelijkse besmettingen over acht tot negen dagen verdubbelen. „U kent de parabel van de zandkorrels en het schaakbord. Dat gaat op een gegeven moment heel erg hard.”

De vraag naar coronatesten zal volgens ramingen van het RIVM de komende maanden toenemen, tot uiteindelijk zo'n 85.000 duizend tests per dag in februari. De opschalingsplannen voor het bron- en contactonderzoek gingen uit van een besmettingsgraad van 5 procent, zei De Gouw. Vorige week lag de besmettingsgraad op 6,1 procent.

Een „deugdelijk onderbouwd opschalingsplan voor het testen en het bron- en contactonderzoek” kon de GGD vorige week nog niet aan het kabinet leveren, schreef GGD-GHOR-voorzitter André Rouvoet aan minister De Jonge. De plannen zijn door de toegenomen vraag naar testen, de stijgende besmettingsgraad en de dalende naleving van de gedragsregels ingehaald. De GGD's vragen zich af of steeds verder opschalen van de capaciteit voor het testen en het bron- en contactonderzoek „de meest aangewezen strategie is”. Er moet ook aandacht zijn voor het voorkomen van besmettingen, bepleitte Rouvoet.

Inmiddels passen steeds meer GGD's de werkwijze van hun bron- en contactonderzoek tijdelijk aan. Zeker 17 van de 25 GGD-regio's werken „risicogestuurd”. Alle nieuwe besmettingen worden nog nagebeld door een GGD-medewerker, maar als het risico niet te groot is moet de positief geteste zelf zijn of haar nauwe contacten informeren. Dat scheelt de GGD tijd, maar vraagt meer verantwoordelijkheid van de bevolking. Van een groot risico is bijvoorbeeld sprake als de bron in de zorg, kinderopvang of in het onderwijs werkt, er veel nauwe contacten op nahield of in een azc woonde.

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Naleving van de gedragsregels blijft hoe dan ook cruciaal, herhaalde De Gouw dinsdag. „In de metafoor leggen wij er iedere week een dweil bij, maar gaat de kraan iedere week twee keer zo hard open. Dat houdt je gewoon niet droog."

Rik Wassens

Politieke eendracht Speelruimte slinkt

Politieke eendracht was een belangrijk instrument van het kabinet-Rutte III tijdens de eerste golf van de coronacrisis. Het crisisteam van het kabinet concludeerde al snel dat er groot maatschappelijk draagvlak was voor de maatregelen die dit voorjaar genomen werden. In de Tweede Kamer was het draagvlak groot, al pleitten PVV en FVD in het begin voor een zwaardere lockdown.

Nu is de situatie veel lastiger voor het kabinet. Op steun van de oppositie hoeft het kabinet niet te rekenen, en ook in de coalitiepartijen (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie) is de kritiek hevig. Dat heeft negatieve gevolgen voor de speelruimte die premier Rutte (VVD) en de ministers Van Ark (VVD) en De Jonge (CDA) hebben. Het krediet dat ze dit voorjaar hadden, hebben ze voor een belangrijk deel verspeeld.

Afgelopen dinsdag bleek tijdens een debat dat de meeste partijen in de Tweede Kamer een direct verband leggen tussen verkeerde keuzes van het kabinet en het afnemende vertrouwen in coronamaatregelen. GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver zei dat de tijd van „clementie" voor het kabinet voorbij is. Dat bleek ook uit de bijdragen van de coalitiepartijen CDA, D66 en ChristenUnie. Zo zei Rob Jetten (D66) dat complotdenkers aan invloed winnen „zolang het overheidsbeleid om het virus in te dammen niet op orde is".

Dat betekent dat fouten zoals die het afgelopen half jaar gemaakt zijn, niet nogmaals kunnen gebeuren zonder grote politieke gevolgen. Complicerende factor is dat de Tweede Kamerverkiezingen, van maart volgend jaar, naderen. In het kabinet zitten twee lijsttrekkers, de ministers Sigrid Kaag (D66) en Hugo de Jonge (CDA). Alom wordt verwacht dat ook premier Rutte opnieuw VVD-lijsttrekker wil worden. Ze hebben twee tegenstrijdige belangen: ze moeten zich onderscheiden en tegelijkertijd eendrachtig de crisis aanpakken. Met name voor De Jonge, die veruit de meeste lastige vragen uit de Kamer krijgt, wordt het belangrijk niet als enige afgerekend te worden.

Hoewel een meerderheid van de bevolking achter het kabinetsbeleid staat, neemt de kritiek toe. Juist de publieke steun had het kabinet hard nodig. In de coalitie wordt erkend dat het draagvlak voor eventuele vergaande maatregelen, zoals een lockdown of strenge handhaving, is afgenomen. De kwestie-Grapperhaus heeft daar sterk aan bijgedragen. Op foto's van de bruiloft van de minister van Justitie (en CDA'er) was te zien dat hij niet de regels in acht nam die het kabinet de bevolking oplegt. De chaotische afwikkeling van deze zaak maakte het nog erger. Grapperhaus deed een donatie aan het Rode Kruis, kreeg na Ruttés oproep om „mildheid en genade" de zegen van de Kamer, maar kreeg later alsnog een boete.

Guus Valk

Menselijk gedrag Geest niet zomaar in fles

Kan de Nederlandse bevolking het wel opbrengen om nog een keer haar gedrag aan te passen om zo de tweede golf van het coronavirus te stuiten? Zoals eerder deze week bleek bij het #ikdoenietmeermee-protest van een aantal bekende Nederlanders, zijn er veel mensen die het moeilijk vinden om te gaan met het open einde van de coronacrisis.

Peter Achterberg, hoogleraar sociologie aan Tilburg University, ziet deze ophef als „een schot voor de boeg". Hij denkt dat de overheid het zwaarder gaat krijgen dan bij de eerste golf om mensen tot het juiste gedrag te bewegen. „In maart had niemand nog een idee van wat deze ziekte precies inhield, dus hield men zich vast aan wat een instituut als het RIVM verkondigde. Inmiddels hebben we een half jaar zelf kunnen zien wat corona doet. Mensen komen daarom nu zelf tot een afweging van wat zij denken dat zinnig gedrag is nu de besmettingen weer oplopen."

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Daarin zal ook meespelen dat iedereen een persoonlijke afweging maakt over de impact die dat zal hebben op zijn eigen leven, zegt Achterberg. „Kijk, ik heb het bijvoorbeeld relatief makkelijk. Ik verzorg vanuit huis mijn colleges en drink tussendoor een kopje thee met mijn kinderen. Best gezellig. Maar er zijn ook mensen voor wie een hernieuwde inperking van de bewegingsvrijheid flinke consequenties heeft op persoonlijk en professioneel vlak, soms met flinke financiële gevolgen. Die zullen nu misschien tot een andere afweging komen dan in het voorjaar.”

Een belangrijk verschil met de eerste golf is ook dat er nu veel meer informatie voorhanden is dan toen. Achterberg: „In maart en april moesten we het doen met wat Van Dissel en Rutte ons vertelden. Inmiddels zijn er veel meer stemmen waarnaar je kan luisteren, inclusief die van figuren als Willem Engel van Viruswaarheid. In zo'n complex informatiesysteem is het voor de overheid moeilijker haar geluid te laten doordringen. Die geest gaat niet zomaar weer in de fles.”

Ondanks deze drie nieuwe versturende factoren - eigen ervaringen, andere belangen dan het collectief, een veelvoud aan stemmen - is Achterberg niet pessimistisch over de komende maanden. „Je ziet nog steeds dat de meerderheid van de Nederlanders bereid is zich aan de regels te houden. Kleine dingen als afstand houden en geen handen geven zijn bij veel mensen toch behoorlijk ingesleten. Hopelijk gaan we het daarmee redden.”

Bart Funnekotter

De nadelen van thuiswerken En dat brainstormen dan?

'Werk zoveel mogelijk thuis.' Wat betekent dat? Voor veel werkgevers betekent dat nu, in september, in ieder geval iets anders dan half maart. Toen vroeg premier Rutte voor het eerst om het kantoor te mijden, voor zover dat kan. Werkgevers gaven er massaal gehoor aan, weet techbedrijf Google op basis van telefoondata. Het aantal mensen op werk halveerde ten opzichte van begin dit jaar.

Nu bedraagt die daling nog maar een kwart. Werknemers keren terug op de werkvloer en het aantal besmettingen loopt daar op. Ook in relatieve zin: afgelopen week was 11 procent van de herleidbare positieve tests terug te voeren op een besmetting op de werkplek, volgens het RIVM. Eerder was dat 9 procent.

Hoe gaan werkgevers hiermee om? Een paar zijn streng gebleven. Bij de Belastingdienst, zegt een woordvoerder, is niets veranderd ten opzichte van maart. „Los van cruciale processen werken alle medewerkers zo veel mogelijk thuis.” Werknemers van de Rabobank mogen ook naar kantoor komen als thuiswerken écht heel lastig is, zegt een woordvoerder. „Als ze anders op het randje van hun bed moeten werken, of thuis in een enorme verbouwing zitten.”

Maar de meeste werkgevers hebben hun capaciteit vergroot, ziet werkgeversvereniging AWWN, die bedrijven adviseert. „In maart ging iedereen radicaal thuiswerken”, zegt een woordvoerder, „daarna kwam er meer oog voor de nadelen.”

Zo is brainstormen in een videovergadering praktisch onmogelijk, ondervond Bert Wisniewski, directielid van marketingbureau Redmatters, tijdens de lockdown. „Als we een nieuwe campagne moesten verzinnen misten we de lol en de energie, even gek doen.” Nu komt de helft van zijn team op maandag en vrijdag naar kantoor, de andere helft op dinsdag en donderdag.

Bij telecombedrijf KPN misten werknemers het contact met hun collega's, zegt Lisette Oosterbroek, die zich bezighoudt met personeelsbeleid. Het aantal mensen op kantoor is gegroeid van zo'n honderd tijdens de lockdown naar achthonderd nu. Voor corona waren er dagelijks gemiddeld zo'n 5.500 mensen op kantoor.

IT-bedrijf Capgemini zit alweer op een kleine 40 procent van de oude capaciteit en wilde over de 50 procent gaan. De alarmerende persconferentie van vrijdag bracht daar verandering in, zegt HR-directeur Ellen Schuit. „Toen hebben we besloten maximaal naar 45 procent te gaan.”

Werkgevers blijven voorzichtig, zeggen ze. Een uitbraak onder het personeel is het laatste wat ze willen. Oosterbroek: „Wij willen echt dat onze diensten blijven draaien.”

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Christiaan Pelgrim

We moeten niet wachten op OMT en RIVM, maar doen wat wij nodig achten Nienke Nieuwenhuizen specialist ouderengeneeskunde

Wij leggen er iedere week een dweil bij, maar de kraan gaat twee keer zo hard open Sjaak de Gouw directeur publieke gezondheid GGD

In maart ging iedereen thuiswerken, daarna kwam er meer oog voor de nadelen Woordvoerder AWWN werkgeversvereniging

Graphic

Leerlingen van het Farel College in Amersfoort zijn verplicht om in de gangen een mondkapje te dragen.

Foto Robin Utrecht/ANP

Actiegroep Viruswaarheid en ouders van leerlingen zijn tegen de mondkapjesplicht op het Farel College.

Foto Jeroen Jumelet/ANP

Studenten van het University College Roosevelt in Middelburg krijgen begin september buiten les.

Foto John Thys/AFP

Met pijlen, hekken, borden en mondkapjesplicht probeert Amsterdam de markten veilig te houden.

Foto Yentl Slik

Load-Date: September 24, 2020

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

NRC.NEXT

24 september 2020 donderdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 8

Length: 4345 words

Byline: Pim van den Dool

Derk Stokmans

Wouter van Loon

Frederiek Weeda

Frederiek Weeda

Niki Korteweg

Rik Wassens

Guus Valk

Bart Funnekotter

Christiaan Pelgrim

Body

ABSTRACT

Negen knelpunten van de corona-uitbraak

Het kabinet kan zich niet dezelfde fouten permitteren als tijdens de eerste golf, het volk is minder beïnvloedbaar en de verkiezingen bedreigen de politieke eendracht. De grootste hordes op een rij.

VOLLEDIGE TEKST:

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Met meer dan honderduizend positief geteste personen en inmiddels weer meer dan honderd mensen op de IC met Covid-19, is de corona-uitbraak terug. NRC zet negen knelpunten van het coronabeleid om de tweede golf te doorstaan op een rijtje. Testcapaciteit Tegenslagen verzwakken 'dijk' Het Nederlandse testbeleid wankelt, op alle fronten. De vraag naar testen is zo groot dat de laboratoria ze niet meer verwerkt krijgen, uitslagen langer op zich laten wachten en het veel GGD's niet meer lukt om een volledig bron- en contactonderzoek te doen. Het is een soort domino-effect, constateert de Algemene Rekenkamer in een woensdag verschenen rapport. „Ons onderzoek laat zien: de zwakste schakel bepaalt de sterkte van de hele testketen”, zegt collegelid Ewout Irrgang.

Die schakel zijn nu de testlabs, die te weinig materialen hebben om coronatesten te analyseren. Het is een groot probleem voor minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid, CDA), die snel en goed kunnen testen de belangrijkste „dijk” tegen de tweede coronagolf noemde en de Tweede Kamer beloofde dat er eind volgende maand in plaats van de huidige circa 40.000 wel 70.000 testen per dag gedaan kunnen worden. Maar in zijn pogingen die capaciteit op te hogen, loopt de minister steeds tegenslagen op. Een techniek die het ministerie van Volksgezondheid in juli nog als „essentieel” bestempelde voor het voldoende opschalen van de winterse testcapaciteit levert volgens de laatste berekeningen geen 25.000, maar slechts 13.000 extra dagelijkse testcapaciteit op. Het gaat om het zogenaamde 'poolen'. Hierbij moeten testlaboratoria meerdere monsters samenvoegen in één buisje voordat ze op corona worden getest. Bij een negatieve uitslag van zo'n samengesteld monster levert dat een grote besparing van testcapaciteit. Bij een positieve uitslag worden de afzonderlijke monsters in zo'n buisje opnieuw getest. Dit 'poolen' werkt alleen als er niet te veel mensen besmet zijn. Anders moeten gepoolde monsters zo vaak worden hertest dat je uiteindelijk geen materiaal bespaart. Het ministerie zelf schreef eerder dat poolen voor labs geen besparing op materialen meer oplevert als het percentage positieve testen boven de 5 procent uitkomt. Landelijk is de besmettingsgraad inmiddels al 6,1 procent. Omdat in sommige regio's de besmettingsgraad lager ligt, heeft het poolen daar nog zin, zegt een woordvoerder van het ministerie. Een bijkomend probleem is wel dat het poolen trager opstart dan het ministerie zou willen, omdat de aanbesteding nog loopt en er minder laboratoria op hebben ingeschreven dan het ministerie zou willen. Om dit 'gat' in de testcapaciteit op te vangen sluit de minister inmiddels in hoog tempo allerlei contracten af met labs in Duitsland en België, die nog wel voldoende materialen hebben. Maar de minister zoekt ook buiten Europa. Een deal met een lab in Abu Dhabi is bijna rond, maar hangt nog op onbekende „juridische details”. Daar zouden via een luchtbrug dagelijks tienduizend Nederlandse testmonsters worden afgeleverd om getest te worden. De uitslag wordt vervolgens na analyse binnen 48 uur aan Nederland doorgegeven. De Auroreit Persoongegevens heeft om uitleg gevraagd. De pogingen om de testcapaciteit te vergroten lopen al sinds het begin van de coronacrisis moeilijk, concludeerde de Algemene Rekenkamer woensdag in een onderzoek naar de testcapaciteit. Collegelid Ewout Irrgang noemt de decentrale inrichting van het Nederlandse zorglandschap een van de knelpunten. „Er was geen landelijk inzicht in de totale capaciteit, het landschap van laboratoria is gefragmenteerd. Eerder was het terughoudende testbeleid van het kabinet een reden dat Nederland te weinig materialen kon bestellen, constateert de Rekenkamer. Het kabinet koos er in het begin, uit vrees voor tekorten, voor om alleen risicogroepen en later zorgmedewerkers te testen. Maar juist daardoor waren leveranciers minder bereid om Nederland van hun producten te voorzien, zegt Irrgang. „Leveranciers wilden vanwege de internationale schaarste voorkomen dat landen gingen hamsteren. Landen met een ruim testbeleid kregen hierdoor meer geleverd.” Irrgang zegt dat de aanvoer van materialen voor Nederland hierdoor tot juni „een bottleneck” bleef. De Rekenkamer constateert ook dat Nederland ondanks het materialentekort dit voorjaar „substantieel” meer had kunnen testen. Door te strakke landelijke regels over welke groepen er getest mochten worden bleef testcapaciteit in regio's met een lagere infectiedruk onbenut. Pim van den Dool en Derk Stokmans

Gebrekkig dashboard Virus nog niet opgejaagd

We moeten het coronavirus „dicht op de hielen zitten”, stelde minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid, CDA) in mei. En dus moest er een coronadashboard komen waarin alle relevante informatie over het virus wordt verzameld en uitbraken snel gesignaleerd kunnen worden. In september zou het dashboard volledig moeten functioneren. Maar het dashboard piept en kraakt.

Allereerst: het brengt het virus nog niet zo goed in kaart als De Jonge graag zou willen. Diverse informatiebronnen die wel aan het dashboard zouden worden toegevoegd zitten er nog altijd niet in: gegevens over hoe goed mensen zich aan de regels houden of informatie over het bron- en contactonderzoek.

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Andere informatie is nog niet bruikbaar. De Jonge gaf in mei hoog op over het rioolonderzoek: virusdeeltjes kunnen worden teruggevonden in de ontlasting van besmette mensen. In theorie kan een stijging in het riool een paar dagen voor een stijging in het aantal positieve tests worden opgemerkt - kostbare tijd om een uitbraak te stoppen. Maar het RIVM doet die meting maar eens in de week en waarschuwt dat daar geen conclusies uit getrokken kan worden. Beleid kan er dus niet op worden gemaakt.

Rond de informatie die wél in het dashboard zit, hangt ook nog veel mist. Het gaat dan om de getallen die we al maanden horen: het aantal besmettingen en het aantal opnames in het ziekenhuis en op de intensive care. Die cijfers zijn inmiddels ook per regio bekend. Er zijn zogenaamde 'signaalwaarden' voor uitgerekend door het RIVM: als de cijfers boven die waarde pieken worden ze gevaarlijk hoog. Dat moeten we zien als een noodsignaal, maar het blijft onduidelijk wat dat in de praktijk precies betekent. Het aantal besmettingen in regio's als Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond lag al weken ruim boven de signaalwaarde voor er extra maatregelen werden afgekondigd.

De cijfers, zo luidt de verklaring, moeten altijd in samenhang worden bekeken. Als het aantal ziekenhuisopnames op zijn dieptepunt is, is een stijging in het aantal positieve tests niet per se zorgelijk, is de gedachte. Het nadeel is dat de besluitvorming onduidelijk en stroperig maakt. Sinds vorige week wordt elke veiligheidsregio in een 'risiconiveau' ingeschaald: 'waakzaam', 'zorgelijk' of 'ernstig'. Dat gebeurt na een overleg van de veiligheidsregio met de GGD, het RIVM en het Rijk, in principe eens per week. Als een regio in een hoger risiconiveau komt, wordt gekeken welke maatregelen nodig zijn. Dat kan soms een tijd duren, bleek vorige week: toen overlegde het kabinet - nota bene tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen - dagenlang met de veiligheidsregio's over welke maatregelen passend waren. Het dashboard zit het virus dus nog niet écht op de hielen.

Wouter van Loon

ziekenhuiscapaciteit Reguliere zorg moet door

Er lagen woensdag 371 coronapatiënten in het ziekenhuis - 42 meer dan dinsdag. Nog eens 104 coronapatiënten liggen op een intensive care. Op het laagste punt van de pandemie in Nederland, half juli, lagen er 18 op de IC. De aantallen lopen zo hard op dat het Landelijk Centrum Patiënten Spreiding deze week weer doet waarvoor het in april ad hoc werd opgericht: patiënten verplaatsen, zodat ziekenhuizen niet verstopt raken.

Verschil met het voorjaar is wel dat nu vooral de mildere coronapatiënten, van gewone ziekenhuisafdelingen, worden verplaatst. Dat heet in jargon 'laagdrempelig overplaatsen'. De ziekenhuizen in Zuid- en Noord-Holland proberen zo ruimte te scheppen. De IC's liggen nog lang niet vol - 739 van de in theorie 1.700 IC-bedden zijn bezet - dus worden IC-patiënten nog niet overgeplaatst. Dat gebeurde eind maart en april veelvuldig: in totaal werden 800 coronapatiënten uit Brabantse intensive cares naar andere provincies en zelfs Duitsland gebracht.

Verschil is ook dat Covid-patiënten gemiddeld korter op de intensive care liggen dan in het voorjaar. Toen bezetten ze vier weken een IC-bed, nu gemiddeld zestien dagen. Bloedverdunners en ontstekingsremmers zijn, naast de beademing, bij veel patiënten effectief. Elke dag telt voor de capaciteit.

Belangrijkste doel van ziekenhuizen en de Nederlandse Zorgautoriteit is dat de zorg voor niet-coronapatiënten deze keer, tijdens de tweede golf, door kan blijven gaan. Operaties aan tumoren, vaten, het hart. Of transplantaties. Die grotere operaties kunnen alleen doorgaan als er voldoende ruimte is op de intensive care om de patiënt achteraf op te vangen.

Op 7 april, het hoogste punt van de pandemie, lagen 1.314 coronapatiënten op een intensive care. De normale IC-capaciteit van 1.150 was toen al ver overschreden. Bijna alle andere patiënten - op ernstige ongelukken en hartoperaties na - moesten wachten. Thuis of in het ziekenhuis. Directeur Bart Berden, van het Tilburgse Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis zei in augustus dat hij daar nog weleens wakker van lag: hadden ze niet té veel andere patiënten tekortgedaan door voorrang te geven aan Covid-patiënten?

Voorlopig kunnen de ziekenhuizen het allemaal nog aan, zegt Berden nu desgevraagd. „Over een week of tien dagen weten we of dat zo blijft.”

Frederiek Weeda

Voorrang verpleeghuizen Nu mét bescherming

Specialist Ouderengeneeskunde Nienke Nieuwenhuizen, voorzitter van beroepsvereniging Verenso, hoopt vurig dat het de komende maanden in de verpleeghuizen niet zo uit de hand loopt als in het voorjaar. Er zijn nu 111 met Covid-19 besmette bewoners, zestig meer dan vorige week. Op het dieptepunt van de pandemie waren er duizenden besmet, van wie overigens ruim de helft herstelde.

Nieuwenhuizen: „Laten we nu wél goed anticiperen op de vraag naar mondkapjes en coronatests. Dat is tot nu toe niet gebeurd." Aan tests is duidelijk een tekort, nu zelfs de GGD's toegeven dat ze 10.000 mensen per dag níét kunnen testen, die daar wel om vragen. De GGD's testen 38.000 mensen per dag.

Voorrang voor verpleeghuis- en thuiszorgpersoneel is van belang, zegt Nieuwenhuizen. „Wij kunnen niet afschalen, zoals ziekenhuizen, en ouderen op straat zetten. Voor de continuïteit van de zorg moeten we iedereen die daar werkt testen zodra ze klachten hebben. En binnen een dag uitslag krijgen. Of, als er al corona is in het verpleeghuis, ook zónder klachten."

De schaarse coronatests moeten „zinnig worden ingezet", zegt Nieuwenhuizen. „Dus niet iedereen in het brede publiek testen, zoals nu, want dat legt te veel beslag op de testcapaciteit." Verenso heeft een 'Corona-behandelrichtlijn' die uitgaat van voldoende spullen - beschermingsmiddelen én tests - en waar ruimte is voor zorgmedewerkers om weloverwogen vanaf te wijken als ze dat nodig vinden. „We moeten niet wachten op OMT en RIVM maar doen wat wij nodig achten. Toen er in april veel te weinig mondkapjes waren kón je niet afwijken van de richtlijn want ze waren er gewoon niet. Nu kan dat in principe wel, want er zijn voorlopig genoeg mondkapjes."

Maar er moeten toch veel meer tests worden ingekocht? Was dat niet de basis van het coronabeleid voor de toekomst? „Jawel, maar we werken in de zorg áltijd met schaarste. Je kunt niet alles ongelimiteerd gebruiken. Je moet het zinnig gebruiken. Wat in elk geval níét goed is, is zonder bescherming werken omdat de spullen er gewoon niet zijn."

De samenleving zal voorlopig moeten leren leven met Covid, zegt Nieuwenhuizen. „We moeten niet de deur wijd open zetten voor infecties. Het liefst worden zo min mogelijk ouderen besmet. Maar als ze het worden, willen we vooral goede zorg geven, tot het laatst."

Frederiek Weeda

Snel testen Sneltest niet altijd geschikt

In rap tempo worden wereldwijd tests ontwikkeld die sneller dan de gangbare PCR-test kunnen bepalen of iemand het coronavirus bij zich draagt. Op eerstehulplocaties en in ziekenhuizen worden zulke sneltests al gebruikt, om binnen een of twee uur te weten of iemand in isolatie moet worden verpleegd. De uitslag van die test wordt samen met de klachten en bijvoorbeeld een CT-scan van de longen beoordeeld, en gecontroleerd met een reguliere PCR-test. Die testen zijn niet zomaar geschikt voor massaal gebruik in de teststraten.

Voor de teststraten ontwikkelde het RIVM samen met TNO een zogeheten LAMP-test (loop-mediated isothermal amplification-test). Die spoort, net als de PCR-test, genetisch materiaal van het virus op. De LAMP-test geeft binnen een uur de uitslag en hoeft niet in een lab te worden uitgevoerd. In het lab is hij in ieder geval even goed als de PCR. „Een proef in de praktijk start binnenkort", zegt TNO-woordvoerder Maarten Lörtzer - wanneer precies kan hij niet zeggen. Monsters van mensen die zich laten testen in de teststraat in de RAI in Amsterdam worden dan twee keer getest: met de gangbare PCR en met de nieuwe sneltest. De onderzoekers kunnen zo zien of de sneltest in de praktijk vergelijkbare uitslagen geeft.

Er zijn ook zogeheten antigeentesten in de maak, die eiwitten van het coronavirus detecteren in plaats van het genetische materiaal. Die kunnen binnen een kwartier aangeven of er corona-eiwitten in een afgenomen monster zitten, vergelijkbaar met een zwangerschapstests. In de VS heeft de FDA drie van dergelijke tests goedgekeurd

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

voor gebruik in de kliniek. „In de teststraat van het UMC Utrecht wordt sinds afgelopen dinsdag de antigeentest van fabrikant Abbott getest, naast de gangbare PCR", zegt arts-microbioloog Marc Bonten. De helft van de bezoekers heeft er een tweede wattenstaaf in neus en keel voor over. „We hebben wel een paar weken nodig voor we kunnen zeggen of de test bruikbaar is in de teststraat", aldus Bonten. Het RIVM onderzoekt de komende weken de betrouwbaarheid van een aantal sneltests in de praktijk. Voor thuisgebruik zijn de genoemde sneltesten vooralsnog niet geschikt. Het monster moet nog steeds door een professional uit neus en keel worden geschraapt en bewerkt voor de test - al wordt ook gewerkt aan tests op speeksel. Daarnaast geven ze wat vaker een verkeerde uitslag dan de reguliere PCR-test. Mensen kunnen onterecht ervan uitgaan dat ze niet besmet zijn en zo ongewild het virus verspreiden, of ten onrechte denken dat ze wel besmet zijn, waardoor zij en mensen in hun omgeving onnodig in quarantaine moeten. Daarom zijn thuistests nog niet goedgekeurd.

Niki Korteweg

Bron- en contactonderzoek Ingehaald door realiteit

Het virus schaalst momenteel sneller op dan het snelste opschalingsplan van de GGD. Als het aantal besmettingen blijft stijgen, zal het bron- en contactonderzoek steeds meer dweilen met de kraan open worden, waarschuwt Sjaak de Gouw, directeur publieke gezondheid van de GGD, dinsdag tijdens een technische briefing over het coronavirus in de Tweede Kamer. Voor iedere besmetting moet de GGD een bron- en contactonderzoek starten. Dat geeft zicht op de verspreiding van het virus en voorkomt, door hun nauwe contacten te waarschuwen, nieuwe besmettingen.

Maar het uitvoeren van het onderzoek staat onder druk. Het opschalingsplan van de GGD's is al achterhaald. Eind september wil de GGD 1.500 nieuwe onderzoeken per dag op kunnen starten, maar het aantal positieve besmettingen lag woensdag al voor de derde dag op rij boven de 2.200. „En het einde is nog niet in zicht", zei De Gouw dinsdag tegen de Kamerleden. „De kloof tussen wat wij aan bron- en contactonderzoek kunnen doen en wat er de komende weken nodig wordt is gigantisch groot." Als het virus zo door blijft woekeren, zal het aantal dagelijkse besmettingen over acht tot negen dagen verdubbelen. „U kent de parabel van de zandkorrels en het schaakbord. Dat gaat op een gegeven moment heel erg hard."

De vraag naar coronatesten zal volgens ramingen van het RIVM de komende maanden toenemen, tot uiteindelijk zo'n 85.000 duizend tests per dag in februari. De opschalingsplannen voor het bron- en contactonderzoek gingen uit van een besmettingsgraad van 5 procent, zei De Gouw. Vorige week lag de besmettingsgraad op 6,1 procent.

Een „deugdelijk onderbouwd opschalingsplan voor het testen en het bron- en contactonderzoek" kon de GGD vorige week nog niet aan het kabinet leveren, schreef GGD-GHOR-voorzitter André Rouvoet aan minister De Jonge. De plannen zijn door de toegenomen vraag naar testen, de stijgende besmettingsgraad en de dalende naleving van de gedragsregels ingehaald. De GGD's vragen zich af of steeds verder opschalen van de capaciteit voor het testen en het bron- en contactonderzoek „de meest aangewezen strategie is". Er moet ook aandacht zijn voor het voorkomen van besmettingen, bepleitte Rouvoet.

Inmiddels passen steeds meer GGD's de werkwijze van hun bron- en contactonderzoek tijdelijk aan. Zeker 17 van de 25 GGD-regio's werken „risicogestuurd". Alle nieuwe besmettingen worden nog nagebeld door een GGD-medewerker, maar als het risico niet te groot is moet de positief geteste zelf zijn of haar nauwe contacten informeren. Dat scheelt de GGD tijd, maar vraagt meer verantwoordelijkheid van de bevolking. Van een groot risico is bijvoorbeeld sprake als de bron in de zorg, kinderopvang of in het onderwijs werkt, er veel nauwe contacten op nahield of in een azc woonde.

Naleving van de gedragsregels blijft hoe dan ook cruciaal, herhaalde De Gouw dinsdag. „In de metafoor leggen wij er iedere week een dweil bij, maar gaat de kraan iedere week twee keer zo hard open. Dat houdt je gewoon niet droog."

Rik Wassens

Politieke eendracht Speelruimte slinkt

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Politieke eendracht was een belangrijk instrument van het kabinet-Rutte III tijdens de eerste golf van de coronacrisis. Het crisisteam van het kabinet concludeerde al snel dat er groot maatschappelijk draagvlak was voor de maatregelen die dit voorjaar genomen werden. In de Tweede Kamer was het draagvlak groot, al pleitten PVV en FVD in het begin voor een zwaardere lockdown.

Nu is de situatie veel lastiger voor het kabinet. Op steun van de oppositie hoeft het kabinet niet te rekenen, en ook in de coalitiepartijen (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie) is de kritiek hevig. Dat heeft negatieve gevolgen voor de speelruimte die premier Rutte (VVD) en de ministers Van Ark (VVD) en De Jonge (CDA) hebben. Het krediet dat ze dit voorjaar hadden, hebben ze voor een belangrijk deel verspeeld.

Afgelopen dinsdag bleek tijdens een debat dat de meeste partijen in de Tweede Kamer een direct verband leggen tussen verkeerde keuzes van het kabinet en het afnemende vertrouwen in coronamaatregelen. GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver zei dat de tijd van „clementie” voor het kabinet voorbij is. Dat bleek ook uit de bijdragen van de coalitiepartijen CDA, D66 en ChristenUnie. Zo zei Rob Jetten (D66) dat complotdenkers aan invloed winnen „zolang het overheidsbeleid om het virus in te dammen niet op orde is”.

Dat betekent dat fouten zoals die het afgelopen half jaar gemaakt zijn, niet nogmaals kunnen gebeuren zonder grote politieke gevolgen. Complicerende factor is dat de Tweede Kamerverkiezingen, van maart volgend jaar, naderen. In het kabinet zitten twee lijsttrekkers, de ministers Sigrid Kaag (D66) en Hugo de Jonge (CDA). Alom wordt verwacht dat ook premier Rutte opnieuw VVD-lijsttrekker wil worden. Ze hebben twee tegenstrijdige belangen: ze moeten zich onderscheiden en tegelijkertijd eendrachtig de crisis aanpakken. Met name voor De Jonge, die veruit de meeste lastige vragen uit de Kamer krijgt, wordt het belangrijk niet als enige afgerekend te worden.

Hoewel een meerderheid van de bevolking achter het kabinetsbeleid staat, neemt de kritiek toe. Juist de publieke steun had het kabinet hard nodig. In de coalitie wordt erkend dat het draagvlak voor eventuele vergaande maatregelen, zoals een lockdown of strenge handhaving, is afgenomen. De kwestie-Grapperhaus heeft daar sterk aan bijgedragen. Op foto's van de bruiloft van de minister van Justitie (en CDA'er) was te zien dat hij niet de regels in acht nam die het kabinet de bevolking oplegt. De chaotische afwikkeling van deze zaak maakte het nog erger. Grapperhaus deed een donatie aan het Rode Kruis, kreeg na Ruttés oproep om „mildheid en genade” de zegen van de Kamer, maar kreeg later alsnog een boete.

Guus Valk

Menselijk gedrag Geest niet zomaar in fles

Kan de Nederlandse bevolking het wel opbrengen om nog een keer haar gedrag aan te passen om zo de tweede golf van het coronavirus te stuiten? Zoals eerder deze week bleek bij het #ikdoenietmeermee-protest van een aantal bekende Nederlanders, zijn er veel mensen die het moeilijk vinden om te gaan met het open einde van de coronacrisis.

Peter Achterberg, hoogleraar sociologie aan de Universiteit Tilburg, ziet deze ophef als „een schot voor de boeg”. Hij denkt dat de overheid het zwaarder gaat krijgen dan bij de eerste golf om mensen tot het juiste gedrag te bewegen. „In maart had niemand nog een idee van wat deze ziekte precies inhield, dus hield men zich vast aan wat een instituut als het RIVM verkondigde. Inmiddels hebben we een half jaar zelf kunnen zien wat corona doet. Mensen komen daarom nu zelf tot een afweging van wat zij denken dat zinnig gedrag is nu de besmettingen weer oplopen.”

Daarin zal ook meespelen dat iedereen een persoonlijke afweging maakt over de impact die dat zal hebben op zijn eigen leven, zegt Achterberg. „Kijk, ik heb het bijvoorbeeld relatief makkelijk. Ik verzorg vanuit huis mijn colleges en drink tussendoor een kopje thee met mijn kinderen. Best gezellig. Maar er zijn ook mensen voor wie een hernieuwde inperking van de bewegingsvrijheid flinke consequenties heeft op persoonlijk en professioneel vlak, soms met flinke financiële gevolgen. Die zullen nu misschien tot een andere afweging komen dan in het voorjaar.”

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Een belangrijk verschil met de eerste golf is ook dat er nu veel meer informatie voorhanden is dan toen. Achterberg: „In maart en april moesten we het doen met wat Van Dissel en Rutte ons vertelden. Inmiddels zijn er veel meer stemmen waarnaar je kan luisteren, inclusief die van figuren als Willem Engel van Viruswaarheid. In zo'n complex informatiesysteem is het voor de overheid moeilijker haar geluid te laten doordringen. Die geest gaat niet zomaar weer in de fles."

Ondanks deze drie nieuwe versturende factoren - eigen ervaringen, andere belangen dan het collectief, een veelvoud aan stemmen - is Achterberg niet pessimistisch over de komende maanden. „Je ziet nog steeds dat de meerderheid van de Nederlanders bereid is zich aan de regels te houden. Kleine dingen als afstand houden en geen handen geven zijn bij veel mensen toch behoorlijk ingesleten. Hopelijk gaan we het daarmee redden."

Bart Funnekotter

De nadelen van thuiswerken En dat brainstormen dan?

'Werk zoveel mogelijk thuis.' Wat betekent dat? Voor veel werkgevers betekent dat nu, in september, in ieder geval iets anders dan half maart. Toen vroeg premier Rutte voor het eerst om het kantoor te mijden, voor zover dat kan. Werkgevers gaven er massaal gehoor aan, weet techbedrijf Google op basis van telefoondata. Het aantal mensen op werk halveerde ten opzichte van begin dit jaar.

Nu bedraagt die daling nog maar een kwart. Werknemers keren terug op de werkvloer en het aantal besmettingen loopt daar op. Ook in relatieve zin: afgelopen week was 11 procent van de herleidbare positieve tests terug te voeren op een besmetting op de werkplek, volgens het RIVM. Eerder was dat 9 procent.

Hoe gaan werkgevers hiermee om? Een paar zijn streng gebleven. Bij de Belastingdienst, zegt een woordvoerder, is niets veranderd ten opzichte van maart. „Los van cruciale processen werken alle medewerkers zo veel mogelijk thuis." Werknemers van de Rabobank mogen ook naar kantoor komen als thuiswerken écht heel lastig is, zegt een woordvoerder. „Als ze anders op het randje van hun bed moeten werken, of thuis in een enorme verbouwing zitten."

Maar de meeste werkgevers hebben hun capaciteit vergroot, ziet werkgeversvereniging AWWN, die bedrijven adviseert. „In maart ging iedereen radicaal thuiswerken", zegt een woordvoerder, „daarna kwam er meer oog voor de nadelen."

Zo is brainstormen in een videovergadering praktisch onmogelijk, ondervond Bert Wisniewski, directielid van marketingbureau Redmatters, tijdens de lockdown. „Als we een nieuwe campagne moesten verzinnen misten we de lol en de energie, even gek doen." Nu komt de helft van zijn team op maandag en vrijdag naar kantoor, de andere helft op dinsdag en donderdag.

Bij telecombedrijf KPN misten werknemers het contact met hun collega's, zegt Lisette Oosterbroek, die zich bezighoudt met personeelsbeleid. Het aantal mensen op kantoor is gegroeid van zo'n honderd tijdens de lockdown naar achthonderd nu. Voor corona waren er dagelijks gemiddeld zo'n 5.500 mensen op kantoor.

IT-bedrijf Capgemini zit alweer op een kleine 40 procent van de oude capaciteit en wilde over de 50 procent gaan. De alarmerende persconferentie van vrijdag bracht daar verandering in, zegt HR-directeur Ellen Schuit. „Toen hebben we besloten maximaal naar 45 procent te gaan."

Werkgevers blijven voorzichtig, zeggen ze. Een uitbraak onder het personeel is het laatste wat ze willen. Oosterbroek: „Wij willen echt dat onze diensten blijven draaien."

Christiaan Pelgrim

We moeten niet wachten op OMT en RIVM, maar doen wat wij nodig achten Nienke Nieuwenhuizen specialist ouderengeneeskunde

De struikelblokken van een kabinet meteen tweede kans

Wij leggen er iedere week een dweil bij, maar de kraan gaat twee keer zo hard open Sjaak de Gouw directeur publieke gezondheid GGD

In maart ging iedereen thuiswerken, daarna kwam er meer oog voor de nadelen Woordvoerder AWWN werkgeversvereniging

Graphic

Leerlingen van het Farel College in Amersfoort zijn verplicht om in de gangen een mondkapje te dragen.

Foto Robin Utrecht/ANP

Actiegroep Viruswaarheid en ouders van leerlingen zijn tegen de mondkapjesplicht op het Farel College.

Foto Jeroen Jumelet/ANP

Studenten van het University College Roosevelt in Middelburg krijgen begin september buiten les.

Foto John Thys/AFP

Met pijlen, hekken, borden en mondkapjesplicht probeert Amsterdam de markten veilig te houden.

Foto Yentl Slik

Load-Date: September 23, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis neemt toe met 43

De Telegraaf.nl

28 september 2020 maandag 12:02 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 283 words

Byline: Martijn Schoonenberg

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten in het ziekenhuis is met 43 toegenomen van 617 naar 660. Dat meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) tijdens het eerste persmoment in het Erasmus MC sinds juni. Op de gewone verpleegafdeling liggen er momenteel 518 coronapatiënten, 28 meer dan een dag eerder, terwijl het aantal mensen met Covid-19 op de intensive care gestegen is van 127 naar 142.

Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg sprak vorige week in De Telegraaf al zijn zorgen uit over de rap oplopende cijfers. De reguliere zorg dreigt in het gedrang te komen, iets dat tijdens de eerste golf al massaal gebeurde en wat ziekenhuizen nu koste wat kost willen voorkomen. Om die reden is het LCPS woensdag weer begonnen met het spreiden van patiënten buiten de regio's. In de afgelopen 24 uur lag dat getal op 10.

Maandagavond geven premier Rutte en coronaminister De Jonge bovendien nog een persconferentie over de coronamaatregelen, die gezien de situatie een dag vervroegd is.

Het aantal mensen dat besmet is met het coronavirus is tussen zondagochtend en maandagochtend met 2914 toegenomen, voor zover bekend. Dat zijn er minder dan in de 24 uur tot zondagochtend, blijkt uit cijfers van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). In de afgelopen zeven dagen zijn zo'n 18.500 mensen positief getest op het virus. Het RIVM registreerde de afgelopen 24 uur zes sterfgevallen.

In Rotterdam-Rijnmond nam het aantal geregistreerde besmettingen het meest toe, met 432. Daarvan werden 272 gevallen in Rotterdam vastgesteld. In de regio Haaglanden nam het aantal geregistreerde besmettingen met 357 toe, in Amsterdam-Amstelland met 284 en in de provincie Utrecht met 240.

Load-Date: September 28, 2020

De cijfers verhullen evenveel als ze vertellen

Trouw

11 april 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping **Trouw**

Section: | Wetenschap; Blz. 15

Length: 634 words

Byline: HIEKE HUISTRA

Body

Hieke huistra

Het nieuwe normaal, daar zoeken we naar. We weten niet hoe het eruit ziet, en ook niet wanneer het begint. Om grip te krijgen op dat laatste, biedt het huidige normaal ons een dagelijks ritueel: rond twee uur 's middags verversen we de website van het RIVM of een liveblog naar keuze net zo lang tot de nieuwe coronacijfers verschijnen.

De drie-eenheid aantal positief geteste personen, aantal ziekenhuisopnames en aantal overledenen moet ons vertellen hoe het ervoor staat: kunnen de ic's het aan, daalt de besmettingsgraad, mogen de kinderen na de meivakantie weer naar school?

De cijfers verhullen minstens zoveel als ze vertellen. Ze laten niet zien hoe het is om benauwd op bed te liggen, wakker te worden op de intensive care, niet meer van je verpleeghuiskamer af te mogen, of met een droog hoestje in de keuken te wachten terwijl in de slaapkamer je eerste kind ter wereld komt.

De kranten werken hard om die verhalen toch te vertellen, met interviews en rapportages. Daarnaast rapporteren ze dagelijks de cijfers, in de hoop ons zo harde inzichten te bieden in het verloop van de epidemie. Maar cijfers - coronagerelateerd of niet - zijn minder hard dan we hopen.

Tellen lijkt eenvoudig. Dat is het in de basis ook: na 1 komt 2, na 2 komt 3, na 3 - enfin, u begrijpt het wel. Maar om te kunnen tellen moet je ook besluiten wát je telt. Hoe je dat doet vormt het beeld van de werkelijkheid dat de cijfers geven.

De dagelijkse update van het RIVM opent met de 'gemelde' besmettingen, opnames en sterfgevallen van de voorgaande 24 uur. Die verschillen van de aantallen mensen die daadwerkelijk in die 24 uur positief getest, opgenomen of gestorven zijn. Ziekenhuizen hebben niet altijd tijd om gevallen nog dezelfde dag door te geven. Op

De cijfers verhullen evenveel als ze vertellen

dinsdag zijn de cijfers stevast de hoogste van de week: dan komen ook de meldingen van het weekend binnen. Dat is op een bepaalde manier geruststellend: zelfs in coronatijden worden administratieve klussen over het weekend heen getild.

Maar het vertekent ook ons beeld. En het leidde op de website van deze krant tot een kop die niet zo misstaan als refrein in een lied van collega Beuving: 'Anders dan de cijfers doen vermoeden, zet de daling door.'

Alsof je een daling kunt constateren zonder cijfers. Nee, natuurlijk - maar het zijn ándere cijfers. De daling blijkt uit de daadwerkelijke opnames en sterfgevallen per dag. Ook die aantallen levert het RIVM, maar die lopen, het kan niet anders, een paar dagen achter. Wellicht dat de nieuwssites daarom toch de weinig zeggende, maar wel zeer actuele meldingscijfers blijven publiceren, die ze inmiddels wel netjes voorzien van een toelichting die uitlegt dat we aan die cijfers eigenlijk niets hebben.

De daadwerkelijke aantallen per dag zeggen meer, maar ook die vervormen de werkelijkheid. Een opname of sterfgeval telt alleen mee als de patiënt positief getest is. Maar coronatesten worden, het zal u niet ontgaan zijn, selectief ingezet. Wie thuis of in het verpleeghuis ongetest aan Covid-19 overlijdt, telt niet mee. Voorlopig althans; het aantal sterfgevallen zal achteraf gecorrigeerd worden door te kijken hoeveel mensen er meer overlijden dan normaal.

Zo'n correctie achteraf is lastiger voor het daadwerkelijke aantal besmettingen, en daar hebben we nu ook weinig zicht op. Dat verbetert hopelijk met verder onderzoek; het RIVM test een steekproef van de bevolking op antistoffen om zo de besmettingsgraad te bepalen.

Voorlopig is er, ondanks alle cijfers, vooral veel onzekerheid. De dagelijkse cijfers lijken hard, maar vertellen weinig. Ze bieden ons hooguit de illusie van controle. Maar misschien is dat in het nieuwe normaal al heel wat.

Geruststellend: zelfs in coronatijden worden administratieve klussen over het weekend heen getild

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: April 10, 2020

457 nieuwe besmettingen, 42 coronapatiënten op ic; 'Geruststellend signaal'

De Telegraaf

24 augustus 2020 maandag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; Blz. 4

Length: 120 words

Body

'Geruststellend signaal'

DEN HAAG - Het coronadashboard van de overheid meldt zondag 457 nieuwe besmettingen met het coronavirus. Dat zijn er 51 minder dan de dag ervoor.

Het aantal coronapatiënten dat zondag op de intensivereafdelingen van de ziekenhuizen ligt, is gelijk gebleven aan het aantal van de dag ervoor: 42. Vrijdag ging het nog om 43 coronapatiënten.

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „Het aantal opgenomen Covid-patiënten is deze week vrijwel stabiel gebleven. De ziekenhuizen kunnen de zorg voor Covid- en overige patiënten momenteel goed aan. Dit alles is in combinatie met de afvlakking van het aantal nieuwe besmettingen een geruststellend signaal."

Load-Date: August 23, 2020

Veel nieuwe opnames; 337 mensen naar ziekenhuis

De Telegraaf
2 april 2021 vrijdag
Nederland

Copyright 2021 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; Blz. 10

Length: 131 words

Body

---

337 mensen naar ziekenhuis

ZEIST - Het aantal coronapatiënten in de ziekenhuizen is opnieuw gedaald, ook al is het maar een beetje. Ziekenhuizen behandelen momenteel 2327 mensen vanwege Covid-19, de ziekte die door het coronavirus wordt veroorzaakt. Dat zijn er zeven minder dan op woensdag.

Verpleegafdelingen behandelen nu 1639 coronapatiënten, veertien minder dan een dag eerder. Het aantal coronapatiënten op de intensive cares steeg wel, van 681 naar 688. Dat is het hoogste aantal sinds 14 januari.

Het aantal nieuwe opnames blijft wel oplopen. In de afgelopen 24 uur zijn 337 coronapatiënten op een verpleegafdeling of intensive care beland. Vooral de ic's kregen het aanzienlijk drukker met 61 nieuwe opnames. Dat is het hoogste aantal sinds 30 december.

Load-Date: April 1, 2021

LIVE | Ook demonstratie tegen coronaregels in Maastricht verboden; Coronacrisis: vrijdag 19 juni

De Telegraaf.nl

19 juni 2020 vrijdag 8:51 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; BUITENLAND; FRONTPAGE

Length: 580 words

Dateline: Amsterdam

Body

Het aantal geregistreerde besmettingen met het coronavirus is wereldwijd ruimschoots de 8,5 miljoen voorbij. Het dodental gaat richting de 455.000. In ons land vielen er ruim 6000 dodelijke slachtoffers, al liggen de werkelijke aantallen hoger. Experts vrezen voor een tweede besmettingsgolf, maar om de economie adem te geven besluiten steeds meer landen de maatregelen te versoepelen. *Volg de laatste mondiale ontwikkelingen over het coronavirus in dit liveblog, dat voortdurend wordt aangevuld.*

De Veiligheidsregio Zuid Limburg heeft een demonstratie tegen de Covid-19-richtlijnen, die zaterdag in Maastricht zou plaatsvinden, verboden. Dat laat de regio vrijdagavond weten.

Volgens de veiligheidsregio gaat het om een evenement, en die gebeurtenissen mogen conform de geldende noodverordening tot 1 september niet gehouden worden. „Omwille van het bestrijden van het coronavirus is het vanuit volksgezondheidsoogpunt van groot belang dat de maatregelen uit de noodverordening worden nageleefd. Dit besluit zegt overigens niets over het recht van demonstreren, dat is en blijft een groot goed”, aldus een woordvoester van de veiligheidsregio.

De manifestatie onder de noemer „Lets Dance, Fuck de 1,5 meter” en „Leugens RIVM tegen lockdown” zou worden georganiseerd door onder meer de actiegroep Demonstratie van het Volk. Mensen moesten zich om 12.00 uur bij De Griend in Maastricht verzamelen, waarna de manifestatie om 14.00 uur zou beginnen en en tot 18.00 uur zou duren.

Eerder had de gemeente Den Haag ook al een demonstratie tegen de coronamaatregelen verboden. De rechter oordeelde vrijdag in een kort geding dat de gemeente Den Haag juist heeft gehandeld door de demonstratie te verbieden.

Laagste aantal coronapatiënten ic sinds lockdown

LIVE | Ook demonstratie tegen coronaregels in Maastricht verboden; Coronacrisis: vrijdag 19 juni

In Nederland gloort juist een beetje hoop. Op de intensive cares in Nederland liggen nog 57 patiënten met het coronavirus, tien minder dan op donderdag en het laagste aantal sinds het kabinet in maart besloot tot een 'intelligente lockdown'.

Op de intensivereafdelingen liggen 592 mensen met andere aandoeningen, 24 meer dan op donderdag. Dat betekent dat de ic's in totaal 649 mensen behandelen, veertien meer dan op donderdag maar nog aanzienlijk minder dan gebruikelijk. Volgens Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, ligt op de helft van alle ic's geen enkele coronapatiënt meer.

Op de verpleegafdelingen van ziekenhuizen liggen nog 235 mensen met Covid-19. Dat zijn er 26 minder dan op donderdag.

Opnieuw laag dodental

Nog eens drie mensen zijn gestorven door het coronavirus. Het RIVM heeft hun overlijden in de afgelopen 24 uur doorgekregen. Daarmee is het aantal sterfgevallen opgelopen tot 6081. Het werkelijke dodental ligt waarschijnlijk hoger, omdat niet iedereen wordt getest.

GGD'en hebben elf nieuwe ziekenhuisopnames van coronapatiënten gemeld. Daarmee komt het totaal aantal opnames op 11.846. Onder deze nieuwe meldingen zijn twee mensen die in mei in een ziekenhuis kwamen te liggen en iemand die al half maart werd opgenomen. Het virus is vastgesteld bij nog 116 mensen. Dat totaal is gestegen naar 49.426.

Alle drie de overledenen zijn afgelopen woensdag gestorven. Het aantal dagelijkse sterfgevallen zit al bijna twee weken tussen één en vijf. Afgelopen zaterdag is voor zover nu bekend slechts één persoon overleden, het laagste aantal sinds begin maart.

Het laatste nieuws van vandaag:

Binnenland:

Buitenland:

Financieel nieuws:

Sport:

Entertainment:

Bekijk hier het overzicht van donderdag 18 juni

Load-Date: June 20, 2020

Aantal besmettingen in de Verenigde Staten blijft stijgen

de Volkskrant

20 juni 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 232 words

Byline: SEMINA AJROVIC XANDER VAN UFFELEN

Body

Corona in cijfers

Besmettingen in Nederland

Gestage daling van het aantal nieuwe besmettingen

Het aantal nieuw vastgestelde besmettingen van covid-19 is in Nederland gestaag aan het dalen. Na de verruiming van het testbeleid op 1 juni steeg het aantal besmettingen aanvankelijk tot boven de 200 nieuwe meldingen per dag. De laatste dagen neemt dat aantal echter af. Vrijdag meldde het RIVM 116 nieuwe gevallen. De GGD's ontdekken ook steeds minder besmette patiënten afgezet tegen het aantal testen. Begin juni waren 2 van de 100 geteste personen nog besmet met covid-19, inmiddels is ruwweg 1 op de 100 geteste personen besmet.

De meeste besmettingen omgerekend per miljoen inwoners worden de laatste twee weken ontdekt in Zuid-Holland, gevolgd door Utrecht en Noord-Brabant. De minste besmettingen waren er de afgelopen tijd in de provincie Groningen.

Besmettingen in de VS

Aantal besmettingen in de Verenigde Staten blijft stijgen

Het coronavirus waart in de Verenigde Staten veel meer rond dan in de Europese Unie. Hoewel de VS minder inwoners tellen dan de 27 landen van de EU, ligt het aantal dagelijks vastgestelde besmettingen er momenteel fors hoger. In veel Amerikaanse staten, waaronder het omvangrijke Texas, lijkt het virus almaar sneller om zich heen te grijpen. Binnen de EU zijn sinds 1 juni de meeste nieuwe besmettingen gevonden in Zweden.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: June 19, 2020

Aantal besmettingen in de Verenigde Staten blijft stijgen

End of Document

Weer bijna 6000 nieuwe coronabesmettingen gemeld, 1139 patiënten in ziekenhuis

De Telegraaf.nl

9 oktober 2020 vrijdag 12:21 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 351 words

Dateline: BILTHOVEN

Body

Tussen donderdagochtend en vrijdagochtend zijn 5983 nieuwe coronagevallen gemeld, en dat is een nieuw dagrecord. Het oude record heeft slechts een dag standgehouden. Een dag eerder had het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 5829 meldingen van positieve tests gekregen. Het waren er aanvankelijk 5831, maar dat is vrijdag bijgesteld.

In de afgelopen zeven dagen zijn bijna 34.000 nieuwe besmettingen gemeld.

Amsterdam telde in het afgelopen etmaal 493 nieuwe besmettingen. In Rotterdam werden 446 positieve tests geregistreerd en in Den Haag 411. In de gemeente Utrecht kwamen er 218 besmettingen bij.

Het aantal sterfgevallen steeg met veertien. Dat wil niet zeggen dat al deze mensen in de afgelopen 24 uur zijn overleden. Zulke informatie wordt soms met wat vertraging doorgegeven. Tussen woensdagochtend en donderdagochtend waren dertien sterfgevallen gemeld.

Sinds het begin van de uitbraak zijn bijna 162.000 mensen in Nederland positief getest. Binnen een maand tijd is het aantal bevestigde gevallen verdubbeld. Op 11 september stond de teller net onder de 80.000. Als het huidige tempo aanhoudt, wordt eind volgende week de 200.000e Nederlander positief getest.

Ziekenhuisopnames

Het aantal coronapatiënten in Nederlandse ziekenhuizen is vrijdag gestegen tot 1139. Dat zijn 69 patiënten meer dan donderdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Het merendeel ligt op verpleegafdelingen. 239 van de mensen met de longziekte Covid-19 liggen op de intensive care, een toename van 11 in het afgelopen etmaal.

Momenteel is 30 procent van alle patiënten die op de ic's liggen coronapatiënt. „Het aantal covidpatienten in de ziekenhuizen blijft snel stijgen. De prognose is dat er op 13 oktober 1250 patiënten opgenomen zijn”, meldt LCPS.

Weer bijna 6000 nieuwe coronabesmettingen gemeld, 1139 patiënten in ziekenhuis

In de afgelopen 24 uur zijn er 11 verplaatsingen geweest tussen de regio's, waarvan 4 ic-patiënten. Donderdag waren dat nog 15 verplaatsingen. Die verplaatsingen gebeuren om te voorkomen dat de druk op ziekenhuizen in gebieden waar relatief veel mensen ziek worden, te groot wordt.

Bekijk hier het aantal besmettingen in uw gemeente:

Graphic

Image, Beeld ter illustratie., ANP / HH

Load-Date: October 10, 2020

Ook in Rusland tweede golf

de Volkskrant

17 oktober 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 231 words

Byline: SEMINA AJROVIC SERENA FRIJTERS

Highlight: het virus in de vs

Body

Het aantal dagelijkse meldingen blijft ook in Rusland toenemen. Vrijdag werden er 15.150 besmettingen gemeld. In totaal zijn 1,4 miljoen Russen positief getest sinds het begin van de crisis. Terwijl het virus in het voorjaar met name de steden veroverde, worden nu overal in het land meer besmettingen gemeld. Gezichtsmaskers en handschoenen worden nu verplicht gesteld in het openbaar vervoer, en nachtclubs in Moskou moeten om middernacht dicht.

het virus in rusland

Bijna 8.000 nieuwe besmettingen, aantal coronapatiënten op ic's neemt toe

Het aantal covid-patiënten in het ziekenhuis loopt verder op: op vrijdagmiddag waren dat er 1.553. Dat zijn er 27 meer dan donderdag. Op de ic lagen 345 mensen. Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: 'De afgelopen 3 dagen was de stijging het meest uitgesproken op de ic', daar steeg het aantal patiënten met 25%, in de kliniek met 10%.' Het aantal gemelde besmettingen blijft toenemen, het groeitempo lijkt wel iets af te nemen. Het RIVM meldde vrijdagmiddag 7.984 nieuwe besmettingen. Deze week zijn er 50.157 besmettingen gemeld, 48 procent meer dan een week eerder. Tot een paar dagen terug lag dit groeipercentage rond de 60 procent. Het aantal besmettingen per 100 duizend inwoners per week is nu 288. Het RIVM meldde gisteren 16 nieuwe sterfgevallen.

Het virus in Nederland

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: October 16, 2020

Ook in Rusland tweede golf

End of Document

LIVE | Aantal coronapatiënten in ziekenhuis stijgt verder, honderden nieuwe besmettingen; Coronacrisis: woensdag 5 augustus

De Telegraaf.nl

5 augustus 2020 woensdag 2:32 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE; BUITENLAND

Length: 700 words

Dateline: Amsterdam

Body

Aan de stijging van het aantal coronabesmettingen wereldwijd komt geen einde. In een paar dagen kwamen er weer 1 miljoen bij. Inmiddels zijn sinds de corona-uitbraak ruim 18,5 miljoen infecties geregistreerd. Van de personen die besmet raakten, zijn er ruim 700.000 overleden. Meer dan 11,3 miljoen zijn weer hersteld, ook al is er nog relatief weinig bekend over het virus. In Nederland zijn meer dan 6100 mensen overleden aan het virus. Bekijk het laatste nieuws in dit liveblog, dat wordt aangevuld.

Ziekenhuizen behandelen momenteel 118 patiënten met corona - het hoogste aantal in de afgelopen weken. De meeste komen uit de regio's Amsterdam en Rotterdam, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Op de intensive cares liggen 30 mensen met Covid-19. Dat is het hoogste aantal sinds eind juni.

„Op basis van het aantal nieuwe besmettingen verwachten we een verdere stijging in de komende twee weken”, laat voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg weten. Verpleegafdelingen behandelen 88 mensen met het coronavirus, het hoogste aantal sinds 25 juli.

Op de intensivereafdelingen liggen ook 584 mensen met andere aandoeningen, zoals ernstige hartklachten en kanker, of mensen die een ongeluk hebben gehad. Dat betekent dat er in totaal 614 mensen op de intensive care worden behandeld. Ongeveer 500 bedden in totaal zijn momenteel dus niet in gebruik.

Tussen dinsdagochtend en woensdagochtend zijn er 426 nieuwe coronazieken vastgesteld. Dat is minder dan de 485 van dinsdag, maar het is wel de zevende dag op rij met meer dan 300 nieuwe besmettingen.

In Rotterdam-Rijnmond, de grootste brandhaard, kwamen er woensdag 142 nieuwe coronagevallen bij. Dat is het hoogste aantal sinds 11 april. In de afgelopen zeven dagen zijn in Rotterdam en omstreken bijna 800 coronagevallen ontdekt.

Record in Amsterdam

LIVE | Aantal coronapatiënten in ziekenhuis stijgt verder, honderden nieuwe besmettingen; Coronacrisis:
woensdag 5 augustus

De regio Amsterdam-Amstelland had dinsdag een record genoteerd met 149 positieve tests. Op woensdag meldde de regio 67 nieuwe gevallen. Dat is wel meer dan in de dagen voor dinsdag. In de afgelopen week steeg het aantal besmettingen in en rond de hoofdstad met bijna 500.

In Haaglanden kregen 43 mensen te horen dat ze besmet zijn geraakt. In Midden- en West-Brabant kwamen er 42 gevallen bij. Utrecht meldde 25 nieuwe gevallen en Hollands Midden 19.

De GGD Amsterdam en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland maken zich zorgen over de toename van het aantal coronabesmettingen. Uit bron- en contactonderzoeken blijkt dat mensen corona vaak oplopen op feesten, bij vrienden of familie thuis en in de horeca. „Oplopende en zorgelijke cijfers voor de regio Amsterdam”, stellen beide in een gezamenlijk persbericht.

Opvallende clusters van besmettingen (meer dan drie besmettingen rond eenzelfde bijeenkomst) zijn geconstateerd onder Amsterdammers met een migratieachtergrond in Nieuw-West, onder horecabezoekers in de binnenstad en onder studenten, melden GGD en Veiligheidsregio.

Veiligheidsregio en GGD drukken iedereen op het hart de coronaregels in acht te blijven nemen. Burgemeester Femke Halsema zegt het te goed te begrijpen dat mensen elkaar weer opzoeken, en behoefte hebben aan „een feestje thuis, een huwelijk of een gezellige avond in de kroeg met vrienden.” Maar uit de cijfers blijkt dat het coronavirus zich juist verspreidt op dit soort bijeenkomsten. „Opvallend is daarbij dat vooral jongeren nu besmet raken en daarmee een risico vormen voor de hele stad en regio.”

Toch plenair coronadebat

De Tweede Kamer houdt volgende week woensdag een plenair debat over de ontwikkelingen rond het nieuwe coronavirus. De coalitiepartijen hebben daar woensdag mee ingestemd.

Oorspronkelijk stond voor die dag een commissievergadering gepland. Daar komt het plenaire debat voor in de plaats. Een belangrijk verschil is dat Kamerleden daarin zelf direct met voorstellen kunnen komen.

Meer nieuws:

Binnenland:

Buitenland:

Financieel-economisch:

Sport:

Entertainment:

Luister de corona-update [hier](#), hieronder of via alle bekende podcast apps.

Bent u zelf in het buitenland en wilt u uw ervaringen omtrent het coronavirus met ons delen? Mail ons via podcast@telegraaf.nl en we nemen zo spoedig mogelijk contact met u op.

Bekijk hier het liveblog van [dinsdag 4 augustus](#).

Graphic

Image, Het wordt steeds drukker in de stad, zoals in Amsterdam., ANP / HH

LIVE | Aantal coronapatiënten in ziekenhuis stijgt verder, honderden nieuwe besmettingen; Coronacrisis:
woensdag 5 augustus

Load-Date: August 6, 2020

End of Document

Opnames licht gestegen; Totaal 1641 coronapatiënten

De Telegraaf

7 december 2020 maandag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; Blz. 4

Length: 117 words

Body

Totaal 1641 coronapatiënten

ROTTERDAM - Het aantal coronapatiënten in Nederlandse ziekenhuizen is zondag toegenomen. In totaal behandelden de ziekenhuizen zondag 1641 coronapatiënten. Dat zijn er 39 meer dan zaterdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding.

Vergeleken met begin deze maand is het aantal opgenomen coronapatiënten amper afgenomen. Van de opgenomen patiënten met Covid-19 liggen er nu 469 op de ic-afdelingen, 3 minder dan zaterdag. Op de verpleegafdelingen nam het aantal coronapatiënten van zaterdag op zondag toe met 42 tot 1172.

Door de drukte werden 14 patiënten overgebracht naar ziekenhuizen in andere regio's, onder wie één ic-patiënt.

Load-Date: December 6, 2020

'Stijging aantal coronapatiënten een wake-upcall'; Voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg Ernst Kuipers:

De Telegraaf.nl

12 augustus 2020 woensdag 5:00 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 665 words

Byline: Arianne Mantel

Dateline: Rotterdam

Body

Hoewel de ziekenhuizen het groeiende aantal coronapatiënten nu nog goed aankunnen, houdt voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg zijn hart vast voor de komende weken. Hij vindt de situatie zorgelijk.

„Je kunt onmogelijk zeggen dat er niks aan de hand is. Mensen hadden misschien gehoopt dat het coronavirus minder ziekmakend was geworden, maar niets is minder waar”, reageert Kuipers in een interview met De Telegraaf op het afgelopen twee weken bijna verdubbeld aantal coronapatiënten. Het aantal ziekenhuisopnames van Covid-19-patiënten ging in die periode van 80 naar 150.

„Hoewel dit nú redelijk beperkt lijkt, is de verwachting dat dit aantal tussen een week en tien dagen stijgt naar 200 tot 300 opnames. En dat is zorgelijk”, zegt Kuipers, bekend geworden als de man van de landelijke coronaziekenhuiscijfers.

Je kunt de nieuwste cijfers over de ziekenhuisopnames van coronapatiënten op verschillende manieren benaderen. Je schouders erover ophalen? Zeggen dat er niets aan de hand is? Kuipers wijst dat ten volle af. „Ja, de ziekenhuizen kunnen het nu nog aan. Maar als je ziet hoe snel dit virus kan rondgaan, dan houd ik mijn hart vast. Bedenk dat we 27 februari de eerste coronapatiënt in het ziekenhuis hadden en eind maart over de duizend!”

Gedurende enkele weken was er stilte nadat de lockdown was opgeheven. Tot twee weken geleden lagen er nog maar veertien coronapatiënten op de intensive care. De voorzitter: „We zitten nu alweer op 35 ernstig zieke mensen op de ic. Veel mensen hebben gehoopt dat het virus veranderde of minder ziekmakend was geworden vanwege die geruststellende cijfers. Maar er zit een vertraging in; met name de jongeren besmetten elkaar, die besmetten weer hun (kwetsbare) ouders en grootouders en die laatste twee groepen komen in het ziekenhuis terecht.”

Jonge mensen

'Stijging aantal coronapatiënten een wake-upcall'; Voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg Ernst Kuipers:

Het is volgens de bestuurder van het Erasmus Medisch Centrum ook niet waar dat het virus veranderd is of minder ziekmakend. „Hoewel het wel iets is veranderd, want dat doet elk virus. De oorspronkelijke Aziatische versie heeft plaatsgemaakt voor een Europese variant. Maar er is geen enkele aanwijzing dat het virus daardoor minder ingrijpend is. Kwetsbare mensen worden er niet minder ernstig of minder vaak ziek van. Alleen: nu we meer testen, vinden we meer besmette jonge mensen. Die belandden altijd al minder vaak in het ziekenhuis, want ze worden niet zo ziek van corona.”

Kuipers begrijpt dat mensen in de war raken door de ziekenhuiscijfers die (nog) laag zijn, en de besmettingscijfers die hoog zijn. „De ziekenhuiscijfers geven ons antwoord op de vraag 'Waar staan we vandaag'. En de besmettingscijfers aan de hand van de testen geven antwoord op de vraag 'Waar staan we over twee weken'. Nou ik zeg u: over twee weken zijn de ziekenhuiscijfers niet meer zo laag.”

De stijgende cijfers betekenen niet noodzakelijk dat er zich vandaag al grote drama's gaan afspelen. Kuipers: „Maar het is wel een wake-upcall. We willen in de toekomst toch niet weer een overbelasting van het gezondheidssysteem en niet weer een lockdown? Dat is ook helemaal niet nodig met de nodige voorraad testen en het bron- en contactenonderzoek van de GGD.”

Hij vervolgt: „Als ik de zaak bekijk als ziekenhuisbestuurder met de bril op van vandaag, dan zeg ik: de aantallen zijn nog goed te doen. Maar als voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, wil ik toch hameren op indammen. Ik snap dat jongeren elkaar opzoeken, dat zal niet zo snel veranderen. We kunnen alleen indammen met testen én door je proberen te houden aan de (sociale) hygiënenormen. We zijn als Nederlanders niet zo zeurderig. Als we snotteren, pakken we wat tissues en paracetamol en gaan we verder met waar we mee bezig zijn. Maar één vakantievierende jongere die uit een risicogebied met klachten thuiskomt, kan zo haar onderwijzer of vader en daarna diens collega's besmetten. Dat verhaal heb ik al gehoord. Dan denk ik: zo'n vlek op vlek hoeft niet! Laat je testen en blijf thuis totdat je de uitslag hebt.”

Load-Date: August 13, 2020

Aantal besmettingen gezakt tot onder de honderd gevallen per dag

de Volkskrant

22 juni 2020 maandag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 240 words

Highlight: sterfte in de wereld

Body

Het aantal nieuwe besmettingen is zondag weer iets opgelopen naar 98 gevallen. Aangezien nieuwe sterfgevallen en ziekenhuisopnamen op een laag niveau zijn beland, is het aantal nieuwe besmettingen een betere maatstaf om de ontwikkeling van het coronavirus in Nederland te beoordelen. Na de verruiming van het testbeleid steeg het aantal besmettingen tijdelijk tot boven de 200 gevallen per dag, inmiddels is het aantal nieuwe gevallen gezakt naar rond de 100 gevallen per dag.

het virus in Nederland

Toename coronabesmettingen in Midden-Oosten

De uitbraak van het coronavirus is sinds 1 juni ook in het Midden-Oosten aan het versnellen. In Saoedi-Arabië, Qatar, Oman en Bahrein is een duidelijke toename van het aantal besmettingen en sterfgevallen. Iran kampt met een tweede golf en ziet het aantal besmettingen weer oplopen. Qatar telt wereldwijd de meeste vastgestelde besmettingen per miljoen inwoners. Ook Bahrein en Koeweit staan met het aantal besmettingen per miljoen inwoners wereldwijd in de top-10. Van sommige landen, zoals Syrië, Jemen en Irak, zijn de meldingen van covid-19 een stuk lager, maar dit heeft deels te maken met de gebrekkige registratie en het weinig testen van inwoners. De sterftecijfers in het Midden-Oosten liggen in vergelijking met de VS en Europa een stuk lager, vermoedelijk omdat de registratie van sterfte in het Midden-Oosten niet volledig is.

Het virus in de wereld

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: June 21, 2020

Aantal besmettingen gezakt tot onder de honderd gevallen per dag

---

End of Document

CORONA IN CIJFERS

de Volkskrant

12 oktober 2020 maandag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 239 words

Body

HET VIRUS IN DUITSLAND

Duitsland meldt een snellere groei van het aantal besmettingen

Zondag zijn er 3.483 besmettingen gemeld in Duitsland door het Robert Koch Instituut, de Duitse tegenhanger van het RIVM. Het aantal nieuwe meldingen is veel hoger dan de 2.271 besmettingen van vorige week zondag.

De afgelopen week zijn er 23.627 positieve testresultaten gerapporteerd, ruim 50 procent meer dan de week daarvoor. Met 4 besmettingen per 100 duizend inwoners per dag is het aantal nieuwe besmettingen in Duitsland nog wel veel lager dan in Nederland. Daar waren dit er zaterdag ruim 37 per 100 duizend inwoners. Desondanks uit het Robert Koch Instituut zorgen: het reproductiegetal is sinds eind september weer boven de 1, en sinds enkele weken neemt het aantal besmettingen ook bij ouderen weer toe. Tot nu toe zijn in Duitsland 9.615 personen overleden bij wie covid-19 met een test is vastgesteld.

HET VIRUS IN IRAN

In Iran is al sprake van een derde golf

In Iran zijn zondag 251 sterfgevallen door covid-19 gemeld, het hoogste aantal op één dag tot nu toe. Tot en met zondag overleden er in het land minstens 28.293 personen aan covid-19. De uitbraak is nog niet aan het verminderen. Op basis van de toename van het aantal besmettingen en sterfgevallen lijkt er in Iran inmiddels zelfs sprake van een derde golf. In totaal zijn er meer dan 500 duizend besmettingen gemeld.

HET VIRUS IN DE WERELD

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: October 11, 2020

CORONA IN CIJFERS

End of Document

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

de Volkskrant

23 maart 2021 dinsdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 13, 14, 15

Length: 2629 words

Byline: MAARTEN KEULEMANS

Highlight: De 'derde golf' is nu echt in aantocht, waarschuwen experts. Volgens de prognoses, die ook aanleiding waren voor de avondklok, zouden de ziekenhuizen en ic's al overlopen. Toch zijn daar minder coronapatiënten dan begin dit jaar. Een reconstructie, over sombere scenario's en onzekerheden.

Body

---

20 januari

Nieuw gemelde besmettingen: 5.530

Aantal ic-patiënten: 696

De gezichten stonden op ernstig, zelfs de pakken en stropdassen leken donkerder dan anders. 'We komen hier uit', zo begon Mark Rutte zijn persconferentie die middag. 'Maar eerst moeten we ons nog een keer schrap zetten.' Met een avondklok, een inperking van het bezoek tot één persoon en een vliegverbod, kreeg Nederland te horen. 'Alle deskundigen binnen en buiten het Outbreak Management Team waarschuwen voor een derde golf. Dat moeten we serieus nemen.'

Als een verrassing kwam dat niet. Acht dagen eerder, op de vorige persconferentie, had Rutte ook al zijn 'grote, grote, grote zorg' geuit over de Britse variant. Het was de reden om de lockdown nog even te verlengen en advies over een avondklok aan te vragen. In Engeland en Ierland was de situatie zo uit de hand gelopen dat men in lockdown was gegaan.

En ook in Nederland zou het aantal besmettingen razendsnel kunnen oplopen, tot liefst 170 duizend per dag, zo bleek uit grafieken die het kabinet in het Catshuis had gezien. Alleen was dat een zwaar overdreven kladberekening van ongeduldige corona-ambtenaren van VWS, zoals de Volkskrant eerder ontrafelde - geen officiële doorrekening door het RIVM.

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

Nu was die doorrekening er wel. Nog die middag, meteen na de persconferentie, presenteerde RIVM-hoofdwetenschapper Jaap van Dissel aan de vaste Kamercommissie voor VWS wat zo'n derde golf zou betekenen. Een breed uitwaaiende wolk van mogelijke toekomsten kregen de Kamerleden te zien. In het gunstigste geval zou het aantal coronapatiënten op de ic afnemen en op een laag pitje blijven sudderen, met zo'n 60 tot 70 patiënten.

Maar meer aandacht trok de bovengrens. Een lichte afname, gevolgd door een ware explosie van het aantal doodzieke ic-patiënten in maart en april, met eind maart 'code zwart', het moment dat de ic's zo bomvol liggen dat men noodgedwongen behandelbare patiënten moet afwijzen. 'We zien een donkere wolk hangen, waarop we ons willen voorbereiden', zei Van Dissel.

Het verschil tussen een nagenoeg lege ic óf code zwart. 'In gewonemensentaal zeg je dan dat het RIVM geen flauw idee heeft hoe het er in april of mei met de epidemie voor staat', merkte wiskundige en wetenschapsjournalist Arnout Jaspers daarover achteraf op in een weblog.

Dat was dan ook 'precies de boodschap', zegt Jacco Wallinga, hoofdmodelleur van het RIVM, achteraf. 'Voor mij is de boodschap dat het een stuk onzekerder was geworden dan voorheen. In november was het allemaal duidelijker. We gingen ervan uit dat de oude variant verder zou afnemen. De kans dat er weer hoge druk op de ic's zou ontstaan, was nagenoeg uit de modellen verdwenen.'

Toen de modelleurs ook de besmettelijkere Britse variant meerekenden, zagen ze iets anders. 'In onze modellen zouden we in meer dan 50 procent van de gevallen over de beschikbare ic-capaciteit heen gaan', zegt Wallinga. 'Dan zou het niet juist zijn om te zeggen: we kunnen er niets zinnigs over zeggen.'

'Ik ben het met Jacco eens', reageert Anne Marthe van der Bles (Rijksuniversiteit Groningen), gespecialiseerd in risico- en onzekerheidscommunicatie, na kennisname van de zaak. 'Het RIVM moet input geven voor beleidskeuzen. En juist hier is die onzekerheid van groot belang: let op, het kan anders lopen dan we dachten, we weten het niet zeker.'

Intussen was het beeld dat in de publieke perceptie beklifde: donkere wolken, schrap zetten, derde golf. 'Van Dissel spreekt van 'sombere scenario's' en 'donkere wolken'', kopte de NOS. 'Virusvarianten dwingen burger weer het huis in', schreef de Volkskrant.

'Het lijkt me vrij logisch om de nadruk op de bovenkant van de modellen te leggen', reageert Van der Bles. 'Dat is immers wat de grootste consequenties zou hebben. Het betekent alleen niet dat de marges er dus naast zitten.'

2 februari

Nieuw gemelde besmettingen: 4.193

Aantal ic-patiënten sinds start avondklok: 91 minder

Het is een onrustige week geweest. In ruim tien steden waren er 'avondklokrellen', in Urk stak men een teststraat in brand. Maar op zijn zoveelste coronapersconferentie houdt Rutte voet bij stuk: 'Alle doorrekeningen wijzen op een derde golf die onvermijdelijk op ons af lijkt te komen. Met als belangrijkste oorzaak: de Britse variant van het coronavirus.'

Die variant zou inmiddels tweederde van alle nieuwe besmettingen veroorzaken en 'volgens de laatste wetenschappelijke inzichten' een reproductiegetal hebben van haast 1,3, aldus de premier. 'Wat we dus zien is dat de Britse variant het razendsnel overneemt.'

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

In het praatprogramma Op1 had Ernst Kuipers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding eerder al laten zien wat dat betekent. Het publiek kreeg een grafiek te zien met twee kruisende lijnen: de afnemende 'gewone' variant en de stijgende Britse variant. Dat zou de ziekenhuisopnamen vanaf half februari omhoog duwen. Op 3 maart zouden de ic's vol liggen. En na 20 maart - de week waarin u dit leest - zouden er 1.700 ic-patiënten zijn. Het duistere spook genaamd Code Zwart zou dan onvermijdelijk zijn.

'Voor de planning moeten wij weten: wat kunnen we ongeveer verwachten?', legt Kuipers achteraf uit via een webverbinding. 'En wat we zagen, was een vrij lange stabiele fase, gevolgd door een stijging. Dat geeft een signaal aan onze collega's van de andere ziekenhuizen: gebruik deze rustige tijd nu niet om de ic-capaciteit af te schalen, er kan nog een stijging komen.'

Wat Kuipers niet wist, was dat de cijfers waarop hij zich baseerde - en die Rutte noemde in zijn persconferentie - niet klopten. In werkelijkheid was het reproductiegetal van de Britse variant begin februari niet 1,3 maar ongeveer 1,1. En de variant rukte minder 'razendsnel' op dan Rutte zei: niet tweederde, maar iets minder dan de helft van alle besmettingen werd op dat moment veroorzaakt door de variant.

Alleen konden de deskundigen dat destijds onmogelijk weten, zeggen ook experts die niet bij de berekeningen betrokken waren. De ellende met zo'n epidemie is dat je de kerncijfers ervan vaak pas weken later kunt berekenen, als de geïnfecteerden ziek zijn geworden en zich hebben gemeld bij de dokter en de teststraat, zodat je kunt tellen hoeveel het er zijn. Dus leunde men sterk op vooral de cijfers uit Engeland. 'De Britten konden dit goed inschatten', zegt hoogleraar epidemiologie Frits Rosendaal (LUMC). 'En daar zag men een veel hogere R.'

Waarom het Britse virus in ons land dan toch zoveel tammer blijkt? Misschien komt het doordat het virus hier belandde in groepen die zich beter aan de regels houden of minder contact hebben met elkaar, vermoedt RIVM-viroloog Chantal Reusken. Want hoe minder contacten, des te lager het R-getal.

'Of misschien komt het gewoon doordat de avondklok meer effect heeft dan we beseffen', oppert Rosendaal. 'Dat zou ik met mijn simpele logica althans denken.'

4 februari

Nieuw gemelde besmettingen: 4.193

Aantal ic-patiënten sinds start avondklok: 94 minder

Twee weken oud is de avondklok nu. En hoewel het percentage positieve tests verder daalt, de sterfte afneemt en er een paar honderd mensen minder in het ziekenhuis belanden dan een week eerder, zijn het in de Tweede Kamer vooral de nieuwe doorrekeningen van het RIVM die erin hakken. 'Angstig' en 'zorgelijk', noemen Kamerleden de grafieken die Van Dissel heeft meegenomen.

RIVM-modelleur Wallinga heeft de donkere wolken van Van Dissel nader uitgesplitst. Met vaccinatie, zonder vaccinatie; met geopende basisscholen, zonder. En alweer is het beeld: griezelig omhoog zwellende lijntjes, in haast alle gevallen. Binnen de perken blijft de situatie eigenlijk alleen als de winkels dichtblijven en de avondklok gehandhaafd blijft, is op de plaatjes te zien. 'Dit zijn toch wel sombere scenario's', zegt Van Dissel, als hij de grafieken presenteert.

Er is een reden waarom de prognoses zo spectaculair uit de bocht vliegen. Juist de opeenstapeling van alle onzekere factoren zorgt ervoor dat de krul griezelig hoog kan worden: hoe meer onzekerheid, des te meer er ook tegelijk mis kan gaan. Bovendien kan het aantal ic-patiënten niet onder nul komen. Alleen al om die reden zal de middenwaarde van alle scenario's, de dikke lijn van de mediaan, een neiging omhoog hebben.

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

Maar aan de hand is er begin februari wel degelijk iets, zo zal achteraf uit de terugrekeningen blijken. Terwijl Van Dissel zijn plaatjes presenteert, is het reproductiegetal van het virus voor het eerst sinds half december weer boven de 1 gekomen. Ongemerkt is de epidemie weer gaan groeien. Zelfs met de horeca en de winkels op slot, de scholen dicht en een avondklok en bezoekersbeperking erbovenop.

8 maart

Nieuw gemelde besmettingen: 3.834

Aantal ic-patiënten sinds start avondklok: 93 minder

Het kabinet verlengt de avondklok dus toch. Tot het einde van de maand, met een enkele kleine versoepeling als handreiking, maakt het kabinet bekend, tot ongenoegen van steeds meer burgers. Want uit Van Dissels donkere wolken valt nog altijd verdacht weinig regen. Waar is die zorgapocalyps nou?

Dus moppert in Den Haag de Kamercommissie voor VWS van links tot rechts over de 'rekenkundige realiteit' waarin het land gevangen lijkt te zitten. 'We hebben het gezien met de basisscholen: de besmettingen gaan niet omhoog', houdt Fleur Agema (PVV) Van Dissel voor. 'Die avondklok moet er toch af kunnen zonder dat de besmettingen omhooggaan?'

Een andere, veel relevantere gebeurtenis blijft intussen onopgemerkt. 8 maart is de dag waarop de ic-aantallen voor het eerst buiten de bandbreedtes van de oude RIVM-prognoses schieten, van de berekeningen zónder de Britse variant. Bewijs, dat er toch echt een nieuwe motor achter de epidemie op gang is gekomen. Een motor die de afnemende cijfers stilletjes weer oppompt.

'Een gedeelte van de vraag: waar is-ie nou, die golf?, is gewoon te beantwoorden met: er zijn maatregelen genomen', zegt modelleur Wallinga. 'Die zijn strenger dan ooit, en nog steeds blijft het R-getal boven de 1 en neemt de druk op de zorg niet af.'

Toch stuiten epidemiologen ook op een meevaller. Iets geheimzinnigs eigenlijk: 'De ic-opnamen stijgen, maar de bezetting van de intensive cares blijft redelijk stabiel', zegt Wallinga. 'Dat snappen we niet. Waar blijven die mensen?'

Misschien komt het doordat ic-patiënten korter op de ic liggen. 'Ik denk dat de patiënten van nu iets jonger en relatief gezonder zijn', vermoedt Rosendaal. 'En vlak de betere behandeling niet uit. Het middel dexamethason doet een hoop.'

Het is alleen niet genoeg, blijkt als het RIVM de zaak opnieuw doorrekent. Zelfs met de omlaag bijgestelde besmettelijkheid van de Britse variant, de avondklok en al het andere erbij, blijven de modellen een mogelijk catastrofale golf voorspellen. Het hoogtepunt zou nu eind april zijn, met ergens tussen de 500 en de 3.500 coronapatiënten op de ic (zo rond de duizend wordt het penibel).

Verleidelijk om te denken: dus die vorige prognoses klopten niet. Maar in het spiegelhuis van de kansrekening is niets wat het lijkt. 'We maken elke week een nieuwe schatting, op basis van de gegevens van dat moment', zegt Wallinga. 'Niet omdat de vorige schatting fout was, maar omdat we steeds nieuwe brokjes informatie hebben.'

Nog altijd zeggen de modellen: het kan goed gaan, maar pas op, in meer dan de helft van de toekomsten die we naspelen, gaat het fout.

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

18 maart

Nieuw gemelde besmettingen: 6.187

Aantal ic-patiënten sinds start avondklok: 128 minder

'Hier, een melding van gisteren: we zitten helemaal vol, we moeten de spoedeisende hulp tijdelijk op rood zetten, laat even geen nieuwe ambulances komen. Of deze, van dinsdag: we sluiten tijdelijk de deur voor covidpatiënten.' Ernst Kuipers leest de meldingen voor zoals die bij hem binnenkomen. 'Je merkt hier niets van', zegt hij. 'En het is ook helemaal geen panieksituatie. We hebben dit onder controle. Maar we zien wel een aanhoudende forse druk.'

Vandaag is de dag waarop het eigenlijk Code Zwart zou zijn in het ziekenhuis, volgens de grafiek die Kuipers in januari toonde bij Op1. Maar in plaats van meer liggen er juist mí-nder patiënten op de intensive care. Dat komt doordat de maatregelen werken, zegt Kuipers ogenblikkelijk. Maar ook doordat de cijfers waarop hij bouwde een stevige slag te hoog waren. In werkelijkheid voltrekt de grafiek van Kuipers zich nog steeds. Het gaat alleen een stuk langzamer.

Ook de prognoses van Wallinga blijken aardig te kloppen: we zitten een eindje onder de mediane verwachting van februari, maar iets boven de middelste 'donkere wolken'-prognose van januari. En, ruime marges of niet, de grote lijnen die het RIVM-team al in januari schetste, blijken te kloppen: een snelle opmars van de Britse variant, met als gevolg lijntjes die eerst omlaaggaan en daarna geleidelijk weer omhoog.

De apocalyptische toestanden zijn daarbij tot dusver uitgebleven. Dat was dan ook de hoop, zegt Wallinga. 'Moet je nagaan: we hebben nu strengere maatregelen dan ooit en nog steeds zie je de aantallen stijgen. De zorg dat de ic's overlopen is sinds januari gewoon continu aan de orde. Het is veel meer billenknijpen dan vóór die variant.'

Intussen duwt het RIVM-model de 'bult' van de derde golf steeds verder vooruit, richting de lente. Berekenende de computer de piek eerst nog op eind maart, inmiddels wordt de grootste drukte in de ziekenhuizen ergens in de tweede helft van april voorzien. En, opvallend: de laatste weken begint de bult per prognose minder hoog te worden, als een klontje boter dat bij het uitsmeren geleidelijk kleiner wordt. Dat komt doordat de lente in zicht komt, maar vooral ook doordat er steeds meer mensen gevaccineerd zijn.

Zo lopen we nog altijd door een mijnenveld. 'Er zijn twee manieren waarop dit verder kan gaan', denkt Kuipers. 'Of we houden dit vol tot het voorjaar aanbreekt en de vaccins ons beschermen, dan komen we goed weg. Of je ziet dat de druk op de zorg toch nog tot forse hoogte stijgt.'

Met dank aan Hans Heesterbeek (Universiteit Utrecht), Chantal Reusken (RIVM), Eric Snijder (LUMC) en Marino van Zelst (Universiteit van Tilburg).

=====

De Catshuisgrafiek 10 januari

* De boodschap: als de Britse variant in Nederland toeslaat, kunnen we begin februari tot wel 170 duizend besmettingen per dag verwachten.

* De bron: als 'rekenvoorbeeld' door ambtenaren van de covid-eenheid van het ministerie voor VWS ingebracht in het Catshuisoverleg.

Het zou volgens de modellen nu al Code Zwart zijn

*Maar: de grafiek rust op allerlei aantoonbaar onjuiste aannamen. Zo deden de ambtenaren alsof alle virussen in januari opeens bij toverslag 'Brits' zouden zijn, en ging men uit van 2.500 besmettingen méér dan er toen werkelijk waren.

De donkere wolken van Van Dissel 20 januari

* De boodschap: er is gereede kans dat er in april en mei weer een coronagolf komt, met meer ic-patiënten dan er plek is.

* De bron: Op verzoek van het kabinet gemodelleerd door het RIVM en gepresenteerd in de vaste Kamercommissie van VWS.

Maar: let op de onzekerheidsmarges. Net zo goed denkbaar is dat het aantal ic-patiënten niet stijgt, maar juist daalt tot enkele tientallen. Ook had men het effect van vaccins en van het lenteseizoen nog niet meegerekend.

De kruisende lijnen van Kuipers 19 januari

* De boodschap: door de opmars van de Britse variant zullen rond 3 maart de ic's vol liggen, en breekt rond 20 maart 'code zwart' aan.

* De bron: door Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg ingebracht bij praatprogramma Op1.

* Maar: de grafiek schat van beide virussen het R-getal te hoog in, bleek enkele weken later. Bovendien is de inschatting van het aantal bezette ic-bedden bij aanvang van de berekening te hoog.

Wat we zagen, was een vrij lange stabiele fase, gevolgd door een stijging. Dat geeft een signaal aan onze collega's

Moet je nagaan: we hebben nu strengere maatregelen dan ooit en nog steeds zie je de aantallen stijgen

Bekijk de oorspronkelijke pagina: , ,

Load-Date: March 22, 2021

Opnieuw stijging in aantal dagelijkse nieuwe besmettingen

de Volkskrant

14 november 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 259 words

Body

Opnieuw stijging in aantal dagelijkse nieuwe besmettingen

Voor de derde dag op rij was er vrijdag sprake van een stijging van het aantal coronabesmettingen. Het RIVM liet donderdag weten dat de tegenvallende cijfers deels veroorzaakt worden doordat er tijdens het weekeinde minder getest is. Op weekbasis daalt het aantal meldingen nog, al gaat dit nu minder snel. Deze week zijn er 38.814 besmettingen gemeld, 31 procent minder dan vorige week. Eerder deze week daalde het weekpercentage nog met 35 procent. De daling in besmettingen is in alle veiligheidsregio's te zien. In 5 van de 25 regio's zijn deze week meer dan 250 besmettingen per 100 duizend inwoners gemeld, de grens waarboven het risiconiveau 'Zeer ernstig' geldt. Er liggen nu 2.181 patiënten in het ziekenhuis vanwege corona, 20 minder dan donderdag. Er zijn 202 patiënten nieuw opgenomen, waarvan 32 op de intensive care. In het afgelopen etmaal zijn 222 patiënten uit het ziekenhuis ontslagen, of daar overleden. Op de intensive cares lagen vrijdag 609 coronapatiënten, een toename van 14.

Rectificatie sterftcijfers Italië

Vrijdag is deze rubriek bij de sterftcijfers van Italië per abuis de grafiek van woensdag opnieuw afgedrukt. Deze grafiek liet het aantal gemelde besmettingen in Duitsland zien. Hiernaast vindt u de juiste grafiek. In Italië zijn donderdag 636 sterfgevallen gemeld, het hoogste aantal meldingen sinds 6 april. Op vrijdag nam het sterftcijfer met 550 toe. In totaal zijn er nu zeker 44.139 Italianen overleden aan covid-19.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: November 13, 2020

No Headline In Original

NRC Handelsblad
18 april 2020 zaterdag
1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 4

Length: 452 words

Body

Het aantal Nederlandse coronapatiënten op intensive cares is vrijdag met 23 afgenomen naar 1.235, volgens het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Van hen liggen 52 mensen in Duitse ziekenhuizen. Het is de zesde dag op rij dat het aantal Covid-19-patiënten op de IC's is afgenomen. Het LCPS constateert dat het aantal patiënten aanhoudend daalt, maar ziet nog geen versnelling in die daling.

Het RIVM maakte vrijdag melding van 144 nieuwe sterfgevallen en 156 ziekenhuisopnames door corona in de voorgaande dag. In totaal heeft het coronavirus in Nederland voor zover bekend 3.459 levens geëist. 9.465 coronapatiënten zijn opgenomen (geweest) in het ziekenhuis. Het aantal bevestigde besmettingen bedroeg vrijdag 30.449. Het werkelijke aantal besmettingen ligt hoger.

Westerse kledingmerken die hun productie hebben ondergebracht in Bangladesh en hun bestellingen niet meer kunnen annuleren, eisen 50 procent korting op de orders, meldt Reuters. Miljoenen Bengalen werken in de kledingsector die hard geraakt is door de coronapandemie. Voor 2,8 miljard euro aan bestellingen is opgeschort, zeggen fabriekseigenaren.

Een aantal burgemeesters van grote steden dringt er bij het kabinet op aan om het verbod op evenementen te verlengen tot 1 september of 1 oktober. Dat heeft minister Ferd Grapperhaus (Justitie en Veiligheid, CDA) vrijdag bevestigd aan het ANP na berichtgeving van de NOS. Het verbod op evenementen geldt tot 1 juni. Komende dinsdag maakt het kabinet bekend of maatregelen worden versoepeld na 28 april of niet, afhankelijk van de situatie.

Volgens de Amerikaanse president Donald Trump moeten de staten Minnesota, Michigan en Virginia worden „bevrijd“. Dat schreef hij vrijdag op Twitter. In die staten zijn inwoners verplicht thuis te blijven, wat Trumps te restrictief vindt. Donderdag werd Trump gevraagd of hij deze demonstranten zou oproepen de maatregelen te respecteren. Hij zegde niet toe, maar antwoordde dat zijn mening overeenkomt met die van „bijna alle gouverneurs“ en dat hij voor de heropening van de staten is.

No Headline In Original

De gezondheidszorg in Afrikaanse landen komt omgerekend ruim 40,5 miljard euro tekort voor de bestrijding van het coronavirus. Daarvoor waarschuwde het IMF op vrijdag. Het IMF berekende dat het continent zo'n 104,9 miljard euro nodig heeft.

Eerder op vrijdag voorspelde een commissie van de VN dat de uitbraak van het coronavirus in Afrika zeker 300.000 levens zal kosten.

Afvlakking van het dodental in Italië zet door, het aantal IC-opnames neemt af. In Italië werden op vrijdag 575 nieuwe sterfgevallen door Covid-19 gemeld. Daarmee loopt het dodental in het land op naar 22.745. Al dagen worden dagelijks niet meer dan 600 doden gemeld.

Load-Date: April 17, 2020

End of Document

No Headline In Original

NRC.NEXT

18 april 2020 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 4

Length: 452 words

Body

Het aantal Nederlandse coronapatiënten op intensive cares is vrijdag met 23 afgenomen naar 1.235, volgens het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Van hen liggen 52 mensen in Duitse ziekenhuizen. Het is de zesde dag op rij dat het aantal Covid-19-patiënten op de IC's is afgenomen. Het LCPS constateert dat het aantal patiënten aanhoudend daalt, maar ziet nog geen versnelling in die daling.

Het RIVM maakte vrijdag melding van 144 nieuwe sterfgevallen en 156 ziekenhuisopnames door corona in de voorgaande dag. In totaal heeft het coronavirus in Nederland voor zover bekend 3.459 levens geëist. 9.465 coronapatiënten zijn opgenomen (geweest) in het ziekenhuis. Het aantal bevestigde besmettingen bedroeg vrijdag 30.449. Het werkelijke aantal besmettingen ligt hoger.

Westerse kledingmerken die hun productie hebben ondergebracht in Bangladesh en hun bestellingen niet meer kunnen annuleren, eisen 50 procent korting op de orders, meldt Reuters. Miljoenen Bengalen werken in de kledingsector die hard geraakt is door de coronapandemie. Voor 2,8 miljard euro aan bestellingen is opgeschort, zeggen fabriekseigenaren.

Een aantal burgemeesters van grote steden dringt er bij het kabinet op aan om het verbod op evenementen te verlengen tot 1 september of 1 oktober. Dat heeft minister Ferd Grapperhaus (Justitie en Veiligheid, CDA) vrijdag bevestigd aan het ANP na berichtgeving van de NOS. Het verbod op evenementen geldt tot 1 juni. Komende dinsdag maakt het kabinet bekend of maatregelen worden versoepeld na 28 april of niet, afhankelijk van de situatie.

Volgens de Amerikaanse president Donald Trump moeten de staten Minnesota, Michigan en Virginia worden „bevrijd“. Dat schreef hij vrijdag op Twitter. In die staten zijn inwoners verplicht thuis te blijven, wat Trumps te restrictief vindt. Donderdag werd Trump gevraagd of hij deze demonstranten zou oproepen de maatregelen te respecteren. Hij zegde niet toe, maar antwoordde dat zijn mening overeenkomt met die van „bijna alle gouverneurs“ en dat hij voor de heropening van de staten is.

De gezondheidszorg in Afrikaanse landen komt omgerekend ruim 40,5 miljard euro tekort voor de bestrijding van het coronavirus. Daarvoor waarschuwde het IMF op vrijdag. Het IMF berekende dat het continent zo'n 104,9 miljard euro nodig heeft.

No Headline In Original

Eerder op vrijdag voorspelde een commissie van de VN dat de uitbraak van het coronavirus in Afrika zeker 300.000 levens zal kosten.

Afvlakking van het dodental in Italië zet door, het aantal IC-opnames neemt af. In Italië werden op vrijdag 575 nieuwe sterfgevallen door Covid-19 gemeld. Daarmee loopt het dodental in het land op naar 22.745. Al dagen worden dagelijks niet meer dan 600 doden gemeld.

Load-Date: April 17, 2020

End of Document

Ziekenhuizen houden adem in; 'Ernstig rekening houden met algehele lockdown'

De Telegraaf.nl

23 september 2020 woensdag 8:13 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 730 words

Byline: Martijn Schoonenberg

Dateline: ZEIST

Body

Ziekenhuizen zetten zich schrap nu de tweede coronagolf is losgebarsten. De alarmbellen op het coronadashboard gaan af omdat het aantal intensive care-opnames te snel oploopt en in de Randstad moet de reguliere zorg soms al afgeschaald worden. Het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) is dan ook sinds woensdag weer vol aan de bak.

„De ziekenhuisaantallen zijn in de afgelopen tien dagen veel te hard omhoog gegaan”, constateert Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Zo is het aantal coronapatiënten op de verpleegafdeling volgens het LCPS in een week tijd bijna verdubbeld: van 245 naar 475. Hetzelfde geldt voor de intensive care: daar nam het aantal patiënten met Covid-19 tussen 16 en 23 september toe van 54 naar 104. Omdat het gemiddeld aantal dagelijkse ic-opnames over drie dagen boven de signaalwaarde 10 is uitgekomen (10,3), zijn de alarmbellen van het coronadashboard voor het eerst sinds mei afgegaan, wat de kans op verdere overheidsmaatregelen vergroot.

Met name in de regio's Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Leiden is de druk hoog. „62 procent van de coronapatiënten in de ziekenhuizen ligt daar”, zegt Kuipers. Daarom maakte het Leids Universitair Medisch Centrum al bekend planbare reguliere zorg, zoals operaties, uit te stellen. En dat is precies wat er tijdens de eerste golf massaal gebeurde en wat ziekenhuizen koste wat kost tijdens deze golf willen voorkomen.

Dat kan door patiënten te spreiden. Omdat de ziekenhuizen in de Randstad deze week aangaven dat patiëntenspreiding binnen de regio niet langer goed mogelijk is, is het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding woensdag weer uit zijn 'zomerslaap' sinds eind juni gehaald. Het centrum, dat niet langer in het Erasmus MC maar in Zeist gevestigd is bij de Landelijke Meldkamer Samenwerking, had woensdagmiddag alweer 14 patiënten naar andere regio's overgeplaatst.

„We hadden wel verwacht dat we in september weer zouden moeten beginnen, maar toch maak ik me zorgen”, verzucht Kuipers. „Per dag gaat het aantal ziekenhuisopnames met meer dan tien procent omhoog, echt te veel. En

Ziekenhuizen houden adem in; 'Ernstig rekening houden met algehele lockdown'

gezien de voortdurende toename van het aantal besmettingen zullen het aantal opgenomen patiënten en de verzoeken tot verplaatsing nog beduidend toenemen. Als er komende week weer een verdubbeling volgt, staat ons nog wat te wachten.”

De zorgen zijn nog groter omdat het zorgpersoneel niet volledig hersteld is van de eerste golf. Woensdag bleek uit onderzoek van het Nationaal Centrum Preventie Stress en Burn-out (NCPSB), waaraan 123 ic-artsen en -verpleegkundigen meededen, dat 81 procent binnen vier maanden dreigt 'om te vallen' vanwege de stress. „Ik denk dat Nederland ernstig rekening moet houden met een algehele lockdown”, siddert voorzitter Theo Immers. Volgens hem zijn medewerkers met een burn-out in de medische sector doorgaans meer dan een jaar uit de roulatie.

„Dat beeld komt ons helaas bekend voor”, verzucht Kuipers. „We moeten daarom heel goed blijven kijken hoever we kunnen gaan.” De afgelopen maanden is keihard gewerkt om de ic-capaciteit van 1150 naar 1350 op te schalen. Volgens de planning moet dat op 1 oktober gerealiseerd zijn, vooral door het opleiden van zoveel mogelijk ondersteuners met en zonder verpleegkundige achtergrond.

Met die nieuwe capaciteit is er nog een ruime marge ten opzichte van de in totaal 739 patiënten die er woensdag op de ic lagen. „Maar gezien de aanwezige stress is het belangrijk dat we die marge zo lang mogelijk behouden”, benadrukt de 'beddenplanner'. „Want als er inderdaad mensen uitvallen, moet de maximumcapaciteit omlaag.”

Kuipers pleit dan ook voor een snelle evaluatie van de eerste ingestelde vervolgmaatregelen van vorige week in voornamelijk de Randstad, waarbij horecalocaties vanaf 01.00 uur dicht moeten en het verboden is je op te houden in gezelschappen van meer dan 50 personen (in plaats van 100). „Als er geen effect blijkt te zijn en het aantal nieuwe besmettingen aan het einde van deze week niet afgenomen is, moeten er strengere lokaal gerichte maatregelen komen.”

Een lichtpunt is dat de gemiddelde ligduur van coronapatiënten op de ic daalt, van 22 dagen in maart en april naar 16 dagen in mei en juni. En ondanks de toegenomen druk is het nog te vroeg om Duitsland te bellen, stelt Kuipers. Dat land schoot ons tijdens de eerste golf te hulp door 58 Nederlandse ic-patiënten op te vangen.

Graphic

Image, Ernst Kuipers in het ziekenhuis., ANP /HH

Load-Date: September 24, 2020

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie

NRC Handelsblad

20 juni 2020 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: VOORPAGINA; Blz. 1

Length: 12998 words

Byline: Mark Lievisse Adriaanse

Derk Stokmans

Body

ABSTRACT

Longread Reconstructie corona-aanpak

Ook Nederland onderschatte het nieuwe coronavirus dat eind vorig jaar opdook. De illusie dat ons land goed voorbereid was leidde tot inschattingsfouten en blinde vlekken, blijkt uit een reconstructie van dag tot dag.

VOLLEDIGE TEKST:

HOOFDSTUK 1

EERSTE BERICHTEN

31 december 2019 - Are you on this?

Op de laatste dag van 2019 heeft ProMed, een wereldwijde mailservice over ongebruikelijke besmettingen, maar drie uitbraken te melden. Een koe in de Amerikaanse staat Montana heeft de bacteriële ziekte brucellose. In de Pakistaanse provincie Khyber Pakhtunkhwa zijn twee nieuwe patiënten met polio. En in de Chinese provinciestad Wuhan liggen 27 patiënten in het ziekenhuis met een onverklaarbare longontsteking. Allemaal bezochten ze dezelfde voedselmarkt. Met zeven gaat het heel slecht.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Even in de gaten houden, denkt viroloog Marion Koopmans. Misschien is het vogelgriep, zoals vaker voorkomt op Chinese voedselmarkten. Voor de zekerheid stuurt ze haar collega's bij Wereldgezondheidsorganisatie WHO een mail: „Are you on this?"

Viroloog Jean-Luc Murk scant het bericht in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg en denkt: het zal wel. ProMed meldt elke maand wel een paar keer onbegrepen luchtwegklachten ergens ter wereld.

Chinese onderzoekers stellen de WHO in die eerste dagen gerust. Een grote uitbraak van ernstig zieke patiënten is er in Wuhan niet, het aantal bevestigde gevallen blijft op 41 steken. Het nieuwe virus lijkt op SARS. En dat is gunstig: patiënten die dat virus hadden, waren pas besmettelijk als ze zo ziek waren dat ze toch al nauwelijks meer contact met anderen hadden.

Maar Murk raakt ongerust als hij meer leest over Wuhan. In de 'provinciestad' blijken elf miljoen mensen te wonen. Vanaf de plaatselijke luchthaven vertrekken dagelijks tientallen vluchten, ook naar Europese bestemmingen. Bovendien zit China midden in een griepseizoen, iedereen hoest en niest. Hoe kan je in die situatie zieken opsporen en isoleren?

Chinese autoriteiten melden ook nog dat er geen bewijs is dat mensen elkaar met het virus kunnen besmetten. Een geruststellende gedachte, die de WHO op 14 januari de wereld in twittert, en die door infectiebestrijdingsautoriteiten over de hele wereld wordt overgenomen.

Dat kán niet kloppen, denkt Murk als hij de tweet ziet: het is dan al bekend dat er ook mensen besmet zijn die niet op de markt zijn geweest. Hoe zijn die dan ziek geworden?

Voor de rest van de wereld is het bericht uit Wuhan voorlopig bijzaak. Begin 2020 maken regeringsleiders zich vooral zorgen over de mogelijke escalatie van het conflict tussen Iran en Amerika, na de liquidatie van de Iraanse generaal Soleimani bij Bagdad. Zeker als Iraniërs vervolgens per ongeluk een Oekraïens passagiersvliegtuig uit de lucht schieten.

Nederland ligt er ogenschijnlijk glanzend bij. Het oude jaar is afgesloten met een begrotingsoverschot van 14 miljard euro. Het nieuwe jaar begint met historisch lage werkloosheid: 3 procent. De bijna 40.000 vliegtuigen die die maand op Schiphol landen en vertrekken, vervoeren meer dan 5 miljoen passagiers en 115 miljoen kilo vracht. In mei komt het Eurovisie Songfestival voor het eerst in veertig jaar naar het land. De Nederlandse mannen doet weer mee aan het EK voetbal. Op het Binnenhof zijn politici vooral met elkaar bezig: de aanpak van het stikstofdossier dreigt de coalitie te verscheuren.

Een half jaar later heeft de onverklaarbare longontsteking uit Wuhan alleen al in Nederland ruim 6.000 mensen gedood. Dat is het officiële cijfer; uit oversterftcijfers van het CBS blijkt dat duizenden meer aan het nieuwe coronavirus stierven. Het begrotingsoverschot is omgeslagen in een tekort dit jaar van ten minste 90 miljard euro. De werkloosheid stijgt weer. Schiphol vervoerde vorige maand nog 'maar' 208.286 mensen, een daling van 97 procent. Het EK voetbal en het Songfestival zijn niet meer dan het topje van de berg aan uitgestelde gebeurtenissen - eindexamens, schoolreizen, bruiloften, alles moest wijken.

Van de overtuiging dat een nieuw sarsachtig virus beteugeld kon blijven, bleef al snel weinig over. De illusie dat Nederland goed voorbereid was op een uitbraak leidde tot onderschatting van de gevolgen van het virus, blijkt uit ruim honderd gesprekken die NRC de afgelopen drie maanden voerde met tientallen betrokkenen. Politici en deskundigen maakten inschattingfouten, institutionele barrières en bureaucratisch denken vertraagden acties om het virus in te dammen en de eenzijdige focus op het voorkomen van beddentekort op de intensive care leidde tot een blinde vlek voor de ramp die zich ontvouwde in verpleeghuizen.

Pas toen het virus zich al onder duizenden Nederlanders had verspreid, greep de overheid in - wakker geschud door berekeningen die een Brabantse arts-microbioloog op eigen houtje maakte. Waarschuwingen van deskundigen die de regels van het RIVM negeerden, improvisaties van rond de klok werkende ambtenaren en ziekenhuizen die een keurslijf van regels en protocollen opzijzetten, hielpen een grotere ramp voorkomen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

~ 19 januari - Een paracetamolletje

In een modern kantoorpand aan de hoofdstraat van het Beierse dorp Stockdorf vergadert een Chinese vrouw met twee Duitse mannen. Ze is op 19 januari voor zaken uit Shanghai naar Duitsland gereisd. Een paar dagen voor vertrek zag ze haar ouders uit Wuhan. Die waren verkouden, maar niets om je zorgen over te maken. Als de vrouw aanschuift in de vergaderzaal, voelt ook zij zich beroerd. Een beetje griepig, met rug- en borstpijn. Jetlag, denkt ze, en ze neemt een paracetamolletje. Als ze op 22 januari terugvliegt naar China, heeft ze al drie collega's besmet. Een van hen draagt het virus in de kantine over aan een vierde collega aan een andere tafel. Ze hebben contact bij het doorgeven van een zoutvaatje.

Pas als de vrouw terug is in China krijgt ze koorts en begint ze te hoesten.

Diezelfde dag stuurt minister Bruno Bruins van Medische Zorg zijn eerste coronabrief naar de Tweede Kamer. Terwijl China 571 besmettingen en 17 doden meldt, schrijft Bruins: „Het virus lijkt niet makkelijk van mens op mens overdraagbaar." Hij baseert zich nog op wat de Chinese autoriteiten drie dagen daarvoor aan de WHO meldden.

Maar in China is inmiddels alles anders, zo blijkt uit twee besluiten die het wereldnieuws halen. In een ultieme poging de voortrazende uitbraak in te dammen, zonderen de autoriteiten de elf miljoen inwoners van Wuhan af van de buitenwereld. Aan de zuidwestelijke rand van de stad start de bouw van een coronaziekenhuis met duizend bedden.

In Nederland komt eind januari het landelijke outbreak managementteam (OMT) voor het eerst bij elkaar, al voelt de virusuitbraak dan nog als een probleem in een Chinese stad ver weg. Het OMT, dat het kabinet moet adviseren, is een hecht netwerk van medische experts met vooraanstaande posities in hun vakgebied, onder leiding van Jaap van Dissel, directeur Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM en hoogleraar in Leiden. De bijeenkomsten van het team krijgen zelden landelijke aandacht. Vaak is een uitbraak, zoals van een resistente bacterie in een verpleeghuis, al onder controle voordat die het nieuws haalt.

Dat premier Mark Rutte in de weken die volgen het OMT de feitelijke leiding over de coronabestrijding zal geven, is dan nog ondenkbaar. Hoewel sommige virologen en epidemiologen al wel het gevoel hebben dat dit weleens de pandemie kan zijn die ze al jaren vrezen.

Omdat het virus nu ook buiten China opduikt, moet Nederland corona bestempelen tot een zogenoemde 'A-ziekte', adviseert het OMT. Medici moeten verdachte patiënten dan direct melden bij de GGD. Vallen ze binnen de 'casusdefinitie' van het RIVM, dan krijgen ze een coronatest. Daarvoor moet je én meer dan 38 graden koorts hebben én minstens twee andere ziekteverschijnselen én in Wuhan geweest zijn, zo bepaalt het RIVM.

Deze „brede" casusdefinitie is „opgesteld met als doel om laagdrempelig patiënten te kunnen opsporen en verdere verspreiding in te dammen". Maar het OMT „adviseert nadrukkelijk" om bij mensen met klachten die buiten de definitie vallen „geen diagnostiek" in te zetten. Anders test je straks iedereen met een verkoudheid, het is immers griepseizoen.

Bruins bestempelt corona tot A-ziekte en trekt daarmee ook de leiding over de bestrijding naar zich toe. Daadwerkelijk ingrijpen is niet nodig: „We zijn als Nederland goed voorbereid en alert", schrijft hij aan de Kamer.

Andere landen kijken immers al jaren jaloers naar het systeem waarmee Nederlandse huisartsen, GGD'en en medisch microbiologen onder regie van het RIVM de verspreiding van infectieziekten tegengaan. Door dragers van nieuwe ziekten snel te zien, hun contacten te onderzoeken en mensen te isoleren weet Nederland nieuwe virussen en ziekten als polio, die in andere landen hardnekkig blijven voorkomen, al decennia buiten de deur te houden.

Zo zal het ook wel met corona gaan. Zit het tegen, dan wacht Nederland wellicht een herhaling van de heftige griepgolf van drie winters terug. Dat is waar de draaiboeken van uitgaan: een nieuw, griepachtig virus. Heftig, vast ook dodelijk, maar zeker niet zo erg dat het maatschappij en zorg ontwricht. Bij de Mexicaanse griep van 2009 was dat ook niet gebeurd.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

GGD'en werken met drie scenario's: het virus blijft in China, er komen wat incidentele besmettingen in Nederland, of er komt een 'grote' introductie van maximaal twintig patiënten tegelijkertijd. Allemaal overzichtelijk. Patiënten, is het idee, zijn mensen die terugkomen uit China, thuis klachten ontwikkelen, getest worden en daarna in thuisisolatie blijven zodat het virus zich niet verder verspreidt. De laboratoria van het Erasmus Medisch Centrum en het RIVM kunnen dagelijks „tientallen" patiënten testen. Nederland kan dit aan.

Binnen twee weken na de eerst bekende besmetting in Nederland zal het land die verdedigingslinie opgeven.

Burgers beginnen zich zorgen te maken over het nieuws uit China. Ze zien dat andere landen verdergaande maatregelen nemen en overstelpen het RIVM met vragen. Waarom testen we zo weinig? Sporen we zo wel besmettingen op die het land binnenkomen? „De ziekte lijkt, met wat er nu bekend is, niet heel besmettelijk. De ziekte lijkt ook niet makkelijk van mens op mens overdraagbaar", twittert het RIVM op 28 januari.

Terwijl China al bijna tienduizend besmettingen meldt in 31 provincies, twittert het RIVM op 1 februari dat mensen uit China „die niet in de regio Wuhan zijn geweest, geen risicogroep vormen. De kans dat zij besmet zijn met het coronavirus, is ontzettend klein".

En hoewel het RIVM regelmatig herhaalt dat over het virus nog maar weinig bekend is, straalt het tegelijk een grote zelfverzekerdheid uit. „We zijn zeer goed voorbereid mocht het virus hier opduiken." [...] „De kans dat de ziekte zich hier in Nederland verspreidt is klein." [...] Problemen met testcapaciteit verwacht het instituut niet. Er kunnen tientallen, „zelfs honderden" monsters per dag worden verwerkt.

Op 30 januari publiceren gerenommeerde Duitse wetenschappers dat de Chinese vrouw die Duitsland bezocht anderen heeft besmet zonder zelf symptomen te hebben. Dat nieuws leidt tot ontzetting onder deskundigen: als het waar is, kan het virus zich snel en onzichtbaar verspreiden. Dan is de Nederlandse strategie - bij nieuwe zieken de contacten opsporen om te voorkomen dat ze anderen besmetten - totaal ontoereikend.

Op Twitter wuift het RIVM het onderzoek weg: „Het bevat veel fouten." De onderzoekers hadden gemist dat de vrouw haar symptomen met paracetamol onderdrukte. De mantra blijft: „Pas als mensen ziek worden, kunnen ze anderen besmetten."

Viroloog Jean-Luc Murk in Tilburg snapt niet dat het artikel zo eenvoudig aan de kant wordt geschoven. Heeft men het onderzoek wel goed gelezen? De klachten die de vrouw met paracetamol onderdrukte waren zo mild dat ze volgens de RIVM-regels nooit in aanmerking was gekomen voor een coronatest. En nog zorgelijker: ook de twee mensen die zij besmette, gaven het virus door terwijl ze nog geen symptomen hadden, en dat binnen een paar dagen. Het wijst allemaal op een gemakkelijke en geruisloze verspreiding van het virus, en verklaart de extreme maatregelen die China inmiddels neemt.

Hoewel hij er met collega's intern felle discussies over heeft, steunt Murk in het openbaar de stellingname van het RIVM. Zeker weet hij het ook niet. En het is belangrijk, vindt hij, om geen verwarring te zaaien. Zeggen dat ogenschijnlijk gezonde mensen de ziekte kunnen verspreiden, maakt iedereen verdacht.

~ 7 februari - Zinnige zorg

Ik moet het ministerie waarschuwen, besluit een Rotterdamse zorgambtenaar. De Rotterdamse Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie (GHOR) waar hij voor werkt heeft op aandringen van lokale ambtenaren die pandemiescenario's uitwerken, een rondgang gemaakt langs zorginstellingen in de regio. Hebben ze genoeg mondkapjes en andere beschermingsmiddelen? De uitkomsten zijn zorgelijk.

De wereldmarkt voor mondkapjes is oververhit, overal bereiden landen zich voor op het onheil uit China. Levertijden zijn ineens veel langer dan normaal, nieuwe aanvoerlijnen aanboren lukt niet - leveranciers willen eerst hun bekende afnemers voorzien.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wij drukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Op 7 februari mailt en belt de Rotterdamse ambtenaar zijn contact op het ministerie. De boodschap: als dit zo doorgaat, krijgen we schaarste aan cruciale beschermingsmiddelen voor zorgmedewerkers. Ze gaan ermee aan de slag, mailt een Haagse ambtenaar terug.

Een week later schrijft minister Bruins aan de Tweede Kamer dat het grootschalig inkopen van mondkapjes en andere persoonlijke beschermingsmiddelen door de overheid niet nodig is. Hij beperkt zich tot het in de gaten houden van de ontwikkelingen en tot het doorspelen aan „brancheverenigingen en fabrikanten" van signalen van incidentele tekorten. Er is immers „nog geen sprake van een acuut tekort voor heel Nederland".

Zijn afwachtende houding past bij de rol van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in het geregionaliseerde en semi-geprivatiseerde Nederlandse zorgstelsel. Partijen moeten zelf hun eigen problemen oplossen. Het ministerie houdt de hoofdlijnen in de gaten.

De Nationale Politie heeft dan al bijna vijftigduizend mondkapjes gekocht. Je weet maar nooit, denkt de politietop. In de maanden die volgen zullen politieagenten nooit onbeschermd hun werk hoeven te doen. De politie geeft zelfs mondkapjes aan de zorg.

Ook Ernst Kuipers wacht niet. De bestuursvoorzitter van het Rotterdamse Erasmus Medisch Centrum - het grootste ziekenhuis van Nederland - denkt al sinds de eerste berichten uit Azië terug aan een pandemie-oefening in de Rotterdamse zorgsector waar hij in het najaar aan meedeed. De oefening, die een maand duurde, begon met een mailtje over een vreemd virus uit Azië, waarna binnen een week de eerste fictieve patiënten het ziekenhuis binnenrolden. Toen voelde het nog als zo'n verplichte brandoefening. Maar nu besluit Kuipers de voorraad medische mondkapjes te vergroten. Er komen er 80.000, in normale omstandigheden genoeg voor tien maanden. Later zal hij denken: had ik er maar 800.000 besteld.

Jan Kluytmans koopt op 12 februari mondkapjes en desinfecteergel voor thuis. Hij is arts-microbioloog van het Amphia-ziekenhuis in Breda, en ook lid van het OMT. Zijn moeder is kwetsbaar, hij wil naar haar toe kunnen als het nodig is. Hij denkt: het virus komt deze kant uit. Nu kan ik de spullen nog kopen.

Overal waar écht gekeken wordt hoe goed Nederland voorbereid is, valt het tegen. Zo blijken ziekenhuizen voor vrijwel elke crisis een draaiboek te hebben - van stroomuitval tot nucleaire ramp - behalve voor een echt ontwrichtende pandemie. Bruins heeft de Kamer geschreven dat Nederland met 250 isolatiebedden op de IC goed voorbereid is. Maar bij de pandemie-oefening in Rotterdam raakte de IC al snel overspoeld. Patiënten werden op de gang gelegd. Al snel kwam daar de vraag op die geen arts wil beantwoorden: wie moeten we aan zijn lot overlaten?

Ook ziekenhuisbestuurders in Brabant weten: áls het virus hen bereikt, komt de capaciteit onder druk te staan. Dat gebeurde al bij griep epidemieën in de winters van 2017 en 2018. Ze zullen her en der wat patiënten moeten verplaatsen naar andere ziekenhuizen, verwachten ze. Ze praten over de mogelijkheid om de regionale capaciteit te inventariseren, zodat ziekenhuizen weten wat ze aan elkaar hebben. Tot actie leidt die gedachte niet.

Dat schaarste dreigt, is geen toeval. Alles in de Nederlandse zorg is erop gericht vooral niet te veel te doen. Hoogwaardige zorg voor iedereen is alleen mogelijk als je zuinig en efficiënt bent. 'Zinnige zorg' heet dat in beleidstaal. Lege IC-kamers, grote voorraden, al te uitgebreide diagnostiek, het moet allemaal vermeden worden. Zo is er een systeem ontstaan dat in normale tijden met altijd schaarse middelen net genoeg zorg biedt voor iedereen. Dat een zorg zonder vetrandjes ook een prijs heeft, zal blijken.

HOOFDSTUK 2

EEN SLUIPMOORDENAAR

~ 22 februari - Carnaval!

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Gespannen zit John Meeuwissen aan een vergadertafel in sporthal de Drie Linden. De voorzitter van de Prinsenbeekse carnavalsvereniging praat die zaterdagavond 22 februari met zijn bestuur over de optocht van zondag. Ruim vijftig praalwagens zullen door de straten van 'Boemeldonck' rijden, sommige wel elf meter hoog. Maanden is er aan gewerkt.

Maar het waait, de hele week al. Een voorbode van storm Ellen. De meteoroloog met wie ze dagelijks overleggen heeft die avond slecht nieuws: Ellen zal ook Prinsenbeek raken. Hij verwacht zondag windkracht 6, met windstoten van zelfs 7 en 8. Afblazen, besluit Meeuwissen meteen. Hij vreest afgewaaid stukken praalwagen die op hoge snelheid door de straten vliegen. Als er wat gebeurt zou hij het zichzelf nooit vergeven.

Het feest wordt verplaatst naar de gymzaal. Daar dansen die zondag honderden Prinsenbeekers dicht op elkaar gepakt. Als „één bewegende massa" gaan ze helemaal los, schrijft een lokaal medium.

Dat Meeuwissen zich een paar dagen later ziek voelt, verrast hem niet. Wie is er niet ziek na carnaval? Dat is de prijs die je betaalt. Om zich heen hoort hij het overal, hoewel de griep dit jaar bij sommigen heftiger lijkt dan normaal. Vreemder vindt hij dat hij ineens niets meer proeft en ruikt. Dat was anders nooit zo. Aan het coronavirus denkt hij helemaal niet.

Corona voelt in Nederland nog steeds ver weg, al is het virus in verschillende Europese landen opgedoken. Met name in Italië gaat het hard. Op de dag van de vergadering in Prinsenbeek telt Italië tachtig besmettingen en de eerste twee doden. Een dag later is het aantal besmettingen verdubbeld. Op de dag dat in Prinsenbeek mensen elkaar hossend aansteken sluiten de Italiaanse autoriteiten in het noorden elf dorpen af: scholen en universiteiten, musea, bioscopen en theaters sluiten, restaurants en cafés moeten na 18:00 uur dicht. Evenementen worden afgelast, het beroemde carnaval van Venetië wordt stilgelegd.

Het RIVM twittert: „Met wat we nu weten, lijkt het virus inderdaad een beetje op de gewone griep."

Dat het carnaval in Nederland misschien ook moet worden afgelast, komt bij de regionale en nationale bestuurders niet op. De zorgen gaan uit naar storm Ellen en C2000, het communicatiesysteem van politieagenten, dat recent een paar keer uitgevallen is. In de bestuursoverleggen vraagt niemand zich af of het wel verstandig is: duizenden mensen dicht op elkaar gepakt, net nu de eerste wintersporters terugkomen uit mogelijk besmette gebieden zoals Noord-Italië. Nederland is immers nog coronavrij.

Microbiologen als Jean-Luc Murk kijken naar de kaart van Europa, zien in vrijwel alle omliggende landen besmettingen en denken: natuúrlijk is er al corona in Nederland. Ook binnen het OMT en het RIVM vragen mensen zich af waarom de testregels niet sneller worden verruimd. De eis dat je in Wuhan geweest moet zijn, heeft het RIVM vervangen door de eis dat je in China geweest moet zijn. Maar waarom mogen mensen die uit andere landen met corona komen niet worden getest? En waarom nog steeds alleen mensen met koorts testen? Uit de eerste Chinese onderzoeken blijkt dat zeker 40 procent van de patiënten in de eerste dagen van hun klachten geen koorts had. Die mensen zijn wél besmettelijk en verspreiden het virus verder.

Toch blijft de Nederlandse aanname dat het virus hoogstens incidenteel mensen zal besmetten en dat het fijnmazige Nederlandse systeem die patiënten snel genoeg zal vinden om te voorkomen dat ze anderen besmetten. Zo zal een echte uitbraak voorkomen worden.

Over carnaval maakt het RIVM zich dan ook weinig zorgen. Ook niet als de eerste Nederlandse coronapatiënt op 27 februari in isolatie wordt geplaatst in het TweeSteden ziekenhuis in Tilburg. De Brabander is in Noord-Italië geweest, en heeft daarna carnaval gevierd in Loon op Zand.

Zo zorgwekkend is dat niet, zegt RIVM-man Jaap van Dissel tegen RTL Nieuws. „Ook op zo'n feest kun je de contacten op beste wijze terug vinden. Carnaval vier je meestal toch in een vrij kleine groep." En, zegt hij, veel mensen zal een zieke toch niet aansteken: „Het virus verspreidt zich door grote druppeltjes. Dus het risico beperkt zich tot ongeveer anderhalf, twee meter."

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Op dat moment zijn er al zo'n drie- tot negenduizend besmette mensen in Nederland, zal het Imperial College London later terugrekenen op basis van de coronapatiënten die een paar weken later overlijden. Onbewust, en buiten het zicht van de sussende Nederlandse infectieziektebestrijders, dragen ze het virus over aan de mensen om hen heen.

~ 28 februari - Het is goed mis

Als Lea Kant in een mobiele intensive care unit het Erasmus MC wordt binnengereden, merkt ze daar zelf niets van: ze is al een paar dagen in coma. Het is vrijdag 28 februari, een week nadat Kant is opgenomen in het Gorinchemse Beatrix Ziekenhuis. Ze kwam daar terecht omdat ze zich al langere tijd benauwd en kortademig voelde.

In Gorinchem stonden haar artsen voor een raadsel. Toen Kant op de spoedeisende hulp binnenkwam, bleek ze een dubbele longontsteking te hebben. Maar behandelingen sloegen niet aan, haar toestand verslechterde met de dag. Was het corona? Hoewel haar artsen het elke dag bespraken, droegen ze Kant niet bij het RIVM aan voor een test. Kant was niet in China geweest en in Nederland waren nog geen besmette patiënten ontdekt van wie ze het kon hebben gekregen. Ze viel dus niet onder de casusdefinitie van het RIVM.

Artsen elders die het RIVM in die dagen wél vragen zulke patiënten te testen, leren dat al gauw af. Het antwoord is toch nee. Zelf kunnen de meeste ziekenhuislabs dan nog niet testen op corona.

Zo zit het testbeleid gevangen in een cirkelredenering: als je alleen mensen test met heel specifieke kenmerken, zie je ook alleen coronagevallen met die precieze kenmerken en mis je alle anderen. Gevolg is dat vroege patiënten worden gemist en het virus zich ongemerkt kan verspreiden.

Ziekenhuizen die niet van het RIVM afhankelijk zijn voor hun coronatesten, vinden in die dagen steeds meer patiënten die niet binnen de RIVM-definitie vallen. Zoals Lea Kant, die op zaterdag 29 februari eindelijk wel op corona wordt getest. Ze is positief. Later die dag test ook een man positief die uit het Rotterdamse Maasstad Ziekenhuis naar het Erasmus MC is overgebracht. Net als Kant is hij niet in een risicogebied geweest, maar heeft hij een zware, onverklaarbare longontsteking.

Nu staan artsen voor een nieuw raadsel: twee patiënten die volgens de definitie van het RIVM niet besmet konden zijn, zijn doodziek van het virus. Die dag komt er een derde bij: een man uit Coevorden die carnaval heeft gevierd in Tilburg.

In het Amphia-ziekenhuis in Brabant denkt arts-microbioloog Jan Kluytmans: als een paar patiënten zonder link met een risicogebied het virus dragen, dan moet het al rondgaan onder de bevolking. Als dat zo is, vangt de starre casusdefinitie van het RIVM die mensen nooit. Hij besluit op 2 maart in het Amphia alle patiënten en personeel met griepklachten te testen. Als 'opschalingslab' heeft het Amphia inmiddels alle benodigde middelen om dat zelf te doen.

De eerste positieve medewerker is in Italië geweest. Maar al snel daarna testen medewerkers positief die geen enkele band met risicogebieden hebben. Sommigen hebben carnaval gevierd in Prinsenbeek. Kluytmans appt 4 maart Jaap van Dissel: „Het gaat hier niet goed Jaap. De ene na de andere medewerker is positief. Soms ook zonder link naar het buitenland. Ik vrees dat carnaval een superspreidend effect heeft gehad."

Die vrijdag 6 maart roept het RIVM Brabanders met milde klachten - hoesten, niezen, misschien koorts - op thuis te blijven. Zo hoopt het RIVM de verspreiding van corona in Brabant „te bevriezen", zegt Van Dissel voor de camera's van de NOS. „Wat we in Nederland proberen, en denken nog te kunnen, is het virus de kop in te drukken, te beperken zodat we er geen last van hebben, met name zodat we onze zorg en onze kwetsbare ouderen kunnen ontlasten. Die situatie is in de rest van Nederland nog gunstig."

~ 7-8 maart - Allesbehalve gewone griep

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Eén ding weten de artsen op de spoedeisende hulp in Tilburg zeker. Dit is allesbehalve een gewone griep. Maar wat het wel is? Geen idee. De patiënten die binnendruppelen zijn moe, maar voelen zich niet benauwd. Behalve dat ze wat glazig uit hun ogen kijken, zien ze er eigenlijk niet erg ziek uit. Maar als artsen ademhalingsnelheid en zuurstofgehalte meten, schrikken ze. Deze mensen krijgen zo weinig zuurstof binnen dat ze eigenlijk naar adem zouden moeten happen. Ook hun longfoto's begrijpen artsen niet. De witte vlekken die een beschadiging aanduiden, zitten op andere plekken dan bij een normale longontsteking.

Op zaterdag 7 maart melden zich tien patiënten in het TweeSteden-ziekenhuis. Een dag later twintig. Zestien van deze mensen zijn er zo slecht aan toe dat artsen ze direct opnemen. De druppels zijn een aanzwellende stroom geworden.

Alle signalen - Kluytmans' onderzoek naar ziekenhuispersoneel, steeds meer Brabantse ziekenhuizen die steeds meer patiënten met dezelfde onbegrijpelijke ernstige symptomen melden - komen samen bij Bart Berden. Hij is niet alleen directeur van het ziekenhuis in Tilburg, maar ook de regionale coördinator van acute zorg in Brabant. Berden voelt zich overvallen, het gaat te snel. Op zondagochtend pakt hij de telefoon.

Nog diezelfde middag zitten in het Van der Valk Hotel in Uden zo'n twintig Brabantse artsen en bestuurders aan een grote zwarte tafel, op afstand van elkaar. Ook Jaap van Dissel is opgetrommeld. De kledingstijl is informeel: na het bericht van Berden is iedereen halsoverkop naar de vergadering gereden. Er worden geen handen geschud. Het is één dag voor de persconferentie waarop Rutte het handenschudden in de ban zal doen.

Kluytmans vertelt de ziekenhuisbestuurders en burgemeesters dat het virus al veel verder verspreid lijkt dan gedacht. De aannames van het RIVM kloppen niet: het virus komt niet alleen via het buitenland binnen. Nederland is zelf een brandhaard geworden.

Het zal nog vijf kostbare dagen duren voor die gedachte ook aan het Binnenhof is ingedaald.

HOOFDSTUK 3

DE KANTELING

~ 7 maart - Telefoontje uit Italië

Diederik Gommers zit thuis op de bank als zijn telefoon gaat. Het is zaterdag 7 maart, rond half elf 's avonds. Al weken volgt de Rotterdamse intensivist het nieuws over het coronavirus. Als voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC) is hij op 27 februari voor het eerst aangeschoven bij het OMT. Hij kreeg er vaker het woord dan hij verwacht had. Hij moest uitleggen hoe de intensive care in Nederland werkt, hoeveel bedden er zijn - 1.150. Toen later die dag de eerste patiënt in Nederland werd gemeld, dacht hij: nu begint het hier.

Maar hóé erg het kan worden, realiseert hij zich pas na het telefoontje van 7 maart. Aan de andere kant van de lijn is Jozef Kesecioglu, een Utrechtse intensivist. Hij heeft net gebeld met zijn Italiaanse collega Maurizio Cecconi en speelt diens onheilspellende boodschap nu door aan Gommers. De coronapatiënten hebben de ziekenhuizen in Noord-Italië in een paar dagen tijd overspoeld. „Wij dachten ook dat het mee zou vallen, maar het valt niet mee“, waarschuwt de Italiaan. „Bereid je voor.“

Gommers gaat naar bed, maar het gesprek laat hem niet los. Zijn de Nederlandse intensive cares wel goed voorbereid? De volgende ochtend is hij vroeg wakker en schrijft hij een brief aan zijn leden: „Het is nog stilte voor de storm en wij nuchtere Nederlanders bagatelliseren graag en denken dat het allemaal wel mee zal vallen. Ik wil graag een oproep doen dat iedereen ervoor zorgt dat de intensive care van ieder ziekenhuis er klaar voor is.“

Tien Nederlanders met corona liggen er op de intensive care als hij op maandagavond 9 maart in Nieuwsuur, tijdens zijn eerste tv-optreden ooit, waarschuwt voor een crisis op de IC. „Dan heb je een oorlogssituatie en moet je keuzes maken wie wel en niet behandeld kunnen worden.“

~ 9 maart - Blindvaren

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

In Bennebroek treffen elf mannen de laatste voorbereidingen voor hun wintersportvakantie in het Oostenrijkse Sankt Anton. Ze kennen elkaar van de basisschool van hun kinderen. Ze praten wel over corona, maar aan afzeggen denken ze niet: volgens de adviezen van Buitenlandse Zaken kunnen ze nog veilig afreizen.

Vlak voor het weekend heeft Jort Kelder aan tafel bij Jinek gezegd dat iedereen „hysterisch" doet. Volgens hem is het virus te vergelijken met een griepje. Daaraan gaan nou eenmaal mensen dood. Zes op de tien ondervraagden in een peiling van Maurice de Hond vinden dat media de dreiging van het virus overdrijven.

Als Mark Rutte op maandagavond 9 maart met Jaap van Dissel aankondigt dat Nederlanders geen handen meer mogen schudden, is de sfeer ontspannen. Rutte heeft het over alternatieven als „voetzoenen", en als hij Van Dissel aan het einde van de persconferentie toch een hand geeft, moet iedereen lachen. Meer lijkt niet nodig. Nederland is in control.

In Brabant zijn wel extra maatregelen nodig. Op dinsdag roepen veiligheidsregio's in Noord-Brabant op tot zeven dagen 'sociale onthouding'. Betaald voetbalwedstrijden en andere evenementen met meer dan duizend man in de provincie worden afgelast. Dat moet toch genoeg zijn, denken Brabantse bestuurders.

Op het vliegveld van Zürich huurt de vriendengroep uit Bennebroek een busje voor hun spullen. Terwijl ze naar Sankt Anton rijden, verschijnt er in de groepsapp een bericht van twee mannen die al eerder waren afgereisd: MooserWirt, hun favoriete après ski, is dicht vanwege corona. Een geruststellend bericht. Blijkbaar zitten de autoriteiten er bovenop. Bij aankomst horen ze dat het skigebied op maandag 16 maart wegens corona zal sluiten. Mazzel, denken ze, nét na hun laatste vakantiedag daar.

In Nederlandse media verschijnen steeds meer dramatische beelden uit Italië. Ziekenhuisgangen liggen vol met patiënten. Patiënten liggen op hun buik, zodat machines makkelijker zuurstof in hun falende longen kunnen persen. Paniekerige Italiaanse artsen waarschuwen Europa: kom in actie tegen het virus voor het te laat is.

Terwijl het in de bergen rond Sankt Anton nog gezellig druk is in, kantelt in Nederland de publieke opinie. In tweets en tv-programma's wordt de snel oplopende Nederlandse curve van besmettingen vergeleken met die van Italië. We liggen acht dagen achter, zeggen experts die de noodzaak van verdere maatregelen willen onderstrepen. Wat in Italië gebeurt, met overstromende intensive cares en overwerkte artsen, dreigt over een week ook in Nederlandse ziekenhuizen. Discussies of Nederland niet te veel doet, maken plaats voor kritiek dat de overheid te weinig doet.

Maar Nederland vaart blind de storm in. In een brief aan Jaap van Dissel waarschuwt de vereniging van medisch microbiologen dat het RIVM door het „restrictieve testbeleid" een onjuist beeld van de virusverspreiding aan Nederland voorschotelt: „De RIVM-data geven de indruk dat Brabant niet veel verschilt van Utrecht en dat de stijging van het aantal gevallen wel meevalt. Wij weten allen dat dat niet zo is."

Ze roepen op tot ingrijpen voor het te laat is: meer testen om zicht te houden op verspreiding, ingrijpende maatregelen om de verspreiding af te remmen. Ondertekenaar van de brief is arts-microbioloog Ann Vossen, voorzitter van de microbiologenvereniging én lid van het OMT.

De dubbele positie van Vossen tekent de discussie binnen het OMT. Een deel van de experts wil maximaal testen, om zo zicht te houden op de verspreiding van het virus en nieuwe brandhaarden snel in te kunnen dammen. Anderen zien daar het nut niet van in, het virus is al te ver verspreid en er zou toch geen testcapaciteit voor zijn. Als de brief publiek wordt, ontstaat gedoe. Leden van de vereniging ergeren zich eraan dat het RIVM publiekelijk wordt afgevalen. Zulke meningsverschillen hou je binnenskamers.

Maar de richtingenstrijd is dan al ingehaald door het virus zelf. Op dezelfde donderdagochtend 12 maart dat microbiologen hun kritische brief sturen, praat viroloog Marion Koopmans het OMT bij over wat haar team de afgelopen dagen heeft ontdekt. Ze hebben de genetische samenstellingen onderzocht van de virusstammen uit Brabant. Die komen steeds minder vaak uit een al eerder bekende bron. In Brabant is het virus dus al overal. Voor Koopmans is dat het bewijs dat het coronavirus in Nederland niet meer op korte termijn uitgeroeid kan worden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

„In meerdere gebieden van Nederland is het indammen van de uitbraak niet meer mogelijk", concludeert het OMT. Het virus breidt zich zo snel uit dat het testen van alle mogelijk besmette patiënten en het onderzoeken van hun contacten niet meer vol te houden is. GGD'en die de monsters bij patiënten moeten afnemen, hebben niet genoeg personeel en beschermingsmiddelen en er dreigt schaarste van testmateriaal, zo meldt het OMT.

De stelligheid van het OMT is opmerkelijk, want op dat moment heeft nog niemand geïnventariseerd wat die testcapaciteit eigenlijk is. Toch baseert het OMT er een verregaand besluit op: het bron- en contactonderzoek wordt voor héél Nederland losgelaten. De vermaarde verdedigingslinie van snel testen en opsporen waarachter Nederland zich veilig waande, wordt twee weken na de eerste vastgestelde besmetting definitief verlaten.

Het is alsof de dijkbewaking in het hele land wordt opgegeven omdat de Brabantse dijken overlopen. Het OMT schrijft zelf dat delen van Nederland het virus nog wel zouden kunnen onderdrukken, alleen in Brabant is de stroom patiënten al te groot en onoverzichtelijk. Toch laten ook GGD'en in veel regio's waar het virus zich nog niet heeft gevestigd, het onderzoek lopen.

In Groningen en Friesland blijven GGD'en en labs volop testen. Toeval of niet, daar zal het virus geen voet aan de grond krijgen.

De rest van Nederland zet in op ongekende maatregelen om verdere verspreiding af te remmen.

~ 12 maart - Hamsteren

Wie thuis kan werken, moet dat doen. Wie klachten heeft, moet sowieso thuisblijven. Alle evenementen met meer dan honderd mensen worden afgelast - musea, concertzalen en theaters moeten sluiten. Contact met ouderen en andere kwetsbaren moet worden vermeden. Nederland moet hen beschermen, zij hebben het meest te vrezen van dit virus. Het is een hallucinant lijstje maatregelen dat Bruno Bruins voorleest.

Rutte, Bruins en Van Dissel hebben journalisten opgeroepen voor een ingelaste persconferentie. Van Dissel legt uit dat GGD'en in Brabant niet meer kunnen uitzoeken waar alle infecties vandaan komen en dat er ook op andere plekken in het land onverklaarbare infecties opduiken. „De situatie in Nederland is mogelijk aan het kantelen."

Rutte vraagt begrip: het kabinet volgt deskundigenadviezen, maar moet met „50 procent van de kennis 100 procent van de besluiten nemen". Dan kunnen er dingen misgaan. Rutte kijkt strak. Niets is over van de luchtige sfeer van de persconferentie op maandag, drie dagen eerder. Nuchterheid is omgeslagen in angst.

De persconferentie is amper afgelopen of burgers beginnen in de supermarkten houdbaar voedsel en wc-papier te hamsteren. Nog voordat er écht crisis is, blijkt de schokbestendigheid van de samenleving beperkter dan gehoopt, concluderen betrokkenen in de top van de crisisorganisatie bij het zien van de beelden van lege schappen.

Die avond in Sankt Anton zorgt de beveiliging van Anthony's Happy Valley Steakhouse dat er niet te veel mensen naar binnen gaan. Het is weer gezellig, en net als de avond daarvoor hebben de elf vrienden het gevoel dat ze in een Nederlandse kroeg zitten, zoveel landgenoten horen ze om zich heen. Ze maken flauwe grappen terwijl ze uit elkaars flesjes drinken. „Hier, neem wat corona."

's Nachts gaan op de corona-afdeling in het Tilburgse Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis stabiele patiënten ineens hard achteruit. Intensivisten zetten alles op alles om ze tijdig te intuberen voor beademing. Ze zijn ontzet. Hebben ze iets gemist? Wat gebeurt hier? Gelukkig waren ze net als andere Brabantse ziekenhuizen al bezig met de uitbreiding van hun intensive care.

De echte tsunami aan patiënten moet nog komen. Vanuit de brandhaarden die tijdens carnaval ontstonden, heeft het virus zich meer dan twee weken ongetest en dus ongestoord kunnen verspreiden. In Prinsenbeek worden huisartsen overstelpt met telefoontjes van bezorgde en zieke dorpelingen. Er zijn „zeer veel mensen met griepachtige klachten", schrijven de huisartsen in een brief aan hun patiënten. „De meeste van hen zijn ziek geworden na carnaval." Toch zal de lokale GGD al die zieke Prinsenkopers niet testen, melden de huisartsen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Alleen wie ernstig ziek is of „intiem contact" heeft gehad met een bewezen coronapatiënt kan een test krijgen. Ook carnavalsvoorzitter Meeuwissen wordt niet getest. Dat hij zijn smaak en geur is verloren, is voor de huisarts voldoende bewijs: corona.

Halverwege de vrijdagmiddag slaat in Sankt Anton de paniek toe. Boven op de berg ziet een deel van de vriendengroep dat ze tijdens het skiën allerlei oproepen hebben gemist van hun maten die na de lunch beneden bleven hangen. Het Oostenrijkse bergdorp gaat in quarantaine, als ze niet snel weg zijn, zitten ze er straks vast. Zo snel ze kunnen, dalen ze af. De chauffeur van het busje appt: „Gasten, zijn jullie er al? Ik wil NU weggrijden." In het dal is het chaos. Vluchtende toeristen dumpen hun gehuurde skispullen in groeiende stapels voor de winkels. Mensen rennen rond op sokken, rolkoffers achter zich aan, op zoek naar een lift om het gebied uit te komen. Terwijl politieagenten de uitvalswegen beginnen af te zetten, rijdt de vriendengroep weg in het busje. Onderweg bespreken ze telefonisch met hun partners hoe ze thuis in quarantaine kunnen gaan.

Ze gaan op weg naar een Nederland waar de stations stil zijn en de straten uitgestorven. Er zijn 614 mensen positief getest. In werkelijkheid, zo volgt uit latere berekeningen van het Imperial College London, zijn er al tussen de 67.000 en 95.000 mensen besmet.

In het weekend worden de elf mannen uit Bennebroek allemaal ziek. Ze hebben keelpijn, hoge koorts, voelen zich beroerd. In de week die volgt, verandert in Brabant de stroom coronapatiënten in een vloedgolf die over de provinciale grenzen heen spoelt.

HOOFDSTUK 4

PANIEK

~ 15 maart - Overleg in het Catshuis

Na een week waarin bijna elk besluit een dag later alweer ontoereikend bleek, wil Mark Rutte zondag 15 maart 'met de benen op tafel' reflecteren en vooruitkijken. Informeel, zonder agenda en notulen, in de rust en afzondering van het door bomen beschutte Catshuis. Hij heeft de vicepremiers uitgenodigd, een paar topambtenaren en woordvoerders van betrokken ministeries, Jaap van Dissel en intensivist Diederik Gommers.

Ook minister van Onderwijs Arie Slob is erbij. Was donderdag nog besloten dat scholen mochten openblijven, vrijdagochtend waren veel schoolklassen al half leeg. Universiteiten sloten zelf hun deuren. Zaterdag zwol de roep om schoolsluiting aan, toen medisch specialisten daarvoor pleitten. In het Catshuis voelen ze dat de situatie onhoudbaar is.

Wetenschappelijk bewijs dat zo'n schoolsluiting het virus afremt is er niet, benadrukt Van Dissel. Vanaf zijn eerste persconferentie heeft Rutte gezegd dat hij zich laat leiden door experts. Zonder voorzet van het OMT gebeurt er niets. Maar nu besluit het kabinet een uitzondering te maken. De maatschappelijke druk is te groot geworden, de scholen gaan dicht.

De maatregelen van donderdag zijn ook alweer achterhaald, blijkt in het Catshuis. Van Dissel toont berekeningen waaruit blijkt dat de intensive cares alsnog overvol zullen raken zonder contactopsporing van besmette patiënten. En dat hebben ze donderdag juist afgeschaft. Op deze manier zal er in mei een tekort aan IC-bedden ontstaan. In de zomer dreigen er zelfs meer dan vijfduizend IC-patiënten te zijn. Ze moeten meer doen, en snel.

Om half zes die zondag kondigt Bruins aan dat alle horeca, seksbedrijven en sportclubs binnen een half uur moeten sluiten. Slob meldt dat de scholen vanaf maandag niet meer open gaan.

Het Catshuisoverleg staat in geen enkel draaiboek, maar zal steeds doorslaggevend blijken. Officieel blijven de adviezen van de experts in het OMT leidend en de ministeriële crisioverleggen beslissend. Maar wat zondagochtend 15 maart begint als informeel samenzijn, wordt al snel de plaats waar de echte beslissingen worden genomen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Van Dissel komt die zondag met een ontnuchterende boodschap. Zolang er geen vaccin is, wordt de samenleving pas resistent als zo'n acht miljoen Nederlanders de ziekte hebben gekregen. Hij gebruikt een woord dat vrijwel niemand aan tafel kent: 'groepsimmunititeit'.

Er zijn verschillende mogelijkheden, schetst hij. Je kunt het virus vrij laten uitrazen. De bevolking zal dan al voor de zomer immuun zijn, maar de zorg wordt overspoeld en tienduizenden zullen sterven. Je kunt ook besluiten geen sterfte en besmettingen te accepteren, maar dan moet de samenleving in afwachting van een vaccin meer dan een jaar op slot. En als de maatregelen versoepeld worden, zal het aantal besmettingen snel opslaan.

Als ze horen dat een vaccin nog minstens een jaar op zich zal laten wachten, realiseren de politici in het Catshuis zich dat dit geen korte en felle strijd wordt. Nederland zoals het was keert voorlopig niet meer terug.

Het derde scenario accepteert dat het virus niet meer verdwijnt, maar remt de verspreiding af door extra maatregelen. Hebben die effect, dan wordt meer vrijheid mogelijk. Als je het zo doseert dat de zorg niet overbelast raakt, krijg je uiteindelijk ook groepsimmunititeit. Hoewel het op die manier jaren kan duren.

De volgende dag neemt premier Rutte die gedachte over in een tv-toespraak. Het is de eerste keer in bijna vijftig jaar dat een Nederlandse premier live het land toespreekt. Zijn team werkt de hele dag aan de speech, Van Dissel leest mee en accordeert de alinea's over groepsimmunititeit. Er wordt geen expliciet strategisch besluit genomen: Van Dissels middenweg wordt als de vanzelfsprekend verstandigste gezien. Het virus is immers niet meer volledig uit te bannen, en Nederland jarenlang op slot kan ook niet.

Het is geen gemakkelijke boodschap, erkent Rutte in zijn sombere toespraak, maar „de realiteit is dat het coronavirus onder ons is en voorlopig ook onder ons zal blijven". Tot er een vaccin is kan Nederland de verspreiding afremmen. Uiteindelijk zal een „groot deel van de Nederlandse bevolking met het virus besmet raken" en zo „gecontroleerd groepsimmunititeit" opbouwen. Die zal een „beschermende muur" vormen rond kwetsbaren en ouderen, zegt hij. 's Avonds in Nieuwsuur zegt Van Dissel nog dat „we het virus gecontroleerd willen laten rondgaan onder de gezonde bevolking".

Sommige OMT-leden zitten verbaasd voor de televisie. De drie scenario's die Rutte schetst, kennen ze. Maar een advies over groepsimmunititeit via besmettingen hebben ze helemaal niet gegeven. Laat staan dat er een hard besluit genomen is dat dit het pad is dat Nederland kiest.

Twee dagen later zegt Rutte dat er een „misverstand" is ontstaan: groepsimmunititeit is geen doel op zich. Maar het kwaad is geschied. Hij heeft een klein legertje critici doen ontwaken dat de opmerkingen over groepsimmunititeit ziet als het simpelweg accepteren dat in Nederland duizenden mensen moeten sterven.

Intussen berekent één man thuis achter de computer dat Nederland al afstevent op het scenario dat Rutte ten koste van alles wil vermijden: een onhanteerbare explosie van zieken. Niet in de zomer. Al binnen een paar weken.

~ 16 maart - Ongeloof

Arts-microbioloog Jan Kluytmans zit thuis. Toen hij zorgpersoneel ging testen, bleek hij zelf ook positief te zijn. Een dag later testte hij weer negatief en klachten heeft hij niet, maar uit voorzorg blijft hij weg uit het ziekenhuis. Deze maandagochtend kijkt hij naar de coronacijfers van het RIVM. Landelijk zijn er 24 doden. Dat lijkt nog mee te vallen maar bijna al die doden, weet hij, zijn in Brabant gevallen. Met een Brits epidemiologisch model dat hij van internet plukt, rekent hij terug hoeveel Brabanders dan tweeënhalve week eerder besmet moeten zijn geraakt. En hoeveel nieuwe mensen door die groep aangestoken kunnen zijn en dus nu besmet in de provincie rondlopen. Hij schrikt, kan zijn ogen bijna niet geloven. Hij wil het ook niet geloven.

Het RIVM telt op die dag in totaal 1.413 besmette Nederlanders, van wie 146 op de IC liggen. Maar zijn model vertelt Kluytmans dat er alleen al in Brabant minimaal 42.000 mensen besmet zijn. Als je de cijfers doortrekt, zullen duizend van hen binnen twee of drie weken op de intensive cares terecht komen. En Kluytmans weet: Brabant heeft tweehonderd IC-bedden, die ook in normale tijden grotendeels bezet zijn.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Het zal nog vier dagen duren voor de berekeningen van Kluytmans het denken aan het Binnenhof veranderen. Want als zijn cijfers op dinsdag 17 maart via ziekenhuiscoördinator Bart Berden op het ministerie terecht komen, gelooft topambtenaar Angelique Berg haar ogen niet. Dit kán niet waar zijn, zegt ze. Ze vraagt Berden de cijfers voor te leggen aan RIVM-modelleur Jacco Wallinga. Die moet de berekening eerst maar bevestigen.

Veel ambtenaren op het ministerie zijn die week dagenlang noodgedwongen bezig met iets anders dan crisisbestrijding: de voorbereiding van een Kamerdebat over de aanpak van het virus. Dat dreigt volkomen uit de hand te lopen. Vijftien Kamerleden willen spreken, vijf ministers moeten komen. Het parlement negeren kan niet: dan stel je de democratie buiten werking. Maar voor veel ministers en ambtenaren die vat op de crisis proberen te krijgen, voelt het toch als verspilde tijd.

Het is de meest chaotische week van de coronacrisis. Terwijl voor half Nederland het leven tot stilstand is gekomen, komen mensen op ministeries en het RIVM, politiebureaus en gemeentehuizen, in ziekenhuizen, laboratoria en verpleeghuizen, in crematoria en op begraafplaatsen juist tijd tekort. Ze leven op adrenaline, maken extreem lange dagen, kunnen nauwelijks meer dan een dag vooruit kijken.

Op woensdag ziet intensivist Diederik Gommers bij een bezoek aan ziekenhuis Bernhoven in Uden hoe een patiënt bij de ingang van de eerste hulp moet wachten tot twee andere patiënten zijn weggevoerd - naar lijkwagens. Verpleegkundigen vertellen verhalen over patiënten die stabiel lijken, dan opeens heel snel gaan ademen en bijna direct overlijden, nog voor de familie er is. Ze zeggen dat ze het zo druk hebben met de levenden dat ze geen tijd hebben om even een hand vast te houden van de stervenden. De toekomst die Kluytmans voorrekende, dient zich al aan.

Die middag en avond debatteert de Kamer. Bruins heeft het zwaar. Rond het kabinet zien ze al weken dat deze minister, die doorgaans in de luwte werkt met overzichtelijke dossiers, dit dossier eigenlijk niet aankan. Als ze hem stukken voorleggen, merken topambtenaren dat de inhoud niet meer tot hem doordringt. Als Bruins de Kamer toezegt medische mondkapjes te gaan confisqueren, weten ze in het kabinet dat hij de controle kwijt is. Met zo'n verregaande maatregel zou hij anders nooit instemmen.

Kort daarop, na zeven uur vergaderen, zakt hij ineen. De volgende ochtend legt hij zijn ministerschap neer.

Bruins zit bij de dokter als er donderdagochtend op de derde etage van het ministerie spoedoverleg is over de cijfers van Kluytmans. Aanwezig zijn onder meer Berden, topambtenaar Angelique Berg en Ernst Kuipers, die ook voorzitter is van het landelijke ziekenhuizennetwerk. RIVM-modelleur Wallinga belt in. De cijfers van Kluytmans kloppen, zegt hij.

Niemand twijfelt meer: de zorg in Brabant zal binnen een paar dagen zó overspoeld worden, dat ziekenhuizen patiënten zullen moeten weigeren.

Die avond melden zich zestig coronapatiënten op de spoedeisende hulp in Tilburg, drie keer zo veel als de week daarvoor.

~ 19 maart - Jij gaat het doen

Hoewel hij vicepremier is, heeft Hugo de Jonge als de minister die verantwoordelijk is voor langdurige zorg tot dan toe een bijrol gehad. Als Rutte zijn persconferenties geeft, praat De Jonge ministers die niet in het crisisteam zitten bij over de genomen besluiten. Donderdagochtend, als iedereen zich afvraagt hoe het met Bruins zit, heeft hij zijn handen vol aan zijn eigen zaken: hij wil alle verpleeghuizen in Nederland sluiten voor bezoek, om de bewoners tegen corona te beschermen.

Dan belt Rutte: „Bruno stopt, jij gaat het doen.” Een vraag is het niet. PvdA'er Martin van Rijn komt hem ondersteunen.

De Jonge laat zich direct bijpraten door ambtenaar Angelique Berg. Van alles is te weinig, hoort hij: beschermingsmiddelen, testcapaciteit, IC-bedden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Brabantse ziekenhuizen proberen vrijdagochtend patiënten te verplaatsen zoals ze dat gewend zijn: door te bellen met andere ziekenhuizen. Maar de aantallen zijn simpelweg te groot. Het Zwolse Isala Ziekenhuis krijgt de vraag of ze honderd patiënten willen opnemen.

Die avond belt De Jonge Erasmus MC-bestuurder Ernst Kuipers. Ze voegen Brabander Berden toe aan het gesprek. Brabant kan het niet meer alleen, concluderen ze. Als er niets gebeurt, liggen de intensive cares de volgende dag vol. Kuipers stelt een bijna militaire structuur voor: een landelijk coördinatiecentrum waar wordt bijgehouden waar de lege IC-bedden zijn en patiëntenverplaatsingen worden geregeld.

Er liggen die vrijdag 357 coronapatiënten op Nederlandse IC's - 210 meer dan toen Kluytmans vier dagen eerder begon met rekenen.

De volgende ochtend staan voor ziekenhuis Bernhoven in Uden twintig ambulances om patiënten naar de rest van Nederland te vervoeren. Ook uit andere Brabantse ziekenhuizen worden patiënten verplaatst. Defensie helpt met de coördinatie. Het eerste weekend verloopt chaotisch: in onder meer Amsterdam, Groningen en Venlo arriveren ambulances of tourbussen met coronapatiënten waar ziekenhuizen niks van weten.

De Brabantse intensive cares stromen dat weekend nét niet over.

Op geen enkel moment in de coronacrisis zijn de gevreesde Italiaanse toestanden zó dichtbij geweest als dat weekend in Brabant, concluderen betrokken medici achteraf. Een acute ramp is voorkomen.

HOOFDSTUK 5

FILES BIJ DE STRANDEN

~ 22 maart - NL-Alert

De oven van het crematorium in Uden draait overuren. Om acht uur 's ochtends start de ochtendploeg de eerste verbranding. 's Avonds om half twaalf sluit de avondploeg de oven af. In de tussentijd zijn er negen crematies en nemen evenveel families afscheid van hun dierbaren. Koffie en condoleance mogen niet meer, na de dienst staan de nabestaanden direct weer buiten. Op de parkeerplaats zijn hartjes geschilderd op anderhalve meter van elkaar, waar ze kunnen staan om na te praten.

Twee weken na de spoedbijeenkomst in de Udense Van der Valk is het Oost-Brabantse plaatsje dé Nederlandse brandhaard geworden.

Zaterdag 21 maart is een prachtige voorjaarsdag. Bij populaire stranden staan files, sommige treinen zitten vol dagjesmensen. Natuurgebieden lopen vol, ook in Brabant. Oproepen van ziekenhuismedewerkers op sociale media om vooral binnen te blijven, halen weinig uit: zondag is het nóg drukker. Die dag liggen er 573 coronapatiënten op de IC's.

In het Catshuis denken ze: dit moet stoppen. De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid stelt voor een NL-Alert te versturen. Om 11:29 zoemen alle mobieltjes in Nederland. „Volg instructies Rijksoverheid op: houd 1,5 meter afstand! Bent u ziek of verkouden? Blijf thuis. Bescherm uzelf en de mensen om u heen. Samen tegen Corona." Ook op het Catshuis gaan de telefoons af. „Kijk, het werkt", grapt Rutte.

Er móéten extra maatregelen komen, besluiten ze in het Catshuis. Het land volledig afsluiten en mensen verbieden om naar buiten te gaan, zoals bij de lockdowns in Zuid-Europese landen, willen de bestuurders niet. Het zou te ver gaan, niet bij het liberale Nederland passen ook. Rutte heeft een ander idee: een „intelligente lockdown".

De lockdown mag intelligent heten, de presentatie ervan in een persconferentie op maandag is chaotisch. Er komt een samenscholingsverbod, maar waar geldt het precies? Wat is een samenscholing? De uitleg van minister Ferdinand Grapperhaus (Justitie, CDA) schept vooral verwarring. Alsof het vergeten is, maakt het kabinet later in

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

de avond nog bekend dat instellingen voor jeugd, gehandicapten en geestelijke gezondheidszorg hun deuren voor bezoekers sluiten. De volgende dag worden de centrale eindexamens voor het voortgezet onderwijs geschrapt.

Pas na vier dagen overleg hebben burgemeesters genoeg duidelijkheid om de maatregelen in noodverordeningen vast te leggen. „Dat had zeker strakker gekund“, zal Rutte later toegeven.

RIVM-directeur Van Dissel heeft woensdag 25 maart eindelijk een glimpje hoop te bieden. In een briefing voor Kamerleden zegt hij dat de eerste effecten van maatregelen zichtbaar zijn: de snelheid waarmee het virus zich verspreidt, lijkt af te nemen.

Maar die boodschap wordt overschaduwd door wat intensivist Diederik Gommers direct daarna zegt. Zonder „centrale militaire aansturing“ van de IC-capaciteit gaat het alsnog mis, zegt hij. Er liggen die dag 753 coronapatiënten op de IC's, 100 meer dan een dag daarvoor, 529 meer dan een week eerder. Als de stijging zo aanhoudt, vertelt Gommers, kan „de Nederlandse gezondheidszorg het gewoon niet aan“. Secondenlang is het stil in de zaal.

In het crematorium in Uden krijgt locatiemanager Kee Ceelen twintig meldingen per dag - normaal vijf. De negen koelcellen liggen vol, de mobiele koelunit met negen plekken die half maart achter het gebouw is geplaatst ook. En nog moet ze mensen doorsturen naar een ander crematorium, zelfs een oude Udenaar die zijn hele leven het dorp niet uit was geweest. Zijn dochter huilt aan de telefoon. Op 1 april komt een kist binnen zonder naam en zonder identificatienummer. Wie de overledene is, is niet te achterhalen zonder hulp van familieleden. Als Ceelen de uitvaartondernemer die de kist heeft gebracht vraagt hoe dat komt, barst die in tranen uit. „Dit is me nog nooit gebeurd“, zegt ze. „Ik heb het zo druk...”

Het virus trekt een diep spoor door de Brabantse dorpen. In Uden hebben ze diensten voor broers en zussen. Soms stellen ze een uitvaart uit tot de partner ook overleden is. In een normale maand worden in het centrum zo'n 85 mensen gecremeerd, in april zullen het er 188 zijn.

~ 5 april - Code Zwart

Mark Rutte wéét wat een crisis is. De schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn, in 2011. De ramp met MH17 in 2014. De tramaanslag in Utrecht, vorig jaar.

Maar in deze crisis moet hij zelf beslissen over leven en dood.

Het aantal coronapatiënten op de IC's blijft toenemen. Op zondag 5 april liggen er 1.302 - ruim 150 méér dan de volledige reguliere capaciteit. Het zijn angstwekkende aantallen, die precies de modellen volgen die Kluytmans, Gommers en het RIVM twee weken eerder hebben besproken. Angstwekkender nog is dat aan de dagelijkse stijging maar geen einde lijkt te komen.

Huisartsen door heel Nederland bellen in die dagen hun oudere patiënten op. Sommigen omdat ziekenhuizen erom vragen. Anderen op eigen initiatief, zoals een huisarts uit het midden van het land. Hij deed het al toen er geen corona was: praten over het einde. Vaak bleken mensen er zelf al over te hebben nagedacht. Nu wordt het gesprek opgedrongen door een naderend virus. Toch doet hij het: zijn patiënten moeten de gelegenheid krijgen regie te houden, nu ze nog gezond zijn. Als iemand eenmaal corona heeft en te kortademig is om te praten ben je te laat, vindt hij.

De Nederlandse ziekenhuizen proberen het aantal IC-bedden in tien dagen te verdubbelen, naar 2.400. Ernst Kuipers, bestuurder van het Erasmus MC, belt intussen dagelijks met Duitse ziekenhuisdirecteuren: kunnen zij bedden beschikbaar stellen aan Nederlandse patiënten? De zorgminister van deelstaat Noordrijn-Westfalen zegt Kuipers uiteindelijk zeshonderd IC-bedden toe. Voor het eerst in de crisis is er opluchting bij de Rotterdamse medici.

Toch blijft de vrees dat het niet genoeg zal zijn. Dan dreigt Code Zwart.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Artsen maken altijd keuzes over wie er behandeld kan worden en wie niet. Meer dan in andere landen wegen Nederlandse artsen de verwachte levenskwaliteit van oudere patiënten mee bij de vraag of ze iemand zullen behandelen. Je kunt een 85-jarige wel weken op de intensive care leggen, maar die zal daarvan nooit meer herstellen. Heeft behandelen dan wel zin? Het is een logisch gevolg van de moraal dat zorg 'zinnig' moet zijn.

Bij Code Zwart is dat anders. Dan weiger je patiënten niet omdat behandelen geen zin heeft, maar omdat de bedden en artsen op zijn. De patiënt zelf heeft niets meer te kiezen. Wie ouder dan zeventig is en Covid-19 heeft, zal de intensive care niet meer op mogen en hoogstwaarschijnlijk overlijden. Ook mensen die gezond genoeg zijn om de IC te kunnen overleven en daarna nog toekomst hebben.

Over die leeftijdsgrens gaat het zondagochtend 5 april in het Catshuis. Je kunt dokters van alles vragen, vinden de medici die aan tafel zitten. Maar voor God spelen doen ze niet. Het uitroepen van Code Zwart, waarmee zeventigplussers zonder medische reden aan hun lot worden overgelaten, móét genomen worden door politici.

Maar die willen dat niet. Kunnen dat niet. Durven dat niet. In de Tweede Kamer heeft minister De Jonge onder druk van onder meer de partij 50Plus toegezegd dat leeftijd geen criterium zal zijn. Hij wil zo'n keuze niet maken, zegt De Jonge in het Catshuis, Rutte noemt een harde leeftijdsgrens „onacceptabel". De discussie loopt hoog op: het is een botsing tussen medici die straks aan patiënten moeten uitleggen dat ze niet behandeld zullen worden, en politici die de keuze over leven en dood aan kiezers moeten uitleggen. Ze komen er die ochtend niet uit.

Het besluit hoeft uiteindelijk niet genomen te worden. Drie dagen later, op 8 april daalt het aantal coronapatiënten op de IC ineens - van 1.313 naar 1.285. De daling zet door, veel sneller dan verwacht. Twee weken na de verhitte discussie in het Catshuis lijkt het alweer een probleem uit een andere tijd. Er liggen dan minder dan duizend mensen met Covid op de intensive care.

Nederland bereikt de zwarte fase nooit - dankzij Duitse hulp en door de rappe opschaling van de Nederlandse IC-capaciteit. Maar ook doordat duizenden ouderen die overlijden aan het virus, nooit in het ziekenhuis terechtgekomen zijn.

HOOFDSTUK 6

DE STILLE RAMP

~ Dominostenen

In het Rotterdamse verpleeghuis De Leeuwenhoek begint het op woensdag 18 maart, twee dagen voor Hugo de Jonge de verpleeghuizen voor bezoek sluit. Op de afdeling voor dementerenden, woonkamer Stanvaste, is net een bewoonster overleden met coronaklachten, maar het testresultaat is nog niet binnen. Dan klaagt een man van dezelfde woonkamer over pijn in zijn rug. De arts van dienst ziet dat hij hoest, hij moet in isolatie. Dat gebeurt ook met een tweede man, die koorts heeft. Verpleegkundigen nemen de temperatuur op van alle woonkamergenoten. Ze hebben geen koorts, maar wel een hogere temperatuur dan normaal.

De volgende dag worden elf bewoners van Stanvaste ziek. Alsof je een rijtje dominostenen ziet omvallen, denkt een verpleegkundige. Steeds gebeurt hetzelfde: eerst komt het hoesten, dan de koorts. Met opkomende misselijkheid verdwijnt de eetlust en begint diarree. Ouderen die vroeger gezellig babbelden, vallen stil. Terwijl ze van de een naar de ander hollen, zien verpleegkundigen bij sommigen al angst in de ogen. Het personeel is radeloos, wat moeten ze doen? Duidelijke instructies hebben ze niet.

De doos beschermingsmiddelen op de afdeling raakt snel leeg. De mondkapjes die ze dan krijgen zijn zo dun dat ze er met het warme vocht van hun adem al snel gaten in blazen. Wat ze daarna krijgen is beter, maar schaars: van de leiding moeten ze een hele dag met twee mondkapjes en één schort doen. Hoewel hun afdeling sinds het eerste sterfgeval afgesloten is, moeten ze soms spullen bij andere, nog 'schone' afdelingen halen. Een verpleegkundige die zich niet lekker voelt, wordt onder druk gezet om toch te komen werken. Er is al zo weinig personeel.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Terwijl bestuurders zich richten op het overeind houden van de Nederlandse ziekenhuizen, zal het coronavirus in veel verpleeghuizen genadeloos huishouden.

De Jonge gaat bij verpleeghuizen op bezoek, en hoort de klachten en zorgen. In het Catshuis vraagt hij er regelmatig aandacht voor. Premier Rutte weet wat er gaande is: in het Haagse verpleeghuis van zijn eigen moeder heerst het virus. Niet voor niets besluiten ze de verpleeghuizen op 20 maart af te sluiten, nog voor de 'intelligente lockdown' begint. Het is voor betrokkenen een van de heftigste besluiten die ze in de hele crisis nemen. Ze beseffen dat ze daar juist de kwetsbaarsten eenzaam achterlaten.

Door de sluiting van de huizen, is de gedachte, kunnen bezoekers de bewoners niet besmetten. Maar ondanks herhaalde waarschuwingen wordt aan een andere grote risicofactor niets gedaan: het zorgpersoneel. Slecht beschermd en ongetest, zijn zij het die in vermoedelijk veel verpleeghuizen hebben bijgedragen aan de verspreiding van het dodelijke virus.

~ Wanhoopsmail

Op 26 maart, om kwart voor twaalf in de avond, stuurt Wouter van Soest een wanhopige mail naar ambtenaren op VWS en tientallen betrokken zorgbestuurders. Van Soest, directeur van verpleeghuizenkoepel Actiz, weet dat ambtenaren ook zien hoe groot de problemen in verpleeghuizen zijn, en keihard werken om ze op te lossen. Maar waarom komen er niet meer mondkapjes en andere beschermingsmiddelen naar de verpleeghuizen? Wordt de langdurige zorg wel serieus genomen? „In sommige regio's dreigen medewerkers en masse (!) werk neer te leggen als er niet (snel en veel) spullen komen.”

Hij kan niet uitsluiten dat zijn bestuur de dag daarop zal kiezen voor „escalatie naar de minister (en wellicht de pers)”. Dat dat niet helpt, weet hij, „maar ik meld t zodat het jullie niet verrast”.

De wanhoopsmail van Wouter van Soest komt na bijna een maand van vruchteloos overleg tussen het ministerie en de organisaties in de langdurige zorg. Dat begint al op 28 februari, de dag nadat Nederland zijn eerste officiële coronapatiënt meldt. In de weken die volgen stapelen de frustraties zich op. Organisaties voor gehandicapten-, ouderen- en thuiszorg vertellen ambtenaren keer op keer dat ze nauwelijks aan beschermingsmiddelen kunnen komen. Dat de richtlijnen van het RIVM voor het gebruik van die hulpmiddelen onduidelijk zijn, of zo onrealistisch dat het wel lijkt of het RIVM geen idee heeft wat er in de langdurige zorg gebeurt.

Pogingen om handschoenen, mondkapjes en schorten bij verpleeghuizen te krijgen, verlopen moeizaam. Ambtenaren verwijzen de verpleeghuizen naar de regionale netwerken voor acute zorg, die de beschermingsmiddelen verdelen. Een schijnoplossing, waarschuwen zorgbestuurders. Die netwerken worden gedomineerd door ziekenhuizen, in sommige regio's is de langdurige zorg er zelfs niet op aangesloten. Die zal bij de verdeling van beschermingsmiddelen dus achteraan staan. Kan VWS niet de regie nemen?

In de eerste weken van maart heeft een team ambtenaren op het ministerie nog zelf geprobeerd beschermingsmiddelen te kopen. Als het op 21 maart voor het eerst lukt een lading mondkapjes binnen te halen, staan bij ambtenaren de tranen in de ogen. Maar op een wereldwijde vechtmarkt is dat voor het team van uiteindelijk veertig mensen vooral een frustrerende ervaring. Er komen duizenden tips binnen voor partijen beschermingsmiddelen, maar de meeste kunnen na dagen jagen de prullenbak in. En als er dan iets goeds tussen zit, is het ministerie vaak net te laat.

Het tekent volgens leveranciers en zorgorganisaties de pogingen van VWS om grip op de crisis te krijgen. Vol goede bedoelingen van hardwerkende ambtenaren, maar te traag, niet gericht op praktische oplossingen en met te weinig kennis van de zorgwereld.

Zo werken duizenden zorgmedewerkers door met veel minder bescherming dan ze zouden willen, en dan nodig is. Niet alleen in verpleeghuizen en andere instellingen, ook in de wijkverpleging en de thuiszorg.

~ Doodvonnis

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Half maart krijgt een arts-microbioloog in het oosten van het land een radeloze verpleeghuisarts aan de lijn. Die wil op een afdeling met corona bewoners testen om de zieken van de gezonden te scheiden. Maar de GGD weigert: volgens de richtlijnen wordt er niet meer getest als er al twee bewoners van een afdeling positief zijn. Dan moet iedereen op de kamer blijven, en worden zieken geïsoleerd verpleegd. Zo kan de ziekte zich niet verder verspreiden, is de gedachte.

Maar door het gebrek aan beschermingsmiddelen en zonder mogelijkheid zich te laten testen op corona kunnen verpleegkundigen niet voorkomen dat ze het virus toch verspreiden. Op afdelingen voor dementerenden komt er nog een probleem bij: die blijven soms niet op hun kamer, gaan dwalen. Ook in De Leeuwenhoek is een positief geteste bewoner regelmatig op de gangen te vinden. Later zal blijken dat een kwart van de medewerkers besmet was met corona.

Voor hele afdelingen in verpleeghuizen was het testbeleid een doodvonnis, zal de microbioloog later denken. Corona is voor deze bevolkingsgroep bijna net zo dodelijk als ebola.

Maandenlang vragen zorgbestuurders VWS om meer testen voor de langdurige zorg. Medewerkers zijn niet alleen bang zichzelf en hun eigen families te besmetten, maar ook de mensen voor wie ze zorgen. Waarom kunnen patiënten en medewerkers niet vaker worden getest? Zorgmedewerkers moeten nu thuisblijven als ze klachten hebben, terwijl de werkdruk in de sector door alle zieken al enorm is.

Het RIVM, dat voorschrijft wie getest mag worden, de GGD'en die monsters moeten afnemen en de labs die die monsters moeten testen, hebben VWS sinds het uitbreken van de crisis steeds verteld dat meer testen moeilijk is. Dat heeft geleid tot steeds verdere inperking van het testbeleid.

Terwijl bewoners in het ene na het andere verpleeghuis bezwijken, belooft minister Hugo de Jonge dat alle zorgmedewerkers buiten ziekenhuizen zich vanaf 6 april bij klachten kunnen laten testen. Zo werkt De Jonge: publiekelijk zeggen dat iets gebeurt, omdat er vaak dan pas dingen in beweging komen. Feike Sijbesma, voormalig topman van chemieconcern DSM, moet als 'speciaal gezant' een doorbraak forceren. Hij moet de zaken omdraaien: eerst bepalen hoeveel testen er nodig zijn om corona zo goed mogelijk te bestrijden, dan zorgen dat die testcapaciteit er komt.

Maar als Sijbesma op het ministerie van Volksgezondheid navraagt hoe groot de Nederlandse testcapaciteit eigenlijk is, weet niemand het antwoord. Het wekt verbazing: drie weken eerder heeft het OMT het bronnenonderzoek opgegeven omdat er niet genoeg zou kunnen worden getest. Sijbesma schakelt consultancybureau McKinsey in om het uit te zoeken.

In De Leeuwenhoek is het grote sterven dan al begonnen.

~ Verwarring

De Cobas 6800 en 8800 zijn de beesten onder de testmachines. Normaal gebruikt bloedbank Sanquin ze voor het testen van bloed. Nu zijn ze omgebouwd voor coronatesten. Vanaf 10 april kunnen er 3.600 tests per dag op draaien. Maar terwijl zorgpersoneel in de verpleeghuizen blijft horen dat er niet getest kan worden omdat er geen capaciteit is, zullen de machines wekenlang stilstaan.

Tot dan toe hebben de medisch-microbiologische labs alle testen gedaan. Het ministerie wil de testcapaciteit uitbreiden door ook veterinaire laboratoria in te schakelen, en de labs voor bevolkingsonderzoek en bloedlab Sanquin. Samen kunnen die duizenden tests per dag draaien.

De medisch-microbiologische labs moeten monsters aan de nieuwkomers doorsturen. Maar die verplichte herverdeling stuit op weerstand.

Het is „ongewenst" en heeft „risico's" om de andere labs zelfstandig diagnostiek laten doen, schrijft de vereniging voor microbiologen in een intern stuk. Bij die labs staat namelijk geen arts-microbioloog aan het hoofd die de

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

kwiteit van de tests kan bewaken, de resultaten goed kan interpreteren en verder kan zoeken als hij de uitslagen niet begrijpt.

In een mail van 5 april schrijft Ann Vossen, voorzitter van de microbiologenvereniging en OMT-lid aan haar mede-microbiologen: „Wij blijven er voor strijden dat ook dan [als de nieuwe labs meedoen] de medische microbiologische labs in de lead blijven.”

De bezwaren van de microbiologen zijn niet alleen inhoudelijk. Voor een deel van hen beïnvloedt de omzet van hun lab hun inkomen. De medisch-microbiologische labs zijn ook bang om hun grip op de Nederlandse testmarkt kwijt te raken: in andere landen zijn veel kleinere labs al gefuseerd tot grote anonieme testfabrieken. Corona mag geen excuus zijn om dat in Nederland ook te gaan doen.

Op 17 april is het ministerie nog steeds druk bezig met een systeem om de landelijke verdeling van tests goed te regelen.

Verschillende leveranciers van testmateriaal en andere betrokkenen van buiten zien de pogingen van het ministerie om grip te krijgen op de testwereld met stijgende verbazing aan. In andere landen worden besluiten genomen. In Nederland wordt eindeloos overlegd tot iedereen het eens is.

Waarom duurt het zo lang om een ondersteunend ict-systeem op te zetten? Om de autootjes te regelen die de monsters naar de juiste labs moeten sturen? Waarom zijn er geen ambtenaren die weten hoe de testwereld in elkaar zit? Waarom lag een plan om grootschalig landelijk te testen niet gewoon klaar?

Verpleegkundigen uit de thuis- en verpleegzorg die in het nieuws horen dat ze eindelijk getest kunnen worden, worden bij verschillende GGD'en nog steeds geweigerd. Halverwege april lijken die GGD'en niet door te hebben dat de testregels verruimd zijn. Ook het RIVM zaait verwarring. In plaats van op 6 april de belemmeringen voor het testen van zorgmedewerkers in één keer weg te vagen, verruimt het instituut het testbeleid over een periode van vijf weken telkens een beetje.

Twee weken nadat het testen van alle zorgmedewerkers had moeten ingaan, erkent De Jonge in een brief aan branche-organisaties en GGD'en dat er „signalen” zijn over „belemmeringen” - bijvoorbeeld over wie de test betaalt, de werkgever of zorgmedewerker zelf. Die moeten worden opgelost, benadrukt hij. Pas dan, zo blijkt uit een interne nieuwsbrief van VWS, begint GGD Nederland te inventariseren „welke knelpunten worden ervaren bij het testen van zorgpersoneel”. Het duurt meer dan een maand voor de chaos rond het testen is opgelost. Pas op 12 mei laat het RIVM de laatste voorwaarde voor testen van zorgmedewerkers vallen - dat ze 24 uur lang klachten moeten hebben.

Uiteindelijk sterft bijna de helft van de ruim zesduizend vastgestelde Nederlandse coronadoden in verpleeghuizen.

HOOFDSTUK 7

BALANCEREN OP DE RAND

De oven in het crematorium van Uden brandt weer van negen tot vijf. Soms herinnert locatiemanager Kee Ceelen zich de keer dat ze acht kisten uit de mobiele koelcel tilde omdat ze bij de achterste moest zijn. En dat ze dacht: dit zijn allemaal vaders en moeders. Hebben mensen boven de rivieren enig idee van wat hier is gebeurd, vraagt ze zich af.

In politiek Den Haag erkennen betrokkenen inmiddels dat het virus volkomen is onderschat. De zelfverzekerdheid van Nederland bleek misplaatst. Het systeem van testen en traceren, waar iedereen op rekende, viel na twee weken al om. Jarenlange bezuinigingen in de zorg hadden een systeem gecreëerd dat geen schokken aankon. Door de cultuur om vooral niet te veel zorg te bieden, gebeurde er zeker in het begin van de crisis te weinig.

De intelligente lockdown kwam, door de waarschuwing van arts-microbioloog Jan Kluytmans, nét op tijd om nog erger te voorkomen, blijkt uit berekeningen van het RIVM. Zonder het thuiswerken, de gesloten cafés en

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

restaurants, de afgelaste voetbalwedstrijden, de stille straten en de lege treinen hadden naar schatting zo'n 23.000 Nederlanders naar de intensive care ontmoeten. Duizenden Nederlanders zouden thuis of in een ziekenhuiszaal zijn overleden.

Velen zijn opgelucht. Ze kunnen weer op het terras zitten, hoewel de tafels wat verder uit elkaar staan. Ze kunnen weer naar kapper en tandarts, die nu vaak achter een plastic hoofdscherm hun werk doen. Het is de 'anderhalvemetersamenleving' gaan heten. De kinderen gaan weer naar school. Thuiswerken is ingeburgerd.

Maar tienduizenden landgenoten hebben een heel andere crisis meegemaakt. Hun broers en zussen, ouders en kinderen, geliefden en vrienden stierven. Vaak eenzaam, zonder een afscheid.

Officieel overleden er in Nederland ruim zesduizend mensen aan het coronavirus. Maar omdat er maandenlang amper getest is, ligt het werkelijke cijfer veel hoger. Een huisarts uit het midden van het land zag het bij een echtpaar. Beiden waren ziek, alleen de man van 75 had vastgestelde corona omdat hij in het ziekenhuis lag. Twee dagen na zijn dood overleed ook zijn vrouw. Zij was niet getest, kwam dus niet in de officiële RIVM-statistieken, maar dat ze door het virus overleed, staat voor de huisarts vast. Hij moest mondkapjes aan hun kinderen geven, zodat ze naar de begrafenis konden.

Per miljoen inwoners overleden in Nederland volgens de officiële cijfers 351 mensen. In bijvoorbeeld Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk overleden relatief ongeveer twee keer zo veel mensen. Maar in bijvoorbeeld Duitsland en Denemarken overleden er maar 100 mensen per miljoen inwoners.

Veel van de mensen die corona overleefden, hebben nergens last meer van. Carnavalsvoorzitter John Meeuwissen kreeg na zes weken zijn smaak en geur weer terug.

Maar een onbekend aantal worstelt nog steeds met serieuze klachten. Van de elf vrienden uit Bennebroek die in Sankt Anton ziek werden, hebben vier er ruim drie maanden later nog last van. Een van hen heeft concentratie- en geheugenverlies, en het gevoel alsof hij door een rietje ademt. Hij kan nog steeds amper de trap opkomen. Tijdens een gesprek raakt hij buiten adem.

Door de lockdown kwam Nederland terecht in een economische crisis. Naar schatting 400.000 mensen zullen het komende jaar hun baan verliezen. De economische klap wordt naar verwachting twee keer zo groot als die van de kredietcrisis. De economie krimpt dit jaar met 6,4 procent.

De ziekenhuizen, vaak nog uitgeput van wat ze hebben meegemaakt, starten de reguliere zorg weer op - de schade van het stopzetten daarvan is onbekend. Ze hebben wanhoop, vertwijfeling, soms angst gekend. Maar bij veel medewerkers overheerst trots. Honderden vrijwilligers meldden zich, iedereen werkte samen, bevrijd van het bureaucratische keurslijf dat in normale tijden zoveel energie kost. Door de IC-capaciteit in korte tijd te verdubbelen, sleepten de ziekenhuizen Nederland door de acute fase van de crisis.

Dezelfde trots voelen ook veel verpleegkundigen in de langdurige zorg, maar bij hen wordt die getemperd door frustratie en verdriet. Waarom kregen ze niet meer steun van de overheid? Ze worstelen met schuldgevoelens: hebben zij ongewild mensen voor wie ze soms jarenlang hadden gezorgd de dood in gejaagd?

De leiding van verpleeghuis De Leeuwenhoek zegt in uiterst lastige tijden al het mogelijke te hebben gedaan om zijn bewoners zo goed mogelijk te beschermen, en voelt zich daarin gesteund door de conclusies van een door hen aangevraagd onafhankelijk onderzoek. Tekort aan beschermingsmiddelen is er volgens dat onderzoek nooit geweest. Op de hele Leeuwenhoek zijn er 26 mensen zeker aan corona overleden, vermeldt het onderzoek. Hoeveel mensen vermoedelijk - maar ongetest - aan corona overleden, noemt het onderzoek niet.

Na drie maanden waarin de zorg het nét hield, hebben vermoedelijk ongeveer een miljoen Nederlanders Covid-19 gehad. Om groepsimmunitet te bereiken, moeten nog eens zeven miljoen Nederlanders ziek worden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Het virus is onder controle - voor nu. Kleine uitbraken, zoals in vleesverwerkingsbedrijven en een Haagse moskee, tonen hoe makkelijk het virus om zich heen kan grijpen. Er hoeft maar dit te gebeuren, denken vooraanstaande virologen en medici. Nederland balanceert op de rand van de afgrond.

Deze week laaide het virus op in de Chinese hoofdstad Beijing. Scholen en universiteiten zijn gesloten, meer dan duizend vluchten afgelast en tientallen wijken in lockdown gegaan. Na 55 dagen zonder nieuwe besmettingen waren er ineens tientallen nieuwe patiënten in een paar dagen tijd. Een deel leek terug te voeren op een voedselmarkt.

Deze reconstructie is gebaseerd op ruim honderd gesprekken met tientallen betrokkenen, onder wie kabinetsleden, deelnemers aan het Catshuisoverleg, leden van de ministeriële crisiscommissie, adviseurs, ambtenaren, artsen, zorgbestuurders, leveranciers en burgers. Daarnaast is gebruik gemaakt van interne documenten en communicatie van zorgorganisaties, belangenverenigingen en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Reactie RIVM

NRC heeft het RIVM schriftelijke vragen gesteld over zijn rol in de crisisbestrijding en verzocht om een achtergrondgesprek. Het verzoek werd afgewezen en op de vragen bleef antwoord uit. Door aanhoudende drukte is voor een goede, complete beantwoording op korte termijn geen tijd, aldus een woordvoerder. Het RIVM werkt aan een eigen reconstructie.

0* Opnames

0* Overleden

*door Covid-19 in Nederland volgens cijfers van het RIVM op de genoemde datum (cumulatief)

0 Opnames

0

Overleden

0 Opnames

0

Overleden

0 Opnames

0

Overleden

9 Opnames

0

Overleden

123 Opnames

140

Overleden

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

103 Opnames

2

Overleden

175 Opnames

4

Overleden

349 Opnames

10

Overleden

628 Opnames

40

Overleden

812 Opnames

64

Overleden

1.587 Opnames

150

Overleden

2.501 Opnames

331

Overleden

8.099 Opnames

2.287

Overleden

11.846 Opnames

6.081

Overleden

Graphic

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Carnaval in Tilburg, 21 februari 2020.

Foto Jules van Iperen

De markt in Wuhan waar de uitbraak begon.

Foto Hector RETAMAL/AFP

Lockdown in Den Bosch, 16 maart 2020.

Foto Merlin Daleman

Een coronapatiënt gaat naar een ziekenhuis buiten Brabant.

Foto ROBIN UTRECHT/ANP

Training in Den Bosch met 1,5 meter afstand.

Foto Merlin Daleman

Jaap van Dissel, directeur RIVM Foto ANP

Ex-minister Bruno Bruins van Medische Zaken.

Foto ANP

Premier Mark Rutte

Foto David van Dam

Minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid.

Foto David van Dam

Arts-microbioloog Jan Kluytmans.

Foto HH

Load-Date: June 19, 2020

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie

NRC.NEXT

20 juni 2020 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: VOORPAGINA; Blz. 1

Length: 12998 words

Byline: Mark Lievisse Adriaanse

Derk Stokmans

Body

ABSTRACT

Longread Reconstructie corona-aanpak

Ook Nederland onderschatte het nieuwe coronavirus dat eind vorig jaar opdook. De illusie dat ons land goed voorbereid was leidde tot inschattingsfouten en blinde vlekken, blijkt uit een reconstructie van dag tot dag.

VOLLEDIGE TEKST:

HOOFDSTUK 1

EERSTE BERICHTEN

31 december 2019 - Are you on this?

Op de laatste dag van 2019 heeft ProMed, een wereldwijde mailservice over ongebruikelijke besmettingen, maar drie uitbraken te melden. Een koe in de Amerikaanse staat Montana heeft de bacteriële ziekte brucellose. In de Pakistaanse provincie Khyber Pakhtunkhwa zijn twee nieuwe patiënten met polio. En in de Chinese provinciestad Wuhan liggen 27 patiënten in het ziekenhuis met een onverklaarbare longontsteking. Allemaal bezochten ze dezelfde voedselmarkt. Met zeven gaat het heel slecht.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Even in de gaten houden, denkt viroloog Marion Koopmans. Misschien is het vogelgriep, zoals vaker voorkomt op Chinese voedselmarkten. Voor de zekerheid stuurt ze haar collega's bij Wereldgezondheidsorganisatie WHO een mail: „Are you on this?"

Viroloog Jean-Luc Murk scant het bericht in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg en denkt: het zal wel. ProMed meldt elke maand wel een paar keer onbegrepen luchtwegklachten ergens ter wereld.

Chinese onderzoekers stellen de WHO in die eerste dagen gerust. Een grote uitbraak van ernstig zieke patiënten is er in Wuhan niet, het aantal bevestigde gevallen blijft op 41 steken. Het nieuwe virus lijkt op SARS. En dat is gunstig: patiënten die dat virus hadden, waren pas besmettelijk als ze zo ziek waren dat ze toch al nauwelijks meer contact met anderen hadden.

Maar Murk raakt ongerust als hij meer leest over Wuhan. In de 'provinciestad' blijken elf miljoen mensen te wonen. Vanaf de plaatselijke luchthaven vertrekken dagelijks tientallen vluchten, ook naar Europese bestemmingen. Bovendien zit China midden in een griepseizoen, iedereen hoest en niest. Hoe kan je in die situatie zieken opsporen en isoleren?

Chinese autoriteiten melden ook nog dat er geen bewijs is dat mensen elkaar met het virus kunnen besmetten. Een geruststellende gedachte, die de WHO op 14 januari de wereld in twittert, en die door infectiebestrijdingsautoriteiten over de hele wereld wordt overgenomen.

Dat kán niet kloppen, denkt Murk als hij de tweet ziet: het is dan al bekend dat er ook mensen besmet zijn die niet op de markt zijn geweest. Hoe zijn die dan ziek geworden?

Voor de rest van de wereld is het bericht uit Wuhan voorlopig bijzaak. Begin 2020 maken regeringsleiders zich vooral zorgen over de mogelijke escalatie van het conflict tussen Iran en Amerika, na de liquidatie van de Iraanse generaal Soleimani bij Bagdad. Zeker als Iraniërs vervolgens per ongeluk een Oekraïens passagiersvliegtuig uit de lucht schieten.

Nederland ligt er ogenschijnlijk glanzend bij. Het oude jaar is afgesloten met een begrotingsoverschot van 14 miljard euro. Het nieuwe jaar begint met historisch lage werkloosheid: 3 procent. De bijna 40.000 vliegtuigen die die maand op Schiphol landen en vertrekken, vervoeren meer dan 5 miljoen passagiers en 115 miljoen kilo vracht. In mei komt het Eurovisie Songfestival voor het eerst in veertig jaar naar het land. De Nederlandse mannen doet weer mee aan het EK voetbal. Op het Binnenhof zijn politici vooral met elkaar bezig: de aanpak van het stikstofdossier dreigt de coalitie te verscheuren.

Een half jaar later heeft de onverklaarbare longontsteking uit Wuhan alleen al in Nederland ruim 6.000 mensen gedood. Dat is het officiële cijfer; uit oversterftcijfers van het CBS blijkt dat duizenden meer aan het nieuwe coronavirus stierven. Het begrotingsoverschot is omgeslagen in een tekort dit jaar van ten minste 90 miljard euro. De werkloosheid stijgt weer. Schiphol vervoerde vorige maand nog 'maar' 208.286 mensen, een daling van 97 procent. Het EK voetbal en het Songfestival zijn niet meer dan het topje van de berg aan uitgestelde gebeurtenissen - eindexamens, schoolreizen, bruiloften, alles moest wijken.

Van de overtuiging dat een nieuw sarsachtig virus beteugeld kon blijven, bleef al snel weinig over. De illusie dat Nederland goed voorbereid was op een uitbraak leidde tot onderschatting van de gevolgen van het virus, blijkt uit ruim honderd gesprekken die NRC de afgelopen drie maanden voerde met tientallen betrokkenen. Politici en deskundigen maakten inschattingfouten, institutionele barrières en bureaucratisch denken vertraagden acties om het virus in te dammen en de eenzijdige focus op het voorkomen van beddentekort op de intensive care leidde tot een blinde vlek voor de ramp die zich ontvouwde in verpleeghuizen.

Pas toen het virus zich al onder duizenden Nederlanders had verspreid, greep de overheid in - wakker geschud door berekeningen die een Brabantse arts-microbioloog op eigen houtje maakte. Waarschuwingen van deskundigen die de regels van het RIVM negeerden, improvisaties van rond de klok werkende ambtenaren en ziekenhuizen die een keurslijf van regels en protocollen opzijzetten, hielpen een grotere ramp voorkomen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

~ 19 januari - Een paracetamolletje

In een modern kantoorpand aan de hoofdstraat van het Beierse dorp Stockdorf vergadert een Chinese vrouw met twee Duitse mannen. Ze is op 19 januari voor zaken uit Shanghai naar Duitsland gereisd. Een paar dagen voor vertrek zag ze haar ouders uit Wuhan. Die waren verkouden, maar niets om je zorgen over te maken. Als de vrouw aanschuift in de vergaderzaal, voelt ook zij zich beroerd. Een beetje griepig, met rug- en borstpijn. Jetlag, denkt ze, en ze neemt een paracetamolletje. Als ze op 22 januari terugvliegt naar China, heeft ze al drie collega's besmet. Een van hen draagt het virus in de kantine over aan een vierde collega aan een andere tafel. Ze hebben contact bij het doorgeven van een zoutvaatje.

Pas als de vrouw terug is in China krijgt ze koorts en begint ze te hoesten.

Diezelfde dag stuurt minister Bruno Bruins van Medische Zorg zijn eerste coronabrief naar de Tweede Kamer. Terwijl China 571 besmettingen en 17 doden meldt, schrijft Bruins: „Het virus lijkt niet makkelijk van mens op mens overdraagbaar." Hij baseert zich nog op wat de Chinese autoriteiten drie dagen daarvoor aan de WHO meldden.

Maar in China is inmiddels alles anders, zo blijkt uit twee besluiten die het wereldnieuws halen. In een ultieme poging de voortrazende uitbraak in te dammen, zonderen de autoriteiten de elf miljoen inwoners van Wuhan af van de buitenwereld. Aan de zuidwestelijke rand van de stad start de bouw van een coronaziekenhuis met duizend bedden.

In Nederland komt eind januari het landelijke outbreak managementteam (OMT) voor het eerst bij elkaar, al voelt de virusuitbraak dan nog als een probleem in een Chinese stad ver weg. Het OMT, dat het kabinet moet adviseren, is een hecht netwerk van medische experts met vooraanstaande posities in hun vakgebied, onder leiding van Jaap van Dissel, directeur Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM en hoogleraar in Leiden. De bijeenkomsten van het team krijgen zelden landelijke aandacht. Vaak is een uitbraak, zoals van een resistente bacterie in een verpleeghuis, al onder controle voordat die het nieuws haalt.

Dat premier Mark Rutte in de weken die volgen het OMT de feitelijke leiding over de coronabestrijding zal geven, is dan nog ondenkbaar. Hoewel sommige virologen en epidemiologen al wel het gevoel hebben dat dit weleens de pandemie kan zijn die ze al jaren vrezen.

Omdat het virus nu ook buiten China opduikt, moet Nederland corona bestempelen tot een zogenoemde 'A-ziekte', adviseert het OMT. Medici moeten verdachte patiënten dan direct melden bij de GGD. Vallen ze binnen de 'casusdefinitie' van het RIVM, dan krijgen ze een coronatest. Daarvoor moet je én meer dan 38 graden koorts hebben én minstens twee andere ziekteverschijnselen én in Wuhan geweest zijn, zo bepaalt het RIVM.

Deze „brede" casusdefinitie is „opgesteld met als doel om laagdrempelig patiënten te kunnen opsporen en verdere verspreiding in te dammen". Maar het OMT „adviseert nadrukkelijk" om bij mensen met klachten die buiten de definitie vallen „geen diagnostiek" in te zetten. Anders test je straks iedereen met een verkoudheid, het is immers griepseizoen.

Bruins bestempelt corona tot A-ziekte en trekt daarmee ook de leiding over de bestrijding naar zich toe. Daadwerkelijk ingrijpen is niet nodig: „We zijn als Nederland goed voorbereid en alert", schrijft hij aan de Kamer.

Andere landen kijken immers al jaren jaloers naar het systeem waarmee Nederlandse huisartsen, GGD'en en medisch microbiologen onder regie van het RIVM de verspreiding van infectieziekten tegengaan. Door dragers van nieuwe ziekten snel te zien, hun contacten te onderzoeken en mensen te isoleren weet Nederland nieuwe virussen en ziekten als polio, die in andere landen hardnekkig blijven voorkomen, al decennia buiten de deur te houden.

Zo zal het ook wel met corona gaan. Zit het tegen, dan wacht Nederland wellicht een herhaling van de heftige griepgolf van drie winters terug. Dat is waar de draaiboeken van uitgaan: een nieuw, griepachtig virus. Heftig, vast ook dodelijk, maar zeker niet zo erg dat het maatschappij en zorg ontwricht. Bij de Mexicaanse griep van 2009 was dat ook niet gebeurd.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

GGD'en werken met drie scenario's: het virus blijft in China, er komen wat incidentele besmettingen in Nederland, of er komt een 'grote' introductie van maximaal twintig patiënten tegelijkertijd. Allemaal overzichtelijk. Patiënten, is het idee, zijn mensen die terugkomen uit China, thuis klachten ontwikkelen, getest worden en daarna in thuisisolatie blijven zodat het virus zich niet verder verspreidt. De laboratoria van het Erasmus Medisch Centrum en het RIVM kunnen dagelijks „tientallen" patiënten testen. Nederland kan dit aan.

Binnen twee weken na de eerst bekende besmetting in Nederland zal het land die verdedigingslinie opgeven.

Burgers beginnen zich zorgen te maken over het nieuws uit China. Ze zien dat andere landen verdergaande maatregelen nemen en overstelpen het RIVM met vragen. Waarom testen we zo weinig? Sporen we zo wel besmettingen op die het land binnenkomen? „De ziekte lijkt, met wat er nu bekend is, niet heel besmettelijk. De ziekte lijkt ook niet makkelijk van mens op mens overdraagbaar", twittert het RIVM op 28 januari.

Terwijl China al bijna tienduizend besmettingen meldt in 31 provincies, twittert het RIVM op 1 februari dat mensen uit China „die niet in de regio Wuhan zijn geweest, geen risicogroep vormen. De kans dat zij besmet zijn met het coronavirus, is ontzettend klein".

En hoewel het RIVM regelmatig herhaalt dat over het virus nog maar weinig bekend is, straalt het tegelijk een grote zelfverzekerdheid uit. „We zijn zeer goed voorbereid mocht het virus hier opduiken." [...] „De kans dat de ziekte zich hier in Nederland verspreidt is klein." [...] Problemen met testcapaciteit verwacht het instituut niet. Er kunnen tientallen, „zelfs honderden" monsters per dag worden verwerkt.

Op 30 januari publiceren gerenommeerde Duitse wetenschappers dat de Chinese vrouw die Duitsland bezocht anderen heeft besmet zonder zelf symptomen te hebben. Dat nieuws leidt tot ontzetting onder deskundigen: als het waar is, kan het virus zich snel en onzichtbaar verspreiden. Dan is de Nederlandse strategie - bij nieuwe zieken de contacten opsporen om te voorkomen dat ze anderen besmetten - totaal ontoereikend.

Op Twitter wuift het RIVM het onderzoek weg: „Het bevat veel fouten." De onderzoekers hadden gemist dat de vrouw haar symptomen met paracetamol onderdrukte. De mantra blijft: „Pas als mensen ziek worden, kunnen ze anderen besmetten."

Viroloog Jean-Luc Murk in Tilburg snapt niet dat het artikel zo eenvoudig aan de kant wordt geschoven. Heeft men het onderzoek wel goed gelezen? De klachten die de vrouw met paracetamol onderdrukte waren zo mild dat ze volgens de RIVM-regels nooit in aanmerking was gekomen voor een coronatest. En nog zorgelijker: ook de twee mensen die zij besmette, gaven het virus door terwijl ze nog geen symptomen hadden, en dat binnen een paar dagen. Het wijst allemaal op een gemakkelijke en geruisloze verspreiding van het virus, en verklaart de extreme maatregelen die China inmiddels neemt.

Hoewel hij er met collega's intern felle discussies over heeft, steunt Murk in het openbaar de stellingname van het RIVM. Zeker weet hij het ook niet. En het is belangrijk, vindt hij, om geen verwarring te zaaien. Zeggen dat ogenschijnlijk gezonde mensen de ziekte kunnen verspreiden, maakt iedereen verdacht.

~ 7 februari - Zinnige zorg

Ik moet het ministerie waarschuwen, besluit een Rotterdamse zorgambtenaar. De Rotterdamse Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie (GHOR) waar hij voor werkt heeft op aandringen van lokale ambtenaren die pandemiescenario's uitwerken, een rondgang gemaakt langs zorginstellingen in de regio. Hebben ze genoeg mondkapjes en andere beschermingsmiddelen? De uitkomsten zijn zorgelijk.

De wereldmarkt voor mondkapjes is oververhit, overal bereiden landen zich voor op het onheil uit China. Levertijden zijn ineens veel langer dan normaal, nieuwe aanvoerlijnen aanboren lukt niet - leveranciers willen eerst hun bekende afnemers voorzien.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Op 7 februari mailt en belt de Rotterdamse ambtenaar zijn contact op het ministerie. De boodschap: als dit zo doorgaat, krijgen we schaarste aan cruciale beschermingsmiddelen voor zorgmedewerkers. Ze gaan ermee aan de slag, mailt een Haagse ambtenaar terug.

Een week later schrijft minister Bruins aan de Tweede Kamer dat het grootschalig inkopen van mondkapjes en andere persoonlijke beschermingsmiddelen door de overheid niet nodig is. Hij beperkt zich tot het in de gaten houden van de ontwikkelingen en tot het doorspelen aan „brancheverenigingen en fabrikanten" van signalen van incidentele tekorten. Er is immers „nog geen sprake van een acuut tekort voor heel Nederland".

Zijn afwachtende houding past bij de rol van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in het geregionaliseerde en semi-geprivatiseerde Nederlandse zorgstelsel. Partijen moeten zelf hun eigen problemen oplossen. Het ministerie houdt de hoofdlijnen in de gaten.

De Nationale Politie heeft dan al bijna vijftigduizend mondkapjes gekocht. Je weet maar nooit, denkt de politietop. In de maanden die volgen zullen politieagenten nooit onbeschermd hun werk hoeven te doen. De politie geeft zelfs mondkapjes aan de zorg.

Ook Ernst Kuipers wacht niet. De bestuursvoorzitter van het Rotterdamse Erasmus Medisch Centrum - het grootste ziekenhuis van Nederland - denkt al sinds de eerste berichten uit Azië terug aan een pandemie-oefening in de Rotterdamse zorgsector waar hij in het najaar aan meedeed. De oefening, die een maand duurde, begon met een mailtje over een vreemd virus uit Azië, waarna binnen een week de eerste fictieve patiënten het ziekenhuis binnenrolden. Toen voelde het nog als zo'n verplichte brandoefening. Maar nu besluit Kuipers de voorraad medische mondkapjes te vergroten. Er komen er 80.000, in normale omstandigheden genoeg voor tien maanden. Later zal hij denken: had ik er maar 800.000 besteld.

Jan Kluytmans koopt op 12 februari mondkapjes en desinfecteergel voor thuis. Hij is arts-microbioloog van het Amphia-ziekenhuis in Breda, en ook lid van het OMT. Zijn moeder is kwetsbaar, hij wil naar haar toe kunnen als het nodig is. Hij denkt: het virus komt deze kant uit. Nu kan ik de spullen nog kopen.

Overal waar écht gekeken wordt hoe goed Nederland voorbereid is, valt het tegen. Zo blijken ziekenhuizen voor vrijwel elke crisis een draaiboek te hebben - van stroomuitval tot nucleaire ramp - behalve voor een echt ontwrichtende pandemie. Bruins heeft de Kamer geschreven dat Nederland met 250 isolatiebedden op de IC goed voorbereid is. Maar bij de pandemie-oefening in Rotterdam raakte de IC al snel overspoeld. Patiënten werden op de gang gelegd. Al snel kwam daar de vraag op die geen arts wil beantwoorden: wie moeten we aan zijn lot overlaten?

Ook ziekenhuisbestuurders in Brabant weten: áls het virus hen bereikt, komt de capaciteit onder druk te staan. Dat gebeurde al bij griep epidemieën in de winters van 2017 en 2018. Ze zullen her en der wat patiënten moeten verplaatsen naar andere ziekenhuizen, verwachten ze. Ze praten over de mogelijkheid om de regionale capaciteit te inventariseren, zodat ziekenhuizen weten wat ze aan elkaar hebben. Tot actie leidt die gedachte niet.

Dat schaarste dreigt, is geen toeval. Alles in de Nederlandse zorg is erop gericht vooral niet te veel te doen. Hoogwaardige zorg voor iedereen is alleen mogelijk als je zuinig en efficiënt bent. 'Zinnige zorg' heet dat in beleidstaal. Lege IC-kamers, grote voorraden, al te uitgebreide diagnostiek, het moet allemaal vermeden worden. Zo is er een systeem ontstaan dat in normale tijden met altijd schaarse middelen net genoeg zorg biedt voor iedereen. Dat een zorg zonder vetrandjes ook een prijs heeft, zal blijken.

HOOFDSTUK 2

EEN SLUIPMOORDENAAR

~ 22 februari - Carnaval!

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Gespannen zit John Meeuwissen aan een vergadertafel in sporthal de Drie Linden. De voorzitter van de Prinsenbeekse carnavalsvereniging praat die zaterdagavond 22 februari met zijn bestuur over de optocht van zondag. Ruim vijftig praalwagens zullen door de straten van 'Boemeldonck' rijden, sommige wel elf meter hoog. Maanden is er aan gewerkt.

Maar het waait, de hele week al. Een voorbode van storm Ellen. De meteoroloog met wie ze dagelijks overleggen heeft die avond slecht nieuws: Ellen zal ook Prinsenbeek raken. Hij verwacht zondag windkracht 6, met windstoten van zelfs 7 en 8. Afblazen, besluit Meeuwissen meteen. Hij vreest afgewaaid stukken praalwagen die op hoge snelheid door de straten vliegen. Als er wat gebeurt zou hij het zichzelf nooit vergeven.

Het feest wordt verplaatst naar de gymzaal. Daar dansen die zondag honderden Prinsenbeekers dicht op elkaar gepakt. Als „één bewegende massa" gaan ze helemaal los, schrijft een lokaal medium.

Dat Meeuwissen zich een paar dagen later ziek voelt, verrast hem niet. Wie is er niet ziek na carnaval? Dat is de prijs die je betaalt. Om zich heen hoort hij het overal, hoewel de griep dit jaar bij sommigen heftiger lijkt dan normaal. Vreemder vindt hij dat hij ineens niets meer proeft en ruikt. Dat was anders nooit zo. Aan het coronavirus denkt hij helemaal niet.

Corona voelt in Nederland nog steeds ver weg, al is het virus in verschillende Europese landen opgedoken. Met name in Italië gaat het hard. Op de dag van de vergadering in Prinsenbeek telt Italië tachtig besmettingen en de eerste twee doden. Een dag later is het aantal besmettingen verdubbeld. Op de dag dat in Prinsenbeek mensen elkaar hossend aansteken sluiten de Italiaanse autoriteiten in het noorden elf dorpen af: scholen en universiteiten, musea, bioscopen en theaters sluiten, restaurants en cafés moeten na 18:00 uur dicht. Evenementen worden afgelast, het beroemde carnaval van Venetië wordt stilgelegd.

Het RIVM twittert: „Met wat we nu weten, lijkt het virus inderdaad een beetje op de gewone griep."

Dat het carnaval in Nederland misschien ook moet worden afgelast, komt bij de regionale en nationale bestuurders niet op. De zorgen gaan uit naar storm Ellen en C2000, het communicatiesysteem van politieagenten, dat recent een paar keer uitgevallen is. In de bestuursoverleggen vraagt niemand zich af of het wel verstandig is: duizenden mensen dicht op elkaar gepakt, net nu de eerste wintersporters terugkomen uit mogelijk besmette gebieden zoals Noord-Italië. Nederland is immers nog coronavrij.

Microbiologen als Jean-Luc Murk kijken naar de kaart van Europa, zien in vrijwel alle omringende landen besmettingen en denken: natuúrlijk is er al corona in Nederland. Ook binnen het OMT en het RIVM vragen mensen zich af waarom de testregels niet sneller worden verruimd. De eis dat je in Wuhan geweest moet zijn, heeft het RIVM vervangen door de eis dat je in China geweest moet zijn. Maar waarom mogen mensen die uit andere landen met corona komen niet worden getest? En waarom nog steeds alleen mensen met koorts testen? Uit de eerste Chinese onderzoeken blijkt dat zeker 40 procent van de patiënten in de eerste dagen van hun klachten geen koorts had. Die mensen zijn wél besmettelijk en verspreiden het virus verder.

Toch blijft de Nederlandse aanname dat het virus hoogstens incidenteel mensen zal besmetten en dat het fijnmazige Nederlandse systeem die patiënten snel genoeg zal vinden om te voorkomen dat ze anderen besmetten. Zo zal een echte uitbraak voorkomen worden.

Over carnaval maakt het RIVM zich dan ook weinig zorgen. Ook niet als de eerste Nederlandse coronapatiënt op 27 februari in isolatie wordt geplaatst in het TweeSteden ziekenhuis in Tilburg. De Brabander is in Noord-Italië geweest, en heeft daarna carnaval gevierd in Loon op Zand.

Zo zorgwekkend is dat niet, zegt RIVM-man Jaap van Dissel tegen RTL Nieuws. „Ook op zo'n feest kun je de contacten op beste wijze terug vinden. Carnaval vier je meestal toch in een vrij kleine groep." En, zegt hij, veel mensen zal een zieke toch niet aansteken: „Het virus verspreidt zich door grote druppeltjes. Dus het risico beperkt zich tot ongeveer anderhalf, twee meter."

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Op dat moment zijn er al zo'n drie- tot negenduizend besmette mensen in Nederland, zal het Imperial College London later terugrekenen op basis van de coronapatiënten die een paar weken later overlijden. Onbewust, en buiten het zicht van de sussende Nederlandse infectieziektebestrijders, dragen ze het virus over aan de mensen om hen heen.

~ 28 februari - Het is goed mis

Als Lea Kant in een mobiele intensive care unit het Erasmus MC wordt binnengereden, merkt ze daar zelf niets van: ze is al een paar dagen in coma. Het is vrijdag 28 februari, een week nadat Kant is opgenomen in het Gorinchemse Beatrix Ziekenhuis. Ze kwam daar terecht omdat ze zich al langere tijd benauwd en kortademig voelde.

In Gorinchem stonden haar artsen voor een raadsel. Toen Kant op de spoedeisende hulp binnenkwam, bleek ze een dubbele longontsteking te hebben. Maar behandelingen sloegen niet aan, haar toestand verslechterde met de dag. Was het corona? Hoewel haar artsen het elke dag bespraken, droegen ze Kant niet bij het RIVM aan voor een test. Kant was niet in China geweest en in Nederland waren nog geen besmette patiënten ontdekt van wie ze het kon hebben gekregen. Ze viel dus niet onder de casusdefinitie van het RIVM.

Artsen elders die het RIVM in die dagen wél vragen zulke patiënten te testen, leren dat al gauw af. Het antwoord is toch nee. Zelf kunnen de meeste ziekenhuislabs dan nog niet testen op corona.

Zo zit het testbeleid gevangen in een cirkelredenering: als je alleen mensen test met heel specifieke kenmerken, zie je ook alleen coronagevallen met die precieze kenmerken en mis je alle anderen. Gevolg is dat vroege patiënten worden gemist en het virus zich ongemerkt kan verspreiden.

Ziekenhuizen die niet van het RIVM afhankelijk zijn voor hun coronatesten, vinden in die dagen steeds meer patiënten die niet binnen de RIVM-definitie vallen. Zoals Lea Kant, die op zaterdag 29 februari eindelijk wel op corona wordt getest. Ze is positief. Later die dag test ook een man positief die uit het Rotterdamse Maasstad Ziekenhuis naar het Erasmus MC is overgebracht. Net als Kant is hij niet in een risicogebied geweest, maar heeft hij een zware, onverklaarbare longontsteking.

Nu staan artsen voor een nieuw raadsel: twee patiënten die volgens de definitie van het RIVM niet besmet konden zijn, zijn doodziek van het virus. Die dag komt er een derde bij: een man uit Coevorden die carnaval heeft gevierd in Tilburg.

In het Amphia-ziekenhuis in Brabant denkt arts-microbioloog Jan Kluytmans: als een paar patiënten zonder link met een risicogebied het virus dragen, dan moet het al rondgaan onder de bevolking. Als dat zo is, vangt de starre casusdefinitie van het RIVM die mensen nooit. Hij besluit op 2 maart in het Amphia alle patiënten en personeel met griepklachten te testen. Als 'opschalingslab' heeft het Amphia inmiddels alle benodigde middelen om dat zelf te doen.

De eerste positieve medewerker is in Italië geweest. Maar al snel daarna testen medewerkers positief die geen enkele band met risicogebieden hebben. Sommigen hebben carnaval gevierd in Prinsenbeek. Kluytmans appt 4 maart Jaap van Dissel: „Het gaat hier niet goed Jaap. De ene na de andere medewerker is positief. Soms ook zonder link naar het buitenland. Ik vrees dat carnaval een superspreidend effect heeft gehad."

Die vrijdag 6 maart roept het RIVM Brabanders met milde klachten - hoesten, niezen, misschien koorts - op thuis te blijven. Zo hoopt het RIVM de verspreiding van corona in Brabant „te bevrozen", zegt Van Dissel voor de camera's van de NOS. „Wat we in Nederland proberen, en denken nog te kunnen, is het virus de kop in te drukken, te beperken zodat we er geen last van hebben, met name zodat we onze zorg en onze kwetsbare ouderen kunnen ontlasten. Die situatie is in de rest van Nederland nog gunstig."

~ 7-8 maart - Allesbehalve gewone griep

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Eén ding weten de artsen op de spoedeisende hulp in Tilburg zeker. Dit is allesbehalve een gewone griep. Maar wat het wel is? Geen idee. De patiënten die binnendruppelen zijn moe, maar voelen zich niet benauwd. Behalve dat ze wat glazig uit hun ogen kijken, zien ze er eigenlijk niet erg ziek uit. Maar als artsen ademhalingsnelheid en zuurstofgehalte meten, schrikken ze. Deze mensen krijgen zo weinig zuurstof binnen dat ze eigenlijk naar adem zouden moeten happen. Ook hun longfoto's begrijpen artsen niet. De witte vlekken die een beschadiging aanduiden, zitten op andere plekken dan bij een normale longontsteking.

Op zaterdag 7 maart melden zich tien patiënten in het TweeSteden-ziekenhuis. Een dag later twintig. Zestien van deze mensen zijn er zo slecht aan toe dat artsen ze direct opnemen. De druppels zijn een aanzwellende stroom geworden.

Alle signalen - Kluytmans' onderzoek naar ziekenhuispersoneel, steeds meer Brabantse ziekenhuizen die steeds meer patiënten met dezelfde onbegrijpelijke ernstige symptomen melden - komen samen bij Bart Berden. Hij is niet alleen directeur van het ziekenhuis in Tilburg, maar ook de regionale coördinator van acute zorg in Brabant. Berden voelt zich overvallen, het gaat te snel. Op zondagochtend pakt hij de telefoon.

Nog diezelfde middag zitten in het Van der Valk Hotel in Uden zo'n twintig Brabantse artsen en bestuurders aan een grote zwarte tafel, op afstand van elkaar. Ook Jaap van Dissel is opgetrommeld. De kledingstijl is informeel: na het bericht van Berden is iedereen halsoverkop naar de vergadering gereden. Er worden geen handen geschud. Het is één dag voor de persconferentie waarop Rutte het handenschudden in de ban zal doen.

Kluytmans vertelt de ziekenhuisbestuurders en burgemeesters dat het virus al veel verder verspreid lijkt dan gedacht. De aannames van het RIVM kloppen niet: het virus komt niet alleen via het buitenland binnen. Nederland is zelf een brandhaard geworden.

Het zal nog vijf kostbare dagen duren voor die gedachte ook aan het Binnenhof is ingedaald.

HOOFDSTUK 3

DE KANTELING

~ 7 maart - Telefoontje uit Italië

Diederik Gommers zit thuis op de bank als zijn telefoon gaat. Het is zaterdag 7 maart, rond half elf 's avonds. Al weken volgt de Rotterdamse intensivist het nieuws over het coronavirus. Als voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC) is hij op 27 februari voor het eerst aangeschoven bij het OMT. Hij kreeg er vaker het woord dan hij verwacht had. Hij moest uitleggen hoe de intensive care in Nederland werkt, hoeveel bedden er zijn - 1.150. Toen later die dag de eerste patiënt in Nederland werd gemeld, dacht hij: nu begint het hier.

Maar hóé erg het kan worden, realiseert hij zich pas na het telefoontje van 7 maart. Aan de andere kant van de lijn is Jozef Kesecioglu, een Utrechtse intensivist. Hij heeft net gebeld met zijn Italiaanse collega Maurizio Cecconi en speelt diens onheilspellende boodschap nu door aan Gommers. De coronapatiënten hebben de ziekenhuizen in Noord-Italië in een paar dagen tijd overspoeld. „Wij dachten ook dat het mee zou vallen, maar het valt niet mee“, waarschuwt de Italiaan. „Bereid je voor.“

Gommers gaat naar bed, maar het gesprek laat hem niet los. Zijn de Nederlandse intensive cares wel goed voorbereid? De volgende ochtend is hij vroeg wakker en schrijft hij een brief aan zijn leden: „Het is nog stilte voor de storm en wij nuchtere Nederlanders bagatelliseren graag en denken dat het allemaal wel mee zal vallen. Ik wil graag een oproep doen dat iedereen ervoor zorgt dat de intensive care van ieder ziekenhuis er klaar voor is.“

Tien Nederlanders met corona liggen er op de intensive care als hij op maandagavond 9 maart in Nieuwsuur, tijdens zijn eerste tv-optreden ooit, waarschuwt voor een crisis op de IC. „Dan heb je een oorlogssituatie en moet je keuzes maken wie wel en niet behandeld kunnen worden.“

~ 9 maart - Blindvaren

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

In Bennebroek treffen elf mannen de laatste voorbereidingen voor hun wintersportvakantie in het Oostenrijkse Sankt Anton. Ze kennen elkaar van de basisschool van hun kinderen. Ze praten wel over corona, maar aan afzeggen denken ze niet: volgens de adviezen van Buitenlandse Zaken kunnen ze nog veilig afreizen.

Vlak voor het weekend heeft Jort Kelder aan tafel bij Jinek gezegd dat iedereen „hysterisch" doet. Volgens hem is het virus te vergelijken met een griepje. Daaraan gaan nou eenmaal mensen dood. Zes op de tien ondervraagden in een peiling van Maurice de Hond vinden dat media de dreiging van het virus overdrijven.

Als Mark Rutte op maandagavond 9 maart met Jaap van Dissel aankondigt dat Nederlanders geen handen meer mogen schudden, is de sfeer ontspannen. Rutte heeft het over alternatieven als „voetzoenen", en als hij Van Dissel aan het einde van de persconferentie toch een hand geeft, moet iedereen lachen. Meer lijkt niet nodig. Nederland is in control.

In Brabant zijn wel extra maatregelen nodig. Op dinsdag roepen veiligheidsregio's in Noord-Brabant op tot zeven dagen 'sociale onthouding'. Betaald voetbalwedstrijden en andere evenementen met meer dan duizend man in de provincie worden afgelast. Dat moet toch genoeg zijn, denken Brabantse bestuurders.

Op het vliegveld van Zürich huurt de vriendengroep uit Bennebroek een busje voor hun spullen. Terwijl ze naar Sankt Anton rijden, verschijnt er in de groepsapp een bericht van twee mannen die al eerder waren afgereisd: MooserWirt, hun favoriete après ski, is dicht vanwege corona. Een geruststellend bericht. Blijkbaar zitten de autoriteiten er bovenop. Bij aankomst horen ze dat het skigebied op maandag 16 maart wegens corona zal sluiten. Mazzel, denken ze, nét na hun laatste vakantiedag daar.

In Nederlandse media verschijnen steeds meer dramatische beelden uit Italië. Ziekenhuisgangen liggen vol met patiënten. Patiënten liggen op hun buik, zodat machines makkelijker zuurstof in hun falende longen kunnen persen. Paniekerige Italiaanse artsen waarschuwen Europa: kom in actie tegen het virus voor het te laat is.

Terwijl het in de bergen rond Sankt Anton nog gezellig druk is in, kantelt in Nederland de publieke opinie. In tweets en tv-programma's wordt de snel oplopende Nederlandse curve van besmettingen vergeleken met die van Italië. We liggen acht dagen achter, zeggen experts die de noodzaak van verdere maatregelen willen onderstrepen. Wat in Italië gebeurt, met overstromende intensive cares en overwerkte artsen, dreigt over een week ook in Nederlandse ziekenhuizen. Discussies of Nederland niet te veel doet, maken plaats voor kritiek dat de overheid te weinig doet.

Maar Nederland vaart blind de storm in. In een brief aan Jaap van Dissel waarschuwt de vereniging van medisch microbiologen dat het RIVM door het „restrictieve testbeleid" een onjuist beeld van de virusverspreiding aan Nederland voorschotelt: „De RIVM-data geven de indruk dat Brabant niet veel verschilt van Utrecht en dat de stijging van het aantal gevallen wel meevalt. Wij weten allen dat dat niet zo is."

Ze roepen op tot ingrijpen voor het te laat is: meer testen om zicht te houden op verspreiding, ingrijpende maatregelen om de verspreiding af te remmen. Ondertekenaar van de brief is arts-microbioloog Ann Vossen, voorzitter van de microbiologenvereniging én lid van het OMT.

De dubbele positie van Vossen tekent de discussie binnen het OMT. Een deel van de experts wil maximaal testen, om zo zicht te houden op de verspreiding van het virus en nieuwe brandhaarden snel in te kunnen dammen. Anderen zien daar het nut niet van in, het virus is al te ver verspreid en er zou toch geen testcapaciteit voor zijn. Als de brief publiek wordt, ontstaat gedoe. Leden van de vereniging ergeren zich eraan dat het RIVM publiekelijk wordt afgevalen. Zulke meningsverschillen hou je binnenskamers.

Maar de richtingenstrijd is dan al ingehaald door het virus zelf. Op dezelfde donderdagochtend 12 maart dat microbiologen hun kritische brief sturen, praat viroloog Marion Koopmans het OMT bij over wat haar team de afgelopen dagen heeft ontdekt. Ze hebben de genetische samenstellingen onderzocht van de virusstammen uit Brabant. Die komen steeds minder vaak uit een al eerder bekende bron. In Brabant is het virus dus al overal. Voor Koopmans is dat het bewijs dat het coronavirus in Nederland niet meer op korte termijn uitgeroeid kan worden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

„In meerdere gebieden van Nederland is het indammen van de uitbraak niet meer mogelijk", concludeert het OMT. Het virus breidt zich zo snel uit dat het testen van alle mogelijk besmette patiënten en het onderzoeken van hun contacten niet meer vol te houden is. GGD'en die de monsters bij patiënten moeten afnemen, hebben niet genoeg personeel en beschermingsmiddelen en er dreigt schaarste van testmateriaal, zo meldt het OMT.

De stelligheid van het OMT is opmerkelijk, want op dat moment heeft nog niemand geïnventariseerd wat die testcapaciteit eigenlijk is. Toch baseert het OMT er een verregaand besluit op: het bron- en contactonderzoek wordt voor héél Nederland losgelaten. De vermaarde verdedigingslinie van snel testen en opsporen waarachter Nederland zich veilig waande, wordt twee weken na de eerste vastgestelde besmetting definitief verlaten.

Het is alsof de dijkbewaking in het hele land wordt opgegeven omdat de Brabantse dijken overlopen. Het OMT schrijft zelf dat delen van Nederland het virus nog wel zouden kunnen onderdrukken, alleen in Brabant is de stroom patiënten al te groot en onoverzichtelijk. Toch laten ook GGD'en in veel regio's waar het virus zich nog niet heeft gevestigd, het onderzoek lopen.

In Groningen en Friesland blijven GGD'en en labs volop testen. Toeval of niet, daar zal het virus geen voet aan de grond krijgen.

De rest van Nederland zet in op ongekende maatregelen om verdere verspreiding af te remmen.

~ 12 maart - Hamsteren

Wie thuis kan werken, moet dat doen. Wie klachten heeft, moet sowieso thuisblijven. Alle evenementen met meer dan honderd mensen worden afgelast - musea, concertzalen en theaters moeten sluiten. Contact met ouderen en andere kwetsbaren moet worden vermeden. Nederland moet hen beschermen, zij hebben het meest te vrezen van dit virus. Het is een hallucinant lijstje maatregelen dat Bruno Bruins voorleest.

Rutte, Bruins en Van Dissel hebben journalisten opgeroepen voor een ingelaste persconferentie. Van Dissel legt uit dat GGD'en in Brabant niet meer kunnen uitzoeken waar alle infecties vandaan komen en dat er ook op andere plekken in het land onverklaarbare infecties opduiken. „De situatie in Nederland is mogelijk aan het kantelen."

Rutte vraagt begrip: het kabinet volgt deskundigenadviezen, maar moet met „50 procent van de kennis 100 procent van de besluiten nemen". Dan kunnen er dingen misgaan. Rutte kijkt strak. Niets is over van de luchtige sfeer van de persconferentie op maandag, drie dagen eerder. Nuchterheid is omgeslagen in angst.

De persconferentie is amper afgelopen of burgers beginnen in de supermarkten houdbaar voedsel en wc-papier te hamsteren. Nog voordat er écht crisis is, blijkt de schokbestendigheid van de samenleving beperkter dan gehoopt, concluderen betrokkenen in de top van de crisisorganisatie bij het zien van de beelden van lege schappen.

Die avond in Sankt Anton zorgt de beveiliging van Anthony's Happy Valley Steakhouse dat er niet te veel mensen naar binnen gaan. Het is weer gezellig, en net als de avond daarvoor hebben de elf vrienden het gevoel dat ze in een Nederlandse kroeg zitten, zoveel landgenoten horen ze om zich heen. Ze maken flauwe grappen terwijl ze uit elkaars flesjes drinken. „Hier, neem wat corona."

's Nachts gaan op de corona-afdeling in het Tilburgse Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis stabiele patiënten ineens hard achteruit. Intensivisten zetten alles op alles om ze tijdig te intuberen voor beademing. Ze zijn ontzet. Hebben ze iets gemist? Wat gebeurt hier? Gelukkig waren ze net als andere Brabantse ziekenhuizen al bezig met de uitbreiding van hun intensive care.

De echte tsunami aan patiënten moet nog komen. Vanuit de brandhaarden die tijdens carnaval ontstonden, heeft het virus zich meer dan twee weken ongetest en dus ongestoord kunnen verspreiden. In Prinsenbeek worden huisartsen overstelpt met telefoontjes van bezorgde en zieke dorpelingen. Er zijn „zeer veel mensen met griepachtige klachten", schrijven de huisartsen in een brief aan hun patiënten. „De meeste van hen zijn ziek geworden na carnaval." Toch zal de lokale GGD al die zieke Prinsenkopers niet testen, melden de huisartsen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Alleen wie ernstig ziek is of „intiem contact" heeft gehad met een bewezen coronapatiënt kan een test krijgen. Ook carnavalsvoorzitter Meeuwissen wordt niet getest. Dat hij zijn smaak en geur is verloren, is voor de huisarts voldoende bewijs: corona.

Halverwege de vrijdagmiddag slaat in Sankt Anton de paniek toe. Boven op de berg ziet een deel van de vriendengroep dat ze tijdens het skiën allerlei oproepen hebben gemist van hun maten die na de lunch beneden bleven hangen. Het Oostenrijkse bergdorp gaat in quarantaine, als ze niet snel weg zijn, zitten ze er straks vast. Zo snel ze kunnen, dalen ze af. De chauffeur van het busje appt: „Gasten, zijn jullie er al? Ik wil NU weggrijden." In het dal is het chaos. Vluchtende toeristen dumpen hun gehuurde skispullen in groeiende stapels voor de winkels. Mensen rennen rond op sokken, rolkoffers achter zich aan, op zoek naar een lift om het gebied uit te komen. Terwijl politieagenten de uitvalswegen beginnen af te zetten, rijdt de vriendengroep weg in het busje. Onderweg bespreken ze telefonisch met hun partners hoe ze thuis in quarantaine kunnen gaan.

Ze gaan op weg naar een Nederland waar de stations stil zijn en de straten uitgestorven. Er zijn 614 mensen positief getest. In werkelijkheid, zo volgt uit latere berekeningen van het Imperial College London, zijn er al tussen de 67.000 en 95.000 mensen besmet.

In het weekend worden de elf mannen uit Bennebroek allemaal ziek. Ze hebben keelpijn, hoge koorts, voelen zich beroerd. In de week die volgt, verandert in Brabant de stroom coronapatiënten in een vloedgolf die over de provinciale grenzen heen spoelt.

HOOFDSTUK 4

PANIEK

~ 15 maart - Overleg in het Catshuis

Na een week waarin bijna elk besluit een dag later alweer ontoereikend bleek, wil Mark Rutte zondag 15 maart 'met de benen op tafel' reflecteren en vooruitkijken. Informeel, zonder agenda en notulen, in de rust en afzondering van het door bomen beschutte Catshuis. Hij heeft de vicepremiers uitgenodigd, een paar topambtenaren en woordvoerders van betrokken ministeries, Jaap van Dissel en intensivist Diederik Gommers.

Ook minister van Onderwijs Arie Slob is erbij. Was donderdag nog besloten dat scholen mochten openblijven, vrijdagochtend waren veel schoolklassen al half leeg. Universiteiten sloten zelf hun deuren. Zaterdag zwol de roep om schoolsluiting aan, toen medisch specialisten daarvoor pleitten. In het Catshuis voelen ze dat de situatie onhoudbaar is.

Wetenschappelijk bewijs dat zo'n schoolsluiting het virus afremt is er niet, benadrukt Van Dissel. Vanaf zijn eerste persconferentie heeft Rutte gezegd dat hij zich laat leiden door experts. Zonder voorzet van het OMT gebeurt er niets. Maar nu besluit het kabinet een uitzondering te maken. De maatschappelijke druk is te groot geworden, de scholen gaan dicht.

De maatregelen van donderdag zijn ook alweer achterhaald, blijkt in het Catshuis. Van Dissel toont berekeningen waaruit blijkt dat de intensive cares alsnog overvol zullen raken zonder contactopsporing van besmette patiënten. En dat hebben ze donderdag juist afgeschaft. Op deze manier zal er in mei een tekort aan IC-bedden ontstaan. In de zomer dreigen er zelfs meer dan vijfduizend IC-patiënten te zijn. Ze moeten meer doen, en snel.

Om half zes die zondag kondigt Bruins aan dat alle horeca, seksbedrijven en sportclubs binnen een half uur moeten sluiten. Slob meldt dat de scholen vanaf maandag niet meer open gaan.

Het Catshuisoverleg staat in geen enkel draaiboek, maar zal steeds doorslaggevend blijken. Officieel blijven de adviezen van de experts in het OMT leidend en de ministeriële crisioverleggen beslissend. Maar wat zondagochtend 15 maart begint als informeel samenzijn, wordt al snel de plaats waar de echte beslissingen worden genomen.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie...

Van Dissel komt die zondag met een ontnuchterende boodschap. Zolang er geen vaccin is, wordt de samenleving pas resistent als zo'n acht miljoen Nederlanders de ziekte hebben gekregen. Hij gebruikt een woord dat vrijwel niemand aan tafel kent: 'groepsimmunititeit'.

Er zijn verschillende mogelijkheden, schetst hij. Je kunt het virus vrij laten uitrazen. De bevolking zal dan al voor de zomer immuun zijn, maar de zorg wordt overspoeld en tienduizenden zullen sterven. Je kunt ook besluiten geen sterfte en besmettingen te accepteren, maar dan moet de samenleving in afwachting van een vaccin meer dan een jaar op slot. En als de maatregelen versoepeld worden, zal het aantal besmettingen snel opslaan.

Als ze horen dat een vaccin nog minstens een jaar op zich zal laten wachten, realiseren de politici in het Catshuis zich dat dit geen korte en felle strijd wordt. Nederland zoals het was keert voorlopig niet meer terug.

Het derde scenario accepteert dat het virus niet meer verdwijnt, maar remt de verspreiding af door extra maatregelen. Hebben die effect, dan wordt meer vrijheid mogelijk. Als je het zo doseert dat de zorg niet overbelast raakt, krijg je uiteindelijk ook groepsimmunititeit. Hoewel het op die manier jaren kan duren.

De volgende dag neemt premier Rutte die gedachte over in een tv-toespraak. Het is de eerste keer in bijna vijftig jaar dat een Nederlandse premier live het land toespreekt. Zijn team werkt de hele dag aan de speech, Van Dissel leest mee en accordeert de alinea's over groepsimmunititeit. Er wordt geen expliciet strategisch besluit genomen: Van Dissels middenweg wordt als de vanzelfsprekend verstandigste gezien. Het virus is immers niet meer volledig uit te bannen, en Nederland jarenlang op slot kan ook niet.

Het is geen gemakkelijke boodschap, erkent Rutte in zijn sombere toespraak, maar „de realiteit is dat het coronavirus onder ons is en voorlopig ook onder ons zal blijven”. Tot er een vaccin is kan Nederland de verspreiding afremmen. Uiteindelijk zal een „groot deel van de Nederlandse bevolking met het virus besmet raken” en zo „gecontroleerd groepsimmunititeit” opbouwen. Die zal een „beschermende muur” vormen rond kwetsbaren en ouderen, zegt hij. 's Avonds in Nieuwsuur zegt Van Dissel nog dat „we het virus gecontroleerd willen laten rondgaan onder de gezonde bevolking”.

Sommige OMT-leden zitten verbaasd voor de televisie. De drie scenario's die Rutte schetst, kennen ze. Maar een advies over groepsimmunititeit via besmettingen hebben ze helemaal niet gegeven. Laat staan dat er een hard besluit genomen is dat dit het pad is dat Nederland kiest.

Twee dagen later zegt Rutte dat er een „misverstand” is ontstaan: groepsimmunititeit is geen doel op zich. Maar het kwaad is geschied. Hij heeft een klein legertje critici doen ontwaken dat de opmerkingen over groepsimmunititeit ziet als het simpelweg accepteren dat in Nederland duizenden mensen moeten sterven.

Intussen berekent één man thuis achter de computer dat Nederland al afstevent op het scenario dat Rutte ten koste van alles wil vermijden: een onhanteerbare explosie van zieken. Niet in de zomer. Al binnen een paar weken.

~ 16 maart - Ongeloof

Arts-microbioloog Jan Kluytmans zit thuis. Toen hij zorgpersoneel ging testen, bleek hij zelf ook positief te zijn. Een dag later testte hij weer negatief en klachten heeft hij niet, maar uit voorzorg blijft hij weg uit het ziekenhuis. Deze maandagochtend kijkt hij naar de coronacijfers van het RIVM. Landelijk zijn er 24 doden. Dat lijkt nog mee te vallen maar bijna al die doden, weet hij, zijn in Brabant gevallen. Met een Brits epidemiologisch model dat hij van internet plukt, rekent hij terug hoeveel Brabanders dan tweeënhalve week eerder besmet moeten zijn geraakt. En hoeveel nieuwe mensen door die groep aangestoken kunnen zijn en dus nu besmet in de provincie rondlopen. Hij schrikt, kan zijn ogen bijna niet geloven. Hij wil het ook niet geloven.

Het RIVM telt op die dag in totaal 1.413 besmette Nederlanders, van wie 146 op de IC liggen. Maar zijn model vertelt Kluytmans dat er alleen al in Brabant minimaal 42.000 mensen besmet zijn. Als je de cijfers doortrekt, zullen duizend van hen binnen twee of drie weken op de intensive cares terecht komen. En Kluytmans weet: Brabant heeft tweehonderd IC-bedden, die ook in normale tijden grotendeels bezet zijn.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Het zal nog vier dagen duren voor de berekeningen van Kluytmans het denken aan het Binnenhof veranderen. Want als zijn cijfers op dinsdag 17 maart via ziekenhuiscoördinator Bart Berden op het ministerie terecht komen, gelooft topambtenaar Angelique Berg haar ogen niet. Dit kán niet waar zijn, zegt ze. Ze vraagt Berden de cijfers voor te leggen aan RIVM-modelleur Jacco Wallinga. Die moet de berekening eerst maar bevestigen.

Veel ambtenaren op het ministerie zijn die week dagenlang noodgedwongen bezig met iets anders dan crisisbestrijding: de voorbereiding van een Kamerdebat over de aanpak van het virus. Dat dreigt volkomen uit de hand te lopen. Vijftien Kamerleden willen spreken, vijf ministers moeten komen. Het parlement negeren kan niet: dan stel je de democratie buiten werking. Maar voor veel ministers en ambtenaren die vat op de crisis proberen te krijgen, voelt het toch als verspilde tijd.

Het is de meest chaotische week van de coronacrisis. Terwijl voor half Nederland het leven tot stilstand is gekomen, komen mensen op ministeries en het RIVM, politiebureaus en gemeentehuizen, in ziekenhuizen, laboratoria en verpleeghuizen, in crematoria en op begraafplaatsen juist tijd tekort. Ze leven op adrenaline, maken extreem lange dagen, kunnen nauwelijks meer dan een dag vooruit kijken.

Op woensdag ziet intensivist Diederik Gommers bij een bezoek aan ziekenhuis Bernhoven in Uden hoe een patiënt bij de ingang van de eerste hulp moet wachten tot twee andere patiënten zijn weggevoerd - naar lijkwagens. Verpleegkundigen vertellen verhalen over patiënten die stabiel lijken, dan opeens heel snel gaan ademen en bijna direct overlijden, nog voor de familie er is. Ze zeggen dat ze het zo druk hebben met de levenden dat ze geen tijd hebben om even een hand vast te houden van de stervenden. De toekomst die Kluytmans voorrekende, dient zich al aan.

Die middag en avond debatteert de Kamer. Bruins heeft het zwaar. Rond het kabinet zien ze al weken dat deze minister, die doorgaans in de luwte werkt met overzichtelijke dossiers, dit dossier eigenlijk niet aankan. Als ze hem stukken voorleggen, merken topambtenaren dat de inhoud niet meer tot hem doordringt. Als Bruins de Kamer toezegt medische mondkapjes te gaan confisqueren, weten ze in het kabinet dat hij de controle kwijt is. Met zo'n verregaande maatregel zou hij anders nooit instemmen.

Kort daarop, na zeven uur vergaderen, zakt hij ineen. De volgende ochtend legt hij zijn ministerschap neer.

Bruins zit bij de dokter als er donderdagochtend op de derde etage van het ministerie spoedoverleg is over de cijfers van Kluytmans. Aanwezig zijn onder meer Berden, topambtenaar Angelique Berg en Ernst Kuipers, die ook voorzitter is van het landelijke ziekenhuizennetwerk. RIVM-modelleur Wallinga belt in. De cijfers van Kluytmans kloppen, zegt hij.

Niemand twijfelt meer: de zorg in Brabant zal binnen een paar dagen zó overspoeld worden, dat ziekenhuizen patiënten zullen moeten weigeren.

Die avond melden zich zestig coronapatiënten op de spoedeisende hulp in Tilburg, drie keer zo veel als de week daarvoor.

~ 19 maart - Jij gaat het doen

Hoewel hij vicepremier is, heeft Hugo de Jonge als de minister die verantwoordelijk is voor langdurige zorg tot dan toe een bijrol gehad. Als Rutte zijn persconferenties geeft, praat De Jonge ministers die niet in het crisisteam zitten bij over de genomen besluiten. Donderdagochtend, als iedereen zich afvraagt hoe het met Bruins zit, heeft hij zijn handen vol aan zijn eigen zaken: hij wil alle verpleeghuizen in Nederland sluiten voor bezoek, om de bewoners tegen corona te beschermen.

Dan belt Rutte: „Bruno stopt, jij gaat het doen." Een vraag is het niet. PvdA'er Martin van Rijn komt hem ondersteunen.

De Jonge laat zich direct bijpraten door ambtenaar Angelique Berg. Van alles is te weinig, hoort hij: beschermingsmiddelen, testcapaciteit, IC-bedden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Brabantse ziekenhuizen proberen vrijdagochtend patiënten te verplaatsen zoals ze dat gewend zijn: door te bellen met andere ziekenhuizen. Maar de aantallen zijn simpelweg te groot. Het Zwolse Isala Ziekenhuis krijgt de vraag of ze honderd patiënten willen opnemen.

Die avond belt De Jonge Erasmus MC-bestuurder Ernst Kuipers. Ze voegen Brabander Berden toe aan het gesprek. Brabant kan het niet meer alleen, concluderen ze. Als er niets gebeurt, liggen de intensive cares de volgende dag vol. Kuipers stelt een bijna militaire structuur voor: een landelijk coördinatiecentrum waar wordt bijgehouden waar de lege IC-bedden zijn en patiëntenverplaatsingen worden geregeld.

Er liggen die vrijdag 357 coronapatiënten op Nederlandse IC's - 210 meer dan toen Kluytmans vier dagen eerder begon met rekenen.

De volgende ochtend staan voor ziekenhuis Bernhoven in Uden twintig ambulances om patiënten naar de rest van Nederland te vervoeren. Ook uit andere Brabantse ziekenhuizen worden patiënten verplaatst. Defensie helpt met de coördinatie. Het eerste weekend verloopt chaotisch: in onder meer Amsterdam, Groningen en Venlo arriveren ambulances of tourbussen met coronapatiënten waar ziekenhuizen niks van weten.

De Brabantse intensive cares stromen dat weekend nét niet over.

Op geen enkel moment in de coronacrisis zijn de gevreesde Italiaanse toestanden zó dichtbij geweest als dat weekend in Brabant, concluderen betrokken medici achteraf. Een acute ramp is voorkomen.

HOOFDSTUK 5

FILES BIJ DE STRANDEN

~ 22 maart - NL-Alert

De oven van het crematorium in Uden draait overuren. Om acht uur 's ochtends start de ochtendploeg de eerste verbranding. 's Avonds om half twaalf sluit de avondploeg de oven af. In de tussentijd zijn er negen crematies en nemen evenveel families afscheid van hun dierbaren. Koffie en condoleance mogen niet meer, na de dienst staan de nabestaanden direct weer buiten. Op de parkeerplaats zijn hartjes geschilderd op anderhalve meter van elkaar, waar ze kunnen staan om na te praten.

Twee weken na de spoedbijeenkomst in de Udense Van der Valk is het Oost-Brabantse plaatsje dé Nederlandse brandhaard geworden.

Zaterdag 21 maart is een prachtige voorjaarsdag. Bij populaire stranden staan files, sommige treinen zitten vol dagjesmensen. Natuurgebieden lopen vol, ook in Brabant. Oproepen van ziekenhuismedewerkers op sociale media om vooral binnen te blijven, halen weinig uit: zondag is het nóg drukker. Die dag liggen er 573 coronapatiënten op de IC's.

In het Catshuis denken ze: dit moet stoppen. De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid stelt voor een NL-Alert te versturen. Om 11:29 zoemen alle mobieltjes in Nederland. „Volg instructies Rijksoverheid op: houd 1,5 meter afstand! Bent u ziek of verkouden? Blijf thuis. Bescherm uzelf en de mensen om u heen. Samen tegen Corona." Ook op het Catshuis gaan de telefoons af. „Kijk, het werkt", grapt Rutte.

Er móéten extra maatregelen komen, besluiten ze in het Catshuis. Het land volledig afsluiten en mensen verbieden om naar buiten te gaan, zoals bij de lockdowns in Zuid-Europese landen, willen de bestuurders niet. Het zou te ver gaan, niet bij het liberale Nederland passen ook. Rutte heeft een ander idee: een „intelligente lockdown".

De lockdown mag intelligent heten, de presentatie ervan in een persconferentie op maandag is chaotisch. Er komt een samenscholingsverbod, maar waar geldt het precies? Wat is een samenscholing? De uitleg van minister Ferdinand Grapperhaus (Justitie, CDA) schept vooral verwarring. Alsof het vergeten is, maakt het kabinet later in

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

de avond nog bekend dat instellingen voor jeugd, gehandicapten en geestelijke gezondheidszorg hun deuren voor bezoekers sluiten. De volgende dag worden de centrale eindexamens voor het voortgezet onderwijs geschrapt.

Pas na vier dagen overleg hebben burgemeesters genoeg duidelijkheid om de maatregelen in noodverordeningen vast te leggen. „Dat had zeker strakker gekund“, zal Rutte later toegeven.

RIVM-directeur Van Dissel heeft woensdag 25 maart eindelijk een glimpje hoop te bieden. In een briefing voor Kamerleden zegt hij dat de eerste effecten van maatregelen zichtbaar zijn: de snelheid waarmee het virus zich verspreidt, lijkt af te nemen.

Maar die boodschap wordt overschaduwd door wat intensivist Diederik Gommers direct daarna zegt. Zonder „centrale militaire aansturing“ van de IC-capaciteit gaat het alsnog mis, zegt hij. Er liggen die dag 753 coronapatiënten op de IC's, 100 meer dan een dag daarvoor, 529 meer dan een week eerder. Als de stijging zo aanhoudt, vertelt Gommers, kan „de Nederlandse gezondheidszorg het gewoon niet aan“. Secondenlang is het stil in de zaal.

In het crematorium in Uden krijgt locatiemanager Kee Ceelen twintig meldingen per dag - normaal vijf. De negen koelcellen liggen vol, de mobiele koelunit met negen plekken die half maart achter het gebouw is geplaatst ook. En nog moet ze mensen doorsturen naar een ander crematorium, zelfs een oude Udenaar die zijn hele leven het dorp niet uit was geweest. Zijn dochter huult aan de telefoon. Op 1 april komt een kist binnen zonder naam en zonder identificatienummer. Wie de overledene is, is niet te achterhalen zonder hulp van familieleden. Als Ceelen de uitvaartondernemer die de kist heeft gebracht vraagt hoe dat komt, barst die in tranen uit. „Dit is me nog nooit gebeurd“, zegt ze. „Ik heb het zo druk...”

Het virus trekt een diep spoor door de Brabantse dorpen. In Uden hebben ze diensten voor broers en zussen. Soms stellen ze een uitvaart uit tot de partner ook overleden is. In een normale maand worden in het centrum zo'n 85 mensen gecremeerd, in april zullen het er 188 zijn.

~ 5 april - Code Zwart

Mark Rutte wéét wat een crisis is. De schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn, in 2011. De ramp met MH17 in 2014. De tramsanslag in Utrecht, vorig jaar.

Maar in deze crisis moet hij zelf beslissen over leven en dood.

Het aantal coronapatiënten op de IC's blijft toenemen. Op zondag 5 april liggen er 1.302 - ruim 150 méér dan de volledige reguliere capaciteit. Het zijn angstwekkende aantallen, die precies de modellen volgen die Kluytmans, Gommers en het RIVM twee weken eerder hebben besproken. Angstwekkender nog is dat aan de dagelijkse stijging maar geen einde lijkt te komen.

Huisartsen door heel Nederland bellen in die dagen hun oudere patiënten op. Sommigen omdat ziekenhuizen erom vragen. Anderen op eigen initiatief, zoals een huisarts uit het midden van het land. Hij deed het al toen er geen corona was: praten over het einde. Vaak bleken mensen er zelf al over te hebben nagedacht. Nu wordt het gesprek opgedrongen door een naderend virus. Toch doet hij het: zijn patiënten moeten de gelegenheid krijgen regie te houden, nu ze nog gezond zijn. Als iemand eenmaal corona heeft en te kortademig is om te praten ben je te laat, vindt hij.

De Nederlandse ziekenhuizen proberen het aantal IC-bedden in tien dagen te verdubbelen, naar 2.400. Ernst Kuipers, bestuurder van het Erasmus MC, belt intussen dagelijks met Duitse ziekenhuisdirecteuren: kunnen zij bedden beschikbaar stellen aan Nederlandse patiënten? De zorgminister van deelstaat Noordrijn-Westfalen zegt Kuipers uiteindelijk zeshonderd IC-bedden toe. Voor het eerst in de crisis is er opluchting bij de Rotterdamse medici.

Toch blijft de vrees dat het niet genoeg zal zijn. Dan dreigt Code Zwart.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Artsen maken altijd keuzes over wie er behandeld kan worden en wie niet. Meer dan in andere landen wegen Nederlandse artsen de verwachte levenskwaliteit van oudere patiënten mee bij de vraag of ze iemand zullen behandelen. Je kunt een 85-jarige wel weken op de intensive care leggen, maar die zal daarvan nooit meer herstellen. Heeft behandelen dan wel zin? Het is een logisch gevolg van de moraal dat zorg 'zinnig' moet zijn.

Bij Code Zwart is dat anders. Dan weiger je patiënten niet omdat behandelen geen zin heeft, maar omdat de bedden en artsen op zijn. De patiënt zelf heeft niets meer te kiezen. Wie ouder dan zeventig is en Covid-19 heeft, zal de intensive care niet meer op mogen en hoogstwaarschijnlijk overlijden. Ook mensen die gezond genoeg zijn om de IC te kunnen overleven en daarna nog toekomst hebben.

Over die leeftijdsgrens gaat het zondagochtend 5 april in het Catshuis. Je kunt dokters van alles vragen, vinden de medici die aan tafel zitten. Maar voor God spelen doen ze niet. Het uitroepen van Code Zwart, waarmee zeventigplussers zonder medische reden aan hun lot worden overgelaten, móét genomen worden door politici.

Maar die willen dat niet. Kunnen dat niet. Durven dat niet. In de Tweede Kamer heeft minister De Jonge onder druk van onder meer de partij 50Plus toegezegd dat leeftijd geen criterium zal zijn. Hij wil zo'n keuze niet maken, zegt De Jonge in het Catshuis, Rutte noemt een harde leeftijdsgrens „onacceptabel". De discussie loopt hoog op: het is een botsing tussen medici die straks aan patiënten moeten uitleggen dat ze niet behandeld zullen worden, en politici die de keuze over leven en dood aan kiezers moeten uitleggen. Ze komen er die ochtend niet uit.

Het besluit hoeft uiteindelijk niet genomen te worden. Drie dagen later, op 8 april daalt het aantal coronapatiënten op de IC ineens - van 1.313 naar 1.285. De daling zet door, veel sneller dan verwacht. Twee weken na de verhitte discussie in het Catshuis lijkt het alweer een probleem uit een andere tijd. Er liggen dan minder dan duizend mensen met Covid op de intensive care.

Nederland bereikt de zwarte fase nooit - dankzij Duitse hulp en door de rappe opschaling van de Nederlandse IC-capaciteit. Maar ook doordat duizenden ouderen die overlijden aan het virus, nooit in het ziekenhuis terechtgekomen zijn.

HOOFDSTUK 6

DE STILLE RAMP

~ Dominostenen

In het Rotterdamse verpleeghuis De Leeuwenhoek begint het op woensdag 18 maart, twee dagen voor Hugo de Jonge de verpleeghuizen voor bezoek sluit. Op de afdeling voor dementerenden, woonkamer Stanvaste, is net een bewoonster overleden met coronaklachten, maar het testresultaat is nog niet binnen. Dan klaagt een man van dezelfde woonkamer over pijn in zijn rug. De arts van dienst ziet dat hij hoest, hij moet in isolatie. Dat gebeurt ook met een tweede man, die koorts heeft. Verpleegkundigen nemen de temperatuur op van alle woonkamergenoten. Ze hebben geen koorts, maar wel een hogere temperatuur dan normaal.

De volgende dag worden elf bewoners van Stanvaste ziek. Alsof je een rijtje dominostenen ziet omvallen, denkt een verpleegkundige. Steeds gebeurt hetzelfde: eerst komt het hoesten, dan de koorts. Met opkomende misselijkheid verdwijnt de eetlust en begint diarree. Ouderen die vroeger gezellig babbelden, vallen stil. Terwijl ze van de een naar de ander hollen, zien verpleegkundigen bij sommigen al angst in de ogen. Het personeel is radeloos, wat moeten ze doen? Duidelijke instructies hebben ze niet.

De doos beschermingsmiddelen op de afdeling raakt snel leeg. De mondkapjes die ze dan krijgen zijn zo dun dat ze er met het warme vocht van hun adem al snel gaten in blazen. Wat ze daarna krijgen is beter, maar schaars: van de leiding moeten ze een hele dag met twee mondkapjes en één schort doen. Hoewel hun afdeling sinds het eerste sterfgeval afgesloten is, moeten ze soms spullen bij andere, nog 'schone' afdelingen halen. Een verpleegkundige die zich niet lekker voelt, wordt onder druk gezet om toch te komen werken. Er is al zo weinig personeel.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Terwijl bestuurders zich richten op het overeind houden van de Nederlandse ziekenhuizen, zal het coronavirus in veel verpleeghuizen genadeloos huishouden.

De Jonge gaat bij verpleeghuizen op bezoek, en hoort de klachten en zorgen. In het Catshuis vraagt hij er regelmatig aandacht voor. Premier Rutte weet wat er gaande is: in het Haagse verpleeghuis van zijn eigen moeder heerst het virus. Niet voor niets besluiten ze de verpleeghuizen op 20 maart af te sluiten, nog voor de 'intelligente lockdown' begint. Het is voor betrokkenen een van de heftigste besluiten die ze in de hele crisis nemen. Ze beseffen dat ze daar juist de kwetsbaarsten eenzaam achterlaten.

Door de sluiting van de huizen, is de gedachte, kunnen bezoekers de bewoners niet besmetten. Maar ondanks herhaalde waarschuwingen wordt aan een andere grote risicofactor niets gedaan: het zorgpersoneel. Slecht beschermd en ongetest, zijn zij het die in vermoedelijk veel verpleeghuizen hebben bijgedragen aan de verspreiding van het dodelijke virus.

~ Wanhoopsmail

Op 26 maart, om kwart voor twaalf in de avond, stuurt Wouter van Soest een wanhopige mail naar ambtenaren op VWS en tientallen betrokken zorgbestuurders. Van Soest, directeur van verpleeghuizenkoepel Actiz, weet dat ambtenaren ook zien hoe groot de problemen in verpleeghuizen zijn, en keihard werken om ze op te lossen. Maar waarom komen er niet meer mondkapjes en andere beschermingsmiddelen naar de verpleeghuizen? Wordt de langdurige zorg wel serieus genomen? „In sommige regio's dreigen medewerkers en masse (!) werk neer te leggen als er niet (snel en veel) spullen komen.”

Hij kan niet uitsluiten dat zijn bestuur de dag daarop zal kiezen voor „escalatie naar de minister (en wellicht de pers)”. Dat dat niet helpt, weet hij, „maar ik meld t zodat het jullie niet verrast”.

De wanhoopsmail van Wouter van Soest komt na bijna een maand van vruchteloos overleg tussen het ministerie en de organisaties in de langdurige zorg. Dat begint al op 28 februari, de dag nadat Nederland zijn eerste officiële coronapatiënt meldt. In de weken die volgen stapelen de frustraties zich op. Organisaties voor gehandicapten-, ouderen- en thuiszorg vertellen ambtenaren keer op keer dat ze nauwelijks aan beschermingsmiddelen kunnen komen. Dat de richtlijnen van het RIVM voor het gebruik van die hulpmiddelen onduidelijk zijn, of zo onrealistisch dat het wel lijkt of het RIVM geen idee heeft wat er in de langdurige zorg gebeurt.

Pogingen om handschoenen, mondkapjes en schorten bij verpleeghuizen te krijgen, verlopen moeizaam. Ambtenaren verwijzen de verpleeghuizen naar de regionale netwerken voor acute zorg, die de beschermingsmiddelen verdelen. Een schijnoplossing, waarschuwen zorgbestuurders. Die netwerken worden gedomineerd door ziekenhuizen, in sommige regio's is de langdurige zorg er zelfs niet op aangesloten. Die zal bij de verdeling van beschermingsmiddelen dus achteraan staan. Kan VWS niet de regie nemen?

In de eerste weken van maart heeft een team ambtenaren op het ministerie nog zelf geprobeerd beschermingsmiddelen te kopen. Als het op 21 maart voor het eerst lukt een lading mondkapjes binnen te halen, staan bij ambtenaren de tranen in de ogen. Maar op een wereldwijde vechtmarkt is dat voor het team van uiteindelijk veertig mensen vooral een frustrerende ervaring. Er komen duizenden tips binnen voor partijen beschermingsmiddelen, maar de meeste kunnen na dagen jagen de prullenbak in. En als er dan iets goeds tussen zit, is het ministerie vaak net te laat.

Het tekent volgens leveranciers en zorgorganisaties de pogingen van VWS om grip op de crisis te krijgen. Vol goede bedoelingen van hardwerkende ambtenaren, maar te traag, niet gericht op praktische oplossingen en met te weinig kennis van de zorgwereld.

Zo werken duizenden zorgmedewerkers door met veel minder bescherming dan ze zouden willen, en dan nodig is. Niet alleen in verpleeghuizen en andere instellingen, ook in de wijkverpleging en de thuiszorg.

~ Doodvonnis

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Half maart krijgt een arts-microbioloog in het oosten van het land een radeloze verpleeghuisarts aan de lijn. Die wil op een afdeling met corona bewoners testen om de zieken van de gezonden te scheiden. Maar de GGD weigert: volgens de richtlijnen wordt er niet meer getest als er al twee bewoners van een afdeling positief zijn. Dan moet iedereen op de kamer blijven, en worden zieken geïsoleerd verpleegd. Zo kan de ziekte zich niet verder verspreiden, is de gedachte.

Maar door het gebrek aan beschermingsmiddelen en zonder mogelijkheid zich te laten testen op corona kunnen verpleegkundigen niet voorkomen dat ze het virus toch verspreiden. Op afdelingen voor dementerenden komt er nog een probleem bij: die blijven soms niet op hun kamer, gaan dwalen. Ook in De Leeuwenhoek is een positief geteste bewoner regelmatig op de gangen te vinden. Later zal blijken dat een kwart van de medewerkers besmet was met corona.

Voor hele afdelingen in verpleeghuizen was het testbeleid een doodvonnis, zal de microbioloog later denken. Corona is voor deze bevolkingsgroep bijna net zo dodelijk als ebola.

Maandenlang vragen zorgbestuurders VWS om meer testen voor de langdurige zorg. Medewerkers zijn niet alleen bang zichzelf en hun eigen families te besmetten, maar ook de mensen voor wie ze zorgen. Waarom kunnen patiënten en medewerkers niet vaker worden getest? Zorgmedewerkers moeten nu thuisblijven als ze klachten hebben, terwijl de werkdruk in de sector door alle zieken al enorm is.

Het RIVM, dat voorschrijft wie getest mag worden, de GGD'en die monsters moeten afnemen en de labs die die monsters moeten testen, hebben VWS sinds het uitbreken van de crisis steeds verteld dat meer testen moeilijk is. Dat heeft geleid tot steeds verdere inperking van het testbeleid.

Terwijl bewoners in het ene na het andere verpleeghuis bezwijken, belooft minister Hugo de Jonge dat alle zorgmedewerkers buiten ziekenhuizen zich vanaf 6 april bij klachten kunnen laten testen. Zo werkt De Jonge: publiekelijk zeggen dat iets gebeurt, omdat er vaak dan pas dingen in beweging komen. Feike Sijbesma, voormalig topman van chemieconcern DSM, moet als 'speciaal gezant' een doorbraak forceren. Hij moet de zaken omdraaien: eerst bepalen hoeveel testen er nodig zijn om corona zo goed mogelijk te bestrijden, dan zorgen dat die testcapaciteit er komt.

Maar als Sijbesma op het ministerie van Volksgezondheid navraagt hoe groot de Nederlandse testcapaciteit eigenlijk is, weet niemand het antwoord. Het wekt verbazing: drie weken eerder heeft het OMT het bronnenonderzoek opgegeven omdat er niet genoeg zou kunnen worden getest. Sijbesma schakelt consultancybureau McKinsey in om het uit te zoeken.

In De Leeuwenhoek is het grote sterven dan al begonnen.

~ Verwarring

De Cobas 6800 en 8800 zijn de beesten onder de testmachines. Normaal gebruikt bloedbank Sanquin ze voor het testen van bloed. Nu zijn ze omgebouwd voor coronatesten. Vanaf 10 april kunnen er 3.600 tests per dag op draaien. Maar terwijl zorgpersoneel in de verpleeghuizen blijft horen dat er niet getest kan worden omdat er geen capaciteit is, zullen de machines wekenlang stilstaan.

Tot dan toe hebben de medisch-microbiologische labs alle testen gedaan. Het ministerie wil de testcapaciteit uitbreiden door ook veterinaire laboratoria in te schakelen, en de labs voor bevolkingsonderzoek en bloedlab Sanquin. Samen kunnen die duizenden tests per dag draaien.

De medisch-microbiologische labs moeten monsters aan de nieuwkomers doorsturen. Maar die verplichte herverdeling stuit op weerstand.

Het is „ongewenst" en heeft „risico's" om de andere labs zelfstandig diagnostiek laten doen, schrijft de vereniging voor microbiologen in een intern stuk. Bij die labs staat namelijk geen arts-microbioloog aan het hoofd die de

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

kwiteit van de tests kan bewaken, de resultaten goed kan interpreteren en verder kan zoeken als hij de uitslagen niet begrijpt.

In een mail van 5 april schrijft Ann Vossen, voorzitter van de microbiologenvereniging en OMT-lid aan haar mede-microbiologen: „Wij blijven er voor strijden dat ook dan [als de nieuwe labs meedoen] de medische microbiologische labs in de lead blijven.”

De bezwaren van de microbiologen zijn niet alleen inhoudelijk. Voor een deel van hen beïnvloedt de omzet van hun lab hun inkomen. De medisch-microbiologische labs zijn ook bang om hun grip op de Nederlandse testmarkt kwijt te raken: in andere landen zijn veel kleinere labs al gefuseerd tot grote anonieme testfabrieken. Corona mag geen excuus zijn om dat in Nederland ook te gaan doen.

Op 17 april is het ministerie nog steeds druk bezig met een systeem om de landelijke verdeling van tests goed te regelen.

Verschillende leveranciers van testmateriaal en andere betrokkenen van buiten zien de pogingen van het ministerie om grip te krijgen op de testwereld met stijgende verbazing aan. In andere landen worden besluiten genomen. In Nederland wordt eindeloos overlegd tot iedereen het eens is.

Waarom duurt het zo lang om een ondersteunend ict-systeem op te zetten? Om de autootjes te regelen die de monsters naar de juiste labs moeten sturen? Waarom zijn er geen ambtenaren die weten hoe de testwereld in elkaar zit? Waarom lag een plan om grootschalig landelijk te testen niet gewoon klaar?

Verpleegkundigen uit de thuis- en verpleegzorg die in het nieuws horen dat ze eindelijk getest kunnen worden, worden bij verschillende GGD'en nog steeds geweigerd. Halverwege april lijken die GGD'en niet door te hebben dat de testregels verruimd zijn. Ook het RIVM zaait verwarring. In plaats van op 6 april de belemmeringen voor het testen van zorgmedewerkers in één keer weg te vagen, verruimt het instituut het testbeleid over een periode van vijf weken telkens een beetje.

Twee weken nadat het testen van alle zorgmedewerkers had moeten ingaan, erkent De Jonge in een brief aan branche-organisaties en GGD'en dat er „signalen” zijn over „belemmeringen” - bijvoorbeeld over wie de test betaalt, de werkgever of zorgmedewerker zelf. Die moeten worden opgelost, benadrukt hij. Pas dan, zo blijkt uit een interne nieuwsbrief van VWS, begint GGD Nederland te inventariseren „welke knelpunten worden ervaren bij het testen van zorgpersoneel”. Het duurt meer dan een maand voor de chaos rond het testen is opgelost. Pas op 12 mei laat het RIVM de laatste voorwaarde voor testen van zorgmedewerkers vallen - dat ze 24 uur lang klachten moeten hebben.

Uiteindelijk sterft bijna de helft van de ruim zesduizend vastgestelde Nederlandse coronadoden in verpleeghuizen.

HOOFDSTUK 7

BALANCEREN OP DE RAND

De oven in het crematorium van Uden brandt weer van negen tot vijf. Soms herinnert locatiemanager Kee Ceelen zich de keer dat ze acht kisten uit de mobiele koelcel tilde omdat ze bij de achterste moest zijn. En dat ze dacht: dit zijn allemaal vaders en moeders. Hebben mensen boven de rivieren enig idee van wat hier is gebeurd, vraagt ze zich af.

In politiek Den Haag erkennen betrokkenen inmiddels dat het virus volkomen is onderschat. De zelfverzekerdheid van Nederland bleek misplaatst. Het systeem van testen en traceren, waar iedereen op rekende, viel na twee weken al om. Jarenlange bezuinigingen in de zorg hadden een systeem gecreëerd dat geen schokken aankon. Door de cultuur om vooral niet te veel zorg te bieden, gebeurde er zeker in het begin van de crisis te weinig.

De intelligente lockdown kwam, door de waarschuwing van arts-microbioloog Jan Kluytmans, nét op tijd om nog erger te voorkomen, blijkt uit berekeningen van het RIVM. Zonder het thuiswerken, de gesloten cafés en

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstructie....

restaurants, de afgelaste voetbalwedstrijden, de stille straten en de lege treinen hadden naar schatting zo'n 23.000 Nederlanders naar de intensive care ontmoeten. Duizenden Nederlanders zouden thuis of in een ziekenhuiszaal zijn overleden.

Velen zijn opgelucht. Ze kunnen weer op het terras zitten, hoewel de tafels wat verder uit elkaar staan. Ze kunnen weer naar kapper en tandarts, die nu vaak achter een plastic hoofdscherm hun werk doen. Het is de 'anderhalvemetersamenleving' gaan heten. De kinderen gaan weer naar school. Thuiswerken is ingeburgerd.

Maar tienduizenden landgenoten hebben een heel andere crisis meegemaakt. Hun broers en zussen, ouders en kinderen, geliefden en vrienden stierven. Vaak eenzaam, zonder een afscheid.

Officieel overleden er in Nederland ruim zesduizend mensen aan het coronavirus. Maar omdat er maandenlang amper getest is, ligt het werkelijke cijfer veel hoger. Een huisarts uit het midden van het land zag het bij een echtpaar. Beiden waren ziek, alleen de man van 75 had vastgestelde corona omdat hij in het ziekenhuis lag. Twee dagen na zijn dood overleed ook zijn vrouw. Zij was niet getest, kwam dus niet in de officiële RIVM-statistieken, maar dat ze door het virus overleed, staat voor de huisarts vast. Hij moest mondkapjes aan hun kinderen geven, zodat ze naar de begrafenis konden.

Per miljoen inwoners overleden in Nederland volgens de officiële cijfers 351 mensen. In bijvoorbeeld Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk overleden relatief ongeveer twee keer zo veel mensen. Maar in bijvoorbeeld Duitsland en Denemarken overleden er maar 100 mensen per miljoen inwoners.

Veel van de mensen die corona overleefden, hebben nergens last meer van. Carnavalsvoorzitter John Meeuwissen kreeg na zes weken zijn smaak en geur weer terug.

Maar een onbekend aantal worstelt nog steeds met serieuze klachten. Van de elf vrienden uit Bennebroek die in Sankt Anton ziek werden, hebben vier er ruim drie maanden later nog last van. Een van hen heeft concentratie- en geheugenverlies, en het gevoel alsof hij door een rietje ademt. Hij kan nog steeds amper de trap opkomen. Tijdens een gesprek raakt hij buiten adem.

Door de lockdown kwam Nederland terecht in een economische crisis. Naar schatting 400.000 mensen zullen het komende jaar hun baan verliezen. De economische klap wordt naar verwachting twee keer zo groot als die van de kredietcrisis. De economie krimpt dit jaar met 6,4 procent.

De ziekenhuizen, vaak nog uitgeput van wat ze hebben meegemaakt, starten de reguliere zorg weer op - de schade van het stopzetten daarvan is onbekend. Ze hebben wanhoop, vertwijfeling, soms angst gekend. Maar bij veel medewerkers overheerst trots. Honderden vrijwilligers meldden zich, iedereen werkte samen, bevrijd van het bureaucratische keurslijf dat in normale tijden zoveel energie kost. Door de IC-capaciteit in korte tijd te verdubbelen, sleepten de ziekenhuizen Nederland door de acute fase van de crisis.

Dezelfde trots voelen ook veel verpleegkundigen in de langdurige zorg, maar bij hen wordt die getemperd door frustratie en verdriet. Waarom kregen ze niet meer steun van de overheid? Ze worstelen met schuldgevoelens: hebben zij ongewild mensen voor wie ze soms jarenlang hadden gezorgd de dood in gejaagd?

De leiding van verpleeghuis De Leeuwenhoek zegt in uiterst lastige tijden al het mogelijke te hebben gedaan om zijn bewoners zo goed mogelijk te beschermen, en voelt zich daarin gesteund door de conclusies van een door hen aangevraagd onafhankelijk onderzoek. Tekort aan beschermingsmiddelen is er volgens dat onderzoek nooit geweest. Op de hele Leeuwenhoek zijn er 26 mensen zeker aan corona overleden, vermeldt het onderzoek. Hoeveel mensen vermoedelijk - maar ongetest - aan corona overleden, noemt het onderzoek niet.

Na drie maanden waarin de zorg het nét hield, hebben vermoedelijk ongeveer een miljoen Nederlanders Covid-19 gehad. Om groepsimmunitet te bereiken, moeten nog eens zeven miljoen Nederlanders ziek worden.

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Het virus is onder controle - voor nu. Kleine uitbraken, zoals in vleesverwerkingsbedrijven en een Haagse moskee, tonen hoe makkelijk het virus om zich heen kan grijpen. Er hoeft maar dit te gebeuren, denken vooraanstaande virologen en medici. Nederland balanceert op de rand van de afgrond.

Deze week laaide het virus op in de Chinese hoofdstad Beijing. Scholen en universiteiten zijn gesloten, meer dan duizend vluchten afgelast en tientallen wijken in lockdown gegaan. Na 55 dagen zonder nieuwe besmettingen waren er ineens tientallen nieuwe patiënten in een paar dagen tijd. Een deel leek terug te voeren op een voedselmarkt.

Deze reconstructie is gebaseerd op ruim honderd gesprekken met tientallen betrokkenen, onder wie kabinetsleden, deelnemers aan het Catshuisoverleg, leden van de ministeriële crisiscommissie, adviseurs, ambtenaren, artsen, zorgbestuurders, leveranciers en burgers. Daarnaast is gebruik gemaakt van interne documenten en communicatie van zorgorganisaties, belangenverenigingen en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Reactie RIVM

NRC heeft het RIVM schriftelijke vragen gesteld over zijn rol in de crisisbestrijding en verzocht om een achtergrondgesprek. Het verzoek werd afgewezen en op de vragen bleef antwoord uit. Door aanhoudende drukte is voor een goede, complete beantwoording op korte termijn geen tijd, aldus een woordvoerder. Het RIVM werkt aan een eigen reconstructie.

0* Opnames

0* Overleden

*door Covid-19 in Nederland volgens cijfers van het RIVM op de genoemde datum (cumulatief)

0 Opnames

0

Overleden

0 Opnames

0

Overleden

0 Opnames

0

Overleden

9 Opnames

0

Overleden

123 Opnames

140

Overleden

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

103 Opnames

2

Overleden

175 Opnames

4

Overleden

349 Opnames

10

Overleden

628 Opnames

40

Overleden

812 Opnames

64

Overleden

1.587 Opnames

150

Overleden

2.501 Opnames

331

Overleden

8.099 Opnames

2.287

Overleden

11.846 Opnames

6.081

Overleden

Graphic

Hoe Nederlandde controle verloor; Wijdrukken dit wel even de kop in; Corona in Nederland: hoe een overmoedig land razendsnel de controle verloor. Een reconstruct....

Carnaval in Tilburg, 21 februari 2020.

Foto Jules van Iperen

De markt in Wuhan waar de uitbraak begon.

Foto Hector RETAMAL/AFP

Lockdown in Den Bosch, 16 maart 2020.

Foto Merlin Daleman

Een coronapatiënt gaat naar een ziekenhuis buiten Brabant.

Foto ROBIN UTRECHT/ANP

Training in Den Bosch met 1,5 meter afstand.

Foto Merlin Daleman

Jaap van Dissel, directeur RIVM Foto ANP

Ex-minister Bruno Bruins van Medische Zaken.

Foto ANP

Premier Mark Rutte

Foto David van Dam

Minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid.

Foto David van Dam

Arts-microbioloog Jan Kluytmans.

Foto HH

Load-Date: June 19, 2020

Cijfers bij het nieuws

de Volkskrant

16 maart 2021 dinsdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 5

Length: 397 words

Byline: XANDER VAN UFFELEN; SEMINA AJROVIC

Body

Instroom ziekenhuis neemt toe, bezetting stijgt met 6 procent naar 2.019 coronapatiënten

De recente stijging van het aantal besmettingen vertaalt zich inmiddels naar een nieuwe toestroom van patiënten naar het ziekenhuis. De afgelopen week zijn dagelijks gemiddeld 245 personen opgenomen in het ziekenhuis, 14 procent meer dan de 214 van vorige week. Het aantal nieuwe patiënten op de reguliere verpleegafdelingen stijgt het hardst en is in een week tijd gestegen van 174 naar 205. De ziekenhuisbezetting vanwege covid loopt daardoor weer op. In een week tijd is het aantal coronapatiënten in de Nederlandse ziekenhuizen met 6 procent toegenomen naar 2.019, blijkt uit cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Op de intensivereafdelingen liggen 564 coronapatiënten. Het aantal besmettingen loopt inmiddels op weekbasis met 23 procent op. Deze stijging wordt deels veroorzaakt door de uitbreiding van de testcapaciteit.

Curaçao vervroegt alweer avondklok

De Curaçaose regering vervroegt voor de tweede keer in korte tijd de avondklok. Sinds vorige week verviervoudigde het aantal gemelde besmettingen per week naar omgerekend 185 per 100 duizend inwoners. De stijging komt volgens de overheid vooral door de Britse variant. De avondklok wordt vervroegd naar 21.00 uur. Ook op Aruba nemen de coronacijfers toe, afgelopen week testten 267 op de 100 duizend inwoners positief. Op Sint-Maarten is de uitbraak al twee weken stabiel.

Dagelijks ruim 2,4 miljoen prikken in de VS, belofte van Biden bijna waargemaakt

In de Verenigde Staten zijn de afgelopen week gemiddeld 2,4 miljoen prikken per dag gezet, omgerekend 5 per 100 inwoners. Het priktempo zit sinds eind februari in de lift. President Joe Biden gaat daarmee zijn belofte waarmaken om honderd miljoen prikken in de eerste honderd dagen van zijn ambt te hebben gezet. Tot op heden zijn er in totaal 107 miljoen doses toegediend in het land met ruim 328 miljoen inwoners, 37,5 miljoen Amerikanen zijn volledig gevaccineerd. Sinds het aantreden van Biden op 20 januari zijn er 90,5 miljoen prikken gezet. Biden heeft nu nog tot 1 mei om de resterende 9,5 miljoen vaccins toe te dienen, iets waar hij in het huidige tempo nog zo'n vijf dagen voor nodig zal hebben. In de VS wordt overigens niet geprikt met het AstraZenecavaccin, omdat er wordt gewacht op onderzoek.

Cijfers bij het nieuws

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: March 15, 2021

End of Document

2.152 coronagevallen in een week

de Volkskrant

3 augustus 2020 maandag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 3

Length: 542 words

Byline: SERENA FRIJTERS

Highlight: Voor de vierde dag op rij is het aantal bevestigde coronabesmettingen met meer dan driehonderd gestegen. Anderhalve week geleden noemde het RIVM 987 besmettingen in zeven dagen een wake-upcall. De afgelopen week steeg het aantal bekende coronagevallen met 2.152.

Body

In Nederland zijn 55.098 mensen positief getest. Op zondag meldde het RIVM 366 besmettingen. Op zaterdag was de toename 431. Het was de eerste keer sinds 7 mei dat er meer dan vierhonderd besmettingen werden gemeld. Het RIVM meldde afgelopen weekend ook negen nieuwe ziekenhuisopnamen en twee sterfgevallen.

Nadat vorige week veel meer Nederlanders een coronatest hadden aangevraagd dan in de weken daarvoor, lijkt de testbereidheid weer te dalen. Zaterdag belden 9.184 mensen naar het landelijke afsprakennummer, vorige week zaterdag waren dat er nog ruim 16 duizend. Een woordvoerder van de landelijke GGD-koepel vindt de daling zorgelijk: 'Er is genoeg ruimte bij de teststraten en het blijft heel belangrijk dat iedereen bij milde klachten direct belt voor een test'.

In hoeverre de groei wordt veroorzaakt door een snellere verspreiding van het virus, valt beter te duiden als bekend is welk percentage van de afgelopen week afgenomen tests positief was. Dit maakt het RIVM dinsdag bekend. Sinds begin juli worden deze cijfers niet meer dagelijks maar wekelijks gepubliceerd. Ook op de snelle groei van het aantal besmettingen geeft het RIVM nog geen commentaar. Een woordvoerder zegt dat het instituut dinsdag meer informatie zal verschaffen.

Voorals in Rotterdam neemt het aantal besmettingen snel toe. Hier zijn de afgelopen twee weken 682 mensen positief getest. Dat zijn ruim 100 besmettingen per 100 duizend inwoners in veertien dagen. Een woordvoerder van de GGD Rotterdam Rijnmond zegt dat hiervoor geen eenduidige oorzaak is aan te wijzen. 'We zien dat mensen het in het algemeen niet zo nauw meer nemen met de maatregelen. Veel van de besmettingen zijn te traceren tot familiebezoek en feestjes, maar ook op het werk raken mensen besmet.'

2.152 coronagevallen in een week

Er zijn tientallen clusters van besmettingen in de regio, waarvan een aantal onder studenten. 'Dinsdag beginnen de studentenverenigingen samen met ons met een campagne om de studenten op de maatregelen te wijzen', zegt de GGD-woordvoerder.

In Amsterdam is de toename lager dan in Rotterdam, maar ook hier stijgt het aantal besmettingen snel. Met 446 bevestigde besmettingen in twee weken zijn dit er ruim 50 per 100 duizend inwoners, bijna drie keer zoveel als het landelijk gemiddelde.

Het aantal patiënten dat in het ziekenhuis ligt vanwege covid-19 is stabiel laag. Eind maart lagen bijna vierduizend coronapatiënten in het ziekenhuis, van wie ruim een derde op de intensive care. Nu liggen er al ruim een maand minder dan honderd patiënten gelijktijdig in het ziekenhuis.

Er zijn tot nu toe 11.943 Nederlanders in het ziekenhuis opgenomen (geweest) vanwege covid-19. Op zaterdag steeg dit aantal met drie, op zondag met zes. Zondagmiddag lagen 21 covid-patiënten op de intensive care en zeventig op een verpleegafdeling.

Het sterftecijfer steeg dit weekend met twee naar 6.149. Het werkelijke aantal sterfgevallen is hoger; het RIVM telt alleen de overledenen bij wie covid-19 met een test is vastgesteld. In maart en april overleden ongeveer tweeduizend mensen bij wie geen test was gedaan, maar van wie de behandelend arts of de schouwarts sterk vermoedde dat covid-19 de doodsoorzaak was. Dit blijkt uit een analyse die het CBS vrijdag publiceerde.

9.184

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: August 2, 2020

Coronavergelijking is al snel oneerlijk

Trouw

12 oktober 2020 maandag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping
Trouw

Section: Opinie; Blz. 19

Length: 418 words

Byline: FRANK KALKMAN, OUD-DOCENT EXACTE VAKKEN

Body

Het aantal sterfgevallen als gevolg van Covid-19 wordt gerelateerd aan het totaal aantal inwoners van een land. Zo vielen in Zweden tijdens de eerste piek dagelijks honderd slachtoffers te betreuren op een totale bevolking van 10,2 miljoen. Dat is vergelijkbaar met de Nederlandse situatie, waar dagelijks tweehonderd doden op 17,4 miljoen vielen. Het is vreemd dat in deze vergelijking alleen wordt gekeken naar aantal besmettingen, ziekenhuisopnames, sterfgevallen, enzovoorts, per miljoen inwoners. Zou het aantal besmettingen, zeg maar de verspreiding van het virus, niet ook verband houden met de bevolkingsdichtheid?

De vraag stellen is hem beantwoorden. Gezien het belang van afstand houden durf ik met zekerheid te stellen: ja, bevolkingsdichtheid is een factor van belang. Of je per vierkante kilometer 23 inwoners hebt (Zweden) of 416 (Nederland), maakt verschil. Op basis daarvan zou je in Zweden veel minder besmettingen per miljoen inwoners verwachten dan in Nederland. Je kunt het aantal sterfgevallen (per miljoen inwoners) in Nederland dus niet vergelijken met dat van een ander land met minder inwoners op een groter oppervlak. Je moet dat standaardiseren naar bevolkingsdichtheid.

De vraag is zelfs of je landen onderling mag vergelijken. De maatregelen die Zweden heeft genomen, lijken net zo goed te hebben geholpen. Immers per miljoen inwoners is het aantal sterfgevallen ongeveer gelijk aan dat in Nederland, (9,8 tegen 10,3). Maar wat als Zweden dezelfde bevolkingsdichtheid zou hebben gehad als Nederland? Daarom twijfel ik of de Zweedse aanpak een voorbeeld moet zijn voor andere landen. Sterker nog, zolang we de invloed van bevolkingsdichtheid op de verspreiding van het virus niet kennen, is het kortzichtig om beleid in een ander land daaraan te spiegelen.

Iets dergelijks valt te zeggen over de bevolkingsopbouw. Een oudere bevolking levert meer sterfgevallen per miljoen inwoners op dan een bevolking met een lage gemiddelde leeftijd. De statistieken wijzen immers uit dat het merendeel van de slachtoffers boven de pakweg zestig jaar is.

Coronavergelijking is al snel oneerlijk

De media (journalisten, presentatoren van praatprogramma's) en politici hebben een te laconieke houding op dit punt. Begrijpelijk dat antwoorden niet direct voorhanden zijn, maar je kunt hier op zijn minst een kritische vraag over stellen. Zoek dit uit en ontstijg daarmee de oppervlakkige manier waarop nu wordt gediscussieerd.

Wat als Zweden dezelfde bevolkingsdichtheid had gehad als Nederland?

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: October 11, 2020

End of Document

Het ziekenhuis ligt altijd al vol

NRC.NEXT

13 oktober 2020 dinsdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 4

Length: 772 words

Byline: Frederiek Weeda

Dateline: Amsterdam

Body

ABSTRACT

Situatie in de zorg

Hoe kan het dat ziekenhuizen nu alweer te weinig bedden hebben voor coronapatiënten? „We hebben weinig flexibiliteit."

VOLLEDIGE TEKST:

53 verpleegkundigen in het Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht zitten thuis omdat ze besmet zijn met het coronavirus. Directeur Peter van der Meer: „Dat is bij elkaar al anderhalve ziekenhuisafdeling die niet kan draaien door Covid-19." Daar komen de nieuwe coronapatiënten uit de regio nog bij: twee afdelingen van het ziekenhuis zijn gereserveerd voor hen. Bij elkaar drieënhalve afdelingen die niet beschikbaar zijn voor 'gewone' kanker-, hart-, nier- en longpatiënten.

Hoe bestaat het dat de ziekenhuis-capaciteit in Nederland nu alweer te klein is voor het aantal coronapatiënten? 1.298 Covid-patiënten lagen er maandag - 65 meer dan zondag - van wie 252 op de intensive care. Ter vergelijking: op de piek van de eerste golf lagen bijna 3.000 coronapatiënten op de verpleegafdelingen en 1.300 op de intensive care, naast 400 andere patiënten. Door beter inzicht in de ziekte kunnen artsen zorgen dat de coronapatiënt gemiddeld korter opgenomen blijft en minder snel op de intensive care komt. Ontstekingsremmers, virusremmers, bloedverduuners en zuurstof helpen. En toch zijn tal van ziekenhuizen alweer geplande operaties en afspraken aan het verzetten.

Sterker, als het aantal besmettingen zo hard blijft stijgen als nu, liggen er eind november in het ergste geval bijna 5.000 coronapatiënten in het ziekenhuis, meldde de Federatie van Medisch Specialisten en het Landelijk Centrum Patiënten Spreiding (LCPS) maandag. „Dan moeten we weer driekwart van de gewone zorg stilleggen", aldus

Het ziekenhuis ligt altijd al vol

Ernst Kuipers, voorzitter van het LCPS. Over twee weken liggen er zeer waarschijnlijk 2.000 coronapatiënten in de ziekenhuizen - dat kan worden afgeleid uit het huidige aantal besmettingen. Deze ziekenhuisprognoses houden al weken gelijke tred met het aantal positieve tests.

„De besmettingen gaan hard, het virus is los, en het gaat inmiddels dwars door de maatschappij heen“, zegt internist Mark Kramer, lid van de raad van bestuur van Amsterdam UMC. „Er zijn ook veel artsen en verpleegkundigen besmet. Die mensen kunnen tijdelijk niet werken. Te veel besmettingen, en zieken, leidt tot maatschappelijke ontwrichting.“

Maar, zegt de rest van de samenleving, moeten wij dan allemaal weer in lockdown omdat de ziekenhuizen een epidemie niet aankunnen?

Ja, zeggen de ziekenhuizen. Want ze liggen vrijwel altijd al vol. Het maximale aantal bedden waar voldoende verpleegkundigen voor zijn, is altijd al bezet. Leegstand is er al jaren niet - dat kost geld. Ook nu ligt alles vol. De kanker-, hart- en nierpatiënten en mensen die net een zware operatie hebben gehad - ziekenhuizen willen die deze keer níét massaal naar huis sturen zoals tijdens de eerste golf. Toen werd alles, behalve acute operaties, twee maanden uitgesteld. Patiënten kwamen ook niet naar het ziekenhuis, uit angst of bescheidenheid. Peter Paul van Benthem, voorzitter van de Federatie: „We willen niet wéér zo veel patiënten laten zitten.“

Efficiënt, maar niet zo flexibel

De Nederlandse ziekenhuizen werken efficiënt. Mensen liggen gemiddeld korter in het ziekenhuis dan in buurlanden en ze zijn goedkoper dan in bijvoorbeeld Duitsland. Daar hebben lokale overheden meer te zeggen over de ziekenhuizen - de sanering van kleine lokale ziekenhuizen die in tien jaar in Nederland is doorgevoerd, hebben zij tegengehouden. In Duitsland gaat wel mínder geld naar langdurige zorg dan in Nederland. Daar moet de particuliere gebruiker meer voor betalen.

De Nederlandse efficiëntie is de afgelopen jaren afgedwongen door de zorgverzekeraars: om de zorg betaalbaar te houden voor hun verzekerden, is matigheid nodig. Want in Nederland betaalt iedereen verplicht elke maand zorgverzekeringspremie. Verzekeren is geen keuze.

Wim van Harten, directeur van het Arnhemse Rijnstate Ziekenhuis zegt: „Zorgverzekeraars kopen scherp in en dat maakt het onmogelijk om buffers, lege kamers en extra bedden met personeel, aan te houden. We hebben weinig flexibiliteit om uit te breiden bij een epidemie. Er moet een oplossing worden bedacht om de weerbaarheid van het ziekenhuissysteem te verbeteren.“ Aan de andere kant, zegt hij, is het ook moeilijk te voorspellen wat er nodig is in een epidemie. „In de eerste golf waren er te weinig IC-bedden, nu niet. Er zijn te weinig verpleegbedden - of personeel om ze te bemannen. Misschien zijn er bij een volgend virus te weinig dialysemachines.“

Verzekeraars kopen scherp in. Er is geen mogelijkheid om buffers aan te houden Wim Harten Directeur Rijnstate Ziekenhuis

Load-Date: October 12, 2020

Het ziekenhuis ligt altijd al vol

NRC Handelsblad

13 oktober 2020 dinsdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 4

Length: 772 words

Byline: Frederiek Weeda

Dateline: Amsterdam

Body

ABSTRACT

Situatie in de zorg

Hoe kan het dat ziekenhuizen nu alweer te weinig bedden hebben voor coronapatiënten? „We hebben weinig flexibiliteit.”

VOLLEDIGE TEKST:

53 verpleegkundigen in het Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht zitten thuis omdat ze besmet zijn met het coronavirus. Directeur Peter van der Meer: „Dat is bij elkaar al anderhalve ziekenhuisafdeling die niet kan draaien door Covid-19.” Daar komen de nieuwe coronapatiënten uit de regio nog bij: twee afdelingen van het ziekenhuis zijn gereserveerd voor hen. Bij elkaar drieënhalve afdelingen die niet beschikbaar zijn voor 'gewone' kanker-, hart-, nier- en longpatiënten.

Hoe bestaat het dat de ziekenhuis-capaciteit in Nederland nu alweer te klein is voor het aantal coronapatiënten? 1.298 Covid-patiënten lagen er maandag - 65 meer dan zondag - van wie 252 op de intensive care. Ter vergelijking: op de piek van de eerste golf lagen bijna 3.000 coronapatiënten op de verpleegafdelingen en 1.300 op de intensive care, naast 400 andere patiënten. Door beter inzicht in de ziekte kunnen artsen zorgen dat de coronapatiënt gemiddeld korter opgenomen blijft en minder snel op de intensive care komt. Ontstekingsremmers, virusremmers, bloedverdunners en zuurstof helpen. En toch zijn tal van ziekenhuizen alweer geplande operaties en afspraken aan het verzetten.

Het ziekenhuis ligt altijd al vol

Sterker, als het aantal besmettingen zo hard blijft stijgen als nu, liggen er eind november in het ergste geval bijna 5.000 coronapatiënten in het ziekenhuis, meldden de Federatie van Medisch Specialisten en het Landelijk Centrum Patiënten Spreiding (LCPS) maandag. „Dan moeten we weer driekwart van de gewone zorg stilleggen", aldus Ernst Kuipers, voorzitter van het LCPS. Over twee weken liggen er zeer waarschijnlijk 2.000 coronapatiënten in de ziekenhuizen - dat kan worden afgeleid uit het huidige aantal besmettingen. Deze ziekenhuisprognoses houden al weken gelijke tred met het aantal positieve tests.

„De besmettingen gaan hard, het virus is los, en het gaat inmiddels dwars door de maatschappij heen", zegt internist Mark Kramer, lid van de raad van bestuur van Amsterdam UMC. „Er zijn ook veel artsen en verpleegkundigen besmet. Die mensen kunnen tijdelijk niet werken. Te veel besmettingen, en zieken, leidt tot maatschappelijke ontwrichting."

Maar, zegt de rest van de samenleving, moeten wij dan allemaal weer in lockdown omdat de ziekenhuizen een epidemie niet aankunnen?

Ja, zeggen de ziekenhuizen. Want ze liggen vrijwel altijd al vol. Het maximale aantal bedden waar voldoende verpleegkundigen voor zijn, is altijd al bezet. Leegstand is er al jaren niet - dat kost geld. Ook nu ligt alles vol. De kanker-, hart- en nierpatiënten en mensen die net een zware operatie hebben gehad - ziekenhuizen willen die deze keer níét massaal naar huis sturen zoals tijdens de eerste golf. Toen werd alles, behalve acute operaties, twee maanden uitgesteld. Patiënten kwamen ook niet naar het ziekenhuis, uit angst of bescheidenheid. Peter Paul van Benthem, voorzitter van de Federatie: „We willen niet wéér zo veel patiënten laten zitten."

Efficiënt, maar niet zo flexibel

De Nederlandse ziekenhuizen werken efficiënt. Mensen liggen gemiddeld korter in het ziekenhuis dan in buurlanden en ze zijn goedkoper dan in bijvoorbeeld Duitsland. Daar hebben lokale overheden meer te zeggen over de ziekenhuizen - de sanering van kleine lokale ziekenhuizen die in tien jaar in Nederland is doorgevoerd, hebben zij tegengehouden. In Duitsland gaat wel mínder geld naar langdurige zorg dan in Nederland. Daar moet de particuliere gebruiker meer voor betalen.

De Nederlandse efficiëntie is de afgelopen jaren afgedwongen door de zorgverzekeraars: om de zorg betaalbaar te houden voor hun verzekerden, is matigheid nodig. Want in Nederland betaalt iedereen verplicht elke maand zorgverzekeringspremie. Verzekeren is geen keuze.

Wim van Harten, directeur van het Arnhemse Rijnstate Ziekenhuis zegt: „Zorgverzekeraars kopen scherp in en dat maakt het onmogelijk om buffers, lege kamers en extra bedden met personeel, aan te houden. We hebben weinig flexibiliteit om uit te breiden bij een epidemie. Er moet een oplossing worden bedacht om de weerbaarheid van het ziekenhuissysteem te verbeteren." Aan de andere kant, zegt hij, is het ook moeilijk te voorspellen wat er nodig is in een epidemie. „In de eerste golf waren er te weinig IC-bedden, nu niet. Er zijn te weinig verpleegbedden - of personeel om ze te bemannen. Misschien zijn er bij een volgend virus te weinig dialysemachines."

Verzekeraars kopen scherp in. Er is geen mogelijkheid om buffers aan te houden Wim Harten Directeur Rijnstate Ziekenhuis

Load-Date: October 13, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuizen loopt op; Ruim 2400, stijging van 79

De Telegraaf

28 december 2020 maandag

Nederland

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; Blz. 4

Length: 135 words

Body

Ruim 2400, stijging van 79

ZEIST -

Het totaal aantal opgenomen coronapatiënten in de Nederlandse ziekenhuizen is zondag opgelopen tot 2421. Dat zijn er 79 meer dan zaterdag, toen het hoogste aantal sinds 7 november werd bereikt.

Op de intensive cares lagen zondag 624 Covid-19-patiënten, 16 meer dan de dag ervoor.

Tussen zaterdagochtend en zondagochtend zijn 9108 positieve coronatests gemeld bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Dat is minder dan het etmaal ervoor.

Het aantal sterfgevallen steeg zondag met 29. De afgelopen dagen lag het aantal sterfgevallen rond de honderd. Op zaterdag waren het er 49. Het officiële aantal besmettingen in Nederland is nu opgelopen tot 762.992. Van bijna 11.000 mensen is bekend dat ze aan het coronavirus zijn overleden.

Load-Date: December 27, 2020

Aantal coronapatiënten op de intensive care nu onder de 300

De Telegraaf.nl

19 mei 2020 dinsdag 2:05 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 337 words

Body

Het aantal Nederlandse coronapatiënten op de intensive care is met 30 afgenomen tot 293. Dat meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding.

Momenteel liggen er van die ic-patiënten 2 in Duitsland, 1 minder dan maandag.

„We zien dat de forse daling van vorige week doorzet. Dat is een goed teken voor het hervatten van de overige zorg”, aldus Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.

Daarnaast zijn er inmiddels 523 niet-coronapatiënten op de Nederlandse intensive care, een stijging van 46. De potentiële totale ic-capaciteit bedraagt 2400.

Op de verpleegafdelingen van ziekenhuizen liggen 933 mensen met Covid-19, de ziekte die door het coronavirus wordt veroorzaakt. Dat is een toename van 24.

1424 coronapatiënten op ic tijdens hoogtepunt

Op 27 februari werd het coronavirus voor het eerst vastgesteld in Nederland. In de eerste dagen van maart begon het aantal patiënten op de intensive care hard op te lopen. Op het hoogtepunt, op 7 april, behandelden de intensive cares 1424 coronapatiënten. Het was toen niet duidelijk hoe ver dat aantal nog zou oplopen. Daarom breidden ziekenhuizen hun ic-capaciteit uit naar 2400 bedden. Ze haalden medewerkers en apparatuur van andere afdelingen, bouwden kamers om en legden de reguliere zorg vrijwel helemaal stil.

Na 7 april begon het aantal coronapatiënten op de ic's echter te dalen. Op 24 april was het aantal ic-patiënten met corona gezakt tot onder de duizend. Een week geleden lagen, voor het eerst in lange tijd, meer mensen zonder corona op de ic's.

Hoever het aantal coronapatiënten op de intensivereafdelingen nog kan dalen, durft niemand te voorspellen. Het LCPS verwacht dat het heropenen van de basisscholen vorige week weinig gevolgen voor het aantal besmettingen zal hebben. Het aantal besmettingen zou wel kunnen toenemen wanneer het kabinet begin juni meer maatregelen versoepelt. Het duurt dan enkele dagen voordat mensen ziek worden, en dan kan het nog een paar dagen duren voor ze zo ziek zijn dat ze in een ziekenhuis moeten worden opgenomen.

Aantal coronapatiënten op de intensive care nu onder de 300

Load-Date: May 21, 2020

End of Document

Het aantal besmettingen in Europa neemt snel toe

Trouw

19 september 2020 zaterdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping
Trouw

Section: Vandaag; Blz. 5

Length: 594 words

Byline: ROMANA ABELS, REDACTIE BUITENLAND

Highlight: Ook in sommige andere Europese landen gaat het snel de verkeerde kant op met het virus. 'Voor onze ogen ontvouwt zich een zeer serieus probleem.'

Body

"Voorkom dat de dromedaris een tweede bult krijgt", zei de Britse premier Boris Johnson deze week tegen zijn volk. "Laat de tweede golf niet groter groeien."

Maar het is de vraag is of dat nog kan. In verschillende delen van het land stijgt het aantal coronabesmettingen zó snel, dat mensen verboden is om nog langer om te gaan met mensen van buiten hun eigen huishouden. Cafés gaan eerder dicht. Om zijn woorden gewicht mee te geven, haalde minister van gezondheid en sociale zaken Matt Hancock er zelfs het ergste schrikbeeld voor de Britten bij: geen Kerst. "Als we nu niet streng zijn, dan komt de Kerstvakantie in gevaar."

Het Verenigd Koninkrijk is een van de landen waar het virus met onrustbarende snelheid voortraast. Het raakt opnieuw kwetsbare groepen, zoals ouderen. In een week verdubbelde het aantal coronapatiënten op de ic's, waar nu 107 mensen liggen.

"De cijfers van afgelopen week zijn een wake-upcall voor Europa", zei Hans Kluge gisteren, de voorzitter van de Europese tak van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Kluge waarschuwde dat de Europese coronacijfers steeds sneller oplopen en dat steeds meer ouderen besmet raken. Omdat zij vaker dan jongeren sterven aan de gevolgen van het virus, verwacht Kluge dat de Europese sterftcijfers volgende maand opnieuw hoger zullen zijn. "Voor onze ogen ontvouwt zich een zeer serieus probleem."

Madrid besmettingshaard

Het aantal besmettingen in Europa neemt snel toe

Kluge maakt zich vooral zorgen over de situatie in een aantal specifieke Europese landen. Vooral Spanje is een zorgenkind. Daar overleden donderdag in 24 uur tijd 239 mensen door Covid-19. Dat is het hoogste aantal sinds de lockdown in mei afliep. Nu is er in Spanje wéér sprake van een lockdown, die in de hoofdstad Madrid moet gaan gelden. Dat het aantal besmettingen daar snel om zich heen grijpt, is ook te zien in de sterftcijfers. Een derde van de Spaanse sterfgevallen van de afgelopen week werd in Madrid genoteerd.

Ook grote delen van buurland Frankrijk kampen met een enorm snelle toename van het aantal coronapatiënten. Het is nog geen Spanje, maar in Frankrijk gingen donderdag wel 46 mensen dood door het virus. Ook werden honderd mensen op de ic opgenomen.

Dat laatste cijfer doet denken aan de eerste golf, toen ook dagelijks velen aan de beademing werden gelegd. Van de 827 besmettingsclusters die zijn vastgesteld, zijn er 77 op donderdag ontdekt. Ook zorgwekkend is dat de autoriteiten steeds hogere aantallen besmettingshaarden in verzorgingshuizen noemen: donderdag waren er 127 instellingen voor ouderen waar meerdere bewoners waren besmet.

In Aveyron bijvoorbeeld staat het verpleeghuis La Gloriande de Severac, waar in de afgelopen week acht mensen aan de gevolgen van het virus stierven. Dat kunnen er nog meer worden, want zeventig bewoners, de meeste ouder dan tachtig, zijn besmet.

Meer mensen beademd

Behalve in Parijs is het aantal besmettingen in het zuidelijke Marseille bijzonder hoog. Daar zijn de ziekenhuizen afgelopen week begonnen om met spoed nieuw personeel te rekruteren. Twee derde van de ic-bedden in de stad is bezet door patiënten met Covid-19. In het hele land liggen meer dan duizend mensen aan de beademing, het grootste deel in Parijs.

Ook in België is sprake van een grote versnelling van het aantal coronagevallen. Daar worden nu ongeveer veertig mensen per dag in het ziekenhuis opgenomen. De verpleegkundigen hebben het nu even druk met de verzorging van coronapatiënten als half juni, toen de eerste piek aan het dalen was.

De cijfers van afgelopen week zijn een wake-upcall voor Europa

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Demonstranten in Madrid eisen op gepaste afstand meer steun voor de evenementensector.

Load-Date: September 18, 2020

Het jaar dat maar niet beter werd

NRC Handelsblad

24 december 2020 donderdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: WEEKEND; Blz. 20

Length: 4457 words

Byline: Michel Kerres

Body

ABSTRACT

Reconstructie Coronajaar

Toen het virus kwam, blonk de wereld eerst uit in ontkennen. Toen volgde de stresstest. Terugblik op 2020, het eerste coronajaar.

VOLLEDIGE TEKST:

H

et was de vierde week van januari. In Davos scheen de zon en smolt de sneeuw. Op het World Economic Forum sprak de mondiale elite uit politiek en bedrijfsleven dicht op elkaar gepakt over de opwarming van de aarde - dé uitdaging voor het nieuwe jaar. Discussies, onderonsjes, dinertjes. Veel gasten uit China ook.

Tegen het einde van de week werd in een klein zaaltje een persconferentie ingelast over een ziekte-uitbraak in Wuhan. Ik sloeg die bijeenkomst over: weinig doden, ver weg.

Een jaar later zijn ruim 77 miljoen mensen besmet met wat in Davos nog het Wuhan-virus werd genoemd, en 1,7 miljoen mensen zijn aan de gevolgen ervan overleden. Het klimaat was toch niet dé uitdaging van het nieuwe jaar.

Met enige regelmaat waren in de afgelopen decennia nieuwe virussen opgedoken en vroeg of laat, stelden experts, zou een virus tot een grote ziekte-uitbraak kunnen leiden. In 2017 had ik Bill Gates zien spreken in een zaal vol generaals en regeringsleiders. Een ziekteverwekker die zich snel door de lucht beweegt, zei de Microsoft-oprichter en filantroop toen, zou in minder dan een jaar tijd dertig miljoen levens kunnen eisen. Het was „redelijk

Het jaar dat maar niet beter werd

waarschijnlijk" dat zo'n uitbraak zich binnen tien tot vijftien jaar zou n voordoen. „Als de volgende pandemie toeslaat, zou weer een catastrofe toegevoegd kunnen worden aan de annalen van de mensheid."

In oktober 2019 vond in een hotel in New York 'Event 201' plaats, een pandemie-simulatie. Conclusies: de publieke sector is niet opgewassen tegen zo'n noodsituatie en tijdens een pandemie moet hoe dan ook worden voorkomen dat landen in paniek grenzen sluiten.

In maart 2020 gingen overal grenzen dicht. Tussen Nederland en België werden sluiptwegen geblokkeerd met oranje zeecontainers. Het ministerie van Buitenlandse Zaken was wekenlang bezig reizigers uit de hele wereld te repatriëren. Het was, schreef NRC op de voorpagina, alsof de muziek was gestopt tijdens een stoelendans.

De eerste patiënten

Ergens in het laatste kwartaal van 2019 was in de buurt van Wuhan een dodelijk virus opgedoken. In december waren de eerste patiënten opgenomen in het plaatselijke ziekenhuis. Op de laatste dag van 2019 hadden de autoriteiten in de miljoenenstad bekendgemaakt dat tientallen patiënten met virale longontsteking in het ziekenhuis lagen en dat ze niet wisten waarom die mensen ziek waren. Een 33-jarige oogarts uit een van de ziekenhuizen in Wuhan, Li Wenliang, waarschuwde op sociale media een groepje bevriende artsen dat ze zich tegen een virus moesten beschermen.

Op de drempel van het nieuwe jaar had zich in stilte ongekend onheil genesteld.

Het virus zou vanuit China op pad gaan, elk continent aandoen, het dagelijks leven ontwrichten. Mens en maatschappij werden onderworpen aan een stresstest. Toen de wereld een gebrek aan kennis nog compenseerde met bijgeloof en religie, was een epidemie een demon of het werk van goddelijke wraak. Maar ook de hoogtechnologische wereld van de 21ste eeuw met zijn voortgeschreden medische wetenschap werd door het coronavirus naar de rand van zijn kunnen geduwd. Voor miljoenen mensen zou 2020 een jaar van rouw worden. Voor velen werd het een jaar om snel te vergeten - behalve als je aandelen had in Zoom Video Communications Inc.

Ontkenning

Het jaar was begonnen als alle andere. 'Twintigtwintig', dat klonk zelfs zachtmoedig, aaibaar. Terwijl de alarmsignalen uit China elkaar in hoog tempo opvolgden, ging de wereld in die eerste weken doodgemoedereerd zijn gang. Mensen zouden in de loop van het jaar uitblinken op veel terreinen. Medeleven met slachtoffers en hun nabestaanden. Solidariteit met zorgpersoneel. Flexibel in het aannemen van nieuwe sociale gewoonten. Manisch in de ontwikkeling van nieuwe hobby's (Bakken! Tuinieren!). Maar om te beginnen blonk de mens uit in ontkennen.

Op 1 januari activeerde de Wereldgezondheidsorganisatie WHO een intern draaiboek voor noodgevallen. Tien dagen later meldde China het eerste sterfgeval. China reageerde niet meteen daadkrachtig op de nieuwe vijand. In Wuhan werd nog een wijkdiner met 40.000 gasten georganiseerd en er vond nog een provinciaal congres van de Communistische Partij plaats. Miljoenen verlieten de stad om elders Chinees Nieuwjaar te vieren.

In de loop van januari werden ook de eerste besmettingen gemeld buiten China - in Japan, Zuid-Korea en Thailand. In Seattle kwam een man aan uit Wuhan, ook besmet. Op 23 januari werd Wuhan, met 11 miljoen inwoners véél groter dan New York, van de buitenwereld afgesloten. In de stad werd het verkeer stilgelegd. Er waren toen 584 besmettingen en 17 sterfgevallen. China had te laat gereageerd. Was die lockdown er eerder geweest, was de catastrofe misschien voorkomen.

Op 6 februari overleed oogarts Li aan het virus. Na zijn waarschuwing eind december was hij op het matje geroepen en had hij een spreekverbod gekregen. Zijn dood maakte op het Chinese internet een storm van kritiek los. The Lancet zou hem eren als een van de eersten die de uitbraak van een nieuw virus had onderkend.

Het jaar dat maar niet beter werd

West-Europeanen begonnen zich net te verheugen op de wintersport. In de bar Kitzloch in Ischgl was het après-ski-seizoen inmiddels op stoom. De Kitzloch zou berucht worden omdat de muziek er maar bleef spelen, ook nadat het onheil de Alpen allang had bereikt.

Zelfs als rampspoed zichtbaar steeds dichterbij komt, kost het moeite de noodsituatie serieus te nemen. Ilja Leonard Pfeijffer begon de eerste aflevering van zijn pandemie-dagboek in NRC op 10 maart zo: „Ik moet toegeven dat ik het virus aanvankelijk had onderschat. Ik schudde mijn hoofd over de ophef en achtte mijzelf veilig achter mijn eigen premature conclusie dat het een griepje betrof.”

Op Azië volgden Iran en Pfeijffers Noord-Italië. Het dodental liep op, de golf kwam steeds dichterbij. Eind februari: paniek in Bergamo. Ziekenhuizen raakten overbelast. Er waren te weinig testen, te weinig ic-bedden, slechte instructies. Er was geen plan. Mensen stierven op brancards in de gangen van het ziekenhuis. Opeens ging de regio deels op slot.

Brabant en Limburg vierden intussen carnaval.

Zelfs toen de pandemie er wás, toen nog was de neiging groot haar te ontkennen. Het zou een vast bestanddeel worden in de omgang met de ziekte-uitbraak: proberen te doen alsof ze er niet was.

Een lockdown? Zo ver zou het hier nooit komen, stelden we elkaar gerust. Echt niet! Een paar bergdorpjes in quarantaine, oké. Maar de Randstad? Op slot? Zoals Wuhan? Dat zou in het hedonistische en individualistische vrije Westen niet eens kúnnen. Dat kon alleen in een dictatuur.

Op 12 maart sloot president Trump de VS voor reizigers uit de Schengenzone. Het werd hem in Europese hoofdsteden kwalijk genomen dat hij dat zonder overleg had gedaan. Op 17 maart ging ook de EU dicht voor bezoekers van buiten.

Voor bijna iedereen kwam vroeg of laat een moment waarop hij of zij wist: dit is he-le-maal mis. Misschien was het bij de eerste beelden uit de intensive care waar patiënten in diepe slaap werden gehouden en op hun buik moesten liggen. Misschien bij het zien van de drone-opnamen van mensen in witte pakken die in New York een massagraf dolven voor doden zonder nabestaanden, goedkope doodskisten in slagorde in het verse graf. Misschien toen de priester in het Italiaanse dorpje Nembro ophield de klokken te luiden voor de doden omdat het gebeier maar doorging.

Op 11 maart verklaarde de WHO de nieuwe ziekte-uitbraak tot een pandemie.

Overlevingsmechanismen

De nieuwe ziekte had inmiddels een naam gekregen: Covid-19. De WHO koos bewust een naam die neutraal was en die niet verwees naar een dier, een land, of een bevolkingsgroep - om stigmatisering te voorkomen. Toch werden Chinezen in Europa met argwaan bekeken. En ook al zie je het virus niet, toch weet iedereen hoe het eruit ziet: een bol met stekels die aan de bovenkant een kleine verdikking hebben. Alissa Eckert en Dan Higgins, illustratoren van het Amerikaanse Centers for Disease Control (CDC) tekenden de nieuwe vijand als een zilveren bal met rode piekjes en accenten in geel en oranje.

Geleidelijk drong door hoe groot het effect is van een virus dat zo klein is dat je het met een normale microscoop niet eens kunt zien. „Epidemieën houden de mens een spiegel voor en laten zien wie we werkelijk zijn”, zei de historicus Frank Snowden, gespecialiseerd in de geschiedenis van ziekten, tegen The New Yorker. „Ze raken aan onze sterfelijkheid, de dood en onze levens. En ze raken aan de manier waarop we ons verhouden tot onze omgeving, de omgeving die we zelf creëren en de natuurlijke omgeving. Ze tonen de morele verhouding die wij als mensen tot elkaar hebben.”

Een nieuwe vijand betekende om te beginnen nieuwe overlevingsmechanismen. Lockdown en quarantaine werden omgangstaal - het kon dus wél, ook in het vrije Westen. Hamsteren werd de nieuwe verleiding. In Nederland was het eigenlijk niet nodig, maar het gebeurde toch. Voor alle zekerheid. Toiletpapier werd het nieuwe goud.

Het jaar dat maar niet beter werd

Druppeltjes die vrijkomen bij hoesten en niezen kunnen door anderen ingeademd worden, leerden we. Het meest besmettelijk zijn grotere druppels die niet verder vliegen dan anderhalve meter. Afstand houden dus. Sommige landen vonden één meter afstand genoeg, anderen eisten twee meter. Nederland werd een anderhalvemetersamenleving.

De vertrouwde handdruk, al zeker 2000 jaar gebruikelijk, verdween. Ervoor in de plaats kwam de elleboogstoot; de voetenzoen redde het niet. Het mondkapje deed zijn intrede. Ze kwamen in twee soorten. Klinisch-functioneel en als mode-accessoire. De verkoper in een Belgische pop-upstore presenteerde een zwarte variant voor hem en een met roze bloemen voor haar. Hij verwachtte dat zijn klanten een collectie zouden aanleggen: voor elke outfit een passend kapje.

Knuffelen mocht alleen nog in de eigen bubbel. Werken mocht alleen nog thuis. De slaapkamer werd een werkkamer. Zonder gêne leerden we tijdens Zoom andermans boekenkasten te ontleden, gluurden naar het merkteken onder de koffiekop van een collega en speurden naar drankflessen bij vrolijke types die vanuit hun huiskamer opereerden. Als er niet werd gewerkt werden kelders en zolders uitgemest, stonden we in de rij bij de vuilstort om daarna achteraan te sluiten bij de bouwmarkt. Er was een run op fitnessapparatuur. Roeimachines waren op een goed moment uitverkocht. Je woning werd je wereld. Eindelijk tijd voor lezen of borduren. De wijnhandelaar meldde een fikse omzetstijging.

Maar er waren ook zorgen: over toekomst, inkomen en baan. Over eenzaamheid. En over verveling. Topsporters zonder sport. Studenten zonder fysiek college, zonder feest. Kunstenaars zonder publiek. Scholieren zonder school - over thuisonderwijs hoorde je de ergste dingen. Wie klein woonde, had het zwaar.

Nieuwe regels leren was ook niet makkelijk. Premier Rutte beëindigde in maart de persconferentie waarop hij het handengeven afraadde met een ferme handdruk. Maar de samenleving bleek in staat tot ingrijpende veranderingen in korte tijd. De angst hielp, dat wel.

De pandemie veroorzaakte chaos en onzekerheid, maar het was welbeschouwd geen volstreekte willekeur. Er was houvast - voor wie van algebra houdt. Tot voor kort staarde men zich blind op AEX en hypotheekrente, nu klampten we ons vast aan het reproductiegetal. (Is R groter dan 1, dan neemt de pandemie toe). Het concept exponentiële groei stelde al hogere eisen aan abstract vermogen. Een bescheiden stijging van het aantal besmettingen werd maar niet gezien als waarschuwing voor een piek over twee weken.

Het virus verspreidde zich in drie maanden over de hele wereld. Al begin maart had Europa een hoger coronasterftecijfer dan Azië. Naast Italië werden Spanje en het Verenigd Koninkrijk hard geraakt. Begin april verschoof het zwaartepunt naar de VS, waar de golf sterfgevallen van het noordoosten naar het westen en zuiden trok. In Wuhan werd toen al het einde van lockdown gevierd met een lichtshow.

In de zomermaanden lag de focus op Latijns-Amerika, met tragische hoofdrollen voor Brazilië en Mexico. Aan het einde van de zomer piekte India.

Even leek het de goede kant op te gaan. Maar net toen India en Latijns-Amerika een afname van het aantal sterfgevallen lieten zien, begon in het najaar eerst in Europa en later in de VS een tweede golf. En wat voor een. Op het hoogtepunt van de eerste golf, op 17 april, stierven op één dag wereldwijd 8.527 mensen. In de tweede helft van december lag het mondiale daggemiddelde wel eens op 13.000 doden.

Vadertje Staat

Covid-19 schoof de hele globe als het ware onder een röntgenapparaat: zelden kon je zo goed zien waar de wereld aan het begin van de 21ste eeuw staat.

Het virus trof een wereld aan die wordt gekenmerkt door snelle ontwikkelingen en onderlinge afhankelijkheid. Dankzij digitalisering gaat alles in hoog tempo over de aarde: goederen, diensten, cultuur, ideeën én ziekten. Niemand is er echt de baas. „Iedereen is verbonden met iedereen”, schreef CNN-presentator Fareed Zakaria in

Het jaar dat maar niet beter werd

een boek over de pandemie, „maar niemand heeft de controle". De wereld is open en snel, en daarom bijna per definitie instabiel, schreef hij. En kwetsbaar.

Geconfronteerd met een mondiale bedreiging viel de wereld vrijwel automatisch uiteen in vertrouwde bouwstenen: de natiestaten. Het virus was dankzij modern transport over de hele wereld gereisd. Het antwoord kwam van een vinding uit de zeventiende eeuw: in het bange uur keek de burger naar zijn staat. En die staat leverde een pandemie-beleid naar nationale snit.

China moest als eerste een antwoord vinden op Covid-19. Na de aanvankelijke aarzeling probeerde Beijing met grootschalige lockdowns, strenge sociale controle, warmtecamera's en een gepersonaliseerde app het vuur te doven. De ingrepen hadden succes. Al op 18 maart, de dag nadat EU voor reizigers van buiten dicht ging, meldde China dat er geen nieuwe besmettingen waren bijgekomen. Later zouden steeds weer kleine besmettingshaarden opduiken, die vervolgens met snelle en strenge maatregelen werden aangepakt. In mei werden alle 11 miljoen inwoners van Wuhan in een periode van tien dagen getest, in oktober gingen de 9 miljoen inwoners van Qingdao in 5 dagen door een teststraat. In China vielen - als je de officiële cijfers mag geloven - dit jaar nog geen 5.000 Covid-doden. In Nederland ruim 10.000. In Madrid 11.500.

Streng en snel werd ook het motto in de democratische landen in de Indo-Pacific -Australië, Japan, Zuid-Korea en Nieuw Zeeland. Ze kregen de eerste golf er sneller onder dan andere landen. De autoriteiten waren doortastend met testen, contactonderzoek en quarantainemaatregelen. De bevolking geloofde in het nut van sociale maatregelen en hield zich daar ook aan. In Australië waren in april openbare bijeenkomsten van meer dan twee mensen verboden, in Nieuw-Zeeland gingen alle niet-essentiële bedrijven dicht.

Het hielp dat Aziatische landen nog levendige herinneringen hadden aan recente epidemieën. Taiwan, bang voor een nieuwe SARS-uitbraak, liet al op 1 januari de temperatuur meten van vliegtuigpassagiers uit Wuhan. Was dat voorbeeld maar gevolgd.

Zuid-Korea kreeg de eerste golf eronder zonder lockdown, maar met testen en technologie. Na de MERS-uitbraak van 2015 waren biotech-bedrijfjes opgericht die nu, samen met de overheid, snel testcapaciteit voor Covid-19 konden verzorgen. De overheid opende zeshonderd testlocaties, sommige in de vorm van 'drive-ins', andere in de vorm van 'telefooncellen'. De testcentra waren buiten de ziekenhuizen en er werden speciale opvangcentra voor Covid-patiënten opgericht die niet ziek genoeg waren voor het ziekenhuis. Patiënten met milde klachten gaven de besmetting op deze manier thuis niet verder.

De ervaringen in Azië en Oceanië toonden aan dat niet één staatsvorm per se beter is in pandemiebestrijding dan de ander. Autocratische regimes met een immens staatsapparaat en sociale controle presteerden goed, maar ook een flexibele democratie als Zuid-Korea die was voorbereid en het probleem serieus nam.

Het Westen kwam slechter voor de dag.

Vaandeldrager VS viel door de mand. Een pandemie was het type crisis dat president Trump niet goed lag. Hij moest, in een verkiezingsjaar, maatregelen nemen die schadelijk waren voor de economie. Hij moest afgaan op adviseurs en op feiten en varen op het ambtenarenapparaat, op de deep state die hij zo verafschuwde. Op goed moment schoof hij het probleem af op de staten. De gouverneurs namen vaak wel ingrijpende maatregelen, maar bij gebrek aan nationale richtlijnen waren de lockdowns te kort, met steeds weer oplaaierende besmettingen tot gevolg.

Trump weigerde lang een mondkapje te dragen en toen hij in oktober zelf ziek werd, deed hij het voorkomen alsof de ziekte niet zo'n ramp was. Zijn terugkeer uit het ziekenhuis werd een propaganda-filmpje in Hollywood-stijl: Trump verschijnt op het Truman-balkon van het Witte Huis om vriend en vijand te laten zien dat hij de ziekte heeft verslagen en saluëert naar de presidentiële heli. Hij doet zijn mondkapje af en ademt zwaar.

Trump was niet het enige probleem van de VS. Ook de wereldvermaarde Centers for Disease Control (CDC) gingen de mist in met het testbeleid, coördinatie in federale staten is moeilijk en de Amerikaanse gezondheidszorg is duur en voor arme Amerikanen moeilijk toegankelijk. De New England Journal of Medicineoordeelde: „[Onze

leiders] hebben van een crisis een tragedie gemaakt. Ieder ander die zo roekeloos met levens en geld zou omspringen zou vervolgd worden." Met 5 procent van de wereldbevolking zijn de VS goed voor 20 procent van de Covid-doden.

Ook in Europa slaagde geen enkel land voor de Covid-test. Duitsland deed het goed in de eerste golf, maar had midden-december dagen met 30.000 besmettingen en bijna 1.000 doden. Zweden volgde lang een eigenzinnige koers met weinig maatregelen, maar moest tegen het einde van het jaar hulp inroepen van buurlanden omdat de IC's in Stockholm overbelast waren. In Nederland was de intelligente lockdown van het voorjaar effectief, maar kwam de exit te snel. Den Haag permitteerde zich maandenlange discussies over mondkapjes en liep tegen de grenzen van een hyperefficiënt gezondheidssysteem dat weinig reserves aanhoudt en waarin veel besluiten gedecentraliseerd zijn. De discipline die Nederlanders in het voorjaar nog hadden opgebracht, was in het najaar vervlogen.

Tijdens een ziekte-uitbraak zijn feiten van levensbelang. Welke eigenschappen heeft het virus, wie is besmet, welke maatregelen helpen? Je zou verwachten dat feitenvrije politiek tot de eerste slachtoffers behoort in een pandemie. Maar virusontkenning werd een populair tijdverdrijf, vooral in rechtspopulistische kring en onder complotdenkers. Volgens één theorie is het virus een vinding van Bill Gates die straks met het vaccin iedereen een chip wil inspuiten. 'Viruswappie' behoort ook tot de nieuwe woorden van 2020.

Ieder voor zich

Terwijl naties met zichzelf worstelden, verpieterden internationale samenwerking en overleg. In Europa gingen de grenzen tijdelijk dicht. De Europese droom en de tastbare Europese welvaart zijn juist gebouwd op open grenzen. Er was in de eerste dagen ook nauwelijks Europese coördinatie, laat staan Europese solidariteit. Frankrijk en Duitsland blokkeerden in eerste instantie zelfs de uitvoer van mondkapjes.

Pas nadat de eerste paniek was geweken, kwam samenwerking weer van de grond. IC-patiënten werden bij capaciteitsproblemen naar het buitenland gebracht. Vrachtwagens konden weer de grens over. Later volgde de gezamenlijke inkoop van vaccins. Midden in de zomer namen de Europese leiders revanche door verhoudingsgewijs snel nieuwe wegen te gaan en gezamenlijk geld te lenen voor een immens wederopbouwfonds, het coronaherstelfonds van 750 miljard euro. Maar het coronabeleid zelf bleef nationaal, met als gevolg dat je in de zomer aan het Noordzeestrand aan de ene kant van de grens wel een mondkapje moest dragen bij je zwembroek, en aan de andere kant niet.

Kwamen de EU-landen weer tot elkaar, de gezamenlijke vijand smeedde de wereldgemeenschap niet aaneen. Het multilaterale stelsel, opgericht als antwoord op twee wereldoorlogen, had op deze wereldbrand vrijwel geen antwoord. De VN-Veiligheidsraad had in 2014 één dag nodig om een resolutie over ebola aan te nemen, de covid-resolutie liet drie maanden op zich wachten.

De WHO, het cruciale VN-adviesorgaan voor gezondheidsvraagstukken, kwam onmiddellijk in de schootslijn tussen de twee grootmachten terecht. Trump gaf China de schuld van de pandemie. De WHO had zich door China in de luren laten leggen, meende hij. De behoefte zich af te zetten tegen China, gecombineerd met zijn dedain voor internationale organisaties, culmineerde in het besluit het lidmaatschap van de WHO op te zeggen. De belangrijkste organisatie van 2020 verloor daarmee een van zijn steunpilaren.

China duwde terug. Toen het Westen een tekort had aan medische hulpmiddelen, ontplooidde Beijing mondkapjesdiplomatie. Waar het Westen faalt staat China paraat, was de ongeschreven boodschap op de ladingen medische goederen die Europese ministers, heel fotogeniek, op plaatselijke luchthaven konden ophalen. Het was een trucje dat Rusland en Turkije snel kopieerden door ook hulp te sturen. Toen Australië vroeg om onderzoek naar de uitbraak, sloeg China terug met een boycot van rundvlees en wijn. Die assertieve houding verklaart mede waarom China nauwelijks lof kreeg voor de succesvolle tweede fase van zijn pandemieaanpak.

Idealisme-piek

Het jaar dat maar niet beter werd

Decennialang ging de wereld vooruit. In zeer kleine stapjes en niet altijd in een rechte lijn, maar elk jaar werd de wereld ietsje beter. Dit jaar niet.

Voor het eerst sinds 1990 nam de armoede toe. Tussen de 88 en 115 miljoen mensen gleden af naar extreme armoede. Migranten in het Westen maakten 20 procent minder over naar hun land van herkomst. Voedselschaarste nam ook toe. Het aantal mensen dat zich zorgen maakt over dagelijks eten nam toe met 100 procent. Voor tussen 83 en 132 miljoen mensen dreigt ondervoeding. Vaccinatieprogramma's in arme landen, denk aan mazelen, zijn jaren teruggezet in de tijd. De pandemie ontwrichtte in veel landen de reguliere zorg. Volgens een schatting zullen 2 miljoen mensen overlijden aan zorguitval.

De pandemie verscherpt ook de ongelijkheid. Ze treft de zwakken het hardst. Covid-19 heeft zoveel andere problemen in gang gezet dat de pandemie ook wel een polypandemie is genoemd.

Terwijl de pandemie de wereld in zijn achteruit zette, leidde de ontwrichting ook tot dromen over een betere toekomst. Kraakheldere blauwe luchten zonder condensstrepen van vliegtuigen bevestigden in het voorjaar de fantasie. Op naar een toekomst met minder vlees, minder consumptie, minder vliegen. Never waste a good crisis, nietwaar? Een andere omgang met dieren, ook: was corona niet afkomstig van vleermuizen en via het eten van wilde dieren in de mens terechtgekomen? Met de globalisering was het hoe dan ook gedaan, heette het: in een wereld waar iedereen afhankelijk is van iedereen ben je veel te kwetsbaar. Maar globalisering bracht ook welvaart en dat geef je niet zomaar op. Idealisten omarmden een reclameslogan van Joe Biden: Build Back Better. Maar aan decemberdrukte op Schiphol kon je zien dat het 'oude normaal' nog niet is vergeten.

Hoop

„V-day“; zo noemde Matt Hancock - minister van gezondheidszorg in de regering van Boris Johnson - dinsdag 8 december. „Hulp is aantocht, het einde is in zicht“, jubelde hij in het Britse parlement. Om 06.31 uur had de 90-jarige Margaret Keenan in University Hospital in Coventry als eerste een in het westen goedgekeurd coronavaccin gekregen. Ze droeg een mondkapje en op haar blauwe T-shirt stond een pinguïn met een kerstmuts.

Het Verenigd Koninkrijk was als eerste westers land over de finish gegaan in de internationale vaccinnrace die vrijwel gelijktijdig met de pandemie was begonnen. Door gebruik te maken van een speedprocedure had het VK als eerste een vaccin van de farmaceuten BioNTech en Pfizer goedgekeurd.

Het vaccin werd al snel de heilige graal van de pandemie. Het is de enige manier om de ziekte te overwinnen en wie als eerste een vaccin heeft, kan als eerste zijn samenleving van het slot halen zonder bang te zijn voor een terugkeer van het virus.

De vaccinnrace is een geopolitiek gevecht. President Trump investeerde snel grote bedragen in de ontwikkeling bij verschillende fabrikanten en probeerde een veelbelovend Duits bedrijf op te kopen opdat het exclusief voor de VS zou werken. China ontwikkelde vijf vaccins in eigen beheer en Rusland noemde zijn vaccin Sputnik V, een verwijzing naar de kunstmanen waarmee de Sovjet-Unie in de Koude Oorlog de VS de ogen uitstak. De Europese Unie kocht collectief vaccins op voorhand bij westerse fabrikanten, zonder te weten of de vaccins-in-ontwikkeling ook zouden werken.

Het vaccin is niet alleen hét antwoord op de pandemie, het is ook prestigeobject en machtsmiddel. Trump kocht in voor de VS, conform zijn America First-ideologie. China en Rusland gebruikten het in bilaterale deals met bevriende landen. Europa kocht in eerste instantie voor zichzelf en investeerde daarnaast in internationale samenwerking.

De pandemie is pas definitief te blussen als ook grote delen van de bevolking in arme landen gevaccineerd worden. Zij konden het zich niet veroorloven op voorhand dure vaccins te kopen. EU en WHO richtten daarom een gezamenlijk inkoopbureau voor vaccins dat arme landen ondersteunt. Het agentschap kwam nog niet goed van de grond. Het komt miljarden dollars tekort en de rijke landen kochten alle beschikbare vaccins voor de komende tijd op - in eerste instantie voor eigen gebruik. Ook in het coronajaar gold: eerst de rijken, dan de armen.

Het jaar dat maar niet beter werd

Het virus raakte uiteindelijk de hele wereld. Maar Covid-19 sloeg niet overal even hard toe. Afrika bleef het lichtpuntje in de statistiek, met 1,7 miljoen besmettingen. De Covid-plaag kreeg, met uitzondering van Zuid-Afrika, weinig grip op continent, dankzij een jonge bevolking en recente ervaring met epidemieën, maar er wordt ook maar mondjesmaat getest. Zuid-Oost-Azië kwam met 11 miljoen op een goede derde plaats. Covid-19 is een drama voor Noord- en Zuid Amerika en Europa, samen goed voor 55 miljoen van de 75 miljoen besmettingen.

Covid-19. Aanvankelijk dachten we dat we er binnen een paar weken vanaf zouden zijn. Het werden maanden. Inmiddels gaan we een tweede coronajaar tegemoet. In een strenge lockdown en met een gemuteerd virus dat nog besmettelijker is. De groet 'prettige feestdagen' kreeg in 2020 een sarcastisch randje.

Decennialang ging de wereld vooruit. Elk jaar werd de wereld ietsje beter. Dit jaar niet.

Knuffelen mocht alleen nog in de eigen bubbel. Werken mocht alleen nog thuis. Je woning werd je wereld.

Graphic

Politieagent met 'virushelm'richt zich tot een gezin-op-wielen tijdens een lockdown in de Indiase stad Chennai, eind maart 2020.

Foto Arun Sankar/AFP

Een grafdelver op een rustplaats voor coronaslachtoffers in Manaus, Brazilië, juni 2020.

Foto Michael Dantas/AFP

Lockdownpilates in Nicosia, Cyprus, maart 2020, in het bijzijn van meebuigende hond Elvis.

Foto Christina Assi/AFP

Parkleven in mei 2020, Domino Park, Brooklyn, New York City.

Foto Johannes Eisele/AFP

Foto Emilio Morenatti/AP

Wildlife in stil Central Park, New York City, in april: een wasbeer.

Foto Johannes Eisele, AFP

Zorgwerker helpt collega, flauwgevallen na uitputting op een testlocatie in New Delhi, India, in april.

Foto Manish Swarup/AP

De coronagolven wereldwijd: Westen zwaargetroffen, Afrika een lichtpuntje

Palestijnse moeder vermaakt haar kinderen met koolbladeren in de Gazastrook, in april.

Foto Mohammed Abed/AFP

Load-Date: December 24, 2020

Het jaar dat maar niet beter werd

NRC.NEXT

24 december 2020 donderdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: WEEKEND; Blz. 20

Length: 4457 words

Byline: Michel Kerres

Body

ABSTRACT

Reconstructie Coronajaar

Toen het virus kwam, blonk de wereld eerst uit in ontkennen. Toen volgde de stresstest. Terugblik op 2020, het eerste coronajaar.

VOLLEDIGE TEKST:

H

et was de vierde week van januari. In Davos scheen de zon en smolt de sneeuw. Op het World Economic Forum sprak de mondiale elite uit politiek en bedrijfsleven dicht op elkaar gepakt over de opwarming van de aarde - dé uitdaging voor het nieuwe jaar. Discussies, onderonsjes, dinertjes. Veel gasten uit China ook.

Tegen het einde van de week werd in een klein zaaltje een persconferentie ingelast over een ziekte-uitbraak in Wuhan. Ik sloeg die bijeenkomst over: weinig doden, ver weg.

Een jaar later zijn ruim 77 miljoen mensen besmet met wat in Davos nog het Wuhan-virus werd genoemd, en 1,7 miljoen mensen zijn aan de gevolgen ervan overleden. Het klimaat was toch niet dé uitdaging van het nieuwe jaar.

Met enige regelmaat waren in de afgelopen decennia nieuwe virussen opgedoken en vroeg of laat, stelden experts, zou een virus tot een grote ziekte-uitbraak kunnen leiden. In 2017 had ik Bill Gates zien spreken in een zaal vol generaals en regeringsleiders. Een ziekteverwekker die zich snel door de lucht beweegt, zei de Microsoft-oprichter en filantroop toen, zou in minder dan een jaar tijd dertig miljoen levens kunnen eisen. Het was „redelijk waarschijnlijk" dat zo'n uitbraak zich binnen tien tot vijftien jaar zou n voordoen. „Als de volgende pandemie toeslaat, zou weer een catastrofe toegevoegd kunnen worden aan de annalen van de mensheid."

Het jaar dat maar niet beter werd

In oktober 2019 vond in een hotel in New York 'Event 201' plaats, een pandemie-simulatie. Conclusies: de publieke sector is niet opgewassen tegen zo'n noodsituatie en tijdens een pandemie moet hoe dan ook worden voorkomen dat landen in paniek grenzen sluiten.

In maart 2020 gingen overal grenzen dicht. Tussen Nederland en België werden sluiptwegen geblokkeerd met oranje zeecontainers. Het ministerie van Buitenlandse Zaken was wekenlang bezig reizigers uit de hele wereld te repatriëren. Het was, schreef NRC op de voorpagina, alsof de muziek was gestopt tijdens een stoelendans.

De eerste patiënten

Ergens in het laatste kwartaal van 2019 was in de buurt van Wuhan een dodelijk virus opgedoken. In december waren de eerste patiënten opgenomen in het plaatselijke ziekenhuis. Op de laatste dag van 2019 hadden de autoriteiten in de miljoenenstad bekendgemaakt dat tientallen patiënten met virale longontsteking in het ziekenhuis lagen en dat ze niet wisten waarom die mensen ziek waren. Een 33-jarige oogarts uit een van de ziekenhuizen in Wuhan, Li Wenliang, waarschuwde op sociale media een groepje bevriende artsen dat ze zich tegen een virus moesten beschermen.

Op de drempel van het nieuwe jaar had zich in stilte ongekend onheil genesteld.

Het virus zou vanuit China op pad gaan, elk continent aandoen, het dagelijks leven ontwrichten. Mens en maatschappij werden onderworpen aan een stresstest. Toen de wereld een gebrek aan kennis nog compenseerde met bijgeloof en religie, was een epidemie een demon of het werk van goddelijke wraak. Maar ook de hoogtechnologische wereld van de 21ste eeuw met zijn voortgeschreden medische wetenschap werd door het coronavirus naar de rand van zijn kunnen geduwd. Voor miljoenen mensen zou 2020 een jaar van rouw worden. Voor velen werd het een jaar om snel te vergeten - behalve als je aandelen had in Zoom Video Communications Inc.

Ontkenning

Het jaar was begonnen als alle andere. 'Twintigtwintig', dat klonk zelfs zachtmoedig, aaibaar. Terwijl de alarmsignalen uit China elkaar in hoog tempo opvolgden, ging de wereld in die eerste weken doodgemoedereerd zijn gang. Mensen zouden in de loop van het jaar uitblinken op veel terreinen. Medeleven met slachtoffers en hun nabestaanden. Solidariteit met zorgpersoneel. Flexibel in het aannemen van nieuwe sociale gewoonten. Manisch in de ontwikkeling van nieuwe hobby's (Bakken! Tuinieren!). Maar om te beginnen blonk de mens uit in ontkennen.

Op 1 januari activeerde de Wereldgezondheidsorganisatie WHO een intern draaiboek voor noodgevallen. Tien dagen later meldde China het eerste sterfgeval. China reageerde niet meteen daadkrachtig op de nieuwe vijand. In Wuhan werd nog een wijkdiner met 40.000 gasten georganiseerd en er vond nog een provinciaal congres van de Communistische Partij plaats. Miljoenen verlieten de stad om elders Chinees Nieuwjaar te vieren.

In de loop van januari werden ook de eerste besmettingen gemeld buiten China - in Japan, Zuid-Korea en Thailand. In Seattle kwam een man aan uit Wuhan, ook besmet. Op 23 januari werd Wuhan, met 11 miljoen inwoners véél groter dan New York, van de buitenwereld afgesloten. In de stad werd het verkeer stilgelegd. Er waren toen 584 besmettingen en 17 sterfgevallen. China had te laat gereageerd. Was die lockdown er eerder geweest, was de catastrofe misschien voorkomen.

Op 6 februari overleed oogarts Li aan het virus. Na zijn waarschuwing eind december was hij op het matje geroepen en had hij een spreekverbod gekregen. Zijn dood maakte op het Chinese internet een storm van kritiek los. The Lancet zou hem eren als een van de eersten die de uitbraak van een nieuw virus had onderkend.

West-Europeanen begonnen zich net te verheugen op de wintersport. In de bar Kitzloch in Ischgl was het après-ski-seizoen inmiddels op stoom. De Kitzloch zou berucht worden omdat de muziek er maar bleef spelen, ook nadat het onheil de Alpen allang had bereikt.

Het jaar dat maar niet beter werd

Zelfs als rampspoed zichtbaar steeds dichterbij komt, kost het moeite de noodsituatie serieus te nemen. Ilja Leonard Pfeijffer begon de eerste aflevering van zijn pandemie-dagboek in NRC op 10 maart zo: „Ik moet toegeven dat ik het virus aanvankelijk had onderschat. Ik schudde mijn hoofd over de ophef en achtte mijzelf veilig achter mijn eigen premature conclusie dat het een griepje betrof.”

Op Azië volgden Iran en Pfeijffers Noord-Italië. Het dodental liep op, de golf kwam steeds dichterbij. Eind februari: paniek in Bergamo. Ziekenhuizen raakten overbelast. Er waren te weinig testen, te weinig ic-bedden, slechte instructies. Er was geen plan. Mensen stierven op brancards in de gangen van het ziekenhuis. Opeens ging de regio deels op slot.

Brabant en Limburg vierden intussen carnaval.

Zelfs toen de pandemie er wás, toen nog was de neiging groot haar te ontkennen. Het zou een vast bestanddeel worden in de omgang met de ziekte-uitbraak: proberen te doen alsof ze er niet was.

Een lockdown? Zo ver zou het hier nooit komen, stelden we elkaar gerust. Echt niet! Een paar bergdorpjes in quarantaine, oké. Maar de Randstad? Op slot? Zoals Wuhan? Dat zou in het hedonistische en individualistische vrije Westen niet eens kúnnen. Dat kon alleen in een dictatuur.

Op 12 maart sloot president Trump de VS voor reizigers uit de Schengenzone. Het werd hem in Europese hoofdsteden kwalijk genomen dat hij dat zonder overleg had gedaan. Op 17 maart ging ook de EU dicht voor bezoekers van buiten.

Voor bijna iedereen kwam vroeg of laat een moment waarop hij of zij wist: dit is he-le-maal mis. Misschien was het bij de eerste beelden uit de intensive care waar patiënten in diepe slaap werden gehouden en op hun buik moesten liggen. Misschien bij het zien van de drone-opnamen van mensen in witte pakken die in New York een massagraf dolven voor doden zonder nabestaanden, goedkope doodskisten in slagorde in het verse graf. Misschien toen de priester in het Italiaanse dorpje Nembro ophield de klokken te luiden voor de doden omdat het gebeier maar doorging.

Op 11 maart verklaarde de WHO de nieuwe ziekte-uitbraak tot een pandemie.

Overlevingsmechanismen

De nieuwe ziekte had inmiddels een naam gekregen: Covid-19. De WHO koos bewust een naam die neutraal was en die niet verwees naar een dier, een land, of een bevolkingsgroep - om stigmatisering te voorkomen. Toch werden Chinezen in Europa met argwaan bekeken. En ook al zie je het virus niet, toch weet iedereen hoe het eruit ziet: een bol met stekels die aan de bovenkant een kleine verdikking hebben. Alissa Eckert en Dan Higgins, illustratoren van het Amerikaanse Centers for Disease Control (CDC) tekenden de nieuwe vijand als een zilveren bal met rode piekjes en accenten in geel en oranje.

Geleidelijk drong door hoe groot het effect is van een virus dat zo klein is dat je het met een normale microscoop niet eens kunt zien. „Epidemieën houden de mens een spiegel voor en laten zien wie we werkelijk zijn”, zei de historicus Frank Snowden, gespecialiseerd in de geschiedenis van ziekten, tegen The New Yorker. „Ze raken aan onze sterfelijkheid, de dood en onze levens. En ze raken aan de manier waarop we ons verhouden tot onze omgeving, de omgeving die we zelf creëren en de natuurlijke omgeving. Ze tonen de morele verhouding die wij als mensen tot elkaar hebben.”

Een nieuwe vijand betekende om te beginnen nieuwe overlevingsmechanismen. Lockdown en quarantaine werden omgangstaal - het kon dus wél, ook in het vrije Westen. Hamsteren werd de nieuwe verleiding. In Nederland was het eigenlijk niet nodig, maar het gebeurde toch. Voor alle zekerheid. Toiletpapier werd het nieuwe goud. Druppeltjes die vrijkomen bij hoesten en niezen kunnen door anderen ingeademd worden, leerden we. Het meest besmettelijk zijn grotere druppels die niet verder vliegen dan anderhalve meter. Afstand houden dus. Sommige landen vonden één meter afstand genoeg, anderen eisten twee meter. Nederland werd een anderhalvemetersamenleving.

Het jaar dat maar niet beter werd

De vertrouwde handdruk, al zeker 2000 jaar gebruikelijk, verdween. Ervoor in de plaats kwam de elleboogstoot; de voetenzoen redde het niet. Het mondkapje deed zijn intrede. Ze kwamen in twee soorten. Klinisch-functioneel en als mode-accessoire. De verkoper in een Belgische pop-upstore presenteerde een zwarte variant voor hem en een met roze bloemen voor haar. Hij verwachtte dat zijn klanten een collectie zouden aanleggen: voor elke outfit een passend kapje.

Knuffelen mocht alleen nog in de eigen bubbel. Werken mocht alleen nog thuis. De slaapkamer werd een werkkamer. Zonder gêne leerden we tijdens Zoom andermans boekenkasten te ontleden, gluurden naar het merkteken onder de koffiekop van een collega en speurden naar drankflessen bij vrolijke types die vanuit hun huiskamer opereerden. Als er niet werd gewerkt werden kelders en zolders uitgemest, stonden we in de rij bij de vuilstort om daarna achteraan te sluiten bij de bouwmarkt. Er was een run op fitnessapparatuur. Roeimachines waren op een goed moment uitverkocht. Je woning werd je wereld. Eindelijk tijd voor lezen of borduren. De wijnhandelaar meldde een fikse omzetstijging.

Maar er waren ook zorgen: over toekomst, inkomen en baan. Over eenzaamheid. En over verveling. Topsporters zonder sport. Studenten zonder fysiek college, zonder feest. Kunstenaars zonder publiek. Scholieren zonder school - over thuisonderwijs hoorde je de ergste dingen. Wie klein woonde, had het zwaar.

Nieuwe regels leren was ook niet makkelijk. Premier Rutte beëindigde in maart de persconferentie waarop hij het handengeven afraadde met een ferme handdruk. Maar de samenleving bleek in staat tot ingrijpende veranderingen in korte tijd. De angst hielp, dat wel.

De pandemie veroorzaakte chaos en onzekerheid, maar het was welbeschouwd geen volstrekte willekeur. Er was houvast - voor wie van algebra houdt. Tot voor kort staaarde men zich blind op AEX en hypotheekrente, nu klampten we ons vast aan het reproductiegetal. (Is R groter dan 1, dan neemt de pandemie toe). Het concept exponentiële groei stelde al hogere eisen aan abstract vermogen. Een bescheiden stijging van het aantal besmettingen werd maar niet gezien als waarschuwing voor een piek over twee weken.

Het virus verspreidde zich in drie maanden over de hele wereld. Al begin maart had Europa een hoger coronasterftcijfer dan Azië. Naast Italië werden Spanje en het Verenigd Koninkrijk hard geraakt. Begin april verschoof het zwaartepunt naar de VS, waar de golf sterfgevallen van het noordoosten naar het westen en zuiden trok. In Wuhan werd toen al het einde van lockdown gevierd met een lichtshow.

In de zomermaanden lag de focus op Latijns-Amerika, met tragische hoofdrollen voor Brazilië en Mexico. Aan het einde van de zomer piekte India.

Even leek het de goede kant op te gaan. Maar net toen India en Latijns-Amerika een afname van het aantal sterfgevallen lieten zien, begon in het najaar eerst in Europa en later in de VS een tweede golf. En wat voor een. Op het hoogtepunt van de eerste golf, op 17 april, stierven op één dag wereldwijd 8.527 mensen. In de tweede helft van december lag het mondiale daggemiddelde wel eens op 13.000 doden.

Vadertje Staat

Covid-19 schoof de hele globe als het ware onder een röntgenapparaat: zelden kon je zo goed zien waar de wereld aan het begin van de 21ste eeuw staat.

Het virus trof een wereld aan die wordt gekenmerkt door snelle ontwikkelingen en onderlinge afhankelijkheid. Dankzij digitalisering gaat alles in hoog tempo over de aarde: goederen, diensten, cultuur, ideeën én ziekten. Niemand is er echt de baas. „Iedereen is verbonden met iedereen“, schreef CNN-presentator Fareed Zakaria in een boek over de pandemie, „maar niemand heeft de controle“. De wereld is open en snel, en daarom bijna per definitie instabiel, schreef hij. En kwetsbaar.

Geconfronteerd met een mondiale bedreiging viel de wereld vrijwel automatisch uiteen in vertrouwde bouwstenen: de natiestaten. Het virus was dankzij modern transport over de hele wereld gereisd. Het antwoord kwam van een

Het jaar dat maar niet beter werd

vinding uit de zeventiende eeuw: in het bange uur keek de burger naar zijn staat. En die staat leverde een pandemie-beleid naar nationale snit.

China moest als eerste een antwoord vinden op Covid-19. Na de aanvankelijke aarzeling probeerde Beijing met grootschalige lockdowns, strenge sociale controle, warmtecamera's en een gepersonaliseerde app het vuur te doven. De ingrepen hadden succes. Al op 18 maart, de dag nadat EU voor reizigers van buiten dicht ging, meldde China dat er geen nieuwe besmettingen waren bijgekomen. Later zouden steeds weer kleine besmettingshaarden opduiken, die vervolgens met snelle en strenge maatregelen werden aangepakt. In mei werden alle 11 miljoen inwoners van Wuhan in een periode van tien dagen getest, in oktober gingen de 9 miljoen inwoners van Qingdao in 5 dagen door een teststraat. In China vielen - als je de officiële cijfers mag geloven - dit jaar nog geen 5.000 Covid-doden. In Nederland ruim 10.000. In Madrid 11.500.

Streng en snel werd ook het motto in de democratische landen in de Indo-Pacific -Australië, Japan, Zuid-Korea en Nieuw Zeeland. Ze kregen de eerste golf er sneller onder dan andere landen. De autoriteiten waren doortastend met testen, contactonderzoek en quarantainemaatregelen. De bevolking geloofde in het nut van sociale maatregelen en hield zich daar ook aan. In Australië waren in april openbare bijeenkomsten van meer dan twee mensen verboden, in Nieuw-Zeeland gingen alle niet-essentiële bedrijven dicht.

Het hielp dat Aziatische landen nog levendige herinneringen hadden aan recente epidemieën. Taiwan, bang voor een nieuwe SARS-uitbraak, liet al op 1 januari de temperatuur meten van vliegtuigpassagiers uit Wuhan. Was dat voorbeeld maar gevolgd.

Zuid-Korea kreeg de eerste golf eronder zonder lockdown, maar met testen en technologie. Na de MERS-uitbraak van 2015 waren biotech-bedrijfjes opgericht die nu, samen met de overheid, snel testcapaciteit voor Covid-19 konden verzorgen. De overheid opende zeshonderd testlocaties, sommige in de vorm van 'drive-ins', andere in de vorm van 'telefooncellen'. De testcentra waren buiten de ziekenhuizen en er werden speciale opvangcentra voor Covid-patiënten opgericht die niet ziek genoeg waren voor het ziekenhuis. Patiënten met milde klachten gaven de besmetting op deze manier thuis niet verder.

De ervaringen in Azië en Oceanië toonden aan dat niet één staatsvorm per se beter is in pandemiebestrijding dan de ander. Autocratische regimes met een immens staatsapparaat en sociale controle presteerden goed, maar ook een flexibele democratie als Zuid-Korea die was voorbereid en het probleem serieus nam.

Het Westen kwam slechter voor de dag.

Vaandeldrager VS viel door de mand. Een pandemie was het type crisis dat president Trump niet goed lag. Hij moest, in een verkiezingsjaar, maatregelen nemen die schadelijk waren voor de economie. Hij moest afgaan op adviseurs en op feiten en varen op het ambtenarenapparaat, op de deep state die hij zo verafschuwde. Op goed moment schoof hij het probleem af op de staten. De gouverneurs namen vaak wel ingrijpende maatregelen, maar bij gebrek aan nationale richtlijnen waren de lockdowns te kort, met steeds weer oplopende besmettingen tot gevolg.

Trump weigerde lang een mondkapje te dragen en toen hij in oktober zelf ziek werd, deed hij het voorkomen alsof de ziekte niet zo'n ramp was. Zijn terugkeer uit het ziekenhuis werd een propaganda-filmpje in Hollywood-stijl: Trump verschijnt op het Truman-balkon van het Witte Huis om vriend en vijand te laten zien dat hij de ziekte heeft verslagen en saluëert naar de presidentiële heli. Hij doet zijn mondkapje af en ademt zwaar.

Trump was niet het enige probleem van de VS. Ook de wereldvermaarde Centers for Disease Control (CDC) gingen de mist in met het testbeleid, coördinatie in federale staten is moeilijk en de Amerikaanse gezondheidszorg is duur en voor arme Amerikanen moeilijk toegankelijk. De New England Journal of Medicineoordeelde: „[Onze leiders] hebben van een crisis een tragedie gemaakt. Ieder ander die zo roekeloos met levens en geld zou omspringen zou vervolgd worden." Met 5 procent van de wereldbevolking zijn de VS goed voor 20 procent van de Covid-doden.

Het jaar dat maar niet beter werd

Ook in Europa slaagde geen enkel land voor de Covid-test. Duitsland deed het goed in de eerste golf, maar had midden-december dagen met 30.000 besmettingen en bijna 1.000 doden. Zweden volgde lang een eigenzinnige koers met weinig maatregelen, maar moest tegen het einde van het jaar hulp inroepen van buurlanden omdat de IC's in Stockholm overbelast waren. In Nederland was de intelligente lockdown van het voorjaar effectief, maar kwam de exit te snel. Den Haag permitteerde zich maandenlange discussies over mondkapjes en liep tegen de grenzen van een hyperefficiënt gezondheidssysteem dat weinig reserves aanhoudt en waarin veel besluiten gedecentraliseerd zijn. De discipline die Nederlanders in het voorjaar nog hadden opgebracht, was in het najaar vervlogen.

Tijdens een ziekte-uitbraak zijn feiten van levensbelang. Welke eigenschappen heeft het virus, wie is besmet, welke maatregelen helpen? Je zou verwachten dat feitenvrije politiek tot de eerste slachtoffers behoort in een pandemie. Maar virusontkenning werd een populair tijdverdrijf, vooral in rechtspopulistische kring en onder complotdenkers. Volgens één theorie is het virus een vinding van Bill Gates die straks met het vaccin iedereen een chip wil inspuiten. 'Viruswappie' behoort ook tot de nieuwe woorden van 2020.

Ieder voor zich

Terwijl naties met zichzelf worstelden, verpieterden internationale samenwerking en overleg. In Europa gingen de grenzen tijdelijk dicht. De Europese droom en de tastbare Europese welvaart zijn juist gebouwd op open grenzen. Er was in de eerste dagen ook nauwelijks Europese coördinatie, laat staan Europese solidariteit. Frankrijk en Duitsland blokkeerden in eerste instantie zelfs de uitvoer van mondkapjes.

Pas nadat de eerste paniek was geweken, kwam samenwerking weer van de grond. IC-patiënten werden bij capaciteitsproblemen naar het buitenland gebracht. Vrachtwagens konden weer de grens over. Later volgde de gezamenlijke inkoop van vaccins. Midden in de zomer namen de Europese leiders revanche door verhoudingsgewijs snel nieuwe wegen te gaan en gezamenlijk geld te lenen voor een immens wederopbouwfonds, het coronaherstelfonds van 750 miljard euro. Maar het coronabeleid zelf bleef nationaal, met als gevolg dat je in de zomer aan het Noordzeestrand aan de ene kant van de grens wel een mondkapje moest dragen bij je zwembroek, en aan de andere kant niet.

Kwamen de EU-landen weer tot elkaar, de gezamenlijke vijand smeedde de wereldgemeenschap niet aaneen. Het multilaterale stelsel, opgericht als antwoord op twee wereldoorlogen, had op deze wereldbrand vrijwel geen antwoord. De VN-Veilighedsraad had in 2014 één dag nodig om een resolutie over ebola aan te nemen, de covid-resolutie liet drie maanden op zich wachten.

De WHO, het cruciale VN-adviesorgaan voor gezondheidsvraagstukken, kwam onmiddellijk in de schootslijn tussen de twee grootmachten terecht. Trump gaf China de schuld van de pandemie. De WHO had zich door China in de luren laten leggen, meende hij. De behoefte zich af te zetten tegen China, gecombineerd met zijn dedain voor internationale organisaties, culmineerde in het besluit het lidmaatschap van de WHO op te zeggen. De belangrijkste organisatie van 2020 verloor daarmee een van zijn steunpilaren.

China duwde terug. Toen het Westen een tekort had aan medische hulpmiddelen, ontplooidde Beijing mondkapjesdiplomatie. Waar het Westen faalt staat China paraat, was de ongeschreven boodschap op de ladingen medische goederen die Europese ministers, heel fotogeniek, op plaatselijke luchthaven konden ophalen. Het was een trucje dat Rusland en Turkije snel kopieerden door ook hulp te sturen. Toen Australië vroeg om onderzoek naar de uitbraak, sloeg China terug met een boycot van rundvlees en wijn. Die assertieve houding verklaart mede waarom China nauwelijks lof kreeg voor de succesvolle tweede fase van zijn pandemieaanpak.

Idealisme-piek

Decennialang ging de wereld vooruit. In zeer kleine stapjes en niet altijd in een rechte lijn, maar elk jaar werd de wereld ietsje beter. Dit jaar niet.

Voor het eerst sinds 1990 nam de armoede toe. Tussen de 88 en 115 miljoen mensen gleden af naar extreme armoede. Migranten in het Westen maakten 20 procent minder over naar hun land van herkomst. Voedselschaarste

Het jaar dat maar niet beter werd

nam ook toe. Het aantal mensen dat zich zorgen maakt over dagelijks eten nam toe met 100 procent. Voor tussen 83 en 132 miljoen mensen dreigt ondervoeding. Vaccinatieprogramma's in arme landen, denk aan mazelen, zijn jaren teruggezet in de tijd. De pandemie ontwrichtte in veel landen de reguliere zorg. Volgens een schatting zullen 2 miljoen mensen overlijden aan zorguitval.

De pandemie verscherpt ook de ongelijkheid. Ze treft de zwakken het hardst. Covid-19 heeft zoveel andere problemen in gang gezet dat de pandemie ook wel een polypandemie is genoemd.

Terwijl de pandemie de wereld in zijn achteruit zette, leidde de ontwrichting ook tot dromen over een betere toekomst. Kraakheldere blauwe luchten zonder condensstrepen van vliegtuigen bevestigden in het voorjaar de fantasie. Op naar een toekomst met minder vlees, minder consumptie, minder vliegen. Never waste a good crisis, nietwaar? Een andere omgang met dieren, ook: was corona niet afkomstig van vleermuizen en via het eten van wilde dieren in de mens terechtgekomen? Met de globalisering was het hoe dan ook gedaan, heette het: in een wereld waar iedereen afhankelijk is van iedereen ben je veel te kwetsbaar. Maar globalisering bracht ook welvaart en dat geef je niet zomaar op. Idealisten omarmden een reclameslogan van Joe Biden: Build Back Better. Maar aan decemberdrukke op Schiphol kon je zien dat het 'oude normaal' nog niet is vergeten.

Hoop

„V-day“; zo noemde Matt Hancock - minister van gezondheidszorg in de regering van Boris Johnson - dinsdag 8 december. „Hulp is aantocht, het einde is in zicht“, jubelde hij in het Britse parlement. Om 06.31 uur had de 90-jarige Margaret Keenan in University Hospital in Coventry als eerste een in het westen goedgekeurd coronavaccin gekregen. Ze droeg een mondkapje en op haar blauwe T-shirt stond een pinguïn met een kerstmuts.

Het Verenigd Koninkrijk was als eerste westers land over de finish gegaan in de internationale vaccinerace die vrijwel gelijktijdig met de pandemie was begonnen. Door gebruik te maken van een speedprocedure had het VK als eerste een vaccin van de farmaceuten BioNTech en Pfizer goedgekeurd.

Het vaccin werd al snel de heilige graal van de pandemie. Het is de enige manier om de ziekte te overwinnen en wie als eerste een vaccin heeft, kan als eerste zijn samenleving van het slot halen zonder bang te zijn voor een terugkeer van het virus.

De vaccinerace is een geopolitiek gevecht. President Trump investeerde snel grote bedragen in de ontwikkeling bij verschillende fabrikanten en probeerde een veelbelovend Duits bedrijf op te kopen opdat het exclusief voor de VS zou werken. China ontwikkelde vijf vaccins in eigen beheer en Rusland noemde zijn vaccin Sputnik V, een verwijzing naar de kunstmanen waarmee de Sovjet-Unie in de Koude Oorlog de VS de ogen uitstak. De Europese Unie kocht collectief vaccins op voorhand bij westerse fabrikanten, zonder te weten of de vaccins-in-ontwikkeling ook zouden werken.

Het vaccin is niet alleen hét antwoord op de pandemie, het is ook prestigeobject en machtsmiddel. Trump kocht in voor de VS, conform zijn America First-ideologie. China en Rusland gebruikten het in bilaterale deals met bevriende landen. Europa kocht in eerste instantie voor zichzelf en investeerde daarnaast in internationale samenwerking.

De pandemie is pas definitief te blussen als ook grote delen van de bevolking in arme landen gevaccineerd worden. Zij konden het zich niet veroorloven op voorhand dure vaccins te kopen. EU en WHO richtten daarom een gezamenlijk inkoopbureau voor vaccins dat arme landen ondersteunt. Het agentschap kwam nog niet goed van de grond. Het komt miljarden dollars tekort en de rijke landen kochten alle beschikbare vaccins voor de komende tijd op - in eerste instantie voor eigen gebruik. Ook in het coronajaar gold: eerst de rijken, dan de armen.

Het virus raakte uiteindelijk de hele wereld. Maar Covid-19 sloeg niet overal even hard toe. Afrika bleef het lichtpuntje in de statistiek, met 1,7 miljoen besmettingen. De Covid-plaag kreeg, met uitzondering van Zuid-Afrika, weinig grip op continent, dankzij een jonge bevolking en recente ervaring met epidemieën, maar er wordt ook maar mondesmaat getest. Zuid-Oost-Azië kwam met 11 miljoen op een goede derde plaats. Covid-19 is een drama voor Noord- en Zuid Amerika en Europa, samen goed voor 55 miljoen van de 75 miljoen besmettingen.

Het jaar dat maar niet beter werd

Covid-19. Aanvankelijk dachten we dat we er binnen een paar weken vanaf zouden zijn. Het werden maanden. Inmiddels gaan we een tweede coronajaar tegemoet. In een strenge lockdown en met een gemuteerd virus dat nog besmettelijker is. De groet 'prettige feestdagen' kreeg in 2020 een sarcastisch randje.

Decennialang ging de wereld vooruit. Elk jaar werd de wereld ietsje beter. Dit jaar niet.

Knuffelen mocht alleen nog in de eigen bubbel. Werken mocht alleen nog thuis. Je woning werd je wereld.

Graphic

Politieagent met 'virushelm' richt zich tot een gezin-op-wielen tijdens een lockdown in de Indiase stad Chennai, eind maart 2020.

Foto Arun Sankar/AFP

Een grafdelver op een rustplaats voor coronaslachtoffers in Manaus, Brazilië, juni 2020.

Foto Michael Dantas/AFP

Lockdownpilates in Nicosia, Cyprus, maart 2020, in het bijzijn van meebuigende hond Elvis.

Foto Christina Assi/AFP

Parkleven in mei 2020, Domino Park, Brooklyn, New York City.

Foto Johannes Eisele/AFP

Foto Emilio Morenatti/AP

Wildlife in stil Central Park, New York City, in april: een wasbeer.

Foto Johannes Eisele, AFP

Zorgwerker helpt collega, flauwgevallen na uitputting op een testlocatie in New Delhi, India, in april.

Foto Manish Swarup/AP

De coronagolven wereldwijd: Westen zwaargetroffen, Afrika een lichtpuntje

Palestijnse moeder vermaakt haar kinderen met koolbladeren in de Gazastrook, in april.

Foto Mohammed Abed/AFP

Load-Date: February 1, 2021

Nu 2003 coronapatiënten in het ziekenhuis; Voor het eerst 9000+ besmettingen

De Telegraaf.nl

22 oktober 2020 donderdag 12:06 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 411 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten in het ziekenhuis is toegenomen tot 2003, 60 meer dan woensdag. Dat meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Het afgelopen etmaal zijn bij het RIVM 9283 positieve tests gemeld, dat ligt voor het eerst boven de 9000.

Op de IC liggen 463 Covid-19 patiënten, een dag eerder waren dat er nog 450. Het aantal patiënten met corona op de verpleegafdeling is met 47 mensen gestegen naar 1540.

Tientallen overplaatsingen

Ziekenhuizen komen steeds meer onder druk te staan door het groeiend aantal coronapatiënten. Zij zijn al enige tijd genoodzaakt om de reguliere zorg af te schalen. Vooral in de Randstad behandelen de ziekenhuizen momenteel veel coronapatiënten. Zo liet het Haaglanden Medisch Centrum (HMC) vorige week weten dat 80 tot 90 procent van de zorg waarbij geen spoed is vereist, voorlopig wordt stilgelegd.

Om de schade zoveel mogelijk te beperken, is het LCPS dagelijks bezig met het spreiden van patiënten over de regio's. Zo zijn de afgelopen 24 uur 27 patiënten van de verpleegafdeling naar een andere locatie verplaatst, en waren 6 IC-verplaatsingen.

Duitsland

Ook kan eventueel de hulp van Duitsland in worden geschakeld, net als tijdens de eerste golf. Noordrijn-Westfalen heeft 80 ic-bedden ter beschikking gesteld voor patiënten uit ons land. Ernst Kuipers, voorzitter van de LCPS, verwacht daar vrijdag mee te beginnen.

De komende week moet uitwijzen of de verscherpte coronamaatregelen effect hebben gesorteerd. Als dat niet het geval is, dreigen nieuwe ingrepen om een piek als tijdens de eerste golf te voorkomen.

Besmettingen

Nu 2003 coronapatiënten in het ziekenhuis; Voor het eerst 9000+ besmettingen

De nieuwe 9283 positieve tests vormen opnieuw een dagrecord.

Rotterdam-Rijnmond vestigde een nieuw record. De veiligheidsregio registreerde 1295 positieve tests. Voor het eerst telde een regio meer dan 1200 gevallen in een etmaal. Afgelopen zondag meldde Rotterdam-Rijnmond 1190 positieve tests. Amsterdam-Amstelland noteerde 944 gevallen, Haaglanden 903 en Utrecht 887. Ook die veiligheidsregio's hadden niet eerder zo veel positieve tests in een etmaal.

Bij de gemeenten had Amsterdam de meeste nieuwe gevallen. In de hoofdstad testten 805 inwoners positief. In Rotterdam kwamen 677 besmettingen aan het licht en in Den Haag 446.

Onterecht wordt gedacht dat mensen die op de intensive care liggen vanwege corona, veelal 75+ is. In Op1 vertelt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg dat er, anders dan in de eerste golf, meer jonge en sportieve mensen worden getroffen.

Load-Date: October 22, 2020

Aantal gemelde besmettingen daalt niet meer, aantal ziekenhuisopnamen neemt weer toe

de Volkskrant

17 februari 2021 woensdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 5

Length: 254 words

Byline: SERENA FRIJTERS

Body

Cijfers bij het nieuws

Voor het eerst sinds december neemt het aantal besmettingsmeldingen op weekbasis toe, met 2 procent. Afgelopen week zijn gemiddeld 3.581 Nederlanders per dag positief getest, vorige week dinsdag waren dit er gemiddeld 3.500. Vorige week daalde het aantal gemelde besmettingen nog met 14 procent. De cijfers geven een wat diffuus beeld, doordat minder mensen zich konden laten testen vanwege het winterse weer. Dat het aantal meldingen stijgt terwijl minder mensen zijn getest, is geen gunstig teken. Niet alleen neemt het aantal gemelde besmettingen toe, het percentage positieve testen stijgt ook. Van de testen waar de uitslag inmiddels van bekend is bleek 11,5 procent positief, de week daarvoor was dit 10,7 procent. De afgelopen week lieten 190.188 personen zich testen, zo'n vijfduizend minder dan de week daarvoor.

Niet alleen de besmettingscijfers laten een stijgende lijn zien, ook het aantal nieuwe ziekenhuisopnamen vanwege covid-19 neemt toe. De afgelopen week namen de Nederlandse ziekenhuizen gemiddeld per dag 204 nieuwe patiënten op, waarvan 26 op de intensive care. Vorige week was het gemiddeld aantal opnamen 180. Van maandag op dinsdag zijn 241 nieuwe patiënten opgenomen, waarvan 32 op de intensive care. Dit blijkt uit cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Op weekbasis neemt de ziekenhuisbezetting nog wel af, op dinsdag waren 1.926 coronapatiënten opgenomen, 4 procent minder dan de 2.010 van vorige week dinsdag.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: February 16, 2021

'Ik kijk met afgunst naar uw regering want u heeft er maar één'

de Volkskrant

17 november 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 8

Length: 1212 words

Byline: SACHA KESTER

Highlight: 'Bij elke maatregel zoekt de Belg een achterdeurtje. En dan zijn er ook nog acht ministers van Volksgezondheid. Hier moet je als epidemioloog wel uitgesproken zijn.'

Body

Interview Marc van Ranst

Marc Van Ranst legt het allemaal graag uit, met kalme stem, en zorgvuldig gekozen woorden, maar als het moet, gaat hij er ook met gestrekt been in. Maandenlang heeft de 'Belgische Jaap Van Dissel' erop gehamerd dat de coronamaatregelen aangescherpt moesten worden, omdat het land anders zou verzuipen onder de tweede golf, en hij meent dat er pas veel te laat naar hem werd geluisterd.

Van Ranst (55) geeft niet alleen de regering advies, maar vertelt ook de burger wat hij moet doen en laten. Dat wordt hem niet altijd in dank afgenomen. De viroloog is beschimpt en bedreigd, en door een Antwerpse ondernemer voor de rechter gedaagd omdat hij toeristen deze zomer opriep vooral uit de stad weg te blijven.

U kreeg op een gegeven moment zelfs politiebescherming, maar uw toon is niet minder dwingend geworden.

'Het is nodig om uitgesproken te zijn, dat is verdorie mijn taak als epidemioloog.'

Is dat echt uw taak? Op Twitter zeggen wat mensen moeten doen of laten?

'Het is niet verboden hè, goede raad geven. Antwerpen was deze zomer de hoofdstad van de Europese covid-epidemie, daar kun je toch geen toeristen naartoe sturen? Op dat moment was de politiek onzichtbaar, dus ja, dan neem ik de verantwoordelijkheid maar op me.'

U heeft maandenlang gehamerd op strengere maatregelen. Bent u op dit moment wel tevreden?

'Ik kijk met afgunst naar uw regering want u heeft er maar één'

'Och... Tsja... De cijfers gaan eindelijk naar beneden dus ja, de exponentiële groei is gestopt, het lijkt erop dat we de piek hebben gehad. Die had nooit mogen komen, we waren veel te laat met de maatregelen, maar nu gaat het goed ja.'

Dat moet toch goed zijn voor het humeur?

'Het helpt wel! De donkere dagen komen eraan, en nu zien we toch een beetje licht in de verte. Er zijn nu niet alleen minder besmettingen, maar ook minder opnames in de ziekenhuizen, en minder mensen op de intensive care. En dan is er ook nog zicht op een vaccin. Kijk, we moeten wel aan verwachtingsmanagement doen, maar de bevolking had zeker nood aan wat positieve berichten. Dit is welkom.'

Zodra het beter gaat, hoopt iedereen dat de maatregelen worden versoepeld. Mensen snakken naar wat meer lucht, maar tegelijkertijd wordt er gevreesd voor het jojo-effect. Is dat mogelijk? Om niet de hele tijd aan de leiband te liggen, maar ook niet steeds weer in en uit een lockdown te hoeven?

'Het is mogelijk om in elk geval de periode tussen twee golven groter te houden. Allereerst is een goed test- en tracebeleid daarbij cruciaal, maar we moeten vooral de boel niet te snel terugschalen. Ik denk bijvoorbeeld dat de winkels wel weer open kunnen, maar de horeca zeker nog niet - dat kan pas als we op zo'n 50 nieuwe besmettingen per dag zitten.'

U zit nu rond de 7.000. Dat gaat niet lukken voor de Kerst.

'Dat vrees ik ook. Dat is heel vervelend, maar het is niet realistisch.'

Net als in het voorjaar, tijdens de eerste golf, werd België dit najaar sneuhard getroffen door het virus - erger dan Nederland. In de zomer al, flakkerde het virus op in Antwerpen en Brussel, deze herfst kleurde Wallonië donkerrood. In oktober telde het land (11,5 miljoen inwoners) meer dan 20.000 besmettingen per dag, en stond het land bovenaan in de Europese coronaranglijsten - maar ook het aantal ziekenhuisopnames zijn hoog, evenals het aantal coronadoden per 100.000 inwoners.

Dat was een tragisch record: de Belgische cijfers waren bijzonder slecht - de slechtste van heel Europa.

'Zeker, op dit moment mogen wij Tsjechië en Liechtenstein weer voor ons laten, maar België doet het inderdaad niet best.'

Hoe kan dat?

'Voor een deel heeft dat te maken met het testbeleid: wij testen bijvoorbeeld dubbel zoveel als Nederland, dus dan krijg je automatisch meer besmettingen in beeld. Maar u heeft gelijk: ook het aantal opnames in ziekenhuizen, en het aantal sterfgevallen is hoger.'

En hoe verklaart u dat?

'Allereerst zijn wij een klein, dichtbevolkt land met een open economie, maar dat geldt voor Nederland natuurlijk ook. Helaas zijn er ook twee grote verschillen. Allereerst hebben wij domweg geen goed coronabeleid. Onze overheid beslist heel traag, en vervolgens is de mate waarin de regels worden opgevolgd ook niet best. Zodra een Belg een achterdeurtje ziet, stapt hij er doorheen. Dat is zo met bijvoorbeeld het betalen van belastingen, maar ook bij maatregelen tegen infectieziektes. Al moet gezegd dat het grootste deel van de bevolking zich wel netjes aan de regels houdt.'

Maar een te groot deel niet?

'Onze bevolking telt veel dissidenten. Zodra er maatregelen worden getroffen, is de eerste vraag of er achterdeurtjes zijn, en de tweede of er gecontroleerd gaat worden. Daarna worden de maatregelen als belachelijk

'Ik kijk met afgunst naar uw regering want u heeft er maar één'

afgedaan - u moest eens weten hoeveel virologen ons land ondertussen telt - en vervolgens worden de experts zelf in diskrediet gebracht. Ik weet, dat gebeurt elders ook, maar wij hebben het in België tot een kunst verheven.'

En dat beleid, waar zit de pijn?

'Ach, dat zit op zoveel fronten fout. Allereerst is er die ingewikkelde staatsstructuur van ons. Er zijn maar liefst acht ministers van Volksgezondheid, en ik weet heel zeker dat zij elkaar niet eens bij naam kennen. Dat is natuurlijk zot: als er beslissingen worden genomen, zou één persoon de knopen moeten doorhakken, waarna de maatregelen in het hele land zouden moeten worden uitgevoerd. Maar nee, om een voorbeeld te noemen: hier gaat de federale regering over de ziekenhuizen, terwijl de gewesten (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) over de woonzorgcentra gaan. Vaccinaties kopen we federaal in, maar de campagnes worden door de gewesten gedaan, waarvan sommige weer een eigen minister hebben voor elke taalgemeenschap. Zo kan er natuurlijk nooit krachtig worden opgetreden.

'Je zag bijvoorbeeld ook dat er tijdens de eerste golf in Wallonië werd gemord over de maatregelen, omdat er vooral in Vlaanderen problemen waren, en tijdens de tweede golf was het precies andersom. Moeten wij hier wel blussen als de brand bij de burens woedt, vragen lokale bestuurders zich dan direct af.'

En dan was de federale regering ook nog eens demissionair. Speelde dat een rol?

'Zeer zeker. Omdat de formatie zo moeizaam verliep, hingen er de hele tijd verkiezingen boven ons hoofd. Dat maakt politici bang om impopulaire maatregelen te treffen. Alles werd telkens afgeremd en weggesust, ondanks de dringende adviezen van de experts om wél door te pakken.'

Volgt u de situatie in Nederland?

'Zeker, maar ik ga geen adviezen geven. U heeft zelf uitstekende virologen, en ik heb mijn handen vol aan Brussel.'

Is er dan in elk geval iets dat u is opgevallen?

'Nu ja, die aanpak van u met de mondkapjes, daar begrijp ik helemaal niets van. Daar is uw regering veel te traag in geweest, en zelfs nu, met dat dringende advies om die kapjes wel te gebruiken... Zolang het niet verplicht is, zorgt het voor nijdigheid tussen de mensen die ze wel dragen en mensen die dat niet doen.'

En is er iets wat u van Nederland kunt leren?

'Ik kijk in elk geval met enige afgunst naar uw regering. U heeft er maar één, en elke beslissing die zij neemt, geldt voor het ganse land.

'Daarnaast denk ik dat u wat calvinistischer bent in het opvolgen van de regels. U heeft een grotere mond als het u niet bevalt, dat zeker, maar stiekem je eigen gang blijven gaan, dat is bij ons helaas veel sterker.'

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Marc van Ranst, de 'Belgische Jaap Van Dissel'.

Load-Date: November 16, 2020

'Ik kijk met afgunst naar uw regering want u heeft er maar één'

End of Document

RIVM: 191 nieuwe besmettingen, hoogste dagelijkse stijging sinds 2 weken

De Telegraaf.nl

24 juli 2020 vrijdag 12:56 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

De Telegraaf

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 215 words

Byline: redactie

Dateline: Amsterdam

Body

Nog eens 191 mensen zijn positief getest op het coronavirus. Dat meldt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) vrijdag. Dat is de hoogste stijging in twee weken.

In de afgelopen 24 uur was de toename in Rotterdam het grootst. Daar werd bij 49 mensen Covid-19 vastgesteld, schrijft de NOS.

Ziekenhuisopnames

Terwijl wereldwijd steeds meer maatregelen tegen het coronavirus worden versoepeld, leeft het virus op veel plekken weer op. Ziekenhuizen zien nog geen toename van het aantal opnames van coronapatiënten, ondanks de recente stijging van het aantal besmettingen. Dat zegt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.

Het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen is vrijdag weer tot onder de honderd gezakt. Het daalde van 106 naar 91, volgens cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Dit komt doordat het aantal patiënten op verpleegafdelingen hard daalde, van 91 naar 74. Het aantal coronapatiënten op de intensive care is stabiel. Al een week zijn het er 15 tot 17.

Op de intensive cares liggen ook 592 mensen met andere aandoeningen. Dat betekent dat het totaal aantal patiënten op de intensive cares is gestegen van 598 naar 609. Dit schommelt nu al bijna twee maanden rond de 600. Onder normale omstandigheden behandelen ic's zo'n 900 mensen.

Load-Date: July 26, 2020

Aantal besmettingen in België stijgt al een week

De Telegraaf.nl

13 juli 2020 maandag 9:10 AM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BUITENLAND; FRONTPAGE

Length: 297 words

Dateline: BRUSSEL

Body

Het gemiddelde aantal besmettingen met Covid-19 in België is de afgelopen dagen gestegen met 2 procent tot 90,3 bevestigde gevallen per dag. Dat blijkt maandag uit de gegevens van de Belgische gezondheidsautoriteiten. Het is bijna een week geleden dat er een duidelijke daling in het aantal besmettingen was. Volgens viroloog Marc Van Ranst gaat „dit de verkeerde richting uit.”

De cijfers stijgen al een aantal dagen op rij. De afgelopen veertien dagen waren er per 100.000 inwoners 10,9 gevallen in België. De stijging doet zich vooral voor in de provincie Antwerpen, in Brussel en in het zuiden van West-Vlaanderen.

„Het weekgemiddelde stijgt nu al vijf dagen in kleine stapjes tot 90 nieuwe Covid-19-gevallen per dag. Echter, de laatste dagen komen er telkens 130 nieuwe gevallen bij”, aldus Van Ranst op Twitter. „We mogen niet in slaap gewiegd worden, want dit gaat de verkeerde richting uit. Meer aandacht is broodnodig!”

„Elke keer kan je zeggen dat het niet zo erg is. Maar als je dat allemaal optelt, dan zie je toch dat het allemaal omhoog gaat”, aldus Van Ranst. „Gelukkig zien we nog geen stijging van het aantal opnames in het ziekenhuis. Dat is nu gestabiliseerd op een tiental per dag. Maar als het aantal nieuwe gevallen blijft stijgen, dan gaat dat ooit wel leiden tot meer ziekenhuisopnames”, verklaarde de viroloog maandag tegen de VRT.

In totaal zijn in België 62.707 gevallen geregistreerd, maar dat is een onderschatting omdat er aan het begin van de epidemie niet voldoende tests beschikbaar waren. Sinds enkele weken worden er op zondag en maandag geen cijfers meer over het aantal overlijdens en ziekenhuisopnames gepubliceerd.

Wel of niet naar het buitenland op vakantie? Het antwoord is simpel, zegt reisverslaggever Paul Eldering in de podcast corona-update.

Graphic

Aantal besmettingen in België stijgt al een week

Image, Shoppers dragen mondkapjes in een Brusselse winkelstraat., EPA

Load-Date: July 14, 2020

End of Document

Ietsje meer covid-opnames, besmettingstoename vlakt af

Trouw

24 november 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

Section: Nederland; Blz. 8

Length: 211 words

Body

Coronavirus

Het aantal coronapatiënten in Nederlandse ziekenhuizen is voor de tweede dag op rij licht gestegen, tot 1968. Dat zijn 35 patiënten meer dan zondag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Het centrum rapporteerde zondag al een stijging van 31 patiënten ten opzichte van zaterdag.

Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, vindt de toename niet zorgwekkend. Hij verwacht dat het aantal opgenomen patiënten de komende weken langzaam verder zal dalen. Kuipers wijst erop dat ook het aantal besmettingen heeft geschommeld, ziekenhuisopnames volgen dat patroon.

De toename van het aantal nieuwe coronagevallen is gisteren heel licht gedaald. Tussen zondagochtend en gisterenochtend kwamen 5214 meldingen van positieve tests binnen. Het RIVM meldde zondag 5407 vastgestelde besmettingen, maar dit werd maandag bijgesteld tot 5396.

In de afgelopen zeven dagen zijn 37.275 besmettingen vastgesteld. Dat is vergelijkbaar met de week ervoor, toen in zeven dagen tijd iets meer dan 38.000 positieve tests werden gemeld.

Sinds het begin van de uitbraak is het coronavirus vastgesteld bij bijna 490.000 Nederlanders. In de loop van de week zal dit aantal boven het half miljoen uitkomen.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: November 23, 2020

Ietsje meer covid-opnames, besmettingstoename vlakt af

End of Document

Aantal coronapatiënten op intensive care daalt met 34

De Telegraaf.nl

10 mei 2020 zondag 2:01 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 123 words

Dateline: AMSTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten dat op de intensive care ligt, bedraagt 507. Dat zijn er 34 minder dan de dag ervoor. Dit blijkt uit de gegevens van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „Met deze afname is de landelijke ic-bezetting nu op het normale niveau. Daarnaast zien we opnieuw een daling van het aantal Covid-opnames buiten de ic naar 1054.”

Van de Nederlandse coronapatiënten op de ic liggen er 492 in Nederland, 34 minder dan gisteren. In Duitsland is het aantal met 15 hetzelfde gebleven. Het aantal corona-opnames buiten de ic bedraagt 1054. Dat zijn er 78 minder dan gisteren. De afgelopen 24 uur is er 1 verplaatsing geweest tussen de regio's.

Load-Date: May 21, 2020

India: recordaantal besmettingen

de Volkskrant

10 april 2021 zaterdag

Copyright 2021 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 5

Length: 395 words

Body

Cijfers bij het nieuws coronabesmettingen: Coronabesmettingen

Iets minder coronapatiënten opgenomen in België, aantal ic-patiënten blijft hoog

In België is het druk in het ziekenhuis, vooral op de intensive care. Wel zijn de afgelopen week iets minder patiënten opgenomen dan de week daarvoor. De afgelopen week zijn dagelijks gemiddeld 253 patiënten nieuw opgenomen, eind maart waren dit er nog 262 per dag. Viroloog Steven Van Gucht van het Belgische coronacrisiscentrum verwacht dat deze daling doorzet. Ook op de ic's verwacht hij minder nieuwe patiënten, maar daar neemt vooralsnog het aantal coronapatiënten nog toe. In een week tijd steeg de ic-bezetting met 15 procent naar 911 patiënten, omgerekend naar inwonertal bijna twee keer zo veel als in Nederland. Volgende week buigt de Belgische regering zich weer over de coronamaatregelen. De druk op de zorg kan dan de doorslag geven of de scholen, winkels en terrassen weer open kunnen.

India: recordaantal nieuwe besmettingen

In India werden donderdag 132 duizend besmettingen gemeld, de derde opeenvolgende dag met een recordaantal. Met zo'n 50 besmettingen per 100 duizend inwoners per week zijn de cijfers nog ruim vijf keer zo laag als de Nederlandse. Vooral in de deelstaat Maharashtra, het economisch hart van het land, testen veel inwoners positief. Tientallen steden stellen avondklokken in. In de hoofdstad New Delhi mogen inwoners tot eind april niet de straat op na 10 uur 's avonds.

Recordsterfte in Brazilië, situatie verslechtert ook in andere Zuid-Amerikaanse landen

In Brazilië stierven de afgelopen twee weken bijna 42 duizend inwoners aan covid-19. Op donderdag zijn 4.249 doden gemeld, het hoogste aantal tot nu toe. Het officiële dodental komt daarmee op 345.025. Na de VS is Brazilië het land met de meeste coronadoden. Lokale bestuurders voeren, tegen de wens van president Bolsonaro, lockdowns in om het virus te stoppen. Ook elders in Zuid-Amerika lopen de sterftecijfers op, volgens experts door de besmettelijkere Braziliaanse variant. Uruguay en Paraguay zagen deze week de hoogste coronasterftecijfers ooit. In Chili zijn vanwege de uitbraak de verkiezingen met vijf weken uitgesteld. Peru gaat zondag wel naar de stembus om een nieuwe president te kiezen. Van de achttien kandidaten hebben er vier de campagne moeten staken omdat ze corona hadden.

India: recordaantal besmettingen

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: April 9, 2021

End of Document

Coronapatiënten

Licht stijgende IC-aantallen: wat zegt dat?

NRC.NEXT

16 juni 2020 dinsdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 2

Length: 282 words

Byline: Wouter van Loon

Dateline: Den Haag

Body

ABSTRACT

Voor de derde rij op dag steeg het aantal coronapatiënten op de intensive care. Geen reden voor paniek, stelt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.

VOLLEDIGE TEKST:

Door onze redacteur Wouter van Loon

62 dagen daalde het aantal coronapatiënten op de intensive care bijna onafgebroken. Tot afgelopen weekend. Maandag steeg het aantal patiënten met Covid-19 op de IC's voor de derde dag op rij, blijkt uit cijfers van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Wat zegt dat?

Allereerst: het gaat om kleine aantallen. Zaterdag steeg het aantal IC-patiënten met vier, zondag met twee, maandag was er een stijging van acht patiënten. Dat aantal kunnen de IC's makkelijk aan, stelt Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Er liggen nu nog 87 coronapatënten op de IC's, op het hoogtepunt van de crisis waren dat er ruim 1.400.

De besmettingen zijn waarschijnlijk rond 1 juni - de dag waarop de coronamaatregelen werden versoepeld - ontstaan, want er zit gemiddeld twee weken tussen een besmetting en een opname op de IC. Zolang duidelijk is waar de pieken vandaan komen, is er geen reden om de maatregelen weer op te schalen, stelt Kuipers.

De stijging ligt ook nog ruim onder de 'signaalwaarde' die het RIVM heeft vastgesteld. De alarmbellen gaan af als er binnen drie dagen minimaal dertig IC-opnames zijn; afgelopen drie dagen waren het er veertien.

Coronapatiënten Licht stijgende IC-aantallen: wat zegt dat?

Ook de andere parameters wijzen nog niet op een nieuwe uitbraak: ondanks het verruimde testbeleid - sinds 1 juni kan iedereen met klachten zich laten testen op Covid-19 - lijken er nauwelijks extra besmettingen geconstateerd. Ook het aantal ziekenhuisopnames laat geen noemenswaardige stijging zien.

Load-Date: June 15, 2020

End of Document

Verlaten gangen, lege bedden: een ziekenhuis in wachtstand

Trouw

15 september 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping
Trouw

Section: Vandaag; Blz. 8, 9

Length: 710 words

Byline: RENÉ STEENHORST

Highlight: reportage - Een verstilde sfeer in het Utrechtse calamiteitenhospitaal, waar zich tijdens de piek van de coronagolf indrukwekkende taferelen afspeelden.

Body

Bijna onwerkelijk - in plastic verpakt, als in de tijd bevroren, wacht het lege calamiteitenhospitaal in Utrecht geduldig op een mogelijk nieuwe toevloed van ernstig zieke coronapatiënten. Tot nu toe echter blijft die tweede golf uit.

Overal in het land is op dit moment sprake van een scherpe stijging van het aantal infecties met het Sars-Cov-2-virus. De besmettingscijfers kunnen in het huidige tempo eind deze maand zelfs landelijk uitkomen op honderdduizend, verwachten sommige experts.

De steriel ogende coronaverpleegblokken '1 en 2' in het calamiteitencentrum van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (en het ministerie van defensie), staan intussen al maanden leeg. Wie er naar binnen mag kijken, waant zich een moment in het sciencefictionhologram van een buitenaardse ziekenboeg. De atmosfeer is verstild.

"Alles is in gereedheid gebracht, we zijn er klaar voor!", klinkt het bijna wervend vanuit het UMC Utrecht. "Patiënten, wanneer ze zich aandienen, kunnen onmiddellijk worden opgenomen en behandeld", zegt woordvoerder Joris Prinssen. "We weten alleen niet wat er deze keer op ons gaat afkomen. Het aantal besmettingen neemt toe, maar we zien dat nu nog niet terug in meer opnames van coronapatiënten in ons ziekenhuis. Er liggen hier vandaag geen 'positieve' patiënten."

Met bijna militaire precisie zijn bedden in strakke rijen opgesteld in enkele van de verpleegblokken. Twintig ervan kunnen worden ingezet als intensive care-unit. Aan de hoofdeinden staat een indrukwekkende hoeveelheid mogelijk levensreddende bewakingsapparatuur. De bedden zijn afgedekt met dunne overtrekken van blauwe kunststof.

Verlaten gangen, lege bedden: een ziekenhuis in wachtstand

Elders in het UMC Utrecht kunnen nog eens zestien corona-ic-bedden worden ingericht. De locatie waar covidpatiënten kunnen worden opgenomen is hermetisch afgesloten, vanwege het besmettingsrisico. Daardoor blijft het calamiteitenhospitaal inzetbaar voor opvang in noodsituaties waarbij militaire patiënten of grote aantallen burgers acute hulp nodig hebben.

"Hoewel het nu leeg is, hebben zich hier op de Covid-care dit voorjaar, toen de bedden vol lagen, al indrukwekkende tafelen afgespeeld", zegt Yvonne Spetter-Schiller, verpleegkundige in opleiding op de medium care van het ziekenhuis. Daar is ze aan het werk, zolang de nieuwe coronagolf uitblijft. Zij en haar collega's verpleegden dit voorjaar een groot aantal coronapatiënten; de zieken kwamen van de intensive care af naar de medium care, en hadden het ergste achter de rug.

"Ik kreeg een patiënt uit Brabant onder mijn hoede", zegt Yvonne Spetter, "een man van begin vijftig, die mij zeker zal bijblijven. De corona-afdelingen daar konden de enorme hoeveelheid patiënten niet aan, die piekten in maart en april. Deze man was naar ons centrum vervoerd en lag hier ruim drie weken in coma. Toen hij ontwaakte was een van de eerste dingen die hij zei: 'Ik zou wel wat sport willen zien op tv, een voetbalwedstrijd'. Ik antwoordde dat er geen voetbal meer was. 'Volleybal mag ook', zei hij, en keek me ongelovig aan toen ik hem vertelde dat nergens in het land nog sportwedstrijden werden gespeeld. In drie weken tijd was de wereld veranderd, hij kwam 'uit een andere tijd'. Door zijn bewusteloosheid had hij niet meegekregen dat het land in de tussentijd grotendeels op slot was gegaan."

De dramatische beelden van dit voorjaar zijn vervaagd. "Het was een bijzondere tijd", zegt Spetter. "Hoe kil en letterlijk afstandelijk soms ook; er was een groot gevoel van saamhorigheid onder de verpleegkundigen." Of dat ook het geval zal zijn als een tweede golf over de ziekenhuizen spoelt, is volgens Spetter nog maar de vraag.

Weer een fors aantal besmettingen

Het RIVM meldde gisteren 1300 nieuwe besmettingen. Het aantal positieve tests kwam vorige week woensdag voor het eerst sinds april boven de duizend op een dag uit.

In Den Haag en omstreken kwamen de meeste besmettingen aan het licht: 220 tussen zondag- en gisterochtend. Ook het aantal ziekenhuisopnames is weer toegenomen, tot 209 in totaal. Van de opgenomen patiënten liggen er 166 op verpleegafdelingen en 43 op de intensive care. Dat zijn er 7 meer dan zondag.

'Met bijna militaire precisie zijn bedden in strakke rijen opgesteld'

We weten niet wat er op ons af gaat komen

Bekijk de oorspronkelijke pagina: ,

Graphic

In het calamiteitenhospitaal van het UMC Utrecht is alles in gereedheid voor een mogelijke tweede golf coronapatiënten.

Load-Date: September 14, 2020

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

NRC Handelsblad

9 maart 2020 maandag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 6

Length: 1930 words

Byline: Pim van den Dool

Dateline: Den Haag

Body

ABSTRACT

Covid-19

De bestrijding van het coronavirus is in Nederland nog in de eerste fase. Wat als de situatie verslechtert? Tijd winnen is van belang, zeggen virologen.

VOLLEDIGE TEKST:

Het aantal Nederlanders dat besmet is met Covid-19 nam de afgelopen dagen snel toe: van 38 op woensdag naar 264 op zondag. Ook kwamen er twee nieuwe meldingen bij van mensen die door Covid-19 zijn overleden, een 86-jarige man en een 82-jarige man die in ziekenhuizen in Uden en Geleen behandeld werden. Beiden hadden al medische klachten voordat zij door het virus besmet raakten.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) adviseerde inwoners van Noord-Brabant dit weekend om uit voorzorg thuis te blijven bij lichte griepverschijnselen. Is de bestrijding van het coronavirus in Nederland een nieuwe fase ingegaan? *NRC* sprak met twee virologen over de drie verschillende fasen van de virusbestrijding en welke maatregelen daarbij effectief kunnen zijn.

Fase 1 Indammen

In deze eerste fase van de virusbestrijding is „alles erop gericht om te voorkomen dat het virus gaat circuleren onder de eigen bevolking”, zegt hoogleraar medische microbiologie Louis Kroes van de Universiteit Leiden. Het RIVM en de GGD's zijn hiermee bezig sinds de eerste coronapatiënt in Nederland opdook, op 27 februari. Besmette patiënten worden in isolatie verpleegd in het ziekenhuis of zijn thuis, als ze mildere klachten hebben. De

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

GGD doet onderzoek naar de contacten van de patiënten, die mogelijk ook besmet zijn en soms uit voorzorg thuis in quarantaine moeten.

Of Nederland dit beleid kan volhouden, hangt van twee belangrijke factoren af, zei minister Bruno Bruins (Medische Zorg, VVD) donderdag in de Tweede Kamer. Als de GGD's niet meer goed in staat zijn om al het contactonderzoek naar mogelijk besmette personen uit te voeren, kan er „een kantelmoment" komen, aldus Bruins. Afgelopen week bleek uit een rondgang van *NRC* al dat de druk op het personeel van de GGD's groot is.

De tweede factor: de lijst met risicogebieden waaruit mensen terugkeren naar Nederland moet niet te lang worden. Op die lijst staan nu China, Zuid-Korea, Singapore, Iran en Noord-Italië. Als daar veel meer bestemmingen bij komen, raakt de route die het virus aflegt uit zicht.

Dat het aantal besmettingen de afgelopen dagen in Nederland snel opliep, verbaast en verontrust hoogleraar Kroes niet. „Dat zegt niks over de vraag of de aanpak werkt, maar heeft te maken met de incubatietijd van het virus. Het duurt even voor alle Nederlanders die de infectie op vakantie in Noord-Italië opliepen klachten krijgen en positief testen. Deze stijging hoort erbij."

Belangrijker voor de eerste fase is dat de bron van alle besmettingen duidelijk blijft. Tot nu toe kon het RIVM bijna alle besmettingen linken aan Noord-Italië: de Nederlanders met Covid-19 waren daar óf zelf geweest, óf hadden nauw contact met andere mensen die daar waren. Voor een deel van de besmette mensen in Noord-Brabant geldt dat niet; bij hen is de bron van besmetting onbekend. Dat wijst erop dat het virus mogelijk al circuleert onder de Brabantse bevolking. Jaap van Dissel, directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding bij het RIVM, noemde dat vrijdag bij *Nieuwsuur* „verontrustend". Het RIVM test dit weekend honderden ziekenhuismedewerkers in Noord-Brabant op het virus en riep Brabanders met lichte griep- of verkoudheidsklachten op om dit weekend uit voorzorg binnen te blijven. „Als er al verspreiding is, willen we er zo voor zorgen dat het virus zich niet verder verspreidt", aldus Van Dissel.

De maatregel van het RIVM past nog altijd binnen de fase van indammen, zegt hoogleraar virologie Marion Koopmans van de Erasmus Universiteit Rotterdam. „Dit geeft het RIVM en de GGD meer tijd om te kijken of ze de bron van de besmettingen kunnen herleiden, of om te constateren dat er echt al lokale circulatie is." Louis Kroes spreekt van „een opmerkelijke stap" van het RIVM. „Ze lijken nu te handelen vanuit de gedachte: kijken of alle beetjes helpen. Maar het is onzeker hoe effectief dit is." Koopmans ziet ook veel laconieke reacties bij burgers. „Mensen denken al snel: huh, ik voel me best nog fit, waarom zou ik binnen blijven? Het is lastig om aan mensen uit te leggen dat ze dit niet moeten doen omdat ze zelf een groot risico lopen, maar omdat het kan helpen om de verspreiding in te dammen."

Fase 2 Vertragen

Het RIVM verwacht maandag of dinsdag meer te weten over de situatie in Noord-Brabant. Mocht het virus daar inderdaad onder de bevolking circuleren, „dan moet je meer drastische maatregelen nemen", zegt hoogleraar Kroes.

Omdat het bij circulatie onder de bevolking onmogelijk wordt om precies vast te stellen hoe mensen besmet zijn geraakt, is de beste tactiek volgens Kroes om te voorkomen dat mensen elkaar massaal opzoeken. „Mensen krijgen het virus van elkaar, dus als ze elkaar minder ontmoeten, is de kans op overdracht minder groot. In deze fase gaat de verspreiding van het virus door, maar kunnen we het wel vertragen."

Maatregelen die daarbij kunnen helpen, zijn het afgelasten van bijvoorbeeld voetbalwedstrijden of het sluiten van scholen, zoals in Italië is gebeurd. Bij evenementen is het volgens hoogleraar Marion Koopmans mogelijk om per geval een afweging te maken. „Een golfstoernooi waarbij mensen buiten op afstand van elkaar wandelen is wat anders dan een indoorfestival waar een stampende menigte boven op elkaar staat."

Wat ook meespeelt, zegt Koopmans, is waar de bezoekers van evenementen vandaan komen. Wat betekent dit voor bijvoorbeeld de marathon van Rotterdam (5 april) en het Eurovisie Songfestival (16 mei)? „Dat hangt echt van

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

de situatie tegen die tijd af. Maar als je dan volop circulatie hebt van het virus in of rond Rotterdam, kan het zijn dat de burgemeester besluit om het niet te laten doorgaan."

Het sluiten van scholen kan bij verspreiding onder de bevolking ook in beeld komen. Veel ouders zijn nu al heel bezorgd als er bij een leerling op een school van hun kinderen Covid-19 wordt vastgesteld. Kroes begrijpt dat, maar noemt het sluiten van scholen bij één of een paar besmettingen „niet nodig". „Er vinden nu natuurlijk wel contactonderzoeken plaats. Op basis daarvan kan het nodig zijn om een bepaalde klas een tijdje thuis te houden."

Hele wijken of gemeenten afsluiten, zoals in China en Italië is gebeurd, zal Nederland naar verwachting niet snel doen. Het RIVM zegt op de eigen website dat de overheid hier „in uiterste gevallen" voor kan kiezen, maar spreekt van „een zeer vergaande maatregel". Sjaak de Gouw, directeur publieke gezondheid van de GGD, zei zaterdag tegen de NOS dat „de huidige draaiboeken niet voorzien in het afsluiten van gebieden". Hoogleraar Koopmans zegt dat de situatie in China laat zien dat dit soort draconische maatregelen wel effectief kunnen zijn. „Door steden op slot te doen, zoals Wuhan, is het aantal gevallen in de rest van China beheersbaar gebleven."

De tweede fase van vertraging is vooral belangrijk om tijd te winnen, zegt Koopmans: „Je wil niet in één klap zo veel patiënten dat de zorg het niet aankan. Daarom probeer je de infecties te spreiden over de tijd." Tijd rekken is ook van belang om te zorgen dat de situatie beheersbaar blijft tot het warmer weer wordt, zegt Kroes. „Vanaf april zorgt de temperatuur en luchtvochtigheid ervoor dat virussen mensen minder snel kunnen infecteren. Ook zijn mensen vanaf het voorjaar meer buiten en zitten ze niet binnen boven op elkaar. Dat is voor het virus niet prettig."

Fase 3 Schade beperken

In de derde en laatste fase laten de overheid en het RIVM het idee los dat het virus nog onder controle te krijgen is. Er is dan sprake van „een grote uitbraak" in Nederland, zei minister Bruins donderdag in de Tweede Kamer. „Dan worden veel meer mensen ziek en ook ernstig ziek. We moeten dan maatregelen treffen om zo goed mogelijk om te gaan met de aanwezigheid van het virus."

In de zorg kan een ongecontroleerde piek van het aantal patiënten leiden tot „een rampzalig scenario", zegt hoogleraar Kroes. „Het systeem voorziet niet in het zorg verlenen aan heel grote aantallen zieke mensen in korte tijd. We hebben heel weinig reservecapaciteit, ook qua personeel. Dat kan leiden tot het overspoelen van intensive cares en grote schade aan de reguliere zorg."

De overheid bereidt zich op zo'n scenario voor, zegt Marion Koopmans. „Hier zijn draaiboeken voor. Als je in de ziekenhuizen niet meer genoeg bedden hebt, kun je de zorg voor coronapatiënten concentreren in één of een aantal ziekenhuizen, of een calamiteitenhospitaal opzetten."

In de ziekenhuizen zijn zo'n 250 bedden beschikbaar voor isolatieverpleging. Van de 264 patiënten tot nu toe liggen of lagen er 36 in het ziekenhuis. De meeste mensen hebben nog milde klachten en kunnen thuis uitzielen. Koopmans heeft goede hoop dat de derde fase Nederland bespaard blijft. „In China is het aantal besmettingen echt aan het afnemen."

Je wil niet in één klap zo veel patiënten dat de zorg het niet aankan

Marion Koopmans hoogleraar virologie

Het duurt even voor alle Nederlanders die de infectie op vakantie in Noord-Italië opliepen klachten krijgen

Louis Kroes hoogleraar medische microbiologie

RIVM meldt 264 besmettingen in Nederland

In Nederland zijn zondag twee mensen met het coronavirus overleden, meldt het RIVM. Het totale aantal patiënten in Nederland is opgelopen tot 264. De doden zijn een 86-jarige man en een 82-jarige man, die in ziekenhuizen in Uden en Geleen behandeld werden. Beiden hadden al medische klachten voor ze door het virus besmet raakten.

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

Meer dan de helft van alle Nederlandse coronapatiënten is in het buitenland geweest, van wie het merendeel in Noord-Italië. Geen van de vier Vindicatstudenten die tot nu toe op het virus zijn getest, is positief bevonden.

Medewerkers Bredaas ziekenhuis besmet

Tien medewerkers van het Bredase Amphia Ziekenhuis zijn besmet met het coronavirus. Driehonderd van de vijfduizend medewerkers hebben zich laten testen. De besmette medewerkers verblijven in thuisisolatie. Het is niet duidelijk of zij contact hebben gehad met patiënten nadat ze besmet waren. Breda is de stad met het hoogste aantal coronabesmettingen in Nederland.

President in quarantaine

De Portugese president Marcelo Rebelo de Sousa blijft twee weken in quarantaine. Het 71-jarige staatshoofd heeft contact gehad met leerlingen van een school waar besmettingen met het virus zijn vastgesteld. De Amerikaanse senator Ted Cruz zit ook in quarantaine. Hij heeft de hand geschud van een iemand die besmet bleek met het virus.

Frankrijk verbiedt grote evenementen

Alle evenementen in Frankrijk waar meer dan duizend bezoekers worden verwacht, zijn per direct verboden. De maatregel geldt niet voor demonstraties, sportwedstrijden en het openbaar vervoer. Eerder op zondag riep ook de Duitse regering op tot de annulering van evenementen met meer dan duizend bezoekers.

Italiaanse artiesten sporen aan binnen te blijven

Italiaanse artiesten zijn zondag op sociale media een campagne begonnen met de hashtag #iorestoacasa (ik blijf thuis) om mensen over te halen binnen te blijven. Veel musea hebben zich bij de campagne aangesloten en plaatsen, nu ze dicht moeten blijven, foto's van hun belangrijkste kunstwerken op hun website.

Aantal nieuwe besmettingen China daalt

China heeft meer dan 80.000 gevallen van het virus, veruit de grootste concentratie ter wereld. Zondag meldde de autoriteiten 44 nieuwe besmettingen, het laagste aantal sinds ze dagelijks cijfers geven. Het dodental in China als gevolg van Covid-19 is met 27 gestegen, tot 3.097.

Graphic

Boven: studenten van de Groningse vereniging Vindicat komen terug in Nederland, na een busreis naar Italië. Onder: de spoedeisende hulp van het ziekenhuis in Bernhoven, waar een man (86) met het coronavirus is overleden.

Foto's Piroshka Van De Wouw/ANP, Robin Utrecht, Rob Engelaar

Boven: in Nederlandse ziekenhuizen worden maatregelen genomen in verband met het coronavirus. Onder: in Roosendaal test een medewerker van een laboratorium een monster voor het coronavirus.

Load-Date: March 9, 2020

LIVE | RIVM stopt met dagelijkse coronacijfers; Coronacrisis: donderdag 25 juni

De Telegraaf.nl

25 juni 2020 donderdag 2:41 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE; BUITENLAND

Length: 472 words

Dateline: Amsterdam

Body

Het aantal geregistreerde besmettingen met het coronavirus is wereldwijd de negen miljoen gepasseerd. Het dodental is ruim 482.000. In ons land vielen er 6100 dodelijke slachtoffers, al liggen de werkelijke aantallen hoger. *Volg de laatste mondiale ontwikkelingen over het coronavirus in dit liveblog, dat voortdurend wordt aangevuld.*

Het RIVM stopt met het elke dag melden van het aantal sterfgevallen en ziekenhuisopnames door het coronavirus. Vanaf 1 juli komt er elke week een bericht, telkens op dinsdag om 14.00 uur.

Alle informatie over de ontwikkeling van het virus wordt wel nauwgezet bijgehouden door het RIVM. „En als er iets bijzonders is, dan melden we dat meteen. Zo niet, dan komt het in het wekelijkse bericht”, aldus een woordvoerder.

Cijfers donderdag

Donderdag steeg het dodental door het coronavirus tot 6100. In de afgelopen 24 uur heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 3 sterfgevallen doorgekregen. Het werkelijke aantal doden ligt hoogstwaarschijnlijk hoger, omdat niet iedereen op het virus is getest.

Twee mensen stierven respectievelijk dinsdag en woensdag. Het zijn de eerste sterfgevallen deze week. De derde patiënt overleed op 10 juni, maar dit is nu pas doorgegeven aan het RIVM.

Vijf mensen werden in ziekenhuizen opgenomen. Twee van hen belandden eind mei al in een ziekenhuis, maar ook dit kwam nu pas binnen bij het RIVM. Voor zover nu bekend is sinds maandag niemand meer opgenomen in een ziekenhuis.

Intensive care stroomt leeg, 'te weinig' normale patiënten

Het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen blijft dalen. Op dit moment behandelen de ziekenhuizen 227 mensen met Covid-19, de ziekte die wordt veroorzaakt door het coronavirus. Dat zijn er 19 minder dan op woensdag. Het is het laagste aantal in maanden.

Vergeleken met precies een week geleden liggen er 101 coronapatiënten minder in ziekenhuizen.

Van de coronapatiënten liggen er 49 op de intensive care, evenveel als op woensdag. Het aantal patiënten met corona op verpleegafdelingen daalde van 197 naar 178.

De intensive cares behandelen 579 mensen met andere aandoeningen, zoals tumoren en ernstige hartklachten. Dat zijn er 14 meer dan op woensdag. In totaal liggen er 628 mensen op een intensive care. Dat aantal schommelt al weken tussen de 600 en 650. Dit is „een teken dat de reguliere zorg maar langzaam op gang komt”, zegt Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. Onder normale omstandigheden zouden nu ongeveer 900 mensen op zo'n afdeling liggen.

Zuid-Holland

In de afgelopen twee weken is het virus vastgesteld bij 1647 mensen. Een op de drie komt uit Zuid-Holland. Die provincie heeft ook iets meer dan de helft van de ziekenhuisopnames en bijna een derde van alle sterfgevallen in de laatste veertien dagen.

Het laatste nieuws:

Binnenland:

Buitenland:

Financieel-economisch:

Sport:

Entertainment:

Load-Date: June 26, 2020

Nog 36 coronapatiënten liggen op ic's, drie minder dan een dag eerder

De Telegraaf.nl

16 augustus 2020 zondag 6:30 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 161 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten dat op zondag op de intensive care-afdelingen van de ziekenhuizen ligt, is 36. Dat zijn er drie minder dan een dag eerder. Daarbij liggen 578 mensen op de ic-afdelingen in verband met niet-coronagerelateerde klachten, vijf minder dan de voorgaande dag.

De totale ic-bezetting bedraagt nu 614, acht minder dan de dag ervoor. Het aantal mensen met corona dat is opgenomen buiten de ic is 122, twee minder dan zaterdag. Dit blijkt uit de gegevens van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „Het aantal Covid-patiënten in de ziekenhuizen is dit weekend stabiel. Dat is gunstig. Het huidige aantal nieuwe besmettingen betekent echter dat we er rekening mee moeten houden dat het aantal opnames in de komende periode verder zal stijgen. De ziekenhuizen hebben voldoende capaciteit om dit op te vangen, mits het aantal besmettingen op korte termijn stabiliseert.”

Load-Date: August 17, 2020

Aantal coronapatiënten op ic daalt verder

De Telegraaf.nl

23 mei 2020 zaterdag 2:34 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 152 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten op intensive cares is gedaald tot 227, meldt het Landelijke Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Dat zijn er 25 minder dan vrijdag.

Er liggen daarnaast 505 patiënten op de intensivereafdelingen met andere aandoeningen dan Covid-19. Dat zijn er 24 meer dan een dag eerder. Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg: „We zien dat de daling van het aantal Covid-patiënten op de ic, zoals verwacht, verder doorzet. Het aantal nieuwe Covid-ic-opnames per dag is momenteel erg laag. Daarmee krijgen we steeds meer ruimte voor het hervatten van de andere zorg.”

Van de Nederlandse coronapatiënten op de ic liggen er 226 in Nederland en 1 in Duitsland, net als vrijdag het geval was.

Verpleegafdelingen van ziekenhuizen behandelen nu nog 811 coronapatiënten, 152 minder dan de voorgaande dag. De afgelopen 24 uur zijn er geen verplaatsingen geweest tussen de regio's.

Load-Date: May 27, 2020

Twaalf nieuwe gevallen, negen miljoen tests

Trouw

13 oktober 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

deVerdieping
Trouw

Section: Vandaag; Blz. 4, 5

Length: 792 words

Byline: EEFJE RAMMELOO

Highlight: Alle inwoners van een Chinese miljoenenstad worden getest na een kleine uitbraak van het coronavirus. Zo kan de rest van China gewoon blijven functioneren.

Body

Tweede golf Gevolgen

Twaalf nieuwe besmettingen zijn voor de Chinese autoriteiten voldoende reden om alle ruim negen miljoen inwoners van de stad Qingdao te testen op het coronavirus. Er staan lange rijen voor de ad hoc opgetuigde testcentra, de klus moet nog deze week geklaard zijn.

De besmettingen zijn allemaal te herleiden naar het Qingdao Xiong Ke-ziekenhuis, waar covid-19-patiënten worden opgevangen die uit het buitenland komen. Een verpleegster op de corona-afdeling bleek besmet. Zij besmette op haar beurt haar man, die taxichauffeur is. Daar loopt het spoor dood: tijdens de vakantieweek, vorige week, heeft hij een onbekend aantal mensen vervoerd.

Dat aantal zou best weleens hoog kunnen zijn. Met haar zeebries, boulevard en oude, Duits koloniale centrum - waar het beroemde Tsingtao-bier wordt gebrouwen - is de stad een populaire vakantiebestemming. De afgelopen twee weken hebben volgens lokale autoriteiten 4,47 miljoen toeristen Qingdao bezocht.

China telt al maanden geen lokale infecties meer. Na meer dan 85 duizend besmettingen, stikt het officiële aantal sterfgevallen op 4,634. Reizigers die het land binnenkomen worden apart gehouden van de bevolking en meermaals getest. Onder die groep wordt dagelijks nog een handvol besmettingen vastgesteld. De laatste keer dat het virus lokaal werd overgedragen (dus niet door reizigers) was in Urumqi, de hoofdstad van het noordwestelijk gelegen Xinjiang, op 15 augustus.

Twaalf nieuwe gevallen, negen miljoen tests

Het aantal geïnfecteerde patiënten zonder symptomen wordt door de Nationale Gezondheidscommissie overigens niet meegenomen in de lijst met het totaal aantal besmettingen. Het aantal niet-symptomatische besmettingen steeg zondag van 23 naar 32 nieuwe infecties, vooral geïmporteerde gevallen. Omdat mensen zonder symptomen vaak geen reden zien om zich te laten testen, zijn die cijfers waarschijnlijk niet volledig.

Geen half werk

Lokale autoriteiten grijpen bij infecties in. De patiënt zelf wordt geïsoleerd in een ziekenhuis. Naaste contacten worden getest en moeten eventueel verplicht veertien dagen in quarantaine. Zo worden ook eventuele infecties zonder symptomen opgespoord.

Heel subtiel gaat dat er niet aan toe. Begin dit jaar, toen het virus in Wuhan tekeerging, maakte Beijing duidelijk dat bestuurders niet weggelaten met half werk. Niemand wil een nieuwe brandhaard op zijn geweten hebben, dus als lokale autoriteiten dat nodig vinden sluiten ze winkels, fabrieken en kantoorpanden af.

In Qingdao is de afdeling Eerste Hulp van het Xiong Ke-ziekenhuis per direct gesloten. Bewoners van de gebouwen waar de besmette personen wonen, mogen niet naar buiten. Zo'n quarantaine duurt veertien dagen. Dankzij zulke zware lokale maatregelen blijft de rest van China functioneren zoals vóór de pandemie.

Nadat het nieuws over de twaalf besmettingen in Qingdao bekend werd, hebben ook andere steden maatregelen genomen. Jinan, de provinciehoofdstad, verplicht iedereen die sinds 23 september Qingdao bezocht, twee testen te ondergaan plus één bloedtest. Als er antilichamen in het bloed zitten, was de persoon eerder geïnfecteerd.

Vrijdag moet de megaklus geklaard zijn. Eerder dit jaar werden de elf miljoen inwoners van Wuhan getest. Laboratoria analyseerden meerdere monsters in één keer. Als zo'n partij positief testte, zoomden de testers in. Het is onduidelijk of het massale testen in Qingdao ook op deze manier gaat. Gisteravond waren ruim een miljoen mensen getest - met negatief resultaat.

Kleine besmettings-haarden in Oost-Azië

Naast Qingdao zijn er meer steden in Oost-Azië waar het coronavirus voor kleine besmettingshaarden zorgt. Zo zijn er in de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul maandag 63 nieuwe besmettingen geteld, een lichte stijging ten opzichte van de trend. In heel Zuid-Korea waren er 97 nieuwe gevallen.

De Koreaanse regering reageert met een gemengd pakket: eerder aangekondigde versoepelingen gaan door, maar het dragen van mondkapjes wordt vanaf dinsdag wel verplicht. Wie straks in het openbaar vervoer en in publiek toegankelijke gebouwen geen mondkapje draagt, kan een boete krijgen van 100.000 won (74 euro). Veel Koreanen hielden mond en neus al bedekt.

De versoepelingen houden onder meer in dat bijeenkomsten buiten meer dan vijftig personen mogen tellen en dat bars en nachtclubs opengaan. In mei van dit jaar leek de coronapandemie in Zuid-Korea al onder controle en gingen de clubs open. Dat leverde direct een uitbraak op en dus moesten ze toen weer sluiten.

Ook in Hongkong stijgen de cijfers weer iets. In alle stedelijke gebieden in Oost-Azië is het besmettingsniveau veel lager dan in Nederland en andere Europese landen. In Taiwan komen bijna geen besmettingen meer voor.

Niemand wil een nieuwe brandhaard op zijn geweten hebben

Bekijk de oorspronkelijke pagina: ,

Twaalf nieuwe gevallen, negen miljoen tests

Graphic

Inwoners van de Chinese stad Qingdao, in de oostelijke provincie Shandong, staan in de rij om getest te worden.

Load-Date: October 12, 2020

End of Document

Aantal sterfgevallen per week blijft dalen

de Volkskrant

27 mei 2020 woensdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 134 words

Highlight: Sterfgevallen

Body

Het aantal sterfgevallen door covid-19 daalt al vijf weken op rij. Sinds midden april meldt het RIVM elke week minder overleden personen door de ziekte. Het vergelijken van de aantallen per week levert een beter beeld op van de ontwikkeling van de virusuitbraak dan de dagelijkse cijfers. De verschillen van dag tot dag kunnen namelijk groot zijn. Zo meldde het RIVM dinsdag 26 nieuwe sterfgevallen, waar dat er maandag nog 8 waren. Dit grote verschil komt hoogstwaarschijnlijk door het lange Hemelvaartweekend en de vertraging van de meldingen die dat oplevert. Volgens de officiële cijfers zijn er tot nu toe 5.856 mensen overleden aan de gevolgen van het coronavirus. Dat aantal ligt in werkelijkheid hoger omdat alleen positief geteste personen mee worden geteld.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: May 27, 2020

Aantal coronapatiënten in ziekenhuis stijgt naar 107

De Telegraaf.nl

12 juli 2020 zondag 2:50 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 117 words

Dateline: ROTTERDAM

Body

Het aantal coronapatiënten dat in het ziekenhuis ligt, is licht gestegen van 103 op zaterdag naar 107 op zondag. Daarvan verblijven 24 patiënten op de intensive care, twee minder dan zaterdag.

Het aantal Covid-opnames buiten de IC bedraagt 83. Dat zijn er zes meer dan zaterdag. Dit blijkt uit de gegevens van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg zegt: „We signaleren nu twee weken een stabilisering in het aantal Covid-patiënten. De IC-bezetting is al een maand lang stabiel op een laag niveau.”

Zaterdag steeg het aantal coronapatiënten dat in het ziekenhuis verblijft na een paar dagen van daling tot boven de honderd.

Load-Date: July 13, 2020

Hoeder van de wetenschap speelt op de man; Ophef

NRC

3 april 2021 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2021 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: WETENSCHAP; Blz. 12

Length: 542 words

Byline: Niki Korteweg

Body

In de media „wordt Meyerowitz-Katz voorgesteld als 'epidemioloog', maar hij heeft nog geen doctorstitel behaald en is nog een student aan de Universiteit van Woolongong in Australië." En dan is „een van fouten vergeven eindproduct niet verbazingwekkend".

Het is niet in internetriool Twitter waar een heethoofd deze sneren plaatste, maar in wetenschappelijk tijdschrift European Journal of Clinical Investigation, in een wetenschappelijk artikel dat door de ballotage van de peerreview is heengekomen. Van niemand minder dan Stanford-hoogleraar John Ioannidis, de hoeder en plaaggeest van de wetenschap himself.

Epidemioloog Ioannidis is een kritisch voorvechter van gedegen wetenschappelijk onderzoek. In 2005 schudde hij de biomedische onderzoekswereld op met zijn artikel Why Most Published Research Findings Are False. Daarin betoogt hij dat veel wetenschappers hun gegevens zó slordig en bevooroordeeld vergaren en analyseren dat de uitkomsten van het onderzoek totaal onbetrouwbaar zijn.

In zijn nieuwste artikel is de kritiek - hoogst ongebruikelijk - op de man: hij hekelt de competentie van Gideon Meyerowitz-Katz, een Australische epidemioloog en columnist voor The Guardian, die twittert onder de naam Health Nerd. Met al dat getwitter (56.800 tweets telde Ioannidis) is al duidelijk dat Health Nerd adequate expertise mist die nodig is om rigoureuze analyses te kunnen doen, schimpt de hoogleraar.

Sinds de pandemie laat Health Nerd zich zeer kritisch uit over het onderzoek van Ioannidis, vooral zijn berekeningen van het sterftepercentage van Covid-19, de infectie-fataliteitsratio (IFR). Daarover ligt Ioannidis al onder vuur sinds zijn opiniestuk op het blog STAT op 17 maart 2020. Het aantal te verwachten coviddoden in de VS kon evengoed op 10.000 uitkomen, schreef hij (het zijn er nu 560.000). Hij werd direct in de hoek van rechtse coronaontkenners gedrukt.

Hoeder van de wetenschap speelt op de man; Ophef

Die IFR berekenen is een heikel punt. Daarvoor deel je het aantal Covid-19-sterfgevallen door het aantal mensen dat is besmet. Maar die worden lang niet overal goed getest en geteld. Om ze toch zo goed mogelijk te schatten doen epidemiologen aannames. Met de aannames die Ioannidis doet, valt het aantal besmette mensen hoger uit dan in veel andere studies, en het sterftecijfer dus lager. Wetenschappers schuiven hem nu zelf slordige wetenschap in de schoenen, ook Health Nerd in een twitterreactie van 31 berichten. „Ik denk niet dat het redelijkerwijs mogelijk is om een accurate schatting te maken van de wereldwijde IFR van Covid-19." De IFR varieert flink en hangt af van de leeftijdsverdeling, de medische zorg, genetica, virusvarianten en meer, schrijft ook Ioannidis.

Waarom zowel de professor als Health Nerd dan toch tot een wereldwijd gemiddelde wilden komen, is een raadsel. De eerste komt op 0,15 procent, de laatste op 0,68 procent. Let wel, in de VS is inmiddels al 0,17 procent van de totale bevolking overleden aan Covid-19. Het RIVM schat de IFR nu op 1 tot 1,3 procent

Health Nerd gaat de European Journal of Clinical Investigation aanschrijven. Maar hij verwacht er niets van, gezien de naam van degene die er tot begin 2020 hoofdredacteur was: John Ioannidis.

Niki Korteweg

Iedere week bespreekt de redactie wetenschap hier ophef in de wetenschap.

Graphic

Foto Andreas Terlaak

Load-Date: April 2, 2021

Hoeder van de wetenschap speelt op de man; Ophef

NRC Handelsblad

3 april 2021 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2021 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: WETENSCHAP; Blz. 12

Length: 542 words

Byline: Niki Korteweg

Body

In de media „wordt Meyerowitz-Katz voorgesteld als 'epidemioloog', maar hij heeft nog geen doctorstitel behaald en is nog een student aan de Universiteit van Woolongong in Australië." En dan is „een van fouten vergeven eindproduct niet verbazingwekkend".

Het is niet in internetriool Twitter waar een heethoofd deze sneren plaatste, maar in wetenschappelijk tijdschrift European Journal of Clinical Investigation, in een wetenschappelijk artikel dat door de ballotage van de peerreview is heengekomen. Van niemand minder dan Stanford-hoogleraar John Ioannidis, de hoeder en plaaggeest van de wetenschap himself.

Epidemioloog Ioannidis is een kritisch voorvechter van gedegen wetenschappelijk onderzoek. In 2005 schudde hij de biomedische onderzoekswereld op met zijn artikel Why Most Published Research Findings Are False. Daarin betoogt hij dat veel wetenschappers hun gegevens zó slordig en bevooroordeeld vergaren en analyseren dat de uitkomsten van het onderzoek totaal onbetrouwbaar zijn.

In zijn nieuwste artikel is de kritiek - hoogst ongebruikelijk - op de man: hij hekelt de competentie van Gideon Meyerowitz-Katz, een Australische epidemioloog en columnist voor The Guardian, die twittert onder de naam Health Nerd. Met al dat getwitter (56.800 tweets telde Ioannidis) is al duidelijk dat Health Nerd adequate expertise mist die nodig is om rigoureuze analyses te kunnen doen, schimpt de hoogleraar.

Sinds de pandemie laat Health Nerd zich zeer kritisch uit over het onderzoek van Ioannidis, vooral zijn berekeningen van het sterftepercentage van Covid-19, de infectie-fataliteitsratio (IFR). Daarover ligt Ioannidis al onder vuur sinds zijn opiniestuk op het blog STAT op 17 maart 2020. Het aantal te verwachten coviddoden in de VS kon evengoed op 10.000 uitkomen, schreef hij (het zijn er nu 560.000). Hij werd direct in de hoek van rechtse coronaontkenners gedrukt.

Hoeder van de wetenschap speelt op de man; Ophef

Die IFR berekenen is een heikel punt. Daarvoor deel je het aantal Covid-19-sterfgevallen door het aantal mensen dat is besmet. Maar die worden lang niet overal goed getest en geteld. Om ze toch zo goed mogelijk te schatten doen epidemiologen aannames. Met de aannames die Ioannidis doet, valt het aantal besmette mensen hoger uit dan in veel andere studies, en het sterftecijfer dus lager. Wetenschappers schuiven hem nu zelf slordige wetenschap in de schoenen, ook Health Nerd in een twitterreactie van 31 berichten. „Ik denk niet dat het redelijkerwijs mogelijk is om een accurate schatting te maken van de wereldwijde IFR van Covid-19." De IFR varieert flink en hangt af van de leeftijdsverdeling, de medische zorg, genetica, virusvarianten en meer, schrijft ook Ioannidis.

Waarom zowel de professor als Health Nerd dan toch tot een wereldwijd gemiddelde wilden komen, is een raadsel. De eerste komt op 0,15 procent, de laatste op 0,68 procent. Let wel, in de VS is inmiddels al 0,17 procent van de totale bevolking overleden aan Covid-19. Het RIVM schat de IFR nu op 1 tot 1,3 procent

Health Nerd gaat de European Journal of Clinical Investigation aanschrijven. Maar hij verwacht er niets van, gezien de naam van degene die er tot begin 2020 hoofdredacteur was: John Ioannidis.

Niki Korteweg

Iedere week bespreekt de redactie wetenschap hier ophef in de wetenschap.

Graphic

Foto Andreas Terlaak

Load-Date: April 2, 2021

RIVM meldt 2914 coronabesmettingen en 6 sterfgevallen

De Telegraaf.nl

28 september 2020 maandag 12:35 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 233 words

Dateline: BILTHOVEN

Body

Het aantal mensen dat besmet is met het coronavirus is tussen zondagochtend en maandagochtend met 2914 toegenomen, voor zover bekend. Dat zijn er minder dan in de 24 uur tot zondagochtend, toen er 2995 gevallen werden gemeld. Dat blijkt uit cijfers van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). In de afgelopen zeven dagen zijn zo'n 18.500 mensen positief getest op het virus.

Het RIVM registreerde de afgelopen 24 uur zes sterfgevallen. Bij het instituut zijn nu 6380 mensen bekend die zijn overleden aan Covid-19. Het aantal mensen dat met het virus is opgenomen in het ziekenhuis, nam met 38 toe. Dat is er een meer dan zondagochtend bekend werd gemaakt en het hoogste aantal opnames sinds half mei. Dat wil niet zeggen dat die mensen in het afgelopen etmaal zijn overleden of opgenomen, omdat zulke gegevens soms wat later worden verwerkt.

Regio's

In de regio Rotterdam-Rijnmond nam het aantal geregistreerde besmettingen het meest toe, met 432. Daarvan werden 272 gevallen in Rotterdam vastgesteld. In de regio Haaglanden nam het aantal geregistreerde besmettingen met 357 toe en in Amsterdam-Amstelland met 284. In de provincie Utrecht werden 240 mensen positief getest. Dat is de grootste toename sinds het begin van de pandemie.

Bij elkaar opgeteld zijn sinds de uitbraak in maart 114.540 mensen positief getest op het virus en 12.664 mensen opgenomen (geweest) in het ziekenhuis.

Load-Date: September 29, 2020

Nieuwe golf besmettingen leidt tot meer ic-patiënten

de Volkskrant

4 augustus 2020 dinsdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 426 words

Byline: SERENA FRIJTERS, SARAH HADDOU

Highlight: De recente stijging van het aantal besmettingen in Nederland leidt nu ook tot een hogere instroom van nieuwe patiënten in het ziekenhuis. Ook de bezetting op de intensive care is hoger dan vorige week.

Body

Deze week zijn er 36 nieuwe ziekenhuisopnamen gemeld bij het RIVM, de week daarvoor 14. Vorige week maandag lagen er 21 covid-patiënten op de ic, deze maandag 27. Er liggen nog steeds veel minder mensen in het ziekenhuis vanwege corona dan in maart en april. Toen werden er geregeld meer dan vijfhonderd patiënten op één dag opgenomen, en lagen er vaak zo'n 4 duizend coronapatiënten tegelijk in het ziekenhuis, waarvan een derde op de ic. De sterftecijfers blijven laag, vorige week werden er 5 sterfgevallen gemeld, deze week 8.

Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, denkt dat het aantal opnamen de komende tijd nog verder gaat toenemen: 'Het aantal opgenomen covid-patiënten stijgt, maar is in totaliteit nog niet buiten de bandbreedte van de afgelopen weken. We verwachten op basis van het huidige aantal positief geteste personen in de komende periode een matige verdere stijging van het aantal ziekenhuisopnames.' Naast de 27 patiënten op de intensive care waren er maandag 82 personen opgenomen op een reguliere ziekenhuisafdeling, 12 meer dan op zondag.

Maandag nam het aantal positief geteste personen in Nederland met 372 toe. Dit is de vijfde dag op rij dat er meer dan driehonderd besmettingen worden gemeld. De meeste positieve testen waren in Rotterdam, 93. In Amsterdam zijn de afgelopen 24 uur 44 positief geteste personen gemeld. Ook omgerekend naar inwonertal is de groei in Rotterdam groot, alleen Blaricum meldde, met 3 nieuwe besmettingen, een grotere relatieve stijging.

De afgelopen zeven dagen zijn er 2.319 besmettingen met het nieuwe coronavirus gemeld bij het RIVM. In de week daarvoor waren dit er 1.241. Het aantal positief geteste personen steeg deze week dus bijna dubbel zo hard als de week ervoor. De helft van de besmettingen is deze week vastgesteld bij mensen jonger dan 40. Eerder was maar een kwart van de positief geteste populatie onder de 40, maar omdat voor 1 juni vooral ernstig zieken en risicogroepen werden getest is dit moeilijk te vergelijken.

Nieuwe golf besmettingen leidt tot meer ic-patiënten

In voorgaande weken steeg niet alleen het aantal gemelde besmettingen, maar ook het aantal coronatesten. Een deel van de snellere groei zal toen zijn veroorzaakt doordat meer mensen zich lieten testen. De laatste week hebben de GGD's juist weer minder mensen getest. Tussen 20 en 26 juli hebben de GGD's 111.764 testen uitgevoerd, de afgelopen week waren dit er 101.905, bijna 10 duizend minder. Het deel van de testen dat positief is stijgt dus, dinsdagmiddag maakt het RIVM de exacte cijfers bekend.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: August 3, 2020

End of Document

'Geen paniek, wel oppassen'

de Volkskrant

5 augustus 2020 woensdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 3

Length: 686 words

Byline: ELLEN DE VISSER

Highlight: Peiling

toename besmettingen Tweemaal achtereen verdubbelde het aantal besmettingen zich. Reden tot zorg? 'Van een tweede golf is echt nog geen sprake, dat is bangmakerij.'

Body

Hoogleraar virologie Louis Kroes (LUMC): 'Onze inspanningen zijn er niet op gericht om het virus te verslaan maar om overbelasting van de zorg te voorkomen. Dát is altijd de graadmeter van het beleid geweest. Kijk dan naar de cijfers: we zien veel besmettingen bij jongeren, die worden meestal niet ernstig ziek. De helft van de ziekenhuizen heeft de afgelopen week één patiënt opgenomen, dat lijkt me geen reden voor paniek.'

Ernst Kuipers, voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg: 'Verdeeld over de hele maand juli schommelt het aantal covid-patiënten in de ziekenhuizen tussen de 80 en 120, per ziekenhuis liggen er minder dan twee. Het is zorgelijk dat het aantal besmettingen is verdubbeld maar in de ziekenhuizen gaan er nog geen alarmbellen af. Ter vergelijking: in de maand april hadden we 4.000 opnames, waarvan een derde op de ic's. Als het aantal besmettingen verder blijft stijgen, zullen we dat gaan terugzien in de ziekenhuizen maar voorlopig kunnen we een stijging aan. De opnames zijn alleen niet zo netjes verdeeld, er is een concentratie rond Amsterdam en Rotterdam.'

Jean-Luc Murk, arts-microbioloog Elisabeth- TweekSteden Ziekenhuis: 'Onze regio is inderdaad geen brandhaard meer. Afgelopen maandag telden we in de tien Brabantse ziekenhuizen 15 opnames waarvan 5 op de ic. Dat er nu meer besmettingen komen, hadden we verwacht, nu de teugels wat losser worden. Zorgelijk is dat nog niet.'

Kuipers: 'De ziekenhuizen zijn nu ook beter voorbereid. We zijn de ic's aan het uitbreiden. We hebben meer kennis over het ziektebeeld, we weten bijvoorbeeld dat patiënten risico lopen op trombose en kunnen proberen dat te voorkomen. Op de ic zetten we tegenwoordig het medicijn dexamethason in, waarmee in Groot-Brittannië goede resultaten zijn geboekt. En we kunnen beter inschatten wie baat hebben bij een ic-opname. Dit voorjaar lagen covid-patiënten gemiddeld 19 dagen op de ic, als het lukt daar 5 dagen vanaf te halen, hebben we een kwart minder bedden nodig.'

'Geen paniek, wel oppassen'

Murk: 'Ik ben niet bang dat we weer in de situatie van maart terechtkomen, maar ik zie wel een trend en die moeten we keren. Je kunt heel hard naar de afgrond rijden of heel langzaam maar zolang de koers niet verandert, val je de diepte in. Deze periode geeft tijd om na te denken of we op de goede weg zitten en of we moeten ingrijpen.'

Kroes: 'Ik hoop niet dat er donderdag op de persconferentie onder druk van de publieke opinie krachtige maatregelen worden afgekondigd. Laten we vertrouwen op het beleid dat we nu voeren. Straks belanden we in een spiraal van steeds strenger en chaotischer beleid, een beetje wat er nu in België gebeurt.'

Kuipers: 'Het is prettig dat het aantal besmettingen laag is en de maatschappij toch door kan draaien. Helemaal naar nul krijgen we het niet. We moeten er nu voor zorgen dat het aantal opnames laag blijft, en we niet met een vol ziekenhuis de herfst ingaan. We gaan er immers van uit dat we in het najaar een piek aan besmettingen zullen zien. Of dat zo is, weten we trouwens niet zeker.'

Kroes: 'Dat wordt op de persconferentie nog een lastige boodschap. Het virus circuleert en dat gebeurt in een hogere mate dan we voor deze zomer hadden verwacht. Dus we moeten opletten, mensen aanspreken op hun gedrag, maar voor een veel strenger beleid zie ik geen grond. Van een tweede golf is echt nog geen sprake, dat is bangmakerij die niet is gebaseerd op de feiten.'

Murk: 'Jongeren worden weinig ziek, daar hebben de ziekenhuizen niet veel last van, maar die emmer gaat een keer overstromen. We moeten voorkomen dat het virus overslaat op kwetsbare groepen.'

Kuipers: 'De boodschap moet zijn: totdat we een vaccin hebben moeten we iedereen op de huid zitten om zich te laten testen. Jongeren staan ook in de rij bij de bakker.'

Kroes: 'Want er kan nu nog geen reden zijn voor paniek, we willen ook niet dat het aantal besmettingen elke week verdubbelt. Misschien speelde het slechte weer van de afgelopen weken een rol. Daardoor zijn feestjes noodgedwongen binnen gehouden. Nu het warm wordt, kan iedereen naar buiten en dat scheelt in het besmettingsrisico.'

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Jean-Luc Murk

Ernst Kuipers

Louis Kroes

Load-Date: August 4, 2020

Wake-upcall RIVM: aantal besmettingen verdubbeld

de Volkskrant

22 juli 2020 woensdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 2, 3

Length: 693 words

Byline: SERENA FRIJTERS

Highlight: Bijna duizend positieve geteste personen meldde het RIVM deze week, bijna het dubbele van vorige week. De dagelijkse besmettingscijfers zijn weer net zo hoog als ze half maart waren, maar toen werd nog bijna niemand getest. Is dit het begin van een tweede golf?

Body

Corona Lokale uitbraken

Afgelopen week zijn er 987 personen positief getest op covid-19, bijna twee keer zoveel als in de week ervoor. De meeste besmettingen doen zich thuis voor, maar de laatste weken worden steeds vaker mensen besmet op het werk, op feestjes of in de horeca. Vooral in Zuid-Holland, Noord-Holland en Zeeland stijgt het aantal besmettingen.

Het aantal positief geteste personen per dag is nu ongeveer even hoog als halverwege maart. 'We maken ons hier wel zorgen', zegt een woordvoerder van het RIVM, 'dit is een wake-up call.' Viroloog Marion Koopmans, lid van het Outbreak Management Team, vreest dat haar vakantie niet doorgaat. Ze twittert dat 'voorbereiden op september' misschien wel 'voorbereiden op augustus' wordt, vanwege de toenemende lokale uitbraken.

Toch staan we er nu veel beter voor dan in maart en april, aldus Bart Berden, voorzitter van het Regionaal Overleg Acute Zorg in Brabant. 'De testcapaciteit is enorm uitgebreid en we weten meer over het virus.' Toch is het zaak alert te blijven. 'De ic-capaciteit wordt uitgebreid, hier in Brabant met 90 bedden, maar dat vergt tijd. Ook zijn we druk met zorg die in de eerste maanden van de crisis is uitgesteld.'

De afgelopen week waren er lokale uitbraken, zogeheten clusters, in onder meer Goes en Hillegom. Het RIVM meldt dat er dinsdagochtend 96 actieve clusters waren in Nederland, waarin gemiddeld vijf mensen besmet zijn geraakt. Volgens de GGD is het aantal clusters de honderd voorbij.

Dat is zorgelijk, aldus Sjaak de Gouw, directeur Publieke Gezondheid van de GGD. 'Dat meer mensen zich laten testen, geeft mij als bestrijder hoop, maar de snelle toename van het aantal uitbraken baart zorgen.' Het aantal

Wake-upcall RIVM: aantal besmettingen verdubbeld

aangevraagde testen nam met 40 procent toe. Het percentage van de testen dat positief bleek, steeg de afgelopen week van 0,6 naar 1 procent. 'Dat het percentage positieven stijgt, betekent dat het virus ook daadwerkelijk meer rondwaart in Nederland.'

Het reproductiegetal R, dat laat zien hoe snel het virus zich verspreidt, is met 1,29 ruim boven de doelstelling van maximaal 1. Dat betekent dat iedere besmette persoon gemiddeld 1,29 anderen besmet. De kans is groot dat dit nog verder oploopt, want de berekening is nu met cijfers tot 3 juli.

Thuisblijven bij milde klachten is en blijft het devies, en zo snel mogelijk testen. De slogan 'Alleen samen krijgen we corona onder controle' wordt door De Gouw, Berden en de woordvoerder van het RIVM soms wat besmuikt genoemd. Kwetsbare personen zijn alleen te beschermen als iedereen alert blijft. En het virus kán ook gevaarlijk zijn voor mensen die niet in een risicogroep zitten.

De Gouw: 'We voeren een oorlog tegen het virus en die kunnen we alleen winnen als we weten waar de soldaten en de sluipschutters van de tegenpartij zijn.' De sluipschutters zijn de mensen die zelf niet ernstig ziek worden, maar wel anderen kunnen besmetten. Hoe dan ook is het belangrijk om thuis te blijven tot de uitslag van de test er is.

Berden: 'GGD-medewerkers in Brabant zien soms mensen direct na de test het winkelcentrum inlopen.' Niet (buitenshuis) gaan werken bij milde klachten is ook belangrijk. 'Blijf niet doorbikkelen', zegt de woordvoerder van het RIVM. GGD'er De Gouw vindt het zorgelijk dat werknemers soms onder druk worden gezet om toch naar het werk te komen.

De ziekenhuisopnamen en sterftecijfers blijven vooralsnog vrij stabiel laag. Sinds 14 juli zijn er 19 ziekenhuisopnamen gemeld, 3 meer dan de week daarvoor. Het aantal gemelde sterfgevallen nam deze week toe met 7, vorige week met 8. Het RIVM geeft als verklaring voor het minder hard oplopen van de sterfte- en opnamecijfers dat deze altijd enige weken achterlopen op de besmettingen. Daarbij worden nu ook veel meer mensen met milde klachten getest. In maart en april waren de testen vooral gereserveerd voor ernstig zieken. Tot eind mei was bijna de helft van de besmette personen boven de 60, nu worden vooral twintigers, dertigers en veertigers positief getest.

Met medewerking van Sarah Haddou

Sluipschutters zijn degenen die zelf niet ernstig ziek worden, maar wel anderen kunnen besmetten

Bekijk de oorspronkelijke pagina: ,

Load-Date: July 21, 2020

in het ziekenhuis is het rustig, hoe kan dat? Vierduizend besmettingen in een week, maar...

de Volkskrant

20 augustus 2020 donderdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 6, 7

Length: 1927 words

Byline: MAARTEN KEULEMANS, XANDER VAN UFFELEN EN ELLEN DE VISSER

Highlight: Duizenden coronabesmettingen komen er wekelijks bij, maar in de ziekenhuizen en op de ic's is het relatief stil. Wat is er nu zo anders dan tijdens de eerste golf?

Body

---

personen

1

De cijfers vertekenen, de klap moet nog komen

De laatste twee weken telt het RIVM geregeld vijfhonderd tot zeshonderd nieuwe besmettingen per dag, ongeveer net zoveel als het daggemiddelde eind maart. Zijn we terug bij af? Niet echt. Want de cijfers van toen en nu zijn totaal niet te vergelijken, zegt hoogleraar klinische epidemiologie Frits Rosendaal (LUMC).

De belangrijkste oorzaak, zegt hoogleraar medische microbiologie Bert Niesters (UMCG), is dat men tegenwoordig andere groepen test. 'Aankankelijk testten we alleen degenen die zo in de problemen waren gekomen dat ze naar het ziekenhuis moesten. Terwijl nu iedereen zich kan laten testen.'

Het gevolg is een verschuiving in de cijfers, naar jongere mensen, die met tamelijk onschuldige verkoudheidsklachten naar de teststraat gaan en die gewoon thuis kunnen uitzieken. Toonden de statistieken in maart en april nog vooral het ernstig zieke 'topje' van de ijsberg, wat we nu in de cijfers zien, is vooral de brede basis van die ijsberg. De zeshonderd besmettingen van nu zijn dus veel minder ernstig dan de zeshonderd van toen.

Er is nog een verschil, denkt hoogleraar klinische epidemiologie Frits Rosendaal (LUMC): ook de ijsberg zelf is een stuk kleiner. Op basis van de huidige 600 besmettingen per dag, meent het RIVM dat er momenteel ruim 51

in het ziekenhuis is het rustig, hoe kan dat? Vierduizend besmettingen in een week, maar...

duizend besmette mensen moeten rondlopen. Tijdens het hoogtepunt van de crisis waren dat er naar schatting 310 duizend, een factor zes verschil. Ook dat kan verklaren waarom het nog niet zo druk is aan de poort van het ziekenhuis: hoe kleiner de ijsberg, des te onbeduidender ook het topje dat zichtbaar is boven het wateroppervlak.

Het is lastig in te schatten wat er staat te gebeuren nu het aantal besmettingen 'onder water' toeneemt, stellen betrokkenen. 'Je kunt de toename zien als een rimpeling in de vijver', zegt Rosendaal. 'Maar die rimpeling kan, als het aantal besmettingen stijgt, toch een vloedgolf worden.'

Dat valt of staat met het gedrag van al die minder kwetsbare jongeren, denkt Rosendaal: 'De meesten gedragen zich echt zorgvuldig, zie ik om me heen, maar ze kunnen contact met ouderen niet altijd vermijden. Op school bijvoorbeeld komen ze toch in de buurt van hun leraren.' Zo kan de epidemie uiteindelijk overslaan op de rest van de bevolking en de groeiende ijsberg alsnog een hoge, zichtbare piek aanstuwten.

Vooralsnog is het nog rustig. In het Amsterdam UMC liggen momenteel, op de verpleegafdeling en de ic, slechts een handvol coronapatiënten, zegt internist Joost Wiersinga, terwijl dat er tijdens de piektijd tweehonderd waren. En in het Leidse LUMC liggen op de ic alleen coronapatiënten uit de eerste golf, die waren ontslagen en zijn teruggekeerd met complicaties, zegt intensivist Evert de Jonge.

Maar een langzaam oplopend aantal besmettingen kan pas weken later leiden tot meer ziekenhuisopnames, waarschuwt hij. 'Soms zijn mensen al veertien dagen ziek thuis voordat ze in het ziekenhuis belanden.' Voor de zekerheid is deze week in zijn ziekenhuis het aantal bedden voor covidpatiënten opgeschaald. Zijn waarschuwing kreeg woensdagmiddag opeens betekenis toen het RIVM voor het eerst een flinke toename in het aantal opnames registreerde: 18 patiënten, het hoogste aantal sinds half mei.

'Met een beetje meer inspanning, kunnen we de stijging nu nog ombuigen', zegt Rosendaal. 'Maar als het midden in de zomer zo blijft oplopen, verwacht ik in november een ramp.'

2

De zieken zijn jonger

RIVM-baas Jaap van Dissel zei het vorige week al in de Tweede Kamer: nu het virus rondwaart in veel jongere (en gezondere) leeftijdsgroepen dan een paar maanden geleden, vertaalt zich dat naar veel minder ziekenhuisopnames. De meeste jonge geïnfecteerden kunnen de ziekte aan zonder medische hulp. En als ze wél moeten worden opgenomen, zijn ze minder ernstig ziek.

Een analyse van de cijfers laat inderdaad zien dat de leeftijd van de covidpatiënten in het ziekenhuis de afgelopen anderhalve maand is verschoven: er is een toename te bespeuren van het aantal dertigers en veertigers in een ziekenhuisbed, terwijl het aandeel 70- en 80-plussers is gedaald.

Wat voor gevolgen zo'n verschuiving heeft, blijkt uit Amerikaans onderzoek dat vorige week in vakblad Jama verscheen. Artsen vergeleken de patiënten die werden opgenomen in acht ziekenhuizen in Houston tijdens de eerste golf met die van de tweede golf (die daar inmiddels gaande is). De jongere patiënten die ook daar nu het ziekenhuis bevolken, hebben veel minder onderliggende gezondheidsklachten zoals hoge bloeddruk, diabetes of obesitas. Daardoor worden ze minder ernstig ziek en komen ze veel minder vaak op de ic, zo maken de cijfers duidelijk.

Logisch gevolg: ook de sterfte is veel lager. Dat kan tot een factor honderd schelen, zegt hoogleraar interne geneeskunde Joost Wiersinga (Amsterdam UMC), die de cijfers voor datzelfde vakblad op een rij zette. De kans dat

in het ziekenhuis is het rustig, hoe kan dat? Vierduizend besmettingen in een week, maar...

een 18- tot 30-jarige in het ziekenhuis aan covid-19 overlijdt, is immers 1 op de 1.000, de kans dat een 65- tot 75-jarige dat lot treft, is 1 op de 10.

Valt die verjonging van de ziekenhuispopulatie te verklaren? Het zijn de jongeren die nu meer risico nemen, zegt klinisch epidemioloog Rosendaal: zij ontmoeten elkaar, raken vaker besmet en dan is het de statistiek die bepaalt dat er af en toe toch iemand in het ziekenhuis belandt. 'De kans dat gezonde jonge mensen ernstig ziek worden van het virus is weliswaar klein, maar niet nul', zegt intensivist De Jonge. 'En dat zien we terug in de ziekenhuizen.'

Bovendien zou het zomaar kunnen dat ouderen zichzelf nu beter beschermen door afstand te houden, zegt Rosendaal. Illustratief: het aantal besmettingen bij vijftigers neemt nog wel toe toe ('dat zijn de ouders die hun besmette kinderen niet kunnen vermijden'), terwijl het zich bij 70- en 80-plussers stabiliseert ('de grootouders die wegblijven').

Dat zou ook aan de jeugd zelf te danken kunnen zijn, denkt intensivist De Jonge. 'Er is veel kritiek op jongeren. Misschien zijn ze inderdaad onverstandig in de omgang met elkaar, maar zorgen ze wel dat ze afstand houden van hun opa en oma.'

Zijn de meest kwetsbare ouderen trouwens niet al tijdens de eerste golf overleden, en kan dat mede verklaren waarom relatief weinig ouderen in het ziekenhuis worden opgenomen? Nee, zegt Rosendaal resoluut. Daarvoor is de sterfte onder ouderen, hoe bot dat ook klinkt, te gering geweest.

3

De ziekte raakt bekend (en de omgang ermee ook)

In het Amsterdam UMC is deze week versie twintig van het behandelprotocol voor covidpatiënten in gebruik genomen, en dat is uitzonderlijk voor een ziekte die begin dit jaar nog volkomen onbekend was, zegt internist Wiersinga.

Toen de eerste coronagolf de ziekenhuizen overspoelde, wisten artsen niet wat er specifiek was aan covid-19, zegt hoogleraar De Jonge, hoofd van de intensivce care in het LUMC. Het afgelopen half jaar heeft hij met zijn collega's de ziekte in sneltreinvaart leren kennen.

Drie (bestaande) medicijnen zijn inmiddels voorhanden. Iedereen die in het ziekenhuis wordt opgenomen, krijgt nu bloedverdunners, omdat de eerste golf duidelijk heeft gemaakt dat het coronavirus bij veel zieke patiënten het bloed laat stollen.

Veel patiënten krijgen daarnaast de virusremmer remdesivir die de rem kan zetten op de vermenigvuldiging van het virus in het lichaam.

En dan hebben de uitzonderlijke resultaten van een Brits én een Nederlands onderzoek uitgewezen dat steroïden het op hol geslagen immuunsysteem in toom kunnen houden.

Het gevolg zou kunnen zijn dat patiënten sneller opknappen, eerder naar huis kunnen en niet naar de ic hoeven. Maar dat is de theorie. 'We hopen dat de patiënten die nu in het ziekenhuis komen het door de inzet van die medicijnen gemiddeld beter zullen doen', zegt De Jonge, 'maar dat hebben we nog niet kunnen toetsen. Want er zijn nog te weinig patiënten.'

'Het zijn geen wondermiddelen', zegt Wiersinga, 'maar bij elkaar hebben ze mogelijk toch effect.'

in het ziekenhuis is het rustig, hoe kan dat? Vierduizend besmettingen in een week, maar...

Door

Het verschil in één oogopslag

zijn er volgens schattingen van het RIVM in Nederland besmet met het coronavirus

Of ligt het allemaal aan de coronatest?

En dan is er nog de gedachte dat we het helemaal verkeerd zien - en dat het hoge aantal positieven erop duidt dat er iets niet in de haak is met de coronatests. Een geluid, dat hardnekkig rondzingt in kringen van tegenstanders van strenge coronamaatregelen.

'Een positieve testuitslag toont louter en alleen aan of er bij iemand (een stukje) viraal RNA in het neusslijmvlies zat', stelt moleculair geneticus Mario Ortiz Buijsse in een open brief aan de Tweede Kamer. 'Dat BETEKENT NIET (de kapitalen zijn van Buijsse, red.) dat die persoon ook daadwerkelijk klinisch is geïnfecteerd, ziek is, of ziek gaat worden.'

Het RNA, dat is het erfelijk materiaal van het virus. Wat de test aantoon, zouden dus ook best gewoon 'wat (vermoedelijk oudere) RNA-fragmentjes van het virusgenoom, of soms zelfs een ander verwant virus' kunnen zijn, schrijft Buijsse, die naast zijn werk als medisch consultant overigens ook soms dance-evenementen organiseert en zodoende is gedupeerd door de coronamaatregelen.

Maar aan het UMC Groningen veegt hoogleraar medische microbiologie Bert Niesters die suggestie resoluut van tafel. De coronatest schat immers ook de hoeveelheid virus, door te tellen hoeveel keer het monster chemisch moet worden 'opgekrikt' voordat het virus-RNA meetbaar is. 'En wat we zien is doorgaans gigantisch hoog. Genoeg voor miljarden viruspartikels, of toch zeker tienduizenden', zegt Niesters. 'Die komen niet zomaar aanwaaien, die ontstaan in je keel of neus.'

Is er verdacht weinig RNA, 'dan testen we de cliënt nog een keer, ter controle', legt Niesters uit. Bovendien hebben de mensen die zich laten testen in de regel sowieso al klachten zoals koorts of hoesten: dat zorgt voor selectie vooraf.

Ook het in de tegencultuur veel herhaalde idee dat de coronatest soms ten onrechte aanslaat op andere, verwante virussen, verwijzen experts naar het rijk der fabelen. De coronatest werkt in essentie immers net als de dna-test die een verdachte aan een misdrijf koppelt, door te kijken naar enkele karakteristieke 'streepjescodes' van het virus in het erfelijk materiaal. De kans op een misser is dan al snel minder dan een op één miljoen, becijfert de Australische viroloog Ian Mackay in een uitleg van de techniek. 'En dat controleren we voortdurend, door de test op andere virussen en weefsels te proberen, in een proces genaamd validatie.'

Rest nog een curieuze waarneming waarmee critici graag schermen. Verspreid over het land peilt onderzoeksinstituut Nivel bij zo'n veertig huisartsen alle luchtwegvirussen waarmee patiënten langskomen. En het coronavirus wordt sinds juni bij de huisartsen vrijwel nooit meer gezien. Bewijs dat het coronavirus weg is?

Natuurlijk niet, zegt Niesters. 'Mensen met covidklachten gaan niet naar de huisarts, die worden naar de teststraat gestuurd', zegt hij.

Uit eigen waarneming weet de hoogleraar dat het virus echt in opmars is. 'Ook wij vinden steeds meer positieven tussen de tests. Langzamerhand zien we de epidemie weer toenemen.'

in het ziekenhuis is het rustig, hoe kan dat? Vierduizend besmettingen in een week, maar...

Desgevraagd zwakt Buijsse zijn beweringen iets af: zo stellig was zijn brief nu ook weer niet bedoeld, en hoewel hij zich in zijn brief opwerpt als iemand die 'goed weet hoe de vork in de steel zit', blijkt hij zijn argumenten vooral te ontleen aan internet. Niettemin houdt hij voet bij stuk. 'Het blijft RNA, wat je meet. Van daaruit de stap naar besmettingen maken, gaat mij nog steeds te ver', vindt hij.

De tweede golf

51.762

Alles draait in de tests om RNA-deeltjes

Bekijk de oorspronkelijke pagina: ,

Graphic

Verpleegkundige in het Dordrechtse Albert Schweitzer-ziekenhuis verlaat een kamer met een patiënt die herstelt van corona.

Load-Date: August 19, 2020

End of Document

Aantal besmettingen stijgt verder, vooral vrouwen laten zich testen

de Volkskrant

30 juli 2020 donderdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 250 words

Byline: SERENA FRIJTERS

Body

Corona in cijfers

HET VIRUS IN NEDERLAND

Aantal besmettingen stijgt verder, vooral vrouwen laten zich testen

Vrouwen vragen vaker een coronatest aan en bij de mannen die zich laten testen is de uitslag vaker positief. Dit blijkt uit cijfers van het RIVM. Sinds 1 juni kan iedereen in Nederland met klachten zich laten testen. In twee maanden hebben ruim 320 duizend vrouwen van die mogelijkheid gebruikgemaakt en 231 duizend mannen. Het verschil in gemelde besmettingen was veel minder groot, 2.485 vrouwen en 2.272 mannen. Van deze mannen bleek 1 procent besmet, van de vrouwen 0,8 procent. De meeste positieve uitslagen betroffen mannen tussen de 20 en de 24. Van de bijna vijftienduizend getesten in deze groep had 1,9 procent het virus bij zich. Woensdag meldde het RIVM 247 positief getesten, het hoogste aantal op 1 dag sinds 21 mei. De stijging is geringer bij de sterfte en de opnamen: 2 overledenen, 3 ziekenhuisopnamen.

HET VIRUS IN HET MIDDEN-OOSTEN:

Hoogste aantal besmettingen op één dag tijdens tweede golf in Israël

In Israël zijn dinsdag 2.308 coronabesmettingen gemeld, het hoogste aantal tot nu toe. Tijdens de eerste golf van besmettingen, in maart, was het hoogste aantal meldingen op één dag 1.131. Tot nu toe zijn er in het land ruim 66 duizend besmettingen gemeld.

Hoewel het land meer personen positief getest heeft dan Nederland, is het aantal sterftemeldingen ruim tien keer zo laag. Er zijn in Israël 486 sterfgevallen door covid-19 gemeld.

Aantal besmettingen stijgt verder, vooral vrouwen laten zich testen

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: July 29, 2020

End of Document

8015 nieuwe coronabesmettingen, voor het eerst in 5 dagen een daling

De Telegraaf.nl

19 oktober 2020 maandag 12:27 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 268 words

Body

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) meldt dat tussen zondag- en maandagochtend bij 8015 mensen het coronavirus is vastgesteld. Dat is de eerste keer in vijf dagen dat het aantal besmettingen lager is dan de dag ervoor. Zondag telde het RIVM nog 8184 positieve tests in het voorgaande etmaal. Dat getal hebben de onderzoekers nu bijgesteld naar 8177.

Het aantal door Covid-19 veroorzaakte sterfgevallen nam het afgelopen etmaal met 17 toe. Dat betekent niet dat al deze mensen de afgelopen 24 uur zijn overleden. Deze informatie wordt soms met wat vertraging doorgegeven aan het RIVM. Zondag meldden de onderzoekers dat 15 mensen recentelijk waren overleden aan het coronavirus.

In de afgelopen zeven dagen nam het aantal positieve tests toe met ongeveer 55.000. Dat is ruim een verdubbeling ten opzichte van twee weken eerder.

In de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond nam het aantal besmettingen het afgelopen etmaal het meest toe, met 982. In 543 gevallen ging het om inwoners van Rotterdam. In de provincie Utrecht nam het aantal positieve tests toe met 873 en in Amsterdam-Amstelland met 654.

Sinds het begin van de uitbraak in het voorjaar heeft het RIVM van 236.000 mensen vastgesteld dat ze het coronavirus hebben. De grens van 250.000 besmettingen wordt halverwege deze week bereikt als het aantal besmettingen met hetzelfde tempo toeneemt als de afgelopen dagen. Het instituut weet van bijna 6800 mensen zeker dat ze zijn overleden aan Covid-19. Het werkelijke aantal sterfgevallen ligt waarschijnlijk hoger. Niet iedereen die is overleden aan het coronavirus, is daar ook op getest.

Load-Date: October 20, 2020

Recordaantal van 7833 nieuwe coronabesmettingen gemeld

De Telegraaf.nl

15 oktober 2020 donderdag 12:22 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 395 words

Dateline: AMSTERDAM

Body

Het aantal coronabesmettingen neemt nog steeds toe. Tussen woensdagochtend en donderdagochtend zijn 7833 nieuwe coronagevallen geregistreerd, een nieuw dagrecord. Op woensdag had het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 7296 positieve tests gemeld en op dinsdag 7377.

Sinds het begin van de uitbraak zijn meer dan 200.000 mensen in Nederland positief getest. De teller staat nu op bijna 204.000. Alleen in de afgelopen zeven dagen zijn al meer dan 48.000 nieuwe besmettingen gemeld.

Het aantal sterfgevallen steeg met 29. Dat wil niet zeggen dat al deze mensen in de afgelopen 24 uur zijn overleden. Zulke informatie wordt soms met wat vertraging doorgegeven. Tussen dinsdagochtend en woensdagochtend waren 32 sterfgevallen gemeld.

Rotterdam-Rijnmond had de meeste besmettingen. In de regio testten 909 mensen positief. Het is de tweede keer dat het gebied boven de 900 uitkomt. Tussen dinsdagochtend en woensdagochtend waren 978 nieuwe besmettingen geregistreerd. Onder de 909 nieuwe coronagevallen zijn 470 inwoners van Rotterdam.

De provincie Utrecht telde 868 nieuwe besmettingen en de regio Haaglanden 653. In Amsterdam-Amstelland kwamen 599 besmettingen aan het licht, waaronder 506 in Amsterdam zelf. In de regio's Midden- en West-Brabant (557, waaronder 127 in Tilburg), Brabant-Noord (431), Brabant-Zuidoost (406) kwamen ook meer dan vierhonderd coronagevallen aan het licht.

Zorgen WHO om besmettingen Europa

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) vindt het stijgende aantal Covid-19-gevallen in Europa „zeer zorgelijk.” Maar de situatie is nog niet zo erg als in april, zei het Europese kantoor van de WHO donderdag.

„Het dagelijkse aantal gevallen stijgt, het aantal ziekenhuisopnames stijgt”, zei Hans Kluge, de regionale directeur van de WHO voor Europa, op een persconferentie.

Recordaantal van 7833 nieuwe coronabesmettingen gemeld

„Covid is nu de vijfde belangrijkste doodsoorzaak en de drempel van duizend doden per dag is nu bereikt.” Maar Kluge zei dat „we niet in de situatie van maart en april zijn.”

„Hoewel we twee tot drie keer meer gevallen per dag registreren vergeleken met de piek in april, zien we nog steeds vijf keer minder sterfgevallen”, aldus Kluge.

Hij zei dat een deel van de toename kan worden toegeschreven aan het hogere aantal coronatests onder jongere mensen, en dat de lagere sterfte kan worden verklaard door de verspreiding van het virus onder jongere, minder kwetsbare groepen.

Load-Date: October 16, 2020

End of Document

Minder coronagevallen gemeld

De Telegraaf.nl

13 augustus 2020 donderdag 2:37 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 452 words

Dateline: DEN HAAG

Body

Het aantal bevestigde coronagevallen is met 577 gestegen. Die positieve tests zijn tussen woensdagochtend en donderdagochtend gemeld bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het is minder dan de 654 gevallen van woensdag en de 779 van dinsdag. In de afgelopen zeven dagen zijn ongeveer 4200 besmettingen vastgesteld.

Onder de nieuwe coronapatiënten zijn meer dan 250 mensen die 20 tot 40 jaar oud zijn. Meer dan 150 patiënten zijn 40 tot 60 jaar oud.

De regio Rotterdam-Rijnmond is de laatste weken de grootste brandhaard in het land. Daar kwamen donderdag 108 nieuwe gevallen aan het licht, het laagste aantal in bijna een week. In Rotterdam zelf kwamen er 77 nieuwe besmettingen bij.

Amsterdam-Amstelland registreerde 75 nieuwe gevallen, waaronder 69 in Amsterdam zelf. Ook dat zijn de laagste toenames in ongeveer een week tijd. In Haaglanden hoorden 83 mensen dat ze besmet zijn geraakt. Het aantal patiënten in de provincie Utrecht steeg met 51.

Midden- en West-Brabant noteerde 33 nieuwe besmettingen. Daaronder zijn zes nieuwe gevallen in Bergen op Zoom. Dat is de laagste stijging in een etmaal in bijna twee weken tijd. In Friesland zijn 9 mensen positief getest. Ook dat is minder dan in de voorgaande dagen.

In de provincie Groningen nam het aantal gevallen juist redelijk fors toe. Onder de Groningers zijn 14 nieuwe coronagevallen vastgesteld. Dat is de grootste toename in een dag in de provincie sinds 11 april. Op woensdag waren ook al 10 nieuwe gevallen gemeld.

Een andere stijger is Hollands Midden. Daar nam het aantal besmettingen met 42 toe, de grootste stijging in een dag sinds half april. Een paar weken geleden waren in en rond Hillegom veel gevallen vastgesteld, nu zijn ook op andere plekken mensen besmet geraakt.

Ziekenhuisopnames

Minder coronagevallen gemeld

Het aantal coronapatiënten dat in een ziekenhuis ligt, blijft stijgen. Ziekenhuizen behandelen momenteel 158 mensen wegens het coronavirus. Dat is het hoogste aantal sinds 1 juli. In twee weken tijd is het aantal patiënten net niet verdubbeld, van 80 naar 158. „Het totaal aantal opgenomen COVID-patienten neemt nog steeds toe. We moeten alert blijven omdat we ook een toename van het aantal besmettingen zien”, verklaart Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.

Volgens het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding behandelen de intensive cares momenteel 31 coronapatiënten, 4 minder dan op woensdag. Het aantal patiënten op verpleegafdelingen steeg juist van 115 naar 127, en ook dat is het hoogste aantal sinds begin juli.

Intensive cares behandelen ook 612 mensen met andere aandoeningen. In totaal liggen dus 643 mensen op een intensive care. Dat betekent dat ongeveer 500 bedden daar niet worden gebruikt.

Graphic

Image, Een corona testlocatie in Schiedam., HH / ANP

Load-Date: August 14, 2020

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

NRC.NEXT

9 maart 2020 maandag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 6

Length: 1927 words

Byline: Pim van den Dool

Dateline: Den Haag

Body

ABSTRACT

Covid-19

De bestrijding van het coronavirus is in Nederland nog in de eerste fase. Wat gebeurt als de situatie verslechtert? Tijd winnen is van belang, zeggen virologen.

VOLLEDIGE TEKST:

Het aantal Nederlanders dat besmet is met Covid-19 nam de afgelopen dagen snel toe: van 38 op woensdag naar 265 op zondag. Ook kwamen twee nieuwe meldingen van mensen die door Covid-19 zijn overleden, een 86-jarige man en een 82-jarige man die in ziekenhuizen in Uden en Geleen behandeld werden. Beiden hadden al medische klachten voordat zij door het virus besmet raakten.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) adviseerde inwoners van Noord-Brabant dit weekend om uit voorzorg thuis te blijven bij lichte griepverschijnselen. Is de bestrijding van het coronavirus in Nederland een nieuwe fase ingegaan? *NRC* sprak met twee virologen over de drie verschillende fasen van de virusbestrijding en welke maatregelen daarbij effectief kunnen zijn.

Fase 1: indammen

In deze eerste fase van de virusbestrijding is „alles erop gericht om te voorkomen dat het virus gaat circuleren onder de eigen bevolking”, zegt hoogleraar medische microbiologie Louis Kroes van de Universiteit Leiden. Het RIVM en de GGD's zijn hiermee bezig sinds de eerste coronapatiënt in Nederland opdook, op 27 februari. Besmette patiënten worden in isolatie verpleegd in het ziekenhuis of zijn thuis, als ze mildere klachten hebben. De

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

GGD doet onderzoek naar de contacten van de patiënten, die mogelijk ook besmet zijn en soms uit voorzorg thuis in quarantaine moeten.

Of Nederland dit beleid kan volhouden, hangt van twee belangrijke factoren af, zei minister Bruno Bruins (Medische Zorg, VVD) donderdag in de Tweede Kamer. Als de GGD's niet meer goed in staat zijn om al het contactonderzoek naar mogelijk besmette personen uit te voeren, kan er „een kantelmoment” komen, aldus Bruins. Afgelopen week bleek uit een rondgang van NRC al dat de druk op het personeel van de GGD's groot is.

De tweede factor: de lijst met risicogebieden waaruit mensen terugkeren naar Nederland moet niet te lang worden. Op die lijst staan nu China, Zuid-Korea, Singapore, Iran en Noord-Italië. Als daar veel meer bestemmingen bij komen, raakt de route die het virus aflegt uit zicht.

Dat het aantal besmettingen de afgelopen dagen in Nederland snel opliep, verbaast en verontrust hoogleraar Kroes niet. „Dat zegt niks over de vraag of de aanpak werkt, maar heeft te maken met de incubatietijd van het virus. Het duurt even voor alle Nederlanders die de infectie op vakantie in Noord-Italië opliepen klachten krijgen en positief testen. Deze stijging hoort erbij.”

Belangrijker voor de eerste fase is dat de bron van alle besmettingen duidelijk blijft. Tot nu toe kon het RIVM bijna alle besmettingen linken aan Noord-Italië: de Nederlanders met Covid-19 waren daar óf zelf geweest, óf hadden nauw contact met andere mensen die daar waren. Voor een deel van de besmette mensen in Noord-Brabant geldt dat niet; bij hen is de bron van besmetting onbekend. Dat wijst erop dat het virus mogelijk al circuleert onder de Brabantse bevolking. Jaap van Dissel, directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding bij het RIVM, noemde dat vrijdag bij *Nieuwsuur* „verontrustend”. Het RIVM test dit weekend honderden ziekenhuismedewerkers in Noord-Brabant op het virus en riep Brabanders met lichte griep- of verkoudheidsklachten op om dit weekend uit voorzorg binnen te blijven. „Als er al verspreiding is, willen we er zo voor zorgen dat het virus zich niet verder verspreidt”, aldus Van Dissel.

De maatregel van het RIVM past nog altijd binnen de fase van indammen, zegt hoogleraar virologie Marion Koopmans van de Erasmus Universiteit Rotterdam. „Dit geeft het RIVM en de GGD meer tijd om te kijken of ze de bron van de besmettingen kunnen herleiden, of om te constateren dat er echt al lokale circulatie is.” Louis Kroes spreekt van „een opmerkelijke stap” van het RIVM. „Ze lijken nu te handelen vanuit de gedachte: kijken of alle beetjes helpen. Maar het is onzeker hoe effectief dit is.” Koopmans ziet ook veel laconieke reacties bij burgers. „Mensen denken al snel: huh, ik voel me best nog fit, waarom zou ik binnen blijven? Het is lastig om aan mensen uit te leggen dat ze dit niet moeten doen omdat ze zelf een groot risico lopen, maar omdat het kan helpen om de verspreiding in te dammen.”

Fase 2: vertragen

Het RIVM verwacht maandag of dinsdag meer te weten over de situatie in Noord-Brabant. Mocht het virus daar inderdaad onder de bevolking circuleren, „dan moet je meer drastische maatregelen nemen”, zegt hoogleraar Kroes.

Omdat het bij circulatie onder de bevolking onmogelijk wordt om precies vast te stellen hoe mensen besmet zijn geraakt, is de beste tactiek volgens Kroes om te voorkomen dat mensen elkaar massaal opzoeken. „Mensen krijgen het virus van elkaar, dus als ze elkaar minder ontmoeten, is de kans op overdracht minder groot. In deze fase gaat de verspreiding van het virus door, maar kunnen we het wel vertragen.”

Maatregelen die daarbij kunnen helpen, zijn het afgelasten van bijvoorbeeld voetbalwedstrijden of het sluiten van scholen, zoals in Italië is gebeurd. Bij evenementen is het volgens hoogleraar Marion Koopmans mogelijk om per geval een afweging te maken. „Een golfstoernooi waarbij mensen buiten op afstand van elkaar wandelen is wat anders dan een indoorfestival waar een stampende menigte boven op elkaar staat.”

Wat ook meespeelt, zegt Koopmans, is waar de bezoekers van evenementen vandaan komen. Wat betekent dit voor bijvoorbeeld de marathon van Rotterdam (5 april) en het Eurovisie Songfestival (16 mei)? „Dat hangt echt van

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

de situatie tegen die tijd af. Maar als je dan volop circulatie hebt van het virus in of rond Rotterdam, kan het zijn dat de burgemeester besluit om het niet te laten doorgaan ."

Het sluiten van scholen kan bij verspreiding onder de bevolking ook in beeld komen. Veel ouders zijn nu al heel bezorgd als er bij een leerling op een school van hun kinderen Covid-19 wordt vastgesteld. Kroes begrijpt dat, maar noemt het sluiten van scholen bij één of een paar besmettingen „niet nodig". „Er vinden nu natuurlijk wel contactonderzoeken plaats. Op basis daarvan kan het nodig zijn om een bepaalde klas een tijdje thuis te houden."

Hele wijken of gemeenten afsluiten, zoals in China en Italië is gebeurd, zal Nederland naar verwachting niet snel doen. Het RIVM zegt op de eigen website dat de overheid hier „in uiterste gevallen" voor kan kiezen, maar spreekt van „een zeer vergaande maatregel". Sjaak de Gouw, directeur publieke gezondheid van de GGD, zei zaterdag tegen de NOS dat „de huidige draaiboeken niet voorzien in het afsluiten van gebieden". Hoogleraar Koopmans zegt dat de situatie in China laat zien dat dit soort draconische maatregelen wel effectief kunnen zijn. „Door steden op slot te doen, zoals Wuhan, is het aantal gevallen in de rest van China beheersbaar gebleven."

De tweede fase van vertraging is vooral belangrijk om tijd te winnen, zegt Koopmans: „Je wil niet in één klap zo veel patiënten dat de zorg het niet aankan. Daarom probeer je de infecties te spreiden over de tijd." Tijd rekken is ook van belang om te zorgen dat de situatie beheersbaar blijft tot het warmer weer wordt, zegt Kroes. „Vanaf april zorgt de temperatuur en luchtvochtigheid ervoor dat virussen mensen minder snel kunnen infecteren. Ook zijn mensen vanaf het voorjaar meer buiten en zitten ze niet binnen boven op elkaar. Dat is voor het virus niet prettig."

Fase 3: schade beperken

In de derde en laatste fase laten de overheid en het RIVM het idee los dat het virus nog onder controle te krijgen is. Er is dan sprake van „een grote uitbraak" in Nederland, zei minister Bruins donderdag in de Tweede Kamer. „Dan worden veel meer mensen ziek en ook ernstig ziek. We moeten dan maatregelen treffen om zo goed mogelijk om te gaan met de aanwezigheid van het virus."

In de zorg kan een ongecontroleerde piek van het aantal patiënten leiden tot „een rampzalig scenario", zegt hoogleraar Kroes. „Het systeem voorziet niet in het zorg verlenen aan heel grote aantallen zieke mensen in korte tijd. We hebben heel weinig reservecapaciteit, ook qua personeel. Dat kan leiden tot het overspoelen van intensive cares en grote schade aan de reguliere zorg."

De overheid bereidt zich op zo'n scenario voor, zegt Marion Koopmans. „Hier zijn draaiboeken voor. Als je in de ziekenhuizen niet meer genoeg bedden hebt, kun je de zorg voor coronapatiënten concentreren in één of een aantal ziekenhuizen, of een calamiteitenhospitaal opzetten."

In de ziekenhuizen zijn zo'n 250 bedden beschikbaar voor isolatieverpleging. Van de 188 patiënten tot nu toe liggen of lagen er 24 in het ziekenhuis. De meeste mensen hebben nog milde klachten en kunnen thuis uitzielen. Koopmans heeft goede hoop dat de derde fase Nederland bespaard blijft. „In China is het aantal besmettingen echt aan het afnemen."

Je wil niet in één klap zo veel patiënten dat de zorg het niet aankan

Marion Koopmans hoogleraar virologie

Het duurt even voor alle Nederlanders die de infectie op vakantie in Noord-Italië opliepen klachten krijgen

Louis Kroes hoogleraar medische microbiologie

RIVM meldt 265 besmettingen in Nederland

In Nederland zijn zondag twee nieuwe meldingen van mensen die zijn overleden door Covid-19, meldt het RIVM. Het totale aantal patiënten in Nederland is opgelopen met 77 tot 265. De doden zijn een 86-jarige man en een 82-jarige man, die in ziekenhuizen in Uden en Geleen behandeld werden. Beiden hadden al medische klachten voor

Thuisblijven in Noord-Brabant: nieuwe fase in de bestrijding?

ze door het virus besmet raakten. Meer dan de helft van alle Nederlandse corona-patiënten is in het buitenland geweest, van wie het merendeel in Noord-Italië. Van 47 mensen wordt nog onderzocht hoe zij besmet zijn geraakt.

Medewerkers Bredaas ziekenhuis besmet

Tien medewerkers van het Bredase Amphia Ziekenhuis zijn besmet met het coronavirus. Driehonderd van de vijfduizend medewerkers hebben zich laten testen. De besmette medewerkers verblijven in thuisisolatie. Het is niet duidelijk of zij contact hebben gehad met patiënten nadat ze besmet waren. Breda is de stad met het hoogste aantal coronabesmettingen in Nederland.

Saoedi-Arabië sluit scholen en universiteiten

Alle scholen, universiteiten en andere opleidingsinstituten in Saoedi-Arabië blijven tot nader orde gesloten om verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Het Saoedische ministerie van Onderwijs is van plan virtuele scholen op te zetten, zodat het onderwijs door kan gaan.

Frankrijk verbiedt grote evenementen

Alle evenementen in Frankrijk waar meer dan duizend bezoekers worden verwacht, zijn per direct verboden. De maatregel geldt niet voor demonstraties, sportwedstrijden en het openbaar vervoer. Eerder op zondag riep ook de Duitse regering op tot de annulering van evenementen met meer dan duizend bezoekers.

Zes doden door instorting 'quarantainehotel' in China

Zeker zes mensen zijn omgekomen bij de instorting van een 'quarantainehotel' in Zuidoost-China, dat werd gebruikt voor observatie van mensen die afkomstig waren uit gebieden die zijn getroffen door het coronavirus. Bij de plotselinge ineenstorting van het gebouw waren zaterdagavond 71 mensen bedolven.

Aantal nieuwe besmettingen China daalt

China heeft meer dan 80.000 gevallen van het virus, veruit de grootste concentratie ter wereld. Zondag meldden de autoriteiten 44 nieuwe besmettingen, het laagste aantal sinds ze op 20 januari dagelijkse cijfers geven. Het dodental in China als gevolg van Covid-19 is met 27 gestegen, tot 3.097.

Graphic

Boven: studenten van de Groningse vereniging Vindicat komen terug in Nederland, na een busreis naar Italië. Onder: de spoedeisende hulp van het ziekenhuis in Bernhoven, waar een man (86) met het coronavirus is overleden.

Foto's Piroshka Van De Wouw/ANP, Robin Utrecht, Rob Engelaar

Boven: in Nederlandse ziekenhuizen worden maatregelen genomen in verband met het coronavirus. Onder: in Roosendaal test een medewerker van een laboratorium een monster voor het coronavirus (rechtsonder).

Load-Date: March 8, 2020

Bijna 8000 coronagevallen in verpleeghuizen, ruim 2500 doden

De Telegraaf.nl

20 mei 2020 woensdag 9:10 AM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 365 words

Dateline: DEN HAAG

Body

Bij meer dan 7900 bewoners van verpleeghuizen is Covid-19 vastgesteld. Van hen zijn meer dan 2500 mensen overleden. Daarnaast zijn er 4550 verdachte gevallen in verpleeghuizen, van mensen die mogelijk het virus onder de leden hebben maar bij wie dat niet is bevestigd. Dat is de schatting van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, schrijft minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid) aan de Tweede Kamer.

Volgens de minister is het coronavirus vastgesteld bij 7 procent van de bewoners van verpleeghuizen. „Ruim 2 procent van de bewoners is overleden. Ongeveer de helft van de mensen die besmet raken, herstelt weer.”

Twee op de vijf verpleeghuizen in Nederland hebben te maken gehad met een of meer coronagevallen. In totaal is het virus op 982 locaties vastgesteld. Het aantal besmettingen en het aantal sterfgevallen neemt de laatste weken wel af, schrijft De Jonge.

Gehandicapten

In de gehandicaptenzorg zijn bijna 1100 bewoners besmet geraakt, van wie 220 mensen zijn overleden. Daarnaast zijn er bijna 1200 verdachte gevallen. Op 307 locaties is minstens een besmetting geweest. Dat is ongeveer 12 procent van het totaal. Ook in de gehandicaptenzorg nemen het aantal nieuwe besmettingen en het aantal sterfgevallen af.

Ook bij mensen met langdurige zorg ligt het aantal sterfgevallen weer bijna op normaal niveau. Tijdens de coronacrisis overleden opvallend veel mensen in deze kwetsbare groep, melden het CBS en RIVM.

In de week van 4 mei overleden ongeveer 1170 mensen die langdurige zorg ontvingen, zo'n 250 minder dan een week eerder. Dat is de vierde daling op rij. Het gaat om mensen die thuis zorg ontvingen of in een zorginstelling als een verpleeghuis woonden. Het aantal sterfgevallen in deze groep is nu te vergelijken met de eerste tien weken van dit jaar, maar is nog iets hoger dan normaal in deze tijd van het jaar.

In een aantal regio's overlijden nog aanzienlijk meer ontvangers van langdurige zorg dan gebruikelijk. In de regio Gooi en Vechtstreek waren in de eerste volle week van mei 50 procent meer sterfgevallen dan in de eerste tien

Bijna 8000 coronagevallen in verpleeghuizen, ruim 2500 doden

weken van 2020. In en rond Rotterdam en Dordrecht en het noordoosten van Brabant lag het sterftecijfer ongeveer 25 procent hoger.

Graphic

Image, Foto ter illustratie., ANP

Load-Date: May 21, 2020

End of Document

Aantal besmettingen stijgt, maar groeitempo neemt af

de Volkskrant

23 oktober 2020 vrijdag

Copyright 2020 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Ten Eerste; Blz. 4

Length: 74 words

Highlight: Het virus in Nederland

Body

Het RIVM heeft donderdagmiddag een toename gemeld van 9.271 positieve testen, het hoogste aantal nieuwe gevallen op één dag tot dusver. Ondanks de stijging is de procentuele groei van het aantal besmettingen deze week weer iets lager. Deze week werden 21 procent meer besmettingen gemeld dan vorige week, toen was de toename 58 procent. Het aantal aan covid-19 gerelateerde sterfgevallen nam toe met 46.

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Load-Date: October 22, 2020

Aantal coronapatiënten op ic weer licht gedaald

De Telegraaf.nl

29 mei 2020 vrijdag 2:22 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: BINNENLAND; FRONTPAGE

Length: 121 words

Dateline: Bilthoven

Body

Er liggen nog 180 coronapatiënten op de intensive care. Dat zijn er twee minder dan donderdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Van hen ligt er eentje op een ic in Duitsland.

Daarnaast worden 549 niet-coronapatiënten verpleegd op de intensive care, tien minder dan donderdag.

Het aantal mensen met Covid-19, de longziekte die door het virus wordt veroorzaakt, dat op een gewone verpleegafdeling ligt is ook gedaald. Dat zijn er 618, een daling van 77 ten opzichte van een dag eerder.

"De overallbezetting op de ic neemt momenteel maar langzaam af. Maar het aantal Covid-opnames buiten de ic daalt vrij snel", merkt voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg bij de cijfers op.

Load-Date: May 30, 2020

Aantal coronapatiënten op ic daalt met 10 tot 170

De Telegraaf.nl

30 mei 2020 zaterdag 2:16 PM GMT

Copyright 2020 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved

Section: FRONTPAGE; BINNENLAND

Length: 132 words

Dateline: Rotterdam

Body

Er liggen nog 170 coronapatiënten op de intensive care. Dat zijn er 10 minder dan vrijdag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) zaterdag. Daarnaast liggen er 531 andere patiënten op de afdeling intensieve zorg van de ziekenhuizen, 18 minder dan vrijdag.

Volgens voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg daalt het aantal Covid-19-patiënten op de ic gestaag verder. Dat is naar zijn zeggen "drie weken na de eerste versoepeling van maatregelen, het heropenen van de basisscholen en het hervatten van de werkzaamheden in de contactberoepen, een gunstig teken".

Van alle 170 Nederlandse coronapatiënten op de ic's liggen er 169 in Nederland en één in Duitsland.

Het aantal Covid-19-opnames buiten de ic's bedraagt 589. Dat zijn er 29 minder dan vrijdag.

Load-Date: May 31, 2020

Geeft de wereld de strijd al op?

NRC.NEXT

13 juni 2020 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 14

Length: 1520 words

Byline: Bas Blokker, Merijn de Waal, Steven Derix, Hanneke Chin-A-Fo

Melle Garschagen

Body

ABSTRACT

Coronapandemie

Het virus verspreidt zich sneller. Dit is niet de tweede golf, maar de eerste golf die weer piekt nu landen heropenen.

VOLLEDIGE TEKST:

Bij het begin van de pandemie bedienden regeringsleiders zich dit voorjaar graag van oorlogsretoriek: het virus zou met alle middelen bevochten worden. Beschermen van volksgezondheid en zorgstelsels had prioriteit, de economie wat minder. Drie maanden van lockdowns en een diepe coronarecessie later, zijn veel landen ongeduldig aan het heropenen, veelal zonder dat het virus verslagen is. Integendeel: mondiaal stijgt het aantal nieuwe dagelijkse gevallen harder dan ooit. Geeft de wereld de strijd al op? Dit is de situatie in vijf zwaargetroffen landen.

Verenigde Staten

De Amerikaanse coronakaart is compleet op zijn kop gezet. In de eerste maanden na de uitbraak waren de kusten vurig gekleurd, het midden had pasteltinten. Nu is het grotendeels omgekeerd: terwijl New York en New Jersey gestaag minder nieuwe besmettingen tellen, stijgt het aantal in zuidelijke en westelijke staten als Texas, Florida, North Carolina en Arizona snel. Dit is niet de gevreesde tweede golf. Dit is nog altijd de eerste golf, die eventjes was bevroren door de lockdowns. Nu het regime is versoepeld en de economie weer op gang wordt gebracht, komen er patiënten bij. In Arizona lagen 16 mei, de dag dat maatregelen werden versoepeld, circa 800 coronapatiënten in het ziekenhuis. Nu zijn dat er 1.300. Een aantal weken geleden was 8 procent van de testuitslagen positief, deze week is dat 13 procent.

Geeft de wereld de strijd al op?

Volgens de richtlijn voor 'heropening' die het Witte Huis uitgaaf, zouden de teugels dus weer moeten worden aangehaald. Maar het is al een maand geleden dat de president en zijn medische adviseurs een persconferentie gaven. Viroloog Anthony Fauci waarschuwt nu in tv-interviews: „Het is nog lang niet voorbij." Maar zijn coronateam komt nog maar drie keer per week bijeen, vicepresident Pence zit er eens per week bij.

En Trump? Die bereidt zich voor op een reeks rally's met duizenden aanhangers opeengepakt. De aanwezigen moeten een verklaring tekenen dat ze de campagne niet juridisch aansprakelijk stellen als ze het virus mochten oplopen.

En de economie, de reden dat Trump haast wilde maken met de heropening? De signalen schieten alle kanten op. Het aantal nieuwe werklozen lijkt te dalen, maar het zijn er nog altijd tientallen miljoenen. Beurskoersen schommelen hevig, donderdag plots weer scherp omlaag. „Wij denken dat het nog wel even zal duren", zei voorzitter van de centrale banken Jerome Powell over het herstel. (BB)

Brazilië

Deze week doorbrak Brazilië de grens van veertigduizend Covid-doden en president Jair Bolsonaro was die grimmige mijlpaal liefst stillietjes gepasseerd. De ultrarechtse oud-legerkapitein doet weinig aan de bestrijding van het virus zelf - dat heet „slechts een griepje" - maar is al weken druk met het op- of wegpoetsen van de coronacijfers. Zo verschoof de regering bekendmaking van het dagelijkse dodental naar 22.00 uur (ná de avondbulletins op tv). Een andere methode: alleen de jongste sterftcijfers noemen (en die niet optellen bij eerdere doden). Die worden verstoppt in een hoekje van het internet.

Het hooggeerechtshof verbood enkele van deze trucs en media slaan de handen ineen om doden secuur te tellen. Dan blijkt dat de uitbraak nog lang niet afvlakt. Integendeel: als de trend doorzet, kan Brazilië eind juli de VS passeren als grootste brandhaard ter wereld, voorziet het Institute of Health Metrics and Evaluation in Washington. Deze week viel 49 procent van het mondiale aantal Covid-19-doden in Latijns-Amerika, becijferde de Financial Times. Brazilië neemt grofweg de helft voor zijn rekening. Het enorme land telt acht buurlanden, waarvan vele de virusaanpak met grote zorg volgen.

Met openlijk verzet tegen lockdownmaatregelen van gouverneurs en mondkapjes, werpt Bolsonaro zich op als beschermer van de zwaar getroffen economie. Ook in Brazilië is het ongeduld om te 'heropenen' groot: na 83 dagen gesloten te zijn, mochten donderdag in São Paulo en Rio de Janeiro winkelcentra weer een paar uur beperkt open. Het leidde tot grote files in de twee grootste steden van het land. (MdW)

Rusland

Op 24 juni wordt hij toch gehouden: de militaire parade om te herdenken dat 75 jaar geleden nazi-Duitsland werd overwonnen. Maar de Moskouse burgemeester Sobjanin heeft liever niet dat mensen komen kijken: „Het is beter het op de tv te volgen. Er mag geen sprake zijn van samenscholingen."

Terwijl in West-Europa de uitbraak terug is gedrongen, woedt het coronavirus in Rusland nog in volle hevigheid. Afgelopen week kwamen er dagelijks rond de 9.000 nieuwe infecties bij - nauwelijks minder dan op het hoogtepunt van de epidemie. Na de VS en Brazilië telt Rusland met een half miljoen gevallen de meeste geïnfecteerden.

Desondanks zijn de autoriteiten de afgelopen weken begonnen met het afbouwen van quarantainemaatregelen. Dinsdag werd de lockdown in de hoofdstad - geheel onverwacht - opgeheven en mochten Moskovieten zich weer vrij op straat bewegen. Kledingwinkels en kapperszaken zijn weer open, 23 juni volgen ook restaurants en cafés. Ook in andere regio's worden de maatregelen in hoog tempo afgebouwd.

Over de achtergrond van de versoepelingen wordt door niemand getwijfeld. Op 1 juli, heeft president Poetin bepaald, mogen Russen stemmen over door hem voorgestelde wijzigingen in de grondwet, die hem de mogelijkheid geven tot 2036 te regeren. Mogelijk wordt de quarantaine daarna weer ingevoerd. (SD)

India

Geeft de wereld de strijd al op?

India's lockdown was zo streng, dat vanaf de aankondiging meteen duidelijk was dat die niet lang vol te houden zou zijn. De hele bevolking moest binnenblijven, waardoor arbeidsmigranten in de steden abrupt zonder inkomsten zaten en vaak te voet de lange weg naar hun thuisdorpen moesten afleggen. Alleen al door aanrijdingen kwamen zo'n 200 van hen om. De overheid beloofde voedselhulp voor 800 miljoen Indiërs, maar lang niet iedereen is bereikt.

Stukje bij beetje heeft de regering van premier Modi maatregelen versoepeld, maar parallel daaraan groeide de uitbraak, waardoor India nu op de vierde plaats staat in de lijst van landen met de meeste Covid-gevallen. Sinds deze week zijn op veel plaatsen restaurants, winkelcentra en gebedshuizen weer open, terwijl er dagen zijn waarop 10.000 besmettingen worden geteld, vooral in en rond metropolen Mumbai en New Delhi. Die steden beginnen de controle te verliezen. Ziekenhuizen stromen vol en moeten ook ernstig zieke patiënten wegsturen. Arvind Kejriwal, premier van de regio Delhi, haalde zich veel woede op de hals toen hij verklaarde dat de ziekenhuisbedden alleen voor inwoners van de hoofdstad zijn. Dat besluit moest hij intrekken. Onder de noemer #SpeakUpDelhi delen inwoners op sociale media filmpjes van weggestuurde patiënten, daartoe aangemoedigd door oppositiepartij Congress.

Ook crematoria en begraafplaatsen waarschuwen dat ze het grote aantal overledenen niet meer aankunnen en soms moeten weigeren. Intussen komen er meer berichten over onderrapportage van het aantal sterfgevallen. „Niemand wil de werkelijke aantallen kennen", zegt een ziekenhuismedewerker in de Financial Times.

Zorgen zijn er ook over de arbeidsmigranten en hun families. Nu de lockdown is versoepeld, is het afwachten of in landelijke gebieden uitbraken ontstaan doordat ze het virus meenamen uit de stad. (HC)

Verenigd Koninkrijk

Voor alle Britten die denken dat het virus op zijn retour is nu alle winkels, dierentuinen (reptielenhuizen uitgezonderd) en drive-inbioscopen vanaf maandag open mogen, had Chris Whitty een ontvucherende boodschap. „Laat het duidelijk zijn. We zitten nog niet in de eindfase van deze epidemie, bij lange na niet", zei de belangrijkste medische adviseur van de regering deze week op de dagelijkse coronabriefing.

Dat laat de spagaat zien waar het Verenigd Koninkrijk in zit. De lockdownmaatregelen die van kracht zijn sinds 23 maart lijken te werken. Het aantal doden, besmettingen en ziekenhuisopnames daalt, maar niet snel genoeg om de beperkingen op te heffen. Nog steeds worden dagelijks 1.200 besmettingen geconstateerd. Nog steeds liggen er 440 mensen aan de beademing op de intensive care. En nog steeds worden er dagelijks ruim 150 coronadoden gemeld.

Tegelijk loopt de economische schade uit de hand. In april kromp de economie met 20 procent en de verwachtingen zijn uiterst pessimistisch. Hoe langer het virus op een relatief hoog plateau blijft rondwaren, hoe langer beperkende maatregelen nodig zijn en hoe groter de economische schade.

De regering-Johnson zint op een compromis. Als ze de verplichte social distancingafstand terugbrengt van 2 tot 1 meter, kan veel meer. Een pub kan genoeg publiek toelaten om in ieder geval quitte te draaien, meldde de BBC. Is dat dan ook gevaarlijker? Daar laat de premier zich niet over uit. Het grote verantwoordingsdebat moet nog gevoerd worden. Epidemioloog en wiskundige Neil Ferguson nam deze week een voorschot. Als de regering een week eerder een lockdown had afgekondigd, was het aantal coronadoden waarschijnlijk de helft geweest. En was misschien nu het einde wel in zicht. (MG)

Graphic

Een muurschildering in New Delhi betuigt steun aan de Indiërs met vitale beroepen in de coronabestrijding. Ziekenhuizen in de hoofdstad kunnen de toeloop van patiënten nauwelijks aan.

Geeft de wereld de strijd al op?

Foto XAVIER GALIANA/AFP

Verloop van de pandemie, de bestrijding en de economische gevolgen in de vijf landen met de hoogste aantallen gemelde besmettingen

Load-Date: June 12, 2020

End of Document

Geeft de wereld de strijd al op?

NRC Handelsblad

13 juni 2020 zaterdag

1ste Editie

Copyright 2020 NRC Media B.V. All Rights Reserved

Section: IN HET NIEUWS; Blz. 14

Length: 1520 words

Byline: Bas Blokker, Merijn de Waal, Steven Derix, Hanneke Chin-A-Fo

Melle Garschagen

Body

ABSTRACT

Coronapandemie

Het virus verspreidt zich sneller. Dit is niet de tweede golf, maar de eerste golf die weer piekt nu landen heropenen.

VOLLEDIGE TEKST:

Bij het begin van de pandemie bedienden regeringsleiders zich dit voorjaar graag van oorlogsretoriek: het virus zou met alle middelen bevochten worden. Beschermen van volksgezondheid en zorgstelsels had prioriteit, de economie wat minder. Drie maanden van lockdowns en een diepe coronarecessie later, zijn veel landen ongeduldig aan het heropenen, veelal zonder dat het virus verslagen is. Integendeel: mondiaal stijgt het aantal nieuwe dagelijkse gevallen harder dan ooit. Geeft de wereld de strijd al op? Dit is de situatie in vijf zwaargetroffen landen.

Verenigde Staten

De Amerikaanse coronakaart is compleet op zijn kop gezet. In de eerste maanden na de uitbraak waren de kusten vurig gekleurd, het midden had pasteltinten. Nu is het grotendeels omgekeerd: terwijl New York en New Jersey gestaag minder nieuwe besmettingen tellen, stijgt het aantal in zuidelijke en westelijke staten als Texas, Florida, North Carolina en Arizona snel. Dit is niet de gevreesde tweede golf. Dit is nog altijd de eerste golf, die eventjes was bevroren door de lockdowns. Nu het regime is versoepeld en de economie weer op gang wordt gebracht, komen er patiënten bij. In Arizona lagen 16 mei, de dag dat maatregelen werden versoepeld, circa 800 coronapatiënten in het ziekenhuis. Nu zijn dat er 1.300. Een aantal weken geleden was 8 procent van de testuitslagen positief, deze week is dat 13 procent.

Geeft de wereld de strijd al op?

Volgens de richtlijn voor 'heropening' die het Witte Huis uitgaaf, zouden de teugels dus weer moeten worden aangehaald. Maar het is al een maand geleden dat de president en zijn medische adviseurs een persconferentie gaven. Viroloog Anthony Fauci waarschuwt nu in tv-interviews: „Het is nog lang niet voorbij." Maar zijn coronateam komt nog maar drie keer per week bijeen, vicepresident Pence zit er eens per week bij.

En Trump? Die bereidt zich voor op een reeks rally's met duizenden aanhangers opeengepakt. De aanwezigen moeten een verklaring tekenen dat ze de campagne niet juridisch aansprakelijk stellen als ze het virus mochten oplopen.

En de economie, de reden dat Trump haast wilde maken met de heropening? De signalen schieten alle kanten op. Het aantal nieuwe werklozen lijkt te dalen, maar het zijn er nog altijd tientallen miljoenen. Beurskoersen schommelen hevig, donderdag plots weer scherp omlaag. „Wij denken dat het nog wel even zal duren", zei voorzitter van de centrale banken Jerome Powell over het herstel. (BB)

Brazilië

Deze week doorbrak Brazilië de grens van veertigduizend Covid-doden en president Jair Bolsonaro was die grimmige mijlpaal liefst stilletjes gepasseerd. De ultrarechtse oud-legerkapitein doet weinig aan de bestrijding van het virus zelf - dat heet „slechts een griepje" - maar is al weken druk met het op- of wegpoetsen van de coronacijfers. Zo verschoof de regering bekendmaking van het dagelijkse dodental naar 22.00 uur (ná de avondbulletins op tv). Een andere methode: alleen de jongste sterftcijfers noemen (en die niet optellen bij eerdere doden). Die worden verstoppt in een hoekje van het internet.

Het hooggerechtshof verbood enkele van deze trucs en media slaan de handen ineen om doden secuur te tellen. Dan blijkt dat de uitbraak nog lang niet afvlakt. Integendeel: als de trend doorzet, kan Brazilië eind juli de VS passeren als grootste brandhaard ter wereld, voorziet het Institute of Health Metrics and Evaluation in Washington. Deze week viel 49 procent van het mondiale aantal Covid-19-doden in Latijns-Amerika, becijferde de Financial Times. Brazilië neemt grofweg de helft voor zijn rekening. Het enorme land telt acht buurlanden, waarvan vele de virusaanpak met grote zorg volgen.

Met openlijk verzet tegen lockdownmaatregelen van gouverneurs en mondkapjes, werpt Bolsonaro zich op als beschermer van de zwaar getroffen economie. Ook in Brazilië is het ongeduld om te 'heropenen' groot: na 83 dagen gesloten te zijn, mochten donderdag in São Paulo en Rio de Janeiro winkelcentra weer een paar uur beperkt open. Het leidde tot grote files in de twee grootste steden van het land. (MdW)

Rusland

Op 24 juni wordt hij toch gehouden: de militaire parade om te herdenken dat 75 jaar geleden nazi-Duitsland werd overwonnen. Maar de Moskouse burgemeester Sobjanin heeft liever niet dat mensen komen kijken: „Het is beter het op de tv te volgen. Er mag geen sprake zijn van samenscholingen."

Terwijl in West-Europa de uitbraak terug is gedrongen, woedt het coronavirus in Rusland nog in volle hevigheid. Afgelopen week kwamen er dagelijks rond de 9.000 nieuwe infecties bij - nauwelijks minder dan op het hoogtepunt van de epidemie. Na de VS en Brazilië telt Rusland met een half miljoen gevallen de meeste geïnfecteerden.

Desondanks zijn de autoriteiten de afgelopen weken begonnen met het afbouwen van quarantainemaatregelen. Dinsdag werd de lockdown in de hoofdstad - geheel onverwacht - opgeheven en mochten Moskovieten zich weer vrij op straat bewegen. Kledingwinkels en kapperszaken zijn weer open, 23 juni volgen ook restaurants en cafés. Ook in andere regio's worden de maatregelen in hoog tempo afgebouwd.

Over de achtergrond van de versoepelingen wordt door niemand getwijfeld. Op 1 juli, heeft president Poetin bepaald, mogen Russen stemmen over door hem voorgestelde wijzigingen in de grondwet, die hem de mogelijkheid geven tot 2036 te regeren. Mogelijk wordt de quarantaine daarna weer ingevoerd. (SD)

India

Geeft de wereld de strijd al op?

India's lockdown was zo streng, dat vanaf de aankondiging meteen duidelijk was dat die niet lang vol te houden zou zijn. De hele bevolking moest binnenblijven, waardoor arbeidsmigranten in de steden abrupt zonder inkomsten zaten en vaak te voet de lange weg naar hun thuisdorpen moesten afleggen. Alleen al door aanrijdingen kwamen zo'n 200 van hen om. De overheid beloofde voedselhulp voor 800 miljoen Indiërs, maar lang niet iedereen is bereikt.

Stukje bij beetje heeft de regering van premier Modi maatregelen versoepeld, maar parallel daaraan groeide de uitbraak, waardoor India nu op de vierde plaats staat in de lijst van landen met de meeste Covid-gevallen. Sinds deze week zijn op veel plaatsen restaurants, winkelcentra en gebedshuizen weer open, terwijl er dagen zijn waarop 10.000 besmettingen worden geteld, vooral in en rond metropolen Mumbai en New Delhi. Die steden beginnen de controle te verliezen. Ziekenhuizen stromen vol en moeten ook ernstig zieke patiënten wegsturen. Arvind Kejriwal, premier van de regio Delhi, haalde zich veel woede op de hals toen hij verklaarde dat de ziekenhuisbedden alleen voor inwoners van de hoofdstad zijn. Dat besluit moest hij intrekken. Onder de noemer #SpeakUpDelhi delen inwoners op sociale media filmpjes van weggestuurde patiënten, daartoe aangemoedigd door oppositiepartij Congress.

Ook crematoria en begraafplaatsen waarschuwen dat ze het grote aantal overledenen niet meer aankunnen en soms moeten weigeren. Intussen komen er meer berichten over onderrapportage van het aantal sterfgevallen. „Niemand wil de werkelijke aantallen kennen", zegt een ziekenhuismedewerker in de Financial Times.

Zorgen zijn er ook over de arbeidsmigranten en hun families. Nu de lockdown is versoepeld, is het afwachten of in landelijke gebieden uitbraken ontstaan doordat ze het virus meenamen uit de stad. (HC)

Verenigd Koninkrijk

Voor alle Britten die denken dat het virus op zijn retour is nu alle winkels, dierentuinen (reptielenhuizen uitgezonderd) en drive-inbioscopen vanaf maandag open mogen, had Chris Whitty een ontzuenderende boodschap. „Laat het duidelijk zijn. We zitten nog niet in de eindfase van deze epidemie, bij lange na niet", zei de belangrijkste medische adviseur van de regering deze week op de dagelijkse coronabriefing.

Dat laat de spagaat zien waar het Verenigd Koninkrijk in zit. De lockdownmaatregelen die van kracht zijn sinds 23 maart lijken te werken. Het aantal doden, besmettingen en ziekenhuisopnames daalt, maar niet snel genoeg om de beperkingen op te heffen. Nog steeds worden dagelijks 1.200 besmettingen geconstateerd. Nog steeds liggen er 440 mensen aan de beademing op de intensive care. En nog steeds worden er dagelijks ruim 150 coronadoden gemeld.

Tegelijk loopt de economische schade uit de hand. In april kromp de economie met 20 procent en de verwachtingen zijn uiterst pessimistisch. Hoe langer het virus op een relatief hoog plateau blijft rondwaren, hoe langer beperkende maatregelen nodig zijn en hoe groter de economische schade.

De regering-Johnson zint op een compromis. Als ze de verplichte social distancingafstand terugbrengt van 2 tot 1 meter, kan veel meer. Een pub kan genoeg publiek toelaten om in ieder geval quitte te draaien, meldde de BBC. Is dat dan ook gevaarlijker? Daar laat de premier zich niet over uit. Het grote verantwoordingsdebat moet nog gevoerd worden. Epidemioloog en wiskundige Neil Ferguson nam deze week een voorschot. Als de regering een week eerder een lockdown had afgekondigd, was het aantal coronadoden waarschijnlijk de helft geweest. En was misschien nu het einde wel in zicht. (MG)

Graphic

Een muurschildering in New Delhi betuigt steun aan de Indiërs met vitale beroepen in de coronabestrijding. Ziekenhuizen in de hoofdstad kunnen de toeloop van patiënten nauwelijks aan.

Geeft de wereld de strijd al op?

Foto XAVIER GALIANA/AFP

Verloop van de pandemie, de bestrijding en de economische gevolgen in de vijf landen met de hoogste aantallen gemelde besmettingen

Load-Date: June 12, 2020

End of Document